

Bundel van de Commissie Mens en Samenleving van 23 april 2020

Agenda bijlagen

Dagschema 23 april 2020.xls

- 1   Opening
Aanvang: 9.30 uur
- 2   Vaststellen agenda en inventarisatie te bespreken agendapunten
- 3   Verslagen
Het geheime conceptverslag van de besloten commissie Mens en Samenleving van 30 januari 2020, met bijlage, ter vaststelling
Het conceptverslag van de openbare commissie Mens en Samenleving van 13 februari 2020, ter vaststelling
Het conceptverslag van de openbare commissie Mens en Samenleving van 2 april 2020, ter vaststelling
Het vastgestelde verslag van de Adviescommissie Controle en Financiën van 23 januari 2020, ter informatie
[Concept Verslag commissie Mens en Samenleving, 2020-02-13.pdf](#)
[Concept Verslag commissie Mens en Samenleving, 2020-04-02.pdf](#)
[Notulen Adviescommissie CF 23-01-2020.docx](#)
- 4.1   Toezeggingen/moties/brievenlijst
Ter vaststelling
[Stavaza Moties-toezeggingen-brieven M&S per 16-04-2020.xlsx](#)
- 4.2   Lange Termijn Agenda
Ter informatie
[Lange Termijn Agenda M&S d.d. 15 april 2020.xlsx](#)
- 5   Raadsvoorstel Agenda en Uitvoeringsprogramma 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'
9.45 - 11.45 uur.
Indicatieve behandeltijd: 90 min. (+ 30 min. pauze/schorsing na 1e termijn).
Beleidsveld: Welzijn/ Maatschappelijke Ontwikkeling - wethouder Van Ooijen
Het college stelt de raad voor het volgende te besluiten:
De agenda 'Utrecht voor iedereen toegankelijk' vast te stellen, waarmee wordt ingezet op de volgende drie kansen:
sneller concreet resultaat,
samenwerken met de stad ,
niet alleen fysiek, maar ook sociaal toegankelijk.
Met de agenda 'Utrecht voor iedereen toegankelijk' wordt uitvoering gegeven aan de verplichting van het verdrag om een Lokale Inclusie Agenda op te stellen. Hierin staat hoe de gemeente Utrecht het VN-verdrag in praktijk brengt. Ook moet de gemeente in de plannen over de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet zichtbaar maken hoe
Het uitvoeringsprogramma vertaalt de ambitie en kansen uit de agenda naar concrete acties en laat zien wat de gemeente al doet en blijft doen én wat zij besluit om nieuw op te pakken.
Het college heeft verder de nadere regels 'Subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties' vastgesteld. Met de subsidie toegankelijkheid kunnen ondernemingen en organisaties subsidie vragen voor het verbeteren van de toegankelijkheid.
[Dossier 828 voorblad](#)
[Voorstel_12057.pdf](#)
[Agenda 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'.pdf](#)
[Uitvoeringsprogramma 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'.pdf](#)
[Nadere regels Subsidie toegankelijkheid ondernemingen en organisaties.pdf](#)
[Besluitenhistorie bij 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'.pdf](#)
- 6   Raadsbrief U10 Governance 2020 - 2025

20.00 - 21.00 uur

Indicatieve behandeltijd: 60 min.

Beleidsveld: Bestuurlijke zaken - Burgemeester Van Zanen

Geagendeerd door C. Bos (Stadsbelang Utrecht), J. Wijmenga (ChristenUnie), P. van Corler (GroenLinks), H. van Deún (PVV), H. Dekker (D66), R. van der Zweth (PvdA), M. van Dalen (VVD)

Het college heeft ingestemd met de notitie U10 Governance 2020-2025. Als alle U10 colleges instemmen is de notitie de basis voor een hernieuwd U10-convenant. De U10 is en blijft een collegeregeling.

Een poging om in de huidige regeling middels U10-beraden de positie van de gemeenteraden te borgen is niet gelukt. In de notitie heeft de positie van de raden aandacht, maar die moet vooral lokaal worden uitgewerkt. De notitie gaat uit van "stimuleren, dat de besluitvorming over regionale voorstellen plaatsvindt op basis van consent (toestemmen)". Dat plaatst de raad in een rol die de Eerste Kamer ook heeft. De raad mag akkoord gaan of juist niet. De bevoegdheid van de raad kan daardoor worden aangetast.

Dat is wellicht bespreekbaar, als de raad eerst de kaders heeft vastgesteld die voor het college de basis zijn voor de regionale afstemming. Dan is vervolgens de afweging te maken, in hoeverre een regionaal voorstel aan de gestelde lokale kaders beantwoordt. Dat zal niet altijd geheel het geval zijn, maar dan is wel duidelijk waar er water in de wijn moet worden gedaan in verband met wensen of eisen van andere gemeenten.

De agenderende fracties willen graag met elkaar en het college bespreken hoe de bevoegdheid van de raad geborgd wordt in de regionale samenwerking. Daarmee hoeft niet gewacht te worden om een nadere uitwerking van het convenant. Dit jaar bespreken we in de raad immers belangrijke kaders (RSU, mobiliteitsplan e.d.) die een grote relatie hebben met regionale plannen als REP en RES. Het is van groot belang en het heeft ook urgentie dat het lokale besluitvormingsvormingsproces zorgvuldig wordt ingericht en daarmee de positie van de raad wordt geborgd.

Hierbij dient een lokale invulling te komen op de volgende punten uit de brief:

de momenten en de wijze te benoemen waarop de Utrechtse raad besluiten moeten nemen; heldere voorstellen te formuleren met oog voor ieders rol en verantwoordelijkheden (wat is daar voor nodig gelet op de impuls die al loopt rond de kwaliteit van stukken);

tijdig de voorstellen in roulatie te brengen, zodat raden hun eigen agenda kunnen plannen: wat is de planning welke we in Utrecht in 2020 hanteren voor de komende stukken? te werken met uniformiteit in besluitvorming (een besluit vragen is overal een besluit krijgen) en af te stappen van het concept couleur locale (onverlet de noodzaak van duiding van regionale voorstellen door elk college m.b.t. de gemeentelijke kaders en ambities). Ofwel op welke wijze worden stukken In Utrecht vergezeld van de tussen colleges afgesproken duiding m.b.t. Utrechtse kaders en ambities. Is de raadsbrief bij deze governance notitie een voorbeeld van die duiding en heeft deze dan de juiste inhoud.

Dossier 859 voorblad

Raadsbrief U10 Governance 2020-2025.pdf

U10 Governance 2020 - 2025.pdf

6.1

Overige documenten bij U10 Governance

Verslag RIB U10 Govenance.docx

Energie en democratie - essay Marcel Boogers oktober 2019.pdf

Donderdag raadsdag 23 april 2020

Tijd	Commissie M&S	Wethouder/ beleidsveld	Commissie S&R	Wethouder/ beleidsveld	Tijd
09.30	9.30 - 9.45 uur Opening vergadering, vaststellen verslagen etc.	Voorzitter: Gertjan te Hoonte			09.30
09.45					09.45
10.00					10.00
10.15					10.15
10.30					10.30
10.45					10.45
11.00					11.00
11.15			11.15 -11.30 uur Opening vergadering, vaststellen verslagen etc.	Voorzitter: Anne- Marijke Podt	11.15
11.30			11.30 -12.15 uur Raadsvoorstel Zienswijze AVU programma- en productbegroting 2021	Circulaire Economie, wethouder Verschuur; Voorzitter: Anne- Marijke Podt	11.30
11.45					11.45
12.00					12.00
12.15					12.15
12.30					12.30
12.45					12.45
13.00	Raadsvergadering		Raadsvergadering		13.00
13.15					13.15
13.30					13.30
14.00			14.00 - 14.45 uur Raadsvoorstel Vaststelling bestemmingsplan Strijkviertelpark	Ruimtelijke Ontwikkeling, wethouder Verschuur; Voorzitter: Rachel Heijne	14.00
14.15					14.15
14.30					14.30
14.45					14.45
15.00					15.00
15.15					15.15
15.30			15.30 - 16.30 uur Raadsvoorstel Digitalisering gehandicaptenparkeerkaart Wijziging Parkeerbewakingverordening en Parkeerplaatsenverordening	Mobiliteit, wethouder Van Hooijdonk; Voorzitter: Julia Kleinrensink	15.30
15.45					15.45
16.00					16.00
16.15					16.15
16.30					16.30
16.45					16.45
17.00	Vragenuur		Vragenuur		17.00
18.00					18.00
20.00	20.00 - 21.00 uur Raadsbrief U10 Governance	Bestuurlijke zaken, Burgemeester; Voorzitter: Corine van Dun			20.00
20.15					20.15
20.30					20.30
20.45					20.45
21.00					21.00
21.15					21.15
21.30					21.30
21.45					21.45
22.00					22.00
22.15					22.15
22.30					22.30
23.45					23.45
23.00					23.00

Verslag openbare vergadering Commissie Mens & Samenleving d.d. 13 februari 2020

Verslag door	Geertjan Benus (Notutekst i.o.v. de griffie; eindredactie voor oplevering aan de griffie).
Datum verslag	24 februari 2020
Vaststelling verslag	De commissie stelt dit verslag definitief vast in de commissievergadering van maart 2020. Eventuele wijzigingen op dit verslag worden verwerkt in het verslag van die vergadering.
Aanwezig:	
13 februari 's ochtends:	De voorzitter, de heer B. Işık, de burgemeester, de heer J. van Zanen, de wethouders de heer M. van Ooijen, de heer K. Verschuure, en voorts de leden de heer P. van Corler (GroenLinks), mevrouw S. Schilderman (D66) de heer H. Bakker (D66), de heer D. Gilissen (VVD), mevrouw C. van Dun (D66), mevrouw R. Streefland (ChristenUnie), mevrouw I. Raaijmakers (PvdA), mevrouw A. Sasbrink (Partij voor de Dieren), mevrouw E. Oosters (Student & Starter), de heer S. van Waveren (CDA), de heer K. de Boer (Stadsbelang Utrecht), de heer R. Wiegant (SP), de heer H. van Deún (PVV), de heer M. Sungur (DENK), en van de griffie de heer M. Kiewik (commissiegriffier), mevrouw A. Agterberg (commissiesecretaris).
10 13 februari 's middags:	De voorzitter, mevrouw C. van Dun, de wethouders mevrouw A. Klein en de heer M. van Ooijen en voorts de leden: de heer F. Dekkers (GroenLinks), de heer M. Vonk (GroenLinks), de heer P. van Corler (GroenLinks), mevrouw A.M. Podt (D66), de heer H. Bakker (D66), de heer P. Steenbergen (ChristenUnie), mevrouw R. Streefland (ChristenUnie), de heer D. Gilissen (VVD), de heer R. van der Zweth (PvdA), mevrouw I. Raaijmakers (PvdA), de heer S. van Waveren (CDA), de heer K. de Boer (Stadsbelang Utrecht), mevrouw E. Oosters (Student & Starter), de heer R. Wiegant (SP), de heer S. Heuschen (Student & Starter), de heer C. Bos (Stadsbelang Utrecht), de heer H. van Deún (PVV), en van de griffie de heer M. Kiewik (commissiegriffier), mevrouw D. Rijnders (commissiegriffier), mevrouw I. Arets (commissiesecretaris).
20 13 februari 's avonds:	De voorzitter, de heer G.J. te Hoonte, en de wethouders mevrouw L. Voortman en de heer E. Eerenberg en voorts de leden mevrouw J. Kleinrensink (GroenLinks), de heer F. Dekkers (GroenLinks), de heer M. Vonk (GroenLinks), mevrouw A.M. Podt (D66), de heer H. Bakker (D66), de heer P. Steenbergen (ChristenUnie), de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), de heer R. van der Zweth (PvdA), mevrouw I. Raaijmakers (PvdA), de heer D. Gilissen (VVD), mevrouw E. Oosters (Student & Starter), de heer M. Sungur (DENK). Ook zijn aanwezig, van de griffie, mevrouw E. Hamelink (commissiegriffier), mevrouw I. Arets (commissiesecretaris).
En overigens:	Ambtelijke vertegenwoordigers van gemeentelijke afdelingen.
De agenda:	<u>16 januari 2020</u>

00.	Inhoudsopgave
1.	Opening en mededelingen..... - 2 -
2.	Vaststellen agenda en inventarisatie te bespreken agendapunten..... - 3 -
3.	Verslagen..... - 3 -
4.	Toezeggingen/moties/brievenlijst..... - 4 -
4.1.	Lange Termijn Agenda ..... - 4 -

5.	Raadsvoorstel Beheer- en privacyverordening Basisregistratie Personen (BRP) en gemeentelijke bevolkingsadministratie	- 4 -
6.	Raadsvoorstel Vaststelling Koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen.....	- 5 -
40	6. 1 Beantwoording SV 2019, nr. 276 over Koersdocument leefbare stad en Maatschappelijke voorzieningen	- 5
	-	
7.	Raadsvoorstel Agenda en Uitvoeringsprogramma ‘Utrecht voor iedereen toegankelijk’	- 28 -
8.	Raadsbrief Uitvoering Wet verplichte GGZ.....	- 28 -
9.	Raadsvoorstel Vaststelling Nota waarderen, activeren en afschrijven van vaste Activa (WAAVA)	- 36 -
10.	Handhaving Werk en Inkomen.....	- 44 -
10.1	Raadsbrief Interventieproject Wijkgerichte Aanpak Overvecht	- 44 -
10.2	Beantwoording schriftelijke vragen 2019, nr. 203 over Meldpunt Bijstandsfraude.....	- 44 -
11.	Raadsvoorstel Zienswijze concept-kaderbrief GGDrU 2021.....	- 53 -
12.	Fractieagendering: Utrechtse Voedselagenda.....	- 55 -
50	Lijst van toezingen d.d. 16 januari 2020	- 65 -

Ochtendvergadering 13 februari 2020

1. Opening en mededelingen

De voorzitter, de heer Işık, opent de vergadering om 09.30 uur en heet alle aanwezigen van harte welkom en in het bijzonder de burgemeester en de wethouders Verschuure en Van Ooijen. In dit dagdeel staan onderwerpen op de agenda uit hun portefeuilles.

Mededelingen burgemeester

- Burgemeester Van Zanen brengt in herinnering dat hij op 4 februari per memo had meegedeeld dat hij van 21 tot 28 maart een handels- en innovatie delegatie naar de Smart City Summit en Expo in Taipei zou leiden. Naast participatie in de beurs zou de delegatie de steden Taipei, Taoyuan en Taichung bezoeken. Gisteren bereikte hem het bericht dat de congresorganisatie en de gemeente Taipei gezamenlijk hebben besloten de summit uit te stellen naar 30 juni vanwege ontwikkelingen rond het coronavirus. Na consultatie van de Nederlandse Trade Investment Office in Taipei is besloten de missie te verplaatsen naar de week waarin het summit gaat plaatsvinden. Dat betekent voor de deelnemers dat ze kunnen deelnemen aan de verplaatste missie. De gemeente Utrecht hoopt dat ze in de gelegenheid zijn deel te nemen aan die verplaatste missie. De organisatie van Utrecht Reaching helpt de deelnemers met allerlei praktische vragen.

- In november 2019 is de raad toegezegd in het eerste kwartaal van 2020 de monitor te presenteren waarbij de Sustainable Development Goals (SDGs) zijn gekoppeld aan gezond stedelijk leven voor iedereen. Het college zal in het tweede kwartaal van 2020 het werkplan SDGs presenteren gekoppeld aan Gezond Stedelijk leven voor iedereen. Omdat de monitor onderdeel is van dit werkplan presenteert het college graag beide tegelijkertijd in het tweede kwartaal uiterlijk in de maand mei. Dat geeft ook meer ruimte om die koppeling met SDGs en Gezond Stedelijk Leven voor iedereen op te nemen in de reguliere Utrecht monitor vanaf 2021.

Mededelingen commissie

Geen.

Middagvergadering

80 Heropening van de vergadering

De voorzitter, mevrouw Van Dun, heropent de vergadering om 14:00 uur. De voorzitter verneemt bevestiging van de wethouder dat hij geen mededelingen heeft. Ook de commissie heeft geen mededelingen.

Mededelingen

Geen.

Avondvergadering

Heropening van de vergadering

- 90 **De voorzitter**, de heer Te Hoonte, heropent de vergadering om 20.00 uur en hij heet iedereen welkom. Op de agenda staan punten uit de portefeuilles van de wethouders Voortman en Eerenberg. Hij verneemt desgevraagd dat de wethouders geen mededelingen hebben en dat dat ook geldt voor de commissie.
Er volgt in de besprekings van agendapunt 2 een ordedebat over in hoeverre in de ochtend is afgesproken dat de spreektaid uit de voorraadtijd van de fracties gehaald zal worden. De conclusie uit dat ordedebat is dat dit onderwerp meegenomen wordt naar de procedurecommissie; daar zal de evaluatie plaatsvinden.

---

2. Vaststellen agenda en inventarisatie te bespreken agendapunten

---

De voorzitter stelt de agenda voor de gehele vergadering als volgt vast. De commissie bespreekt de volgende agendapunten 5, 6, 8, 9, en agendapunt 9 wordt naar de middag verschoven, 10, 11 en 12.

Op voorspraak van **mevrouw Van Dun** van D66 haalt **de voorzitter** agendapunt 7 van de agenda; op 10 maart 2020 zal over dit onderwerp een Raadsinformatiebijeenkomst worden gehouden.

- 100 **De heer Kiewik** (commissiegriffier) licht de consequenties van het schrappen van agendapunt 7 toe. De tijd voor de behandeling van het agendapunt blijft gereserveerd voor de behandeling van dat agendapunt op een later tijdstip.
De heer Gilissen (VVD) vraagt naar de rol van het college bij de fractieagendering. Hij ziet in de agenda dat de fracties vooral behoefte hebben om met de commissie in gesprek te gaan.
De heer Kiewik (commissiegriffier) zet uiteen dat de fracties hun agendering toelichten. De fracties willen met de commissie in debat. Zij zullen ook een reactie vragen aan het college. Op basis van de reactie besluiten zij wat ze verder doen met het stuk.

---

3. Verslagen

- 110 **Openbaar te maken verslag van de besloten commissie Mens en Samenleving, 7 november 2020 + bijlagen, versie 8 januari 2020 - ter vaststelling/openbaarmaking** – Conform vastgesteld.

Het geheime verslag van de besloten commissie Mens en Samenleving van 28 november 2019 / ochtend, ter vaststelling – conform vastgesteld.

Het verslag van de openbare commissie Mens en Samenleving van 12 december 2019, ter vaststelling – conform vastgesteld.

Het geheime verslag van de besloten commissie Mens en Samenleving van 9 januari 2020, ter vaststelling – Conform vastgesteld.

- 120 **Het verslag van de openbare commissie Mens en Samenleving van 16 januari 2020, ter vaststelling** – Conform vastgesteld.

Het verslag van de subcommissie Controle en Financiën van 21 november 2019 - ter informatie

De commissie neemt dit verslag ter kennisgeving aan.

---

4. Toezeggingen/moties/brievenlijst

De heer Van Waveren (CDA) stelt de toezegging 18T332 aan de orde. Dit betreft de communicatie en het communicatieplatform rond de opvolgers van het UCK. Deze toezegging is nog niet gestand gedaan; daarmee loopt de gemeente het risico aanbod kwijt te raken. Dat zou een gemis zijn na alle inspanningen daartoe gedaan. Hij vraagt de formulering te wijzigen in dat het college de raad Q1 zal informeren.

Hij stelt de toezegging 19/N318 aan de orde bij de nota Volksgezondheidsbeleid. Daar is gesproken over de voorlichting over pijnstillers en lachgas. Inmiddels zou het college zijn reactie geven met te zeggen hoe het invulling gaat geven aan die motie. Hij verneemt graag hoe het ermee staat, wanneer hij daarover bericht mag ontvangen en wat de reden voor de vertraging is.

Burgemeester Van Zanen beantwoordt de vragen na de afhandeling van agendapunt 5. Het antwoord op de vraag over de pijnstillers en lachgas is nakende; in de eerste week van het recess dus nog in Q1.

Gisteravond is een bijeenkomst gehouden over UCK. Het college probeert in de loop van de ochtend nog een aantekening te maken zodat zijn collega's kunnen vertellen wanneer er wel informatie is. Die informatie zal uiteindelijk naar de raad gaan.

140

4.1. Lange Termijn Agenda

Geen opmerkingen.

---

5. Raadsvoorstel Beheer- en privacyverordening Basisregistratie Personen (BRP) en gemeentelijke bevolkingsadministratie

---

Beleidsveld: Burgerzaken - Burgemeester Van Zanen

De beheer- en privacyverordening BRP moet worden aangepast door de inwerkingtreding van de Algemene Verordening gegevensbescherming (AVG). Het gaat puur om technische wijzigingen. In de verordening werd verwezen naar een aantal artikelen van de, inmiddels vervallen, Wet bescherming persoonsgegevens. Deze verwijzingen zijn vervangen door verwijzingen naar de artikelen in de Algemene verordening gegevensbescherming. De bevoegdheid tot het vaststellen van de verordening ligt bij de gemeenteraad. De behandeling door het college is dus de eerste stap in het proces om de verordening aan te passen.

150 **De heer Gilissen** (VVD) stelde een aantal technische vragen. Hij vraagt of de vragen tot aanpassingen zullen leiden van de verordening. Hij is graag bereid die informatie met de andere leden van de commissie te delen. Zijn algemene verzoek is om in het vervolg bij wijzigingen van voorzieningen altijd een was/wordt lijst op te nemen.

Hij vroeg een lijst van organisaties die in de afgelopen jaren een uitvraag deden vanuit de BRP. Hij wilde graag inzicht krijgen in wie daarin geïnteresseerd is. Uiteindelijk ontving hij een uitgebreide lijst met organisaties en de informatie die zij hebben gevraagd. Daarbij viel het zijn fractie op dat niet is aangegeven waarom organisaties die informatie vragen. De minister van BZK en de rijkspolitie nemen daarover een besluit: welke organisaties om welke redenen zaken mogen bevragen. Hij vraagt in het kader van deze verordening of de burgemeester, of de gemeente Utrecht, een voortrekkersrol wil nemen in het landelijk overleg om ervoor te zorgen dat altijd zal worden gemeld waarom informatie wordt gevraagd uit de BRP, dit ook voor het gemak van de eindgebruiker.

160 **Burgemeester Van Zanen** zag vanochtend om 06.30 uur de technische vragen. Hij bevestigt dat dat tot enkele aanpassingen zal leiden. Hij weet nog niet precies welke. Het college zal zo snel mogelijk aan het werk gaan zodat de raad tijdig en op schrift waarschijnlijk een aangepast raadsvoorstel zal ontvangen.

Het was inderdaad de bedoeling een was/wordt lijst te maken.

Met betrekking tot de inhoudelijke vraag bevestigt de burgemeester dat het college dat graag wil doen, óf via de NVP, óf via BZK. Hij weet niet op welke termijn dit tot resultaat zal leiden. Hij zegt daarover een memo toe. Op de

vraag van de voorzitter of hij daar een datum aan kan koppelen, antwoordt de burgemeester dat de raad dit kwartaal een memo kan verwachten. Dat betreft niet het resultaat maar wel wat het college heeft kunnen doen.

De heer Gilissen (VVD) dankt de burgemeester voor zijn toezegging. Wat zijn fractie betreft kan een gewijzigd raadsvoorstel naar de gemeenteraad.

Punt van orde

De heer Kiewik (commissiegriffier) deelt mee dat de avondvergadering gestart zal worden met de behandeling van agendapunt 10. Vanuit DENK ontving de grijfie nog een aanvullende agendering. De commissiegriffier concludeert uit de non-verbale reacties dat de commissie die aanvullende agendering aanvaardt.

---

6. Raadsvoorstel Vaststelling Koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen

---

6.1 Beantwoording SV 2019, nr. 276 over Koersdocument leefbare stad en Maatschappelijke voorzieningen

De leden van de commissie Stad en Ruimte zijn ook uitgenodigd voor de behandeling van dit agendapunt. Beleidsveld: Maatschappelijke Ondersteuning, Welzijn, Volksgezondheid, Onderwijs, Cultuur, Jeugd en Jeugdzorg, Sport, Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling, Openbare Ruimte - wethouder Van Ooijen, wethouder Verschuure Op 16 april besprak de commissie de eerdere versie van dit raadsvoorstel. Naar aanleiding van de suggesties en opmerkingen, heeft de wethouder destijds een 'Strekt ter vervanging' toegezegd. Dat stuk ligt nu voor. De commissieleden gaven destijds aan het aangepaste stuk opnieuw in commissieverband te willen bespreken. Met het voorstel wordt de raad voorgesteld te besluiten: 1. Bij gebiedsontwikkeling de volgende uitgangspunten te hanteren: 1) Participatie, 2) Ontmoeten staat centraal, 3) Open wijken voor alle voorzieningen, 4) Toegankelijke voorzieningen 5) Slim ruimtegebruik, 6) Flexibel bouwen, 7) Woningmarkt in balans. 2. Bij het realiseren van voorzieningen de volgende acht richtlijnen te hanteren: 1) Kijk naar omliggende wijken, 2) Wees zuinig op maatschappelijke ruimte en plan op de groei, 3) Bouw experimenterruimte in, 4) Kies voor juiste fasering, 5) Zorg voor zichtbaarheid waar nodig, 6) Maak een stedelijke afweging bij bovenwijkse voorzieningen, 7) Houd rekening met bereikbaarheid, 8) Bouw voorzieningen volgens klimaat- en duurzaamheiddoelstellingen en geluidsarm. 3. Het Koersdocument vast te stellen en op te nemen in de omgevingsvisie Utrecht.

190 **De voorzitter** deelt mee dat dit agendapunt in twee termijnen wordt besproken. Hij geeft het woord aan de commissie.

De heer Bakker (D66) benadrukt het belang van goede en toegankelijke voorzieningen in deze groeiende stad. Het is daarom goed om over dit onderwerp na te denken. Hij vindt het fijn dat het koersdocument nu in een tweede herziene versie voorligt. Hij dankt het college voor de nieuwe versie. Daarmee is een slag gemaakt met de feedback uit de commissie. D66 is blij met de uitgebreide ambitie met slim ruimtegebruik en kansrijke combinaties. Dit wordt een cruciaal punt. Hij vindt het ook fijn dat de participatie is benadrukt.

Zijn fractie stelt over nog een aantal zaken vragen.

Hij vraagt het college wat het stadsbestuur momenteel in handen heeft. Het doel van het document is duidelijk.

200 Zijn vraag is hoe de afweging gemaakt gaat worden. Wat gaat verder gebeuren met de uitgangspunten en de richtlijnen, gegeven het nu bestaande document?

Hij vindt het goed dat ook de RSU in dit document wordt genoemd. De vraag is hoe dat verder als bestuur voor zich te zien, gegeven de te maken barcode.

Dit is de eerste keer dat de fysieke en de maatschappelijke kant bij elkaar komen. Hij las niets terug in het document over de evaluatie. Wat zou anders moeten?

De heer Gilissen (VVD) sluit zich aan bij de vragen van D66, meer in algemene zin. Hij vraagt of de heer Bakker van mening is dat met dit document het stadsbestuur voldoende afwegingskader heeft om te kunnen bepalen welke ontwikkelingen op welke plekken gewenst zijn en welke niet.

De heer Bakker (D66) bevestigt dat dat zijn vraag is richting het college. De uitgangspunten zijn heel zinnig. Ook in de vragen die de heer Van Waveren stelde, ziet hij een aantal richtingen hiervoor gegeven.

De heer Gilissen (VVD) vraagt of de heer Bakker het met hem eens is dat dat het doel zou moeten zijn van dit document en dat het spanningsveld en de criteria op basis waarvan de afweging gemaakt wordt veel duidelijker in het document terecht zouden moeten komen als aanzet voor de belangenafweging.

De heer Bakker (D66) legde in eerste instantie die vraag bij het college neer. Hij vindt zijn antwoord wel belangrijk. Hij herhaalt zijn vragen. Zijns inziens doet dit document nog niet wat nodig is wanneer alleen de beide werelden bij elkaar gebracht zijn.

De heer Van Waveren (CDA) gaat in op de samenhang met de RSU en licht toe dat het hem moeite kostte om te bepalen hoe de documenten zich tot een paar verhouden. Dit document zou gelijkwaardig moeten zijn aan de RSU in de omgevingswetsystematiek. Hij vraagt of de heer Bakker met hem eens is dat in dit document geen verwijzing naar de RSU zou moeten staan of naar wat in de RSU plaatsvindt - daarmee ontstaat een soort van vervuiling van documenten die delen van elkaar opnemen. Hij zou dat gedeelte uit het koersdocument willen schrappen. Dat deel hoort in de RSU thuis. Dan is in de toelichting op te nemen dat het daar plaatsvindt en niet in het koersdocument.

De heer Bakker (D66) deelt met de heer Van Waveren het idee dat dit document een belangrijke input is om tot de RSU te komen en daarmee de afweging en de keuzes die worden gemaakt. Hij weet niet of hij de opvatting deelt dat alles er uit moet.

De heer Van Waveren (CDA) merkt op dat dit geen input is voor de RSU. Dit is een aan de RSU gelijkwaardig document binnen omgevingswetsystematiek. Het zijn twee afzonderlijke stippen op de horizon.

Mevrouw Streefland (ChristenUnie) vraagt verheldering aan de heer Van Waveren. Tussen deze twee stukken in een relatie. De stukken worden ook samengevoegd. De stukken verwijzen naar elkaar. Zij vraagt of dat betekent dat zowel binnen de RSU als binnen dit document niet naar elkaar verwezen mag worden.

De heer Van Waveren (CDA) herhaalt zijn stellingname dat het gaat om twee stippen op de horizon in de omgevingswetsystematiek: de RSU en het koersdocument met daaronder veel sectoraal beleid en gebieds-uitwerkingen. De onderdelen van de Omgevingswet heeft de raad in december vastgesteld. Van belang is alert te zijn en documenten te maken die onafhankelijk van elkaar te wijzigen zijn. Verwijzingen kunnen wel in de zin van wie doet wat maar niet naar de inhoud van stukken.

Mevrouw Streefland (ChristenUnie) lijkt het niet zo vreemd dat die twee stukken aan elkaar verbonden zijn en naar elkaar verwijzen en misschien ook wel inhoudelijk zodat daadwerkelijk het andere stuk dan ook gewijzigd moet worden in geval van wijziging van het ene stuk. Die twee *stippen aan de horizon* horen bij elkaar. Daarmee zegt zij dat beleidsvelden en visies op elkaar afgestemd worden en aan elkaar verplicht zijn. Dat zou wat haar betreft een mooi uitgangspunt zijn.

De heer Gilissen (VVD) worstelde ook met dit vraagstuk. Hij vraagt mevrouw Streefland naar haar visie op de samenhang, kijkend naar het moment waarop het bestuur over de stukken spreekt. Is dit stuk dan vast te stellen zonder te weten wat te verwachten is bij de Raad van de Strategie.

Mevrouw Streefland (ChristenUnie) begrijpt dat dan gesproken wordt over de planning. Zij merkt op dat altijd één ding eerst komt. Dan spreekt het bestuur nu eerst over dit koersdocument; hoe goed na te denken over de maatschappelijke voorzieningen. Het lijkt haar prima dat als eerste te doen. Zij vindt het ook geen probleem wanneer een deel terecht komt in de barcode binnen de RSU. Zij voorziet niet veel problemen.

De heer De Boer (Stadsbelang Utrecht) deelt mee hiermee ook geworsteld te hebben. Zijn fractie ziet dit meer als een wenselijkheidprogramma. Meerdere keren wordt verwezen naar de bereidheid van onder meer grondeigenaren om ruimte te geven aan maatschappelijke voorzieningen. Het is dan nog maar de vraag of de grondeigenaren willen meeewerken. Hij vraagt hoe mevrouw Streefland en de heer Bakker dat zien.

Mevrouw Streefland (ChristenUnie) ziet dit scherper en doelgerichter dan de heer De Boer. Een wenselijkheidprogramma is een prachtig uitgangspunt. Tegelijkertijd zegt haar fractie dat wanneer het stuk spreekt over normen in de wijken op verschillende gebieden, het stadsbestuur dat ook gaat uitvoeren. Dit stopt niet bij de wens wat haar fractie betreft.

- De heer Bakker (D66) vindt het goed wanneer het college hierover ook iets inbrengt. Hij refereert aan de inbreng van de heer Van Waveren en sluit zich daarbij aan: het moet niet zo zijn dat het bestuur in beide documenten inhoudelijk andere keuzes maakt of andere beslissingen neemt. Dat is verwarrend. Het koersdocument vindt hij een essentieel document voor wat er straks gaat uitkomen.
- Ten tweede brengt hij over de toegankelijkheid in dat hij het opnemen in dit koersdocument van dit begrip goed vindt. Hij vindt het erg belangrijk. Naast de voorziening mist hij wel het belang ervan "ergens ook daadwerkelijk te kunnen komen". Het gaat hem niet alleen om de voorziening zelf die toegankelijk moet zijn. Hij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.
- Ten derde zegt hij over de rafelranden te lezen over hoe essentieel het is om die randen te behouden en de mogelijkheid initiatief in te passen bij (her)ontwikkelingen van gebiedsruimten. Hij overweegt hiermee iets te doen in de raadsbehandeling. Het zou fijn zijn wanneer het college hierop nog kan ingaan in de zin van de afwegingen die hierop gemaakt zijn naar aanleiding van de vorige commissiebehandeling.
- D66 vond "Wonen in balans" een lastige. De andere punten zijn echt uitgangspunten of opdrachten wanneer het bestuur gaat nadenken over maatschappelijke voorzieningen. De vraag is wat de uitgangspunten of opdrachten zijn voor "Wonen in Balans". Deels lijkt het een herhaling van de Woonvisie, over divers woonaanbod. Dat is naar het inzicht van zijn fractie niet op zich een maatschappelijke voorziening, hoewel wel van belang. Een ander en divers aanbod van woningen vraagt ook om diverse en andere voorzieningen zodat een betere mix optreedt. Nu is het vlees noch vis. Welke keuze ligt voor het college hieraan ten grondslag?
- Over financiën leest hij nog steeds weinig in het stuk. Hij voorziet dat het daar gaat wringen. Aan de ene kant omdat de maatschappelijke voorzieningen duur zijn, om ze te bouwen, om ze te exploiteren. Maar ook omdat grond en ruimte heel erg gewild zijn. Zijn fractie mist de link naar het nieuwe vastgoedbeleid en het waarderen van de maatschappelijke waarden. Hij krijgt graag de reactie van het college op de vraag wat de overweging was om in het hele denken over de maatschappelijke voorzieningen, de financiën niet mee te nemen.
- Hij vraagt het college hoe het bestuur ervoor gaat zorgen dat private, commerciële partijen, maatschappelijke organisaties prikkelen dan wel verplichten om ook die maatschappelijke voorzieningen te creëren en als ze er zijn ze te delen. Die verantwoordelijkheid heeft de hele stad. D66 vindt dat gezamenlijke ontbreken.
- De heer Van Corler (GroenLinks) vraagt hoe D66 staat tegenover de bereidheid opbrengsten in te leveren om maatschappelijke voorzieningen te realiseren. Hij verwachtte hier een scherpere uitspraak van het college.
- De heer Bakker (D66) heeft gezegd dat dat voor zijn fractie een belangrijk punt is. Hij kan zich aansluiten bij die "scherpere uitspraak". Dit past zijns inziens ook bij het denken over nieuw vastgoedbeleid, ook kijkend naar wat daarover is afgesproken in het coalitieakkoord: hoe naast de financiële waarden de maatschappelijke waarden te waarderen. Dat zou ook wat hem betreft scherper mogen.
- De heer Gilissen (VVD) is benieuwd naar de reactie van het college op het interruptiedebat met de heer Bakker. Hij gaat in op richtlijn 8 over onder meer duurzaamheiddoelstellingen. Hij vindt die richtlijn mooi klinken. Hij weet ook zeker dat er allerlei organisaties zijn die de gemeente daaraan gaan houden. Bij het voorstel zit geen geld. Hij vraagt naar het realiteitsgehalte en naar de betekenis van het opnemen van deze richtlijn in de praktijk. Betekent dat, dat automatisch allerlei doelstellingen omhoog gaan? Wanneer dat het geval is, rest nog de vraag hoe dat precies te doen. Hij vraagt naar de financiële vertaling van deze richtlijn.
- Met betrekking tot het inruilen van het verdienpotentieel ten bate van maatschappelijke voorzieningen, begrijpt hij heel goed dat de gemeente aan het stuur zit als het gaat om haar eigen vastgoed. Tegelijkertijd wordt het een stuk moeilijker wanneer het gaat om private grondeigenaren, of om gebouwen van anderen. Hij vraagt het college of hij het er over eens is dat dit document geen kader heeft en ook geen voorspellende waarde voor private grondeigenaren of voor mensen met plannen over wat de gemeente precies van ze verwacht en welke afwegingen daarbij worden gemaakt. Hij vraagt of het college van mening is dat een aanscherping nodig is op de norm andermans eigendom, andermans grond over wat de inzet van de gemeente is wanneer het gaat om het realiseren van maatschappelijke voorzieningen.

Hij had enkele vragen over de uitwerking van de motie M152 en verneemt van de heer Van Waveren dat hij daarop zal ingaan. Hij laat dat aan hem.

Met betrekking tot de Nimby-voorzieningen vraagt de heer Gilissen een concretisering van zwaarwegende tegenargumenten. Hij vraagt of het college ook van mening is dat in dit document het afwegingskader scherper gemarkeerd zou moeten worden voor deze voorzieningen. Hij vraagt hoe het college aankijkt tegen de participatie van omwonenden bij de realisatie ervan.

310 Hij gaat in op vernieuwende initiatieven en refereert aan de Raadsinformatiebijeenkomst van vorige week die ook ging op het ouderenbeleid. Hij leest in het stuk de ambitie vernieuwende zorginitiatieven en woonzorgcombinaties te willen stimuleren. Daarover heerst grote eenduidigheid. Dat bleek ook uit de bijeenkomst van vorige week. Hij vraagt of het college het met hem eens is dat met zoals het nu is geformuleerd een grote mate van vrijblijvendheid is gedefinieerd. Hij vraagt of het college bereid is dit verder aan te scherpen in dit document. Hij noemt in dit verband de doelgroep ouderen. Hij vraagt hierop de reactie van het college.

Met betrekking tot de richtlijnen op zich stelt de VVD voor een negende richtlijn toe te voegen: rekening houden met de spreiding en stapeling van voorzieningen. Hij vindt die argumenten "spreiding en stapeling" in het bijzonder in relatie tot Nimby-voorzieningen voor alle voorzieningen zouden moeten gelden, zeker als het gaat om voorzieningen die een buurt- of wijkoverstijgende functie hebben. Zijn fractie ziet graag dat bij het realiseren van alle maatschappelijke voorzieningen gelet wordt op spreiding en op stapeling van de effecten, positief, dan wel negatief.

De heer Bakker (D66) vraagt naar de richtlijn die de heer Gilissen voorstelt; hij vraagt wat dan straks moet gebeuren.

De heer Gilissen (VVD) merkt op dat dit document een veelheid van voorzieningen betreft. Dat heeft te maken met cultuur, met sport, met maatschappelijke voorzieningen. In het geval er een grote muziekschool in het oostelijk deel van de stad is, vindt hij dat bij een keuze van een nieuwe locatie ook gekeken moet worden dat wanneer die muziekschool daar al is, beter gekeken kan worden naar een locatie aan de andere kant van de stad. Dat uitgangspunt vindt hij een belangrijke: rekening houden met de spreiding over de stad bij het realiseren van buurt- en wijkoverstijgende voorzieningen en daarmee ook tegemoet komend aan het punt van bereikbaarheid zoals genoemd door de fractie van D66. Hij benadrukt zijn standpunt. Hij vraagt de reactie van het college op dit onderwerp.

Hij gaat in op de bijlage, de normen voor de maatschappelijke voorzieningen. Hij attendeert op de disclaimer: "...per situatie zal uiteindelijk de programmering van deze voorzieningen door de vakafdelingen moeten worden afgegeven zodat de ruimteclaim in overeenstemming is met de behoeftie in de wijk of in de situatie." Hij vindt dit nogal een disclaimer. Die verhoudt zich mogelijk moeilijk tot het gegeven van algemene normen. Hij begrijpt dat aan de gemeenteraad gevraagd wordt die normen ook vast te stellen als bijlage bij dit koersdocument. Hij vraagt of dat betekent dat de raad dan stelt dat het uiteindelijk aan de vakafdeling is om van die normen af te wijken. Hij vraagt daarop de reactie van het college. Hij vraagt nadere duiding van deze disclaimer.

De heer Bakker (D66) merkt op dat de heer Gilissen stelt dat de raad over de bijlage gaat besluiten. Hij heeft begrepen dat de raad daar niet over gaat besluiten. Hij vraagt daarover helderheid. Hij is het er over eens dat dit verwarring in de hand werkt.

Mevrouw Streefland (ChristenUnie) kan zich vinden in de uitgangspunten rekening te houden met alle inwoners ongeacht opleidingsniveau, inkomen, leeftijd en al of niet leven met beperkingen. Op het leven met beperkingen zal zij later explicet terugkomen. Zij refereert aan de inbreng waarbij gevraagd is hoe dit stuk te moeten lezen en daadwerkelijk te gebruiken. Zij verwacht daarop antwoorden van de wethouder.

De opmerkingen van haar fractie betreffen allereerst de normentabel. Het CDA noemde al in vraag 16 van de schriftelijke vragen over differentiatie normen per buurt of wijk. Dat gaat ook over de discussie of die normen nu al of niet horen bij dit koersdocument, besluit de raad daarover al of niet? Zij begreep het antwoord niet zo van het college. Wordt nu wel of niet gedifferentieerd, de normering gehanteerd per wijk of buurt? Zij noemt als voor-

beeld de jongerenhuiskamer: één per wijk. Zij kan zich voorstellen dat er wijken zijn waarbij het noodzakelijk is twee of drie jongerenhuiskamers te hebben en in andere wijken waar niet per se een jongerenhuiskamer hoeft te zijn. Het gaat haar dan om hoe de normentabel te lezen en te gebruiken. Zij vraagt de reactie van de wethouder.

De ChristenUnie stelde schriftelijke vragen over de groep zeer zwaar gehandicapten in de stad; ernstig meer-voedig beperkte inwoners in de gemeente. Uit antwoorden blijkt dat de gemeente Utrecht geen specifieke voorzieningen heeft voor deze groep. Die discussie ging ook over de ouderen. Dat zit in dezelfde lijn.

Wel is er plek voor de doelgroep die in aanmerking komt voor de wet Langdurige Zorgvoorziening in de gemeente Utrecht en voor mensen met een licht tot matige verstandelijke beperking. De gemeente heeft alleen invloed

360 op de afspraken voor de Wmo-plekken voor mensen met een verstandelijke beperking maar niet voor de mensen die onder de WLZ-regeling horen. Tegelijkertijd ziet de ChristenUnie graag dat de gemeente iets betekent voor die groep. Zij ziet daarop graag een steviger inzet van de gemeente, ook op de groep ouderen, de dementen.

Zij heeft ook nog een vraag over de jeugdhulp met verblijf, kleinschalige gezinsgerichte woonzorg, zoals de gezinshuizen. Haar fractie ziet dat de transformatie Jeugd waarbij de zorg steeds dichterbij komt, meer de norm wordt en ook de uitkomst. Zij vindt dat gelukkig.

In het koersdocument wordt ook gesproken over de toename van gezinshuizen per wijk en buurt. Zij vraagt zich af in hoeverre het gemeentebestuur pas stimuleert/faciliteert wanneer gezinshuishoudens zich daartoe melden. Misschien hoort dit onder de wethouder Jeugdzorg? Misschien hoort dit onderwerp niet hier aan de orde gesteld te worden. Dit staat wel in dit stuk, dus stelt zij daarover een vraag.

Zij gaat in op het combineren van de verschillende maatschappelijke functies. Samen Onder één Dak werd in dit verband al even genoemd. Succesvolle combinaties worden genoemd, zoals het mogelijk maken van ontmoeting in een openbare ruimte, de dagopvang en een combinatie met een buurtcentrum. Haar fractie is ervan overtuigd dat er nog veel meer kansrijke mogelijkheden zijn. In de stad waarvan het bestuur inzet op inbreiden kan het zich niet permitteren dat maatschappelijke voorzieningen alleen 's avonds of in het weekend worden gebruikt. De ChristenUnie verneemt graag van de wethouder hoe die kansrijke combinaties verder zijn te stimuleren.

Ook mist het college er enkele. Juist maatschappelijk vastgoed met een religieus karakter is vaak goed te combineren met de functie gericht op ontmoeten, en op de buurt. Een voorbeeld waar dat succesvol is toegepast zit in Amersfoort: Hart van Vathorst. De kerk heeft daar twee zorginstellingen onder één dak, een restaurant en een kinderdagverblijf. Zij licht dit nader toe. De ChristenUnie ziet dit soort initiatieven graag terug in de nieuwe uitbreidingslocaties, in onder meer Utrecht. Zij vraagt wat de wethouder gaat doen om dergelijke initiatieven mogelijk te maken. Zij vraagt of de wethouder bereid is om deze kansrijke combinaties steviger op te nemen in de nota. Haar fractie overweegt daarop een motie.

De heer Van Corler (GroenLinks) heeft vooral gekeken naar zijn bijdrage in april en die naast het voorliggende stuk gelegd. Ook hij is benieuwd naar de reactie van het college op de discussie over de normentabel en de status. Hij las een aantal goede aanpassingen, zoals het VN-verdrag voor personen met een handicap en duurzaam en niet meer "zoveel mogelijk" maar als een volwaardig onderdeel van het geheel.

Hij schaart zich achter het pleidooi van de ChristenUnie voor de minder voor de hand liggende verrassende combinaties als het gaat om dubbel ruimtegebruik. Hij vraagt of het college daarin actief het voortouw zal nemen. Hij vraagt of daarvan de resultaten terug zullen komen in de raad.

In het verlengde daarvan beschouwt hij het als een uitdaging om slim en dubbel ruimtegebruik voor elkaar te krijgen. Zo leest hij op verschillende plekken dat de gemeente faciliteert en meedenkt voor het vinden van geschikte ruimte, maar dat de verantwoordelijkheid ergens anders ligt. Hij noemt in dit verband specialistische jeugdzorg en gezondheid. Hij vraagt hoe zich dat verhoudt tot de wens te komen tot slim en dubbel ruimtegebruik. Hij kan zich voorstellen dat de gemeente daarin het voortouw neemt in plaats van dit te laten afhangen van de andere organisaties, juist omdat de gemeente overzicht kan hebben over andere ruimtewensen. Hij noemt

een voorbeeld dat aan de orde kwam in de Musketon. Hij vraagt hoe het college hierin een actieve rol kan spelen.

400 Hij vindt het een goede zaak dat meer aandacht besteed wordt aan participatie en meer aandacht voor toekomstige bewoners. Hij vraagt ook te letten op toekomstige gebruikers.

Kort gesproken over financiering. Hij begrijpt dat er geen eenduidig antwoord te geven is op de vraag of er bereidheid is om het verdienpotentieel in te leveren ten bate van maatschappelijke voorzieningen. Hij zegt dan liever “bij te dragen aan noodzakelijke maatschappelijke investeringen”. Wat zijn fractie betreft is het uitspreken van die verwachting op zijn plaats richting de inzet op mede investeren in deze noodzakelijke maatschappelijke voorzieningen. Hij verneemt graag hoe het college daarover denkt.

De heer Gilissen (VVD) vraagt wat de fractie van GroenLinks precies verwacht in dezen.

410 **De heer Van Corler** (GroenLinks) ziet een verschil in het abstractieniveau van het koersdocument en de directe ontwikkelingen. Wanneer zijn fractie de inzet uitspreekt met het krediet aan de slag te gaan, vindt hij dat anders dan de vraag naar de bereidheid om eventueel verdienpotentieel in te leveren. Hij vindt dat een andere houding waarmee het bestuur het gesprek ingaat. Hij kan het niet tot op het percentage nauwkeurig benoemen, maar het gaat hem vooral om de houding van de gemeente in het gesprek met ontwikkelaars.

De heer Gilissen (VVD) begrijpt dat. Hij vraagt of de heer Van Corler het met hem eens is dat een investeerder/ontwikkelaar niet eens een begin heeft van wat überhaupt van hem wordt verwacht. Gaat het om een leuk bankje in het park, of gaat het om harde vierkante meters ter beschikking stellen voor de realisatie van maatschappelijke voorzieningen en daaraan dan ook nog eens financieel bijdragen?

De heer Van Corler (GroenLinks) zet al dat hij begrijpt dat hierop geen eenduidig antwoord is. Dat geldt ook voor de situatie de heer Gilissen schetst. Het punt dat hij wil maken is vanuit welke houding het college het bestuurlijke gesprek ingaat.

420 Hij mist informatie over de wijze van financiering van noodzakelijke gemeenschappelijke ruimten bij zoiets als gemengd wonen. Steeds meer is te zien dat de scheidslijn tussen wonen en maatschappelijke voorziening minder duidelijk wordt. Hij noemt in dit verband de ontwikkeling bij Cartesius. Dergelijke voorbeelden vragen om navolging wat hem betreft. Hij bepleitte in de vorige vergadering dat het college daarop op enige manier terugkomt, bijvoorbeeld bij de Woonvisie. Hij kan het nog niet terugvinden. Hij verneemt graag de reactie van het college hierop. Hoe kijkt het college aan tegen financiering van dergelijke gemeenschappelijke ruimten, bijvoorbeeld via grondprijzen? Hij refereert aan zijn toenmalige inbreng.

Hij is blij dat bij Onderwijs is opgenomen dat de integrale Kindcentra niet alleen worden gefaciliteerd maar ook gestimuleerd. Hij verwacht daar verder op te kunnen ingaan bij onderwijsvesting. Hij voorziet een aanpassing van de bijlage wanneer er afwijkingen ontstaan op de normenbijlage.

430 Hij kijkt met spanning uit naar de actualisatie van het kader Buitenspelen.

Hij leest nog steeds dat er voor jongeren alleen *zinvolle vrije tijdsbesteding* wordt gefaciliteerd. Hij blijft benieuwd wie gaat bepalen wat *zinvolle vrije tijdsbesteding* is.

De heer De Boer (Stadsbelang Utrecht) schetst de ontwikkelingen in de stad: de toename van criminaliteit, veel meer ouderen, schaarste. Die ontwikkeling vraagt om een diverse aanpak en ook een aanbod van voorzieningen. Voorzieningen kunnen zorgen voor verbinding in de wijk en het samenleven in wijken met een diversiteit aan mensen. Dit onderwerp is eerder besproken dus houdt hij zijn inbreng kort.

440 Of de voorzieningen kunnen worden gerealiseerd is afhankelijk van de begrotingsruimte en groenschaarste. Niet nu maar bij de begroting met een exploitatieopzet van een plan wordt een beslissing genomen over of de voorziening wordt gerealiseerd. Hij vraagt de wethouder of de wethouder deelt met Stadsbelang dat het een wenselijk-heidsprogramma is en dat de uitvoerbaarheid afhankelijk is van de bereidwilligheid van de grondeigenaren en de begrotingsruimte en de exploitatie opzet. Zo ja, hoe dat te regelen? Zo nee, hoe ziet het college dat?

Zojuist is al iets gezegd over “Woningmarkt in Balans” inplaats van “Divers Wonen”, waarbij wordt verwezen naar een uitwerking in de Woonvisie en naar een voor hem onbekend rapport “Plan van aanpak Huisvesting en Bege-

leiding Kwetsbare doelgroepen". Hij vraagt waar hij dat rapport kan vinden. Hij vraagt of dit betrekking heeft op een vastgesteld raadsvoorstel. Hij vraagt of de wethouder dit voorafgaand aan het raadsvoorstel aan de raad kan doen toekomen. Zo nee, wanneer kan hij dit wél aan de raad doen toekomen?

De heer Bakker (D66) vraagt wat de heer De Boer in dat stukje wil lezen. Hij vraagt of hij het eens is met D66 dat het vooral gaat om het diverse aanbod en niet zozeer om het duplizeren van de Woonvisie.

450 **De heer De Boer** (Stadsbelang Utrecht) zet uiteen dat wanneer het gaat om documenten waar het college naar verwijst, hij graag wil weten waarover het gaat en waarmee het verbonden is. Hij vervolgt zijn inbreng.

Hij stelt dat oud worden in deze stad geen prioriteit lijkt te zijn voor het college. Hij kon het woord "ouderen" maar één keer vinden in de hele notitie, terwijl deze groep juist aandacht verdient. Hij noemt in dit kader ook de migranten ouderen met specifieke wensen en behoeften. Hij besef dat de wethouder nog niet zo oud is dat dat nog niet in zijn belevingswereld valt. Voor ouderen is een leefbare stad anders dan voor jonge kinderen en voor tieners. Ook de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen is voor ouderen anders dan voor jongeren. Graag ziet hij een addendum en een paragraaf aan het hoofdstuk toegevoegd, gericht op ouderen, betreffende zorg gecombineerd met woningen en voorzieningen en dagbesteding.

460 **Mevrouw Oosters** (Student & Starter) merkt op dat jongeren en kinderen ook niet een specifieke plek krijgen in het stuk. Tegelijkertijd is de informatie ook niet op het niveau van een schommel. Zij vraagt wat de heer De Boer specifiek terug wil zien voor ouderen.

De heer De Boer (Stadsbelang Utrecht) ziet het woord "jongeren" aanzienlijk vaker in het stuk. Hij concludeert daaruit dat het stuk gericht is op jongeren. Recentelijk vond een Raadsinformatiebijeenkomst plaats over ouderen waar de ouderen in deze stad de aandacht vroegen voor hen als doelgroep. Om die reden vraagt hij in deze notitie deze aandacht. Hij krijgt die aanvulling graag voorafgaand aan de raadsvergadering en daarop een toezegging van de wethouder. Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn.

470 In de eerste versie wordt gesproken over een onderzoek naar passende woningen inspelend op de vergrijzing, in de tweede versie wordt gesproken over levensloopbestendige woningen. Hij kent rapporten waarin ouderenwoningen met één ster onderscheiden worden van woningen met vier sterren. Hij vraagt wat passende woningen zijn volgens het college. Hij ontvangt graag een rapport dat inzoomt op passende huisvesting voor ouderen; dit om kaders mee te geven aan de bouw van ouderenwoningen in de stad. Hij ontvangt daarop graag een toezegging.

In een paragraaf "Open wijken voor alle voorzieningen" wordt in de gewijzigde versie gesteld dat de doelstelling uit het VN-verdrag centraal wordt gesteld. In het collegeprogramma belooft de coalitie een plan van aanpak met betrekking tot het VN-verdrag. Hij vraagt wat de wethouder bedoelt met het centraal stellen van de doelstellingen. Dit behoeft zijns inziens uitwerking in een plan van aanpak. Hij ontvangt ook graag een beloofd plan. Voor nu wil hij graag weten wat de formulering inhoudt.

480 Woningen voor ouderen in wijken is wat nodig is; dat is de wens, de behoefte. Hij vraagt of de wethouder kan toezeggen initiatieven van particulieren te steunen en ervoor te zorgen dat dit jaar duidelijkheid te verschaffen is over de lopende initiatieven. Hij krijgt hierop graag een toezegging.

De heer Van Waveren (CDA) trachtte te begrijpen wat het bestuur hier aan het doen is. Hij vindt de gedachte een hele waardevolle. Dit kan een goede bijdrage leveren aan het inzichtelijk maken van wat het bestuur wil doen. Door het stuk heen lezende vindt hij plausibeler klinken. De vraag is alleen hoe ermee aan de slag te gaan en welke waarde te hangen aan wat in het stuk is opgenomen. Ook als het gaat om de antwoorden op de vragen die het college heeft ontvangen, wordt het niet altijd heel veel duidelijker. Dat merkt hij ook in de bestuurlijke discussie met het college. Dat heeft ook te maken met het abstractieniveau. Hij probeert zich te houden aan het "hoogover abstractieniveau" in het stuk. Dat roept bij hem de vraag op of de normen die dit college aan dit document koppelt, onder de beleidsdocumenten van de Omgevingsvisie moeten zitten. Hij kan zich voorstellen dat straks aan de RSU het college ook niet een normenlijst koppelt. De vraag is of de zaken die het college kan wijzigen straks aan dit document gehangen moeten worden.

De vraag is ook hoe dit toe te passen. De heer Van Corler sprak al over het Speelruimteplan dat in aantocht is. Hij hoopt dat dat plan voor de zomer voorligt. Wordt dan in dat plan verwezen naar de uitgangspunten van dit koersdocument? Is dat de hiërarchie zoals die straks in werking zal gaan? Ook daarop krijgt hij graag een toelichting. Dergelijk beleid bindt alleen het stadsbestuur. Dit beleid heeft geen bindende werking naar inwoners. Zal straks in individuele plannen hiernaar verwezen worden, of wordt het meer een kapstok voor de beleidsnota's en die gebiedsuitwerking die daaronder komt? Hij vraagt meer duiding van de werking.

Hij gaat in op enkele inhoudelijke thema's. Hij noemt in dit verband de ouderen en vergrijzing. Die is breder, zoals mevrouw Oosters zojuist al aangaf. Wat hem betreft moet het bestuur de demografische ontwikkeling en trends in het snel veranderend Utrecht als geheel als richtlijn meenemen; houd bij plannen rekening met de demografische ontwikkeling in een buurt. Hij noemt de Uithof als voorbeeld met veel aanwas van jonge mensen. Bovendien zijn er wijken die vergrijzen. Hij verwijst in dit verband naar de differentiatie. Dit gaat over meer dan alleen flexibel bouwen. Hij vraagt het college dit als richtlijn op te nemen.

Als het gaat om buurtgericht werken verwijst hij naar de inbreng van mevrouw Streefland en is hij benieuwd naar het antwoord van het college als het gaat om het differentiëren op buurtniveau. Dat is erin te lezen als de lezer het wil lezen. Hij vindt het voorstellbaar dat het niet zo gelezen wordt. Wat hem betreft moet het bestuur in dat opzicht helder zijn in zijn keuze. Hij zit op de lijn dat differentiëren in de wijken en buurten juist goed en belangrijk is.

Met betrekking tot de versnelling van Overvecht vraagt hij het college de toezegging die op te nemen in de strekter vervanging waarmee dat besloten en geregeld wordt.

510 Met betrekking tot het thema veiligheid stelde hij in een eerdere commissievergadering daarover vragen. Het college antwoordde daarop te zullen terugkomen. Hij stelde vervolgens vragen over de plek van het IVP. Hij had gevraagd hoe het IVP verwerkt zou worden. Dat is in zijn vraag in de beantwoording aangepast in AVP en in de beantwoording werd het APV. Mogelijk gebruikt het bestuur teveel afkortingen. Hij verwacht van de ambtelijke dienst, dat de dienst zijn beleidsnota's uit elkaar kan houden. Het IVP is zijns inziens een belangrijk kader dat het bestuur meegeeft voor in het sociale domein; anders komt dit niet terug in de discussie over de Omgevingswet. Hij vraagt hierop nog een duiding van het college waarom hier niet daar naar verwezen wordt en hoe daarmee om te gaan in de komende tijd.

Over de rollen staat aan het eind van de nota iets opgenomen. Dat is meer een beschrijving van rollen en het geeft ook geen richting: wanneer pakt het bestuur welke rol en wanneer niet? In de laatste zin staat "ook de openbare ruimte hebben we of nemen we in beheer, dit gebeurt bij Stadsbedrijven." Dat is volgens hem een hele mooie zin. Hij weet niet of die zin altijd opgaat. Hij verwijst daarvoor naar de discussie over het Smakkelaarsveld, Papendorp, het gebied rond het Station, Hoog Catharijne. Daarin zit veel meer differentiatie. Wanneer de stelling hier zo absoluut geponeerd wordt, is hij benieuwd of het stadsbestuur zich daar consequent aan houdt en of dat iets meer uitwerking nodig heeft. Zijns inziens zit er veel meer discussie achter die rollen die óf goed uitgewerkt moeten worden en waarover de raad richtinggevend nog iets moet zeggen, óf het stadsbestuur moet terughoudend zijn met het poneren van dergelijke stellingen op schrift, omdat dan een groot risico bestaat dat het college zich niet houdt aan het vastgestelde beleid. Dat zou niet de koers moeten zijn met dit koersdocument.

530 **De heer Van Deún (PVV)** houdt zijn inbreng kort; zijn collega's hebben al veel vragen gesteld, ook vragen die de PVV had willen stellen. Dan blijft er voor zijn fractie nog een punt over.

In de bijlage normentabel staat op pagina 6 de norm voor gezondheidscentra, namelijk één huisarts per 2095 woningen. Terwijl de normen volgens de landelijke vereniging van huisartsen één huisarts op 2095 patiënten is. Als dit bewust zo is opgenomen in de bijlagenorm, betekent dat een politieke keuze en aanmerkelijk minder gezondheidscentra in Utrecht. Dat kan volgens zijn fractie niet de bedoeling zijn. Hij krijgt hierop graag een antwoord van het college en een eventuele correctie.

Mevrouw Oosters (Student & Starter) merkt op dat het bijna vreemd aanvoelt om een dergelijk groot voorstel voor zich te hebben. Zij heeft het gevoel “waar te beginnen?” Stelt het bestuur nu alles vast of eigenlijk niets? Zij complimenteert de wethouder en zijn team met alle aanpassingen. Student & Starter vindt heel veel ideeën heel goed, bijvoorbeeld de open sportparken. Toch stipt zij graag nog een aantal zaken aan.

Allereerst gaat zij in op de rafelranden. Nu leest zij dat het stadsbestuur ze waardeert. Daarmee komt haars inziens het stadsbestuur er niet. Zij geeft het college graag mee de ontwikkelaars de ruimte te geven tijdelijke voorzieningen die zorgen voor levendigheid toe te voegen voordat daadwerkelijk gebouwd wordt. Zij geeft Amsterdam als voorbeeld waar daarvoor veel ruimte is. Zij is benieuwd te vernemen of in Utrecht daar ook meer uit te halen is.

Haar fractie vindt het multifunctioneel gebruik van locaties heel belangrijk, zoals in het document is opgenomen. Hoe zal de stad dit stimuleren? Mevrouw Streefland sprak daarover ook. Zij zou daarvoor een voorzet willen doen. De kop “Kansrijke combinaties” staat wat haar betreft nog niet boven een uitputtende lijst. De opties zijn feitelijk eindeloos. Haar fractie ziet nog een hele kansrijke combinatie tussen studie en ontmoeting tussen jong en oud.

Ook ziet haar fractie nog een bijzondere rol voor cultuur in het nachtleven van Utrecht. De gemeente is daarmee achter de schermen hard aan de slag. Dit lijkt haar een toevoeging aan de kop “Cultuur”, ook in dit document. Haar fractie kan zich aansluiten bij de opmerking van D66 over de maatschappelijke waarde van vastgoed. Het bestuur maakt in dit document geen duidelijke keuzes. Wel is sprake van een duidelijke lijn. Zij vraagt hoe een en ander zich verhoudt tot de maatschappelijke waarde van vastgoed.

Haar collega's Van der Veen en Homan spraken al vaker over het verticaal bestemmen, ook in relatie tot dit document. Optimaal gebruik van hoogbouw met verschillende functies binnen hetzelfde pand. Zij vindt dat een waardevolle toevoeging aan de kop “Flexibel Bouwen”. Haar fractie ziet het graag terug.

Haar collega droeg in april vorig jaar alternatieve stadscentra aan. Wat dat betreft kijkt haar fractie met interesse naar de beantwoording door de wethouder op het voorstel van de VVD over spreiding.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) merkt op het koersdocument belangrijk te vinden dat het ook echt gaat om de vraag in welke stad Utrechters willen wonen. De PvdA vindt het van belang dat de maatschappelijke voorzieningen gelijktijdig meegroeien aan de groei van de stad.

Opmerkingen zijn gemaakt over waartoe het stuk dient en welk doel het dient. Zij is blij met die opmerkingen. Die stelden haar gerust als het gaat om de beleving die ze had bij dit stuk. Zij sluit zich aan bij de gestelde vragen.

Moeite heeft zij met aan de ene kant het vastleggen van een integrale maatschappelijke visie op de groei van de stad en de maatschappelijke voorzieningen die aan de andere kant ook dient als startpunt van een gesprek. Dit heeft ook betrekking op hoe een en ander in de toekomst te evalueren, en zij refereert daarbij aan de desbetreffende vraag van haar collega de heer Bakker. Zij vraagt daarbij ook wanneer het stadsbestuur op koers ligt. Zij krijgt graag een toelichting op het verschil tussen visie en startpunt.

Ze gaat in op het spanningsveld tussen de groei van de stad en het leefbaar houden van diezelfde stad. In het stuk staat duidelijk omschreven dat er ambities zijn de groei van de stad op te vangen door te verdichten én dat Utrecht een leefbare stad wil blijven voor iedereen. Daar spelen risico's en dilemma's. Daarover leest zij te weinig in het stuk en over hoe het college daartussen een afweging maakt. Hoe gaat het stadsbestuur om met de gevolgen van verdichting en wat is dan de maatschappelijke visie op de groei? Zij krijgt graag een reactie van de wethouder op die vraag.

De heer Bakker (D66) vraagt wat de PvdA daarover concreet wil terugzien. Die spanning wordt volgens hem wel benoemd. Hij begrijpt dat het punt belangrijk is in de brede discussie; wat moet daarvan landen op het bestuurlijk niveau?

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) zoekt meer afwegingen. In de inleiding leest zij dat er discussiepunten worden genoemd. Zij leest dat het college én verdicht én Utrecht leefbaar houdt. Niet wordt ingegaan op de spanningen

die daartussen kunnen bestaan. Wanneer het college dit in de inleiding aankondigt, had zij juist bij die passage een antwoord verwacht.

Zij gaat in op de passage over de investeringen. Daarover is al het nodige gezegd. De PvdA is verheugd over de optie actief grondbeleid. Daarvoor pleitte de fractie al vaker. Wat haar betreft hoeft dat niet zo terughoudend geformuleerd te worden. De vraag is wat deze passage gaat veranderen ten opzichte van de afgelopen vier jaar. Gaat het stadsbestuur actief grondbeleid serieus overwegen en inzetten, of wordt het pas als laatste redmiddel

590 ingezet? Er moet voldoende geld voor publieke voorzieningen beschikbaar zijn. Daaraan hangt een prijskaartje.

Zij refereert aan de vraag die anderen al gesteld hebben: of ontwikkelaars daaraan mee gaan betalen en hoe de gemeente hen daartoe wil stimuleren/activeren of hen er zelfs toe wil dwingen?

Het college wil terecht veel inzetten op slim ruimtegebruik. Zij vraagt in hoeverre lessen zijn meegenomen van eerdere multifunctionele voorzieningen in Leidsche Rijn en onlangs ook bij Alles Onder Een Dak. Juist bij Alles Onder Een Dak ging het om maatschappelijke initiatieven die in elkaars verlengde liggen. Zij leest in dit stuk over kansrijke combinaties. Uit de evaluatie blijkt dat het niet is gebeurd. Wat kan het stadsbestuur daarvan leren of meenemen in het koersdocument? Wat haar betreft zou de gemeente daar een actievere rol kunnen nemen, juist om dit te laten slagen. Kennelijk zijn alleen kansrijke initiatieven niet voldoende.

Verder valt het haar fractie op dat in de Strekt ter Vervanging minder aandacht is gegeven aan gemengde wijken.

600 De kop Divers Wonen kreeg zelfs een andere titel. Waarom staat dat niet meer zo expliciet in dit stuk?

Tot slot merkt zij op over gelijke kansen dat haar fractie blij was dat in de definitie van maatschappelijke voorzieningen in het begin van het stuk ook het belang van gelijke kansen wordt genoemd. De PvdA vindt het van belang dat het stadsbestuur daaraan ongelijke investeringen durft te koppelen. Wanneer het stadsbestuur gelijke kansen wil creëren, zal het bestuur ook ongelijk moeten durven investeren. Dat is onlangs ook erkend in het kader van onderwijs. Zij vraagt of dat onderdeel is van het maatwerk per wijk. Mag zij dat zo interpreteren?

Mevrouw Sasbrink (Partij voor de Dieren) merkt op dat het koersdocument start met een opsomming van wat er allemaal nodig is voor een leefbare complete stad en voor die aantrekkelijke samenleving. Dan gaat het over zorg, welzijn, cultuur, sport en onderwijs. Groen als maatschappelijke voorziening die bij kan dragen aan een gezonde en aantrekkelijke samenleving, ontbreekt in dit rijtje. Tegelijkertijd is de Partij voor de Dieren blij dat groen wel terugkomt als het gaat om ruimte voor sporters. Mensen die zich in een groene omgeving bevinden, kunnen zich beter concentreren en herstellen ook beter van ziekten. Ze dankt de wethouder voor de toevoeging van groen en dieren als kansrijke combinatie met onderwijs en zorg naar aanleiding van de vorige besprekings 610 van het document Ruimte voor Groen. Haar fractie rekent hierop bij het in praktijk brengen van dit document.

In het koersdocument wordt de vraag gesteld hoe om te gaan met de toenemende druk op de ruimte en welke belangenafweging het college zal maken tussen economie, ecologie, en sociale waarden. Vervolgens ontbreekt het aan een antwoord op die vraag. Volgens de Partij voor de Dieren maken de huidige biodiversiteit en klimaatcrisis duidelijk welke grenzen er zijn aan wat mogelijk is.

620 Ook het concreter maken van de mooie ambities en vraagstukken in dit koersdocument kan het sociale minimum en het ecologisch plafond als bruikbare uitgangspunten gebruiken. Zij beveelt wethouder van Ooijen een boek aan dat zij in een eerdere bijeenkomst aan wethouder Verschuure had uitgeleend. Het koersdocument is te vragen als het gaat om het omgaan met de grenzen aan wat mogelijk is.

Ook de status van het document zelf blijft een beetje vaag. Collega commissieleden leverden daarover al eerder inbreng. Haar fractie is er blij mee dat hiermee in ieder geval erkend wordt dat met het streven naar groei van de stad ook de toenemende druk op de maatschappelijke voorzieningen zal toenemen. Het draaien aan normen om hierbij meer te kunnen bloeien, één van de suggesties uit de RSU-richtlijn, waarover Stad & Ruimte vanmiddag zal spreken, is nadrukkelijk niet de keuze die de Partij voor de Dieren zou willen maken. Daarom vindt zij het goed dat in het koersdocument normen worden voorgesteld. Ze noemt in dit verband de normentabel waarnaar al door andere commissieleden verwezen is. Zij vraagt daarover of het daarbij gaat om normen of ambities en of het

bestuur die vastgestelde normen en ambities moet halen of dat er nog heel hard aan gewerkt moet worden. Zij vraagt of daarop zicht is. Als voorbeeld noemt zij de onderwijsruimte waar aandacht besteed wordt aan het aantal lokalen, maar geen aandacht voor de buitenruimte die daarbij hoort. Zij kan zich voorstellen dat daarop gereflecteerd wordt bij de evaluatie: in hoeverre haalt het bestuur die normen en ambities, was dat al zo of gaat het bestuur daarin groeien?

Mevrouw Streefland (ChristenUnie) verwacht dat binnenkort gesproken wordt over de scholen aan de hand van de Huisvestingverordening. Onderliggend is dan de vraag hoeveel daarvan wordt opgenomen of dat het daar besproken wordt waar het uitgebreid over de buitenruimte zal gaan. Misschien is dat ook wel de vraag aan de wethouder: hoe specifiek moet dat hier, of moet dat daar gedaan worden waarvan zij denkt dat dat de uiteindelijke plek is.

Mevrouw Sasbrink (Partij voor de Dieren) sluit zich daarbij aan. Het is misschien ook logischer dat te doen bij de beleidsterreinen waarover het gaat. De samenvattende vraag is hoe de normentabel gelezen moet worden en wat de status daarvan is. Vanmiddag zal het echt over de ruimte gaan. Dan wil zij het ook hebben over het belang van kwalitatief biodivers groen dichtbij. Haar fractie is blij dat bij maatschappelijke voorzieningen steeds wordt onderzocht hoe het groen daarbij in te passen is. Zij mist in het koersdocument een puntje over diervriendelijke natuur inclusief en duurzaam bouwen. Als het stadsbestuur dan toch maatschappelijke voorzieningen gaat maken, is zij er voorstander van het in een keer goed te doen. Zij vraagt de wethouders of dit toe te voegen is aan het koersdocument en wanneer maatschappelijke voorzieningen worden gebouwd of dat gebeurt op een natuurinclusieve en duurzame manier.

Zij leest in het kader van specifieke doelgroepen nog niets over voorzieningen voor dieren. Met de groei van de stad, komt er meer behoefte aan dierenartsen, hondenspeelvelden, dierenvoedselbanken en dierenopvangcentra. Ook de leefgebieden van dieren komen steeds verder onder druk te staan wanneer de stad groeit. Zij vraagt of het college kan toelichten waarom zij hierover geen maatregelen of visie terugziet in het koersdocument. Op de valreep kreeg zij nog een bericht van haar collega met het verzoek voorzieningen in het document op te nemen voor LHBTI-doelgroepen. Vroeger was daar het COC en andere voorzieningen die nodig blijven. Zij vraagt of de wethouder ook daaraan een plek zal geven in dit document en of hij de koers op die voorzieningen kan toelichten.

De heer Wiegant (SP) begrijpt dat het heel nuttig is om bestaand beleid te bundelen en de samenhang daarvan te benadrukken, zeker in het kader van de Omgevingsvisie. De SP vindt het koersdocument een knap staaltje papierproductie met een erg hoog open deurgehalte. Hij noemt als voorbeeld dat "bij het bepalen van de locatie van een voorziening het van belang is na te gaan welke doelgroep de gemeente wil bedienen en wat daarvan de mobiliteitsuitgangspunten zijn." Hij merkt daarover op dat de volgorde van oplevering van grote invloed kan zijn op de bediening van de wijk. Die zijn allemaal heel erg waar. Hij vraagt zich wel af in hoeverre het nuttig is om hierop een heel team ambtenaren te zetten en daarvoor zoveel tijd in te ruimen in de raad.

In reactie op schriftelijke vragen bevestigt het college ook dat er geen nieuw beleid is opgenomen. De vraag is dan wat precies moet worden vastgesteld als alles al staand beleid is.

Hij begrijpt ook dat hierbij geen financieel plaatje is opgenomen; aan het beleid verandert daadwerkelijk niets. Het was al zo dat de hier gebundelde visies en ambities niet goed financieel onderbouwd zijn. Dat is ook tekenend voor de goede voornemens. Hij merkt op dat dit college veel ambitie heeft maar weinig geld.

Al met al concludeert de heer Wiegant inhoudelijk niet veel aan te merken te hebben.

Zoals D66 al opmerkte, had ook hij graag gezien dat er meer aandacht was geweest voor toegankelijkheid, zeker in het kader van bereikbaarheid met openbaar vervoer. Hij noemt in dit verband de versoering van buslijnen. Hij mist in ieder geval de rol van openbaar vervoer in het stuk over de Leefbare Stad. Hij vraagt de wethouder waarom daarop in dit document niet wordt ingegaan. Hij vraagt of de wethouder het met hem eens is dat het openbaar vervoer een cruciaal onderdeel is van een leefbare stad.

De voorzitter neemt er kennis van dat de heer Sungur van DENK op dit onderwerp geen inbreng heeft.

680 *Korte schorsing en heropening van de vergadering*

Wethouder Verschuure gaat in op de vraag hoe de twee documenten zich tot elkaar verhouden. Het college ziet die documenten als nauw bij elkaar horend. De bijgevoegde normentabel is voor het college de basis om de barcode waarover vanmiddag gesproken zal worden, op te stellen en uit te werken. De commissie merkt op dat daaruit dilemma's naar voren komen. Het college ziet die dilemma's ook. Na het vaststellen hoopt het college zowel het koersdocument als de RSU ten opzichte van elkaar te wegen. Het college gaat de dilemma's verder uitwerken aan de hand van de uitgangspunten. Hij stelt bij de RSU een uitgewerkte versie daarvan in het vooruitzicht.

In het kader van het verlengde daarvan zijn enkele vragen gesteld over functiemenging, rafelranden en over verticaal bestemmen. Dat zal uitgewerkt worden bij de RSU.

Mevrouw Sasbrink (Partij voor de Dieren) hoorde de wethouder zeggen dat de normentabel de basis is voor de barcode en dat als er dilemma's zijn, de wethouder de desbetreffende confrontatie zoekt en bij de RSU een oplossing zal aanbieden. Zij vraagt of dat betekent dat het stadsbestuur alle getallen in de normentabel heel letterlijk moet nemen. Zij kan zich voorstellen dat het stadsbestuur keuzes moet maken in verband met het ruimtegebruik. Met dit document legt de raad de normentabel vast. Zij vraagt of dat het minimum is waar het stadsbestuur naar streett. Zij vraagt of zij dat goed begrijpt.

Wethouder Verschuure zet uiteen dat het college in Utrecht wat nodig is in kaart brengt. Daarop is de normentabel opgesteld. Bekend is ook dat het niet allemaal gaat passen. Om te weten wat nodig is is het wel goed een en ander goed op een rij te zetten en daarbij de ruimtevraag te zien. Hij voorziet dat college en raad daarover ook komen te spreken bij de RSU. Hij verwacht dat daarbij dilemma's naar voren zullen komen. Het college probeert ook te streven naar oplossingen door onder andere dubbel ruimtegebruik. Dan nog is het de vraag wat wel en wat niet te doen. Wat in de ene buurt niet te organiseren is zou mogelijk wel in een andere buurt te organiseren zijn. Daarbij zou het college kwalitatieve verschillen willen maken om in bepaalde buurten meer voorzieningen te laten landen dan in andere omdat in die bepaalde wijken meer behoefte is. Het gaat om stapjes die genomen worden. Het college neemt de raad graag daarin mee om uiteindelijk tot een totaalbeeld te komen. Dan is de afweging te maken wat de raad daarvan vindt.

De rafelranden gaan niet alleen over maatschappelijke voorzieningen, die gaan over meer.

Motie 152 heeft betrekking op actief grondbeleid. Het college sluit geen instrumenten uit, maar gaat met die instrumenten wel voorzichtig om. Hij schetst hoe het college redeneert bij de beslissingen over het plaatsen van maatschappelijke voorzieningen. Aan het einde van de rit is dan mogelijk sprake van actief grondbeleid om iets te verwerven waardoor een maatschappelijke voorziening is te creëren. De wethouder geeft de commissie terug dat het college een aantal jaren geleden is gestopt met actief grondbeleid bij grote gebiedsontwikkelingen. Daar trekt het college een groot financieel risico naar zich toe. Het college sluit geen instrument uit. Het college zal niet snel beginnen met actief grondbeleid.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) had de vraag gesteld wat hiermee verandert ten opzichte van de afgelopen vier jaar; is dit een verandering van beleid? Of gaat het om staand beleid?

Wethouder Verschuure antwoordt met te verwijzen naar wat het college heeft aangegeven bij de Woonvisie en op andere plekken dat dit een van de sturingselementen is die het college kan toepassen. Hij herhaalt daarbij geen instrumenten uit te sluiten, dus deze ook niet, zij het dat het college hier terughoudend mee omgaat omdat hiermee een groot financieel belang is gemoeid. Hij vervolgt zijn beantwoording.

Gevraagd werd naar gemeenschappelijke ruimtes en dergelijke. Dit wordt eenvoudiger naarmate de gebiedsontwikkeling groter is. Des te groter de gebiedsontwikkeling des te eenvoudiger hierover afspraken te maken zijn met de ontwikkelaar als het gaat om de bijdrage van die ontwikkelaar. Hoe kleiner het plan, hoe lastiger het

wordt. Het college neemt ook in Leidsche Rijn dit soort vragen mee in tenders. Dat wordt ook meegenomen in de realisatie.

Een vraag is gesteld over Samen voor Overvecht - dit neemt het college nu niet mee, maar wel straks bij de actualisatie. Die staat op de lijst.

De heer Van Corler (GroenLinks) hoorde een antwoord op twee onderwerpen die hij had aangestipt. Hij probeert het antwoord van de wethouder iets scherper te krijgen. Hij begrijpt het punt van de wethouder "hoe groter de gebiedsontwikkeling, hoe gemakkelijker is mee te betalen door de ontwikkelaar aan de maatschappelijke voorzieningen. Hem ging het vooral om de houding die hij nu in het stuk leest dat het de vraag is of het stadsbestuur het voor elkaar gaat krijgen. Terwijl het wat hem betreft meer als een principe neer te zetten is: in de vorm van een uitgangspunt dat dit als een gezamenlijke opgave gezien wordt. Hij krijgt op die vraag graag een reactie. Het andere punt dat hij maakte ging over de combinatie wonen en gemeenschappelijke ruimten. Hij hoort de wethouder "gemeenschappelijke ruimten" noemen waarna hij vervolgens doorgaat naar de maatschappelijke voorzieningen. Mogelijk was dit verwarrend in zijn bijdrage. Zij vraag was hoe ervoor te zorgen dat de financiering rond komt bij het realiseren van woningen met daarbij gemeenschappelijke ruimten.

Wethouder Verschuure licht toe dat in grote gebiedsontwikkelingen afspraken gemaakt worden in de planvorming. Bij kleinere gebiedsontwikkelingen wordt dat vaak via een tender gedaan dan via een overeenkomst. Bij hele kleine vlekken is het heel ingewikkeld en is het college vaak afhankelijk van de medewerking en is het moeilijker om daarover formele afspraken te maken.

Met betrekking tot gemeenschappelijke ruimten zoekt het college vaak naar plekken, bijvoorbeeld in de plint. Daar zijn soms eenvoudiger mogelijkheden omdat die in de ontwikkeling vaak al een beetje onrendabel zijn. Daar zijn ook gemeenschappelijke ruimten te creëren.

De heer De Boer (Stadsbelang Utrecht) vraagt of het dan toch gaat om een wenselijkheidprogramma. Hoe zal de wethouder dit gaan doen richting de grondeigenaren? De wethouder verwijst ook naar wat vanmiddag op de agenda staat. Hij vraagt zich dan ook af wat er vanmiddag gaat gebeuren.

Wethouder Verschuure nodigt de heer De Boer uit zijn vraag nader toe te lichten.

De heer De Boer (Stadsbelang Utrecht) vraagt hoe de wethouder dit voor zich ziet als het gaat om grondeigenaren en maatschappelijke voorzieningen. Hij herhaalt zijn perceptie van het programma.

Wethouder Verschuure gaf daarop zojuist een antwoord. Hij herhaalt dat antwoord. Het college stelt bij grote gebiedsontwikkelingen zijn voorwaarden. Daarnaast heeft het college zijn bestemmingsplannen. Bij herontwikkeling van gebouwen zijn dan ook weer afspraken te maken als het gaat om de vraag mee te werken aan een bestemmingswijziging. Hij schetst de overwegingen die het college daarbij kan maken. Het college kan wel degelijk sturen en het gaat niet alleen om een wenselijkheidsprogramma.

De heer Van Corler (GroenLinks) vraagt de wethouder of het verstandig is in dit koersdocument scherper de verwachting uit te spreken vanuit de gemeente dat haar basishouding is dat een ontwikkelaar meebetaalt aan de ontwikkeling van maatschappelijke voorzieningen. Hij begrijpt dat dit per gebied verschilt.

De heer Gilissen (VVD) kan daar voor een groot deel in meegaan. Hij wil vooral aan de voorkant duidelijk maken wat de gemeente verwacht bij ontwikkelingen. De vraag daarbij is hoe concreet de gemeente daarbij moet worden. Elke ontwikkelaar in deze stad moet kunnen weten wat de gemeente op hoofdlijnen verwacht. Een opmerking dat ontwikkelaars moeten meebetalen vindt hij niet concreet genoeg. Daarbij moeten aanwijzingen worden gegeven: gaat het om culturele of andere maatschappelijke voorzieningen, sportvoorzieningen. Hij wil die duidelijkheid op voorhand hebben. Hij vraagt de wethouder of hij van mening is dat die duidelijkheid in dit document zou moeten landen.

De heer Bakker (D66) merkt op dat het nu heel veel gaat over het betalen van de voorzieningen. Zijn fractie bracht in dat het ook gaat om het delen daarvan of om het openstellen van bepaalde private voorzieningen. Het zou in het koersdocument goed passen om dat te markeren. In dat opzicht is hij het eens met de inbreng van de heer Van Corler.

- 770 **Wethouder Verschuure** antwoordt dat hij de sprekers dan moet teleurstellen. Het koersdocument zegt niets over het dwingende karakter en de mate waarin de gemeente meegaat. Mogelijk begrijpt hij de sprekers niet goed. In dit document zijn geen afspraken te maken over percentages en dergelijke. Hij herhaalt zijn antwoord over grote gebiedsontwikkelingen en wat vanuit ruimtelijke ordening-perspectief heel normaal is om afspraken te maken over het realiseren en daarmee financieel bij te dragen aan maatschappelijke voorzieningen, om welke maatschappelijke voorzieningen dan ook gaat.
- De heer Gilissen (VVD) vraagt hoe dit in zijn werk gaat. Wat hem betreft vult het stadsbestuur dit document aan met hoe dat proces loopt. Dat de gemeente eerst het ruimtelijk kader schetst, dat daar de vraag naar voorzieningen opkomt en dat dat de inzet is van een gesprek. Hij vraagt meer duidelijkheid over het proces in dat opzicht.
- 780 **Wethouder Verschuure** gaat terug naar het begin van zijn beantwoording. Dit koersdocument hangt samen met de RSU. Het normenkader is de input voor de barcode. Die barcode is in eerste aanleg voor heel veel voorzieningen stadsbreed. De wethouder gaat er vanuit dat de commissie kennis heeft genomen van de barcode. Die zal besproken worden in de commissie Stad & Ruimte. In die barcode staat het aantal woningen met de daarbij behorende maatschappelijke voorzieningen, et cetera. Er komt geen blauwdruk uit per wijk. Het college probeert wel het aantal voorzieningen dat per locatie nodig is, inzichtelijk te maken en vervolgens daarbinnen een weging wat in een wijk past. Het college begint niet met een blanco blad en gaat niet steeds alles opnieuw tekenen. Het college probeert dat allereerst inzichtelijk te maken om vervolgens op die manier verder ruimte te geven aan ontwikkelingen. Hiermee rondt de wethouder zijn beantwoording af.
- De heer Gilissen (VVD) begrijpt hieruit het volgende. Dan is daar de barcode en het besef wat nodig is op buurten wijkniveau. Hij wil dan graag weten wat dan. Hoe gaat het college het gesprek aan? Wat mag de raad
- 790 logischerwijze verwachten van de inzet van de gemeente, ook in relatie tot private ontwikkeling.
- Wethouder Verschuure** zet uiteen dat dan allereerst bekend is wat in een bepaalde wijk nog nodig is aan voorzieningen die er nog niet zijn. Vervolgens gaat het college na of de voorzieningen te realiseren zijn en of een en ander op te plussen is in een bepaalde wijk. Hij houdt het voor mogelijk dat in bepaalde gevallen dat niet mogelijk blijkt als het ruimtegebruik heel hoog is. Dan gaat het college kijken in hoeverre dubbel ruimtegebruik mogelijk is. Als dat dan ook niet mogelijk blijkt, is er mogelijk een passende realisatie van die extra voorziening mogelijk in een aanpalende wijk. Zo maakt het college de weging in de ontwikkeling.
- 800 **Wethouder Van Ooijen** loopt de fracties bij langs op de geleverde inbreng zoveel mogelijk voor zijn collega's. D66 ging in op de toegankelijkheid ten opzichte van het vervoer. Het college maakte op pagina 10 over de toegankelijkheid in het koersdocument een opmerking, bij het uitgangspunt *toegankelijke voorzieningen*. Daar gaat het ook om de stedebouwkundige opzet van nieuwe wijken, als gevolg van de trend ambulantisering. Dat doet ook iets in de bereikbaarheid van voorzieningen in wijken. In die zin heeft het college dit op het vizier. Het tweede punt is dat het stadsbestuur midden in de transformatie zit van type vervoer: de buurtmobieldiscussie van nog mondelinge vragen versus hoe dit te doen voor de doelgroep van de toekomst wanneer de vraag toeneemt en mogelijk niet per se de financiën toereikend zullen zijn, waarbij ook de provincie nog een afweging heeft gemaakt. Die discussie draagt niet direct een ruimtelijke claim in zich. Die discussie heeft het college niet laten landen in de raad.
- Of het thema Wonen in Balans thuishoort in de discussie hierover. Het gaat hier om wonen en zorgcombinaties. Om die reden is het hier opgenomen. Stadsbelang sprak nog even over het Plan van Aanpak huisvesting van kwetsbare doelgroepen. Dat kwam vlak voor de zomer naar de commissie toe. Het college werkt er hard aan om dat plan van aanpak neer te zetten. Hij adviseert de commissie daarvan kennis te nemen.
- 810 De VVD stipte de Not in My Back Yard-voorzieningen (NIMBY) aan. De heer Gilissen vroeg een nadere duiding van de zwaarwiegende tegenargumenten. De wethouder stelt voor de discussie die eerder gevoerd is in De Meern niet over te doen. Hij bevestigt dat er legitieme zwaarwiegende tegenargumenten zijn om bepaalde voorzieningen ergens niet te realiseren. De raad heeft dat meermalen meegemaakt. De wethouder noemt een aantal voorbeelden. Als het gaat om participatie en een meerderheid die zich tegen de vestiging van een voorzie-

ning keert, vindt de wethouder dat niet te snel in zwart-wit gedacht moet worden. Het gaat vaak om een rijk geschakeerd beeld. Maar weinig mensen zijn in alle opzichten tegen of in alle opzichten voor. Hij handhaaft in dit verband zijn antwoord. Hij neemt participatie wel degelijk mee ook als het gaat om omstreden voorzieningen.

820 **De heer Gilissen** (VVD) vraagt of het college bereid is de bespiegeling van de wethouder in het document op te nemen. Hij vindt de participatieparagraaf in dat opzicht nogal dun. Hij hoort de wethouder duidelijk zeggen dat het college hiermee wel rekening houdt. Ook als het gaat om de weging die de wethouder maakt over stapeling van voorzieningen op een locatie en de mogelijke negatieve consequenties daarvan, zou hij die graag als voorbeeld willen zien in de vorm van een uitwerking van zwaarwegende argumenten.

830 **Wethouder Van Ooijen** was bijna toe aan het doen van een toezegging. Hij denkt dat er meer woorden te geven zijn aan de differentiatie in de wijken. Hij denkt dat er nog wel iets te doen is rondom het uitgangspunt van open wijken voor alle voorzieningen. Dan heeft dat ook betrekking op het NIMBY-effect. Dat moet ook breder worden geïnterpreteerd. Het gaat ook om de differentiatie tussen wijken. Meerdere commissieleden vroegen daarvoor aandacht. De wethouder vindt het niet zo verstandig een negende uitgangspunt aan de uitgangspunten toe te voegen. De wethouder zal een poging doen dit in de stukken te verwerken.

De voorzitter vraagt de toezegging te concretiseren.

Wethouder Van Ooijen zal de richtlijn open wijken voor alle voorzieningen uitbreiden met tekst over participatie en differentiatie tussen wijken. Hij vervolgt zijn beantwoording.

Een vraag is gesteld over de aanscherping met betrekking tot wonen en zorg voor ouderen. Daarover heeft het bestuur een goede Raadsinformatiebijeenkomst gehouden. De wethouder heeft die vraag meerdere keren teruggekregen. Zijns inziens staat het bestuur daar nog niet om te weten wat daar precies nodig is. Meer ruimte is nodig om tot ontwikkeling over te gaan.

840 **De heer Van Waveren** (CDA) merkt op dat het hem er niet om gaat precies aan te geven wat het bestuur nodig heeft. Het gaat hier om een richting mee te geven en rekening te houden met de demografie wanneer de gemeente aan de slag gaat in een wijk. Dat is precies het abstractieniveau van de andere punten die in het koersdocument staan.

Wethouder Van Ooijen begrijpt dat hij de heer Van Waveren op dat punt verkeerd begrepen heeft. Wanneer de heer Van Waveren dat abstractieniveau bedoelt, zegt hij toe een stuk woningmarkt in balans uit te breiden met daarover iets op te nemen over Wonen en Zorg voor ouderen. Dat is dan het specifieke punt. Nu lijkt het heel erg toegesneden op maatschappelijke opvang en beschermd wonen vanwege het plan van aanpak dat de heer De Boer aan de orde stelde. Hij zou dit daar een plek kunnen geven. Daar kan niet een norm gekoppeld worden vanwege het hoge abstractieniveau.

De voorzitter scherpt de toezegging aan met op te vragen wat de wethouder bedoelt met "iets opnemen".

850 **Wethouder Van Ooijen** zet uiteen in de uitgangspunten Woningmarkt in Balans een deel op te nemen over Wonen en Zorg voor ouderen. Dat is sterker aan te zetten.

De heer Van Waveren (CDA) is blij met die toezegging. In zijn beleving was die breder bedoelt, geldt die ook voor alle ontwikkelingen in alle voorzieningen en openbare ruimte en niet alleen voor Wonen in Balans.

De wethouder bevestigt de juistheid daarvan. Het college en de raad zetten een goede stap in de goede richting. Dat heeft ook impact op allerlei andere gebieden. Toegankelijkheid gaat voor een groot gedeelte over ouderen. Dat is ook te zien aan de achtergrondanalyse bij de speerpunten. Het stadsbestuur blijft doorgaan op al die andere punten. Hij noemt enkele items daarmee in verband: de armoedepositie van ouderen, de huishoudelijke hulp, et cetera. Het college gaat daar niet ineens minder doen. Het college heeft een aantal pluspunten nodig. Eigenlijk moet dit een andere keer besproken worden en valt dit buiten de scope van deze besprekking.

860 **De heer Sungur** (DENK) vraagt of de wethouder in het kader van zijn laatste toezegging ook iets wil meenemen over migranten ouderen.

Wethouder Van Ooijen denkt dat dat mogelijk is; hij zal de desbetreffende fase daarop aanpassen. Hij vervolgt zijn beantwoording.

Gesproken is over de disclaimer bij de normen en de normentabel. De wethouder benadrukt dat de raad dat pakket niet nu vaststelt. Dat stelt de raad ook niet vast bij het vaststellen van het raadsvoorstel. Dat werd ook geen besluitpunt. De raad stelt de uitgangspunten en de richtlijnen vast. Dit gaat om vastgesteld beleid uit andere domeinen. Wat hier is verzameld is bedoeld om inzichtelijk te maken voor de raad en zeker voor het college, de organisatie en de buitenwereld waarover feitelijk gesproken wordt bij het spreken over bepaalde ontwikkelingen en wat er allemaal nodig is aan maatschappelijke voorzieningen. De disclaimer daarbij heeft betrekking op dat nooit te zeggen is dat het af is. Het zou kunnen zijn dat de norm iets aangepast moet worden of dat een wettelijk kader aangepast moet worden. De disclaimer is ook bedoeld om alle beleidsvelden waarom het hier primair gaat, primair aan zet te houden. Uiteindelijk wordt het beleid gemaakt binnen het domein.

Mevrouw Streefland (ChristenUnie) vraagt of dit document bepalend kan zijn in de vakgebieden voor het aanbrengen van veranderingen; wat is de kracht van het document om ervoor te zorgdragen dat in andere vakgebieden besloten wordt tot bijvoorbeeld niet één maar twee jongerenvoorzieningen?

De heer Gilissen (VVD) vraagt of de wethouder een spanningsveld ziet tussen de definitie van norm en het gegeven dat er heel veel ruimte is.

Wethouder Van Ooijen antwoordt bevestigend. Het gaat niet om allemaal normen in de zin van één op zoveel duizend inwoners. Soms gaat het om hele open normen, dan gaat het meer om richtingen.

Ingaand op de vraag wat de kracht van het document is, noemt hij de analyse van wat nodig is aan maatschappelijke voorzieningen. Dit heeft een tijd geduurd omdat het niet eenvoudig is. Het college probeert op alle aspecten precies te kijken wat nodig is om te voorkomen dat het stadsbestuur voorzieningen vergeet te realiseren. Hier gaat daar geen werking vanuit. Dat vindt plaats bij de beleidsplannen. Hier is wel de confrontatie te zien. Hier is te zien wat nodig is op welk gebied en op welke manier. Hij vervolgt zijn beantwoording.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt aanvullend of het stadsbestuur staand beleid nu vergeten is of gaat het stuk er echt voor zorgen dat het stadsbestuur het staand beleid in de toekomst niet gaat vergeten.

Wethouder Van Ooijen zet uiteen dat het gaat om het stapelen van de ambities; in deze tijd heeft het stadsbestuur steeds hogere ambities. Kijkende naar de bevolkingsontwikkeling in potentie in de komende 10 jaar, staat de gemeente voor een uitdagende tijd. Het gaat er om nu goed aan de start te staan en te voorkomen dat het bestuur van de stad voorzieningen vergeet.

De heer Van Corler (GroenLinks) begrijpt de uitdaging. Hij merkt op dat aan de andere kant het college zegt dat de vakafdelingen over de specifieke onderdelen gaan. En dat terwijl het stadsbestuur juist op zoek is naar de manier om de slimme combinaties te maken. Hij vraagt hoe verstandig het is dit zo te koppelen aan de vakafdelingen, terwijl het stadsbestuur juist uit is op de combinaties.

Wethouder Van Ooijen vat dit op als een poging om twee waarheden te combineren. De heer Van Corler heeft gelijk wanneer hij zegt dat het stadsbestuur juist uit is op die slimme combinaties. In het document staan ook voorbeelden daarvan. Hij vernam ook een aantal voorbeelden, dat daaraan nog toe te voegen is. Hij ziet veel kansrijke combinaties. Op het moment waarop bijvoorbeeld een jongerenvoorziening in beeld komt in een wijk, komt ook de vraag aan de orde hoe dat te combineren is met de onderwijsfunctie. Dan wordt geredeneerd vanuit de school van de Kinderopvang, misschien wel ook sport. Dan gaat het college de puzzel bij elkaar leggen en komen de kansrijke combinaties in beeld. Hij vervolgt zijn beantwoording.

De ChristenUnie noemde een interessant punt over de ernstig meervoudig beperkten. Naast de buurt, wijk en stedelijke voorzieningen zijn er ook nog landelijke voorzieningen die soms landen ergens in Nederland. Dit type voorziening is niet aan een regio gebonden, maar zit op een aantal plekken in het land. De wethouder zou het teveel gevraagd vinden wanneer de raad zou vragen ook daarmee rekening te houden. Het is speculatief er vanuit te gaan dat dergelijke instellingen gevestigd zullen worden in Utrecht en daarmee rekening te houden in de ruimtelijke strategie.

Mevrouw Streefland (ChristenUnie) gebruikte dit als een voorbeeld. Haar vraag betreft of in het geval dergelijke vragen komen of daaraan tegemoet te komen is binnen dit speelveld, binnen dit koersdocument of binnen Utrecht. Of zegt de gemeente Utrecht daarover niet te gaan? Die visievraag legt zij neer bij het college.

- 910 **Wethouder Van Ooijen** antwoordt dat in het geval een dergelijke vraag op het college zou afkomen, het college altijd zal nagaan wat er mogelijk is, in hoeverre een tegemoetkoming aan die vraag past binnen de stad en welke mogelijkheden het college voor een dergelijke voorziening ziet. Tegelijkertijd attendeert de wethouder er op dat dit stuk gaat over de strategische zoektocht naar ruimte. Dan is het heel ingewikkeld om tegemoet te komen aan de landelijke voorzieningen.
- De heer De Boer** (Stadsbelang Utrecht) krijgt steeds meer het gevoel dat het hier gaat om een to do-list. Hij vraagt of voor wat betreft de ouderen nog een raadsvoorstel te verwachten is om het ouderenbeleid in te vullen.
- Wethouder Van Ooijen** antwoordt dat het hier niet gaat om een to do-list. Dat heeft hij zijsns inziens duidelijk gemaakt. Over ouderen stuurde het college een brief naar de raad. De wethouder houdt zich aanbevolen om die brief met de commissie te bespreken.
- 920 **Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) begrijpt dit antwoord goed. Zij legt de vraag voor hoe dit past binnen de RSU, binnen de barcode. Die vraag stelt zij dan aan de andere wethouder. Vindt dat daar ergens een plek?
- Wethouder Van Ooijen** merkt op dat de vraag duidelijk is en het antwoord ook. Hij refereert aan zijn inbreng en bevestigt dat dit de koers is die het college vaart. Uiteraard houdt het college rekening met voorzieningen die regionaal of bovenregionaal zijn. WOZ-voorzieningen worden wel degelijk in de plannen meegenomen. Dat is bekend. Hij is het er over eens dat ook Nationale voorzieningen een plek zoeken.
- In het licht van Gezinshuizen per wijk en per buurt verwijst hij naar de wethouder Jeugd. Daar zou de commissie het gesprek verder kunnen voeren op een ander abstractieniveau.
- GroenLinks ging in op kansrijke combinaties. Daarmee is de wethouder het zeer eens. Voorbeelden werden genoemd. De vraag of er nog voorbeelden bij moeten. De wethouder houdt dat voor mogelijk. Zijsns inziens is het goed om het hierbij te laten.
- 930 **Mevrouw Oosters** (Student & Starter) begrijpt dat het college er geen voorstander van is om een veel langere lijst te maken. Tegelijkertijd staat heel duidelijk in het document dat het om kansen gaan die kunnen werken. Zij leest niets over dat het geen uitputtende lijst is, zij leest niets over verder kijken. Dan kom bij haar de vraag op hoe het bestuur hiermee omgaat. Zij houdt het meenemen van suggesties van de raad toch voor handig.
- Wethouder Van Ooijen** begrijpt dat mevrouw Oosters zelf het antwoord geeft: het gaat niet om een uitputtende lijst. Het college heeft niet geprobeerd om alle kansrijke combinaties die het college ziet op te schrijven en ervan uit te gaan dat die het wel zo ongeveer zijn. Hij heeft prachtige voorbeelden gezien van combinaties van cultuur met welzijn. Het college heeft hiermee de richting aangegeven in een hoog abstractieniveau. Hij denkt dat de kansen die de raad ziet alle ruimte krijgen. Het college heeft ze niet één voor één uitgeschreven. Hij vervolgt zijn beantwoording.
- 940 Op een aantal punten heeft de heer Van Corler gelijk: het college zal het nodige aanpassen met betrekking tot toekomstige bewoners en gebruikers. Zinvolle jongerenvoorzieningen vindt hij ook ingewikkeld. Ook dat zal het college aanpassen.
- De voorzitter** vraagt de concretisering van deze toezegging.
- Wethouder Van Ooijen** zet uiteen dat het gaat om toekomstige bewoners en gebruikers en dat het niet gaat om zinvolle jongerenvoorzieningen maar om jongerenvoorzieningen. Hij vervolgt.
- De verhouding tussen de regie en faciliteren als het gaat om de rol van de gemeente. Het college heeft de rollen beschreven die de gemeente zou kunnen nemen. Hij zet uiteen dat het er maar net van afhangt welke rol de gemeente in de specifieke casus pakt om daarmee haar doel te bereiken. De maatschappelijke doelen zijn opgeschreven. De rollen zijn ondergeschikt aan die maatschappelijke doelen. Soms kan het verstandig zijn om als gemeente de rol van regisseur op zich te nemen. Soms is het beter als gemeente te faciliteren, bijvoorbeeld als het gaat om bewonersinitiatieven. Een scala van rollen moet dienen aan de maatschappelijke doelen die het college hier opstelt.
- 950 **Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) begrijpt dat de discussie die gevoerd wordt eigenlijk gaat over de rol die de gemeente kan pakken en niet alleen over kansrijke combinaties. Zij houdt het voor mogelijk dat het een aanbeveling zou kunnen zijn om in het stuk vaker te laten zien dat de gemeente de regierol neemt. Zij zegt dit

omdat het niet vanzelfsprekend is voor ontwikkelaars en in omgevingen om een eigen standpunt in te nemen als het gaat om de keuze van de voorziening. Zij legt de vraag voor of het mogelijk is vaker te zeggen in welke gevallen de gemeente de regie op zich neemt.

960 **Wethouder Van Ooijen** antwoordt dat de gemeente op heel veel plekken de regierol al pakt, als het gaat om een kleine plot, ook als het gaat om een hele grote. Ten tweede roepen juist deze raad en commissie de wethouder nog wel eens tot de orde met het verzoek een voorziening in handen te geven van een vereniging; het bewoners-initiatief te stimuleren. De wethouder zou niet willen in een soort reflex te schieten om in alle gevallen de regierol op zich te nemen. Dat lijkt hem niet altijd nodig. Hij vindt het meest zuiver om per casus te bezien welke rol de gemeente op zich kan nemen.

Mevrouw Streefland (ChristenUnie) licht toe dat het haar vooral gaat om waar het nieuw is en nog te ontdekken. Het gaat haar niet zozeer om het bestaande. Wat haar betreft zou de gemeente dáár wat vaker de regierol op zich kunnen nemen.

970 **Wethouder Van Ooijen** denkt dat heel vaak een regierol nodig is. Hij zou dat niet willen formuleren als het gaat daarbij om een automatisme. Hij denkt dat mevrouw Streefland gelijk heeft. Om die reden doet het college dat ook in de meeste gevallen. Hij benadrukt zijn casusbenadering.

Hij gaat in op de inbreng van Stadsbelang Utrecht en benadrukt dat die fractie het Plan van Aanpak kan terugzien. Ook is hij al ingegaan op de ouderen. Er komt een stukje tekst bij.

De heer De Boer (Stadsbelang Utrecht) vraagt wat de wethouder gaat doen met de initiatieven die momenteel lopen in de stad, terugkijkend naar de Raadsinformatiebijeenkomst van de afgelopen week over ouderen die soms al vier jaar bezig zijn om initiatieven te ontpllooien.

Wethouder Van Ooijen antwoordt die vraag nu niet te beantwoorden, ook om de discussie in dit kader zuiver te houden. Hij gaat daarover graag het gesprek aan met Stadsbelang Utrecht. Hij zou de discussie geen goed recht doen wanneer hij dit onderwerp nu gaat behandelen. Hij vervolgt zijn beantwoording.

980 Hij is het zeer eens met de kwalificatie van het CDA van het voorliggende stuk. Hij neemt de uitdaging ook aan het stuk aan te scherpen en te verbeteren en de normen precies te formuleren en de stofkam er doorheen te halen. Om die reden heeft dit stuk ook even op zich laten wachten. Hij dankt het CDA voor de complimenten.

Hij bevestigt dat het echt zit in het speelveld van de verschillende rollen die de gemeente op zich kan nemen. Hij had niet de indruk dat dit te absoluut geformuleerd was. Hij zal daar nog eens naar kijken. Wanneer hij suggesties heeft, verneemt hij die graag.

Het IVP heeft op zichzelf een aantal specifieke onderwerpen. De heer Van Waveren vraagt daar naar: de koffie-shops en de prostitutie. In de APV zijn daarover afspraken gemaakt. Hij gaat daar in dit verband niet op in. Dit is een specifieke voorziening die afgedekt wordt in de APV.

990 **De heer Van Waveren** (CDA) vraagt wel de scherpte van het college in dat opzicht. In het IVP gaat het ook over thema's als verkeersveiligheid. Dat is een speerpunt van de gemeente in het veiligheidsbeleid. Dat heeft een nadrukkelijke ruimtelijke component. Hij vraagt waar dat terugkomt in deze discussie.

Wethouder Van Ooijen antwoordt dat het wel degelijk zo is dat het college een aantal zaken noemt over mobiliteit en toegankelijkheid. In dat opzicht is het misschien niet op het niveau van een kruising die het college niet veilig vindt. Op dat niveau vindt hij in dit stuk voldoende brokken opgenomen om dit aspect mee op te nemen. Een ander speerpunt is Zorg en Veiligheid in het IVP - ook dat heeft te maken de vraag van de heer Bakker: zijn die voorzieningen er ook in de wijk bij ambulantisering? Zijn die zwaardere zorgvoorzieningen in de wijk aanwezig en ook echt in de buurt? Het college heeft dat ook niet preciezer gemaakt dan wat er nu staat, namelijk dat ze er moeten zijn. In dat opzicht stelt de wethouder dat het college dit wel degelijk heeft meegenomen in het stuk.

1000 De PVV ging in op één huisarts per aantal woningen of op een aantal patiënten. Volgens de wethouder is dit een omissie. Het was niet de bedoeling om een politieke keuze te maken. Het college zal dit aanpassen. Het college zal nagaan of dat wat de heer Van Deún hierover zei ook zo in de wet is opgenomen.
Hij is al ingegaan op inbreng van Student & Starter over cultuur en kansrijke combinaties.

Maatschappelijk vastgoed heeft zijn collega zojuist besproken. Het college gaat nader in bij de RSU op Flexibel Bouwen.

Mevrouw Oosters (Student & Starter) heeft de indruk dat de wethouder nu zelf een aantal waardevolle functies met elkaar combineert. Zij maakte twee verschillende punten. (1) Multifunctioneel gebruik, is als het gaat om de combinatie studie en ontmoeting, dus ook in de wijk en ook tussen jong en oud. Haar fractie ziet dat echt als een kansrijke combinatie. (2) De tweede opmerking betrof een extra toevoeging aan de kop Cultuur en de maatschappelijke voorzieningen: Student & Starter vindt het culturele nachtleven een mooie toevoeging.

1010 Zij is benieuwd naar de reactie van de wethouder op deze twee losse punten.

Wethouder Van Ooijen sprak eerder met de fractie over studie en ontmoeting. Als het gaat om de slimme combinatie is daarop nog wel iets af te dingen. De ontmoeting levert vaak meer reuring op en kabaal dan wat studenten doorgaans prettig vinden wanneer zij in rust bezig willen zijn met hun studie. Het kan soms wel. Ook daar gaat het om de puzzel per situatie. Hij zou dit niet generiek willen opnemen, temeer daar dat het niet gaat om een uitputtende lijst.

Met betrekking tot het culturele nachtleven ziet hij de mogelijkheid dit stuk naar 500 pagina's toe te schrijven. Hij wil daarmee niet zeggen dat Student & Starter dat voor ogen zou hebben. Er zijn heel veel meer verschillende uitingen op te schrijven dan hier gedaan. De heer Wiegant vraagt zichzelf af wat hij hier vaststelt. Tegelijkertijd wil de wethouder ervoor waken op specifieke zaken ineens heel precies te zijn. Ook dan wordt het een stuk dat vlees noch vis is. Het college heeft gekozen voor een hoog abstractieniveau. Daartoe had het college alle reden. Het college wil het beleid niet in de weg zitten. Hij opteert ervoor het niet preciezer te maken dan wat nu voorligt. Die afweging geeft hij mee aan de raad.

Met betrekking tot de inbreng van de PvdA houdt de wethouder het goed voor mogelijk dat de visie ook het startpunt kan zijn van een gesprek. Het gaat dan om de horizon die de gemeente voor zich ziet. Partijen kunnen dan daarover in gesprek. Hij ziet de visie en het gesprek als een twee-eenheid.

De wethouder bevestigt dat er spanning zit in de groei versus de leefbaarheid. Het college probeert in dit stuk juist de groei op een leefbare manier vol te houden; de combinatie van groei en leefbaarheid. De wethouder denkt goede aandacht te hebben voor de zorgen van de PvdA.

1030 Voor alles onder één dak verwijst de wethouder naar zijn collega Voortman.

Gemengde wijken een andere kop heeft te maken met het vaststellen van de Woonvisie. Het college probeert in de woordkeuze zo goed mogelijk daarop aan te sluiten. Hij heeft begrepen dat deze woordkeuze daarop beter aansluit.

Anders investeren in gelijke kansen is zo nu en dan nodig. Naar wat de wethouder weet, doet het college dat ook zo nu en dan.

Ingaand op de inbreng van de Partij voor de Dieren zal hij navraag doen naar het boek waaraan die partij refereert. De wethouder bevestigt dat het college groen scherper heeft neergezet in het voorliggende document.

Met betrekking tot de evaluatie zal het gesprek aangegaan moeten worden met de wethouder Onderwijs.

1040 Het college heeft nadrukkelijk natuurinclusief en duurzaam bouwen in het voorliggende stuk opgenomen. Voor een voorziening voor LHBTI-groepen loopt momenteel een haalbaarheidsonderzoek naar een specifieke voorziening. Hij noemt in dit verband het Regenbooghuis. Zijn collega wethouder Voortman zal dat met de commissie oppakken.

Hij begrijpt wel iets van wat de SP zegt. Ook hij vindt het stuk nogal abstract. Hij betoogt dat juist daarin de kracht schuilt van wat het stadsbestuur hier aan het doen is.

Mevrouw Sasbrink (Partij voor de Dieren) miste het antwoord van de wethouder op haar inbreng over het gemis aan informatie over voorzieningen voor dieren, zoals dierenartsen, hondenspeelvelden, dierenvoedselbanken, opvangcentra.

Wethouder Van Ooijen zal dat nagaan. Hij zal daar vóór de raadsbehandeling op terugkomen.

1050 **De voorzitter** begrijpt dat de wethouder nadere informatie zal naar de raad zal sturen over de voorzieningen voor dieren.

Wethouder Van Ooijen vervolgt zijn beantwoording met in te gaan op de rol van het OV. De provincie heeft daar-in een belangrijke rol. Hij attendeert op de uitgangspunten die het mobiliteitseffect betreffen. Het college is dat niet uit de weg gegaan. Het college zit er niet op het niveau van locaties waar de bus halteert. Dat heeft te maken met de verschillende abstractieniveau's in verschillende stukken.

De heer Wiegant (SP) begrijpt niet te hoeven ingaan op specifieke buslijnen. Het lijkt hem niet slecht om in te gaan op het openbaar vervoer in het algemeen, misschien ook als een signaal naar de provincie die wat hem betreft in dat opzicht steken laat vallen.

1060 **Wethouder Van Ooijen** heeft de idee het mobiliteitseffect wel degelijk in het stuk als totaal uitgangspunt te hebben opgeschreven. Dit zit niet specifiek verpakt in een norm, een richtlijn of in een uitgangspunt.

De heer Bakker (D66) kan zich wel aansluiten bij de inbreng van de heer Wiegant. Hij mist in het stuk over de toegankelijkheid aandacht voor het OV en de bereikbaarheid in dat opzicht. Hoe op de bestemming te komen?

Wethouder Van Ooijen wil daar nog naar kijken. Hij zet uiteen dat het stadsbestuur hier iets doet met maatschappelijke voorzieningen en ruimtelijke impact. De maatschappelijke voorzieningen hebben een bepaalde plek nodig. Of de bewoners de voorziening benaderen met de buurtmobiel, met het doelgroepenvervoer of met het openbaar vervoer, heeft niet per definitie de ruimtelijke impact waarom het hier gaat. Dat is wat kwalitatief beoordeeld moet worden. Gestuurd moet worden zo dat mensen daar kunnen komen. Bij dit stuk wordt gekeken naar de ruimtelijke impact. Dat neemt het college mee in het stuk. Daar zit het verschil tussen wat gewenst wordt om op te nemen en wat daadwerkelijk wordt opgenomen.

1070 **De heer Bakker** (D66) is het daarmee niet volledig eens. Hij betoogt dat dit niet het enige is wat het bestuur nu doet: nagaan wat de ruimtelijke impact is. Ook de uitgangspunten en richtlijnen zijn van belang voor het creëren en beschikbaar hebben van maatschappelijke voorzieningen. Hij houdt eraan vast de wijze waarop voorzieningen kunnen worden bereikt, belangrijk te vinden.

De heer Van Waveren (CDA) valt zijn collega's bij. Dit kader is ook sturend als het gaat om de locatiekeuze van vergunningen. Dan moet tijdig gekeken kunnen worden naar openbaar vervoerverbindingen.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) sluit zich daarbij aan. Geprobeerd wordt muren weg te halen. Het OV heeft een sociale functie en kan goed worden opgenomen.

1080 **De voorzitter** concludeert dat hiermee de eerste termijn aan zijn einde is gekomen. Hij vraagt een terugkoppeling op punten waar de wethouder verwees naar collega wethouders; het college spreekt met één mond. Hij stelt de vragen aan de orde die gesteld zijn maar niet beantwoord.

De heer Bakker (D66) vraagt de wethouder alsnog in te gaan op de evaluatie; hoe zal het bestuur hierop terugkijken?

De heer Gilissen (VVD) had aan de hand van de klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen gevraagd hoe dit stuk zich verhoudt tot de financiële consequenties van het opplusSEN van allerlei regelingen rond maatschappelijke voorzieningen.

1090 **Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) had niet alleen gevraagd naar Alles Onder Eén dak maar juist naar of en wat het stadsbestuur leert van wat van eerdere multifunctionele voorzieningen in dit stuk geland is.

De heer De Boer (Stadsbelang Utrecht) had het antwoord op de vragen naar wat passende woningen volgens het college als het gaat om ouderenwoningen en hij had het antwoord gemist op de vraag naar het VN-verdrag (hij refereert hierbij naar de paragraaf Open Wijken voor alle voorzieningen, waar verwezen wordt naar de doelstelling van het VN-verdrag.) Hij vraagt naar wat die doelstellingen zijn. Dit heeft zijns inziens ook een plan van aanpak nodig. Hij zou dat plan van aanpak graag willen zien.

Wethouder Van Ooijen stelt voor na een drietal jaren te evalueren. Hij stelt ook voor dat vooral te doen over de werking van dit stuk. De vraag is dan nog hoe te gaan evalueren.

1100 Zijn collega zal ingaan op de financiële consequenties.

De wethouder deelt met de PvdA de inbreng over het leren van multifunctionele voorzieningen. Bij het uitgangspunt over verschillend ruimtegebruik zijn regels gewijzigd aan juist combinaties die in het verleden niet goed werkten. Hij noemt de lessen die geleerd zijn uit Leidsche Rijn. Het college heeft geprobeerd die mee te nemen en op te pakken.

Stadsbelang Utrecht ging in op het VN verdrag. De wethouder merkt op dat het plan van aanpak vandaag op de agenda stond. De commissie schoof die door. Bij dat plan van aanpak zal het stadsbestuur nader ingaan op de toegankelijkheid voor iedereen. Ook dat voorstel heeft de commissie in zijn bezit, waarmee de commissie mag instemmen.

1110 Met betrekking tot de ouderenvoorzieningen heeft de wethouder gezegd die mee te nemen in het stuk over een uitgangspunt voor wonen. Nu gaat het over wonen en opvang. Dit mag voor ouderenhuisvesting een nadrukkelijkere rol krijgen.

Wethouder Verschuure gaat in op de vragen over de financiële ambities. Hij merkt op dat dat staand beleid is. Wanneer iemand iets ontwikkelt, moet die zich houden aan bepaalde geluidsnormen, klimaatadaptatie, etc. Die opgave geeft het college mee aan de ontwikkelaar voor de realisatie. De financiële consequenties zitten dan in het toekennen van financiële middelen aan een bepaalde ontwikkeling.

De heer Gilissen (VVD) vraagt of dat een intensivering betekent van wat het stadsbestuur al doet en wanneer dat het geval is, wil hij weten waar het geld daarvoor vandaan komt.

1120 **Wethouder Verschuure** zet uiteen dat in de ontwikkelingen het college op heel veel gebieden rondom duurzaamheid, diervriendelijk bouwen, et cetera normen heeft afgesproken. Het college past die normen toe op het moment waarop een voorziening wordt meegegeven in de ontwikkelfase. In die ontwikkeling wordt daarmee rekening gehouden. Niet elke ambitie is kostenverhogend wanneer die ambitie wordt meegenomen. Heel veel zaken zijn in het bouwproces gewoon toe te passen. Hij bevestigt dat de Utrechtse ambities betaald moet worden.

Wethouder Van Ooijen gaat in op de mobiliteit. Op meerdere plekken krijgt mobiliteit ruimte. Hij noemt in dit opzicht richtlijn 7. Hij houdt eraan vast dat het college hiervoor aandacht heeft. Hij kan met de opmerkingen van de commissie nagaan of de richtlijn scherper te verwoorden is, met de opmerkingen van de heer Bakker, mevrouw Raaijmakers, en nog een aantal andere raadsleden.

1130 De voorzitter formuleert dit als volgt als een toezegging: de wethouder zal richtlijn 7 nader aanscherpen naar aanleiding van de vragen uit de commissie.

In de tweede termijn verneemt **de voorzitter** graag hoe dit raadsvoorstel naar de raad door te sturen. Bovendien wil hij per fractie moties en amendementen inventariseren en de tijd die nodig is om dit onderwerp te bespreken in de raad.

1140 **De heer Bakker** (D66) vond in de beantwoording veel aandacht voor de bijlagen van het normenkader terwijl het stadsbestuur nu beschikt over de uitgangspunten en de richtlijnen. Daar moet het wat hem betrreft om draaien. Hij is blij met de toezegging over de evaluatie. Hij is benieuwd te vernemen hoe het nu gaat en welke afwegingen worden gemaakt. Hij kan zich voorstellen dat daarover vanmiddag ook gesproken wordt in het kader van de RSU in het S&R-debat.

Hij heeft gezegd wat hij wilde zeggen over toegankelijkheid. Hij is benieuwd waarmee de wethouder straks zal komen. Afhankelijk van die reactie van de wethouder zal hij nagaan of zijn fractie daarmee nog iets zal doen in de sfeer van een amendement.

Hij overweegt dat het in de naam zit van De Woningmarkt in Balans. Hij kon de uitleg goed volgen. Hij vindt het uitgangspunt de Woningmarkt in Balans niet goed passen bij de maatschappelijke voorziening waarover nu gesproken wordt.

Hij kan zich voorstellen dat zijn fractie nog voorstellen zal doen met betrekking tot de rafelranden en met betrekking tot de maatschappelijke waarde en hoe daar ook private partijen bij te betrekken.

1150 Zijn fractie stuurt dit document met de B-status door naar de raad.

De heer Gilissen (VVD) heeft nog drie punten open staan.

Hij begrijpt heel goed dat het college met betrekking tot de financiering relevante inbreng heeft in gesprekken als het gaat om anderen die voorzieningen realiseren. Hij hoeft de wethouder er niet op te wijzen dat ook de stad zelf veel maatschappelijke voorzieningen realiseert. Hij vraagt wat de financiële impact betekent voor de eigen inzet op de voorzieningen als het gaat om cultuur, onderwijs, de andere voorzieningen waarvoor de gemeente aan de lat staat.

Hij begrijpt goed dat wanneer het inzicht het startpunt is bij de bepaling van wat er nodig is aan maatschappelijke voorzieningen bij ruimtelijke ontwikkeling. Het gaat hem om de verwachting van het stadsbestuur richting investeerders en grondeigenaren die samen de stad maken. De vraag is hoe een dergelijk gesprek te starten en wat daarbij de inzet van de gemeente is. Hij vindt dat nog steeds onduidelijk. Hij sluit daarbij aan op de vraag van de heer Van Corler: waar zet de gemeente op in? Ook kijkende naar wat de gemeente zelf realiseert aan maatschappelijke voorzieningen.

Richting wethouder Van Ooijen gaat hij in op de negende richtlijn met betrekking tot de spreiding en diversiteit daaraan gekoppeld. Hij ziet graag hoe de wethouder daarmee omgaat en wat dat oplevert voor het raadsdebat. Mocht dat onvoldoende zijn, overweegt hij een amendement samen met enkele andere raadsleden.

Dit onderwerp gaat wat hem betreft met de B-status door naar de raad.

De heer Van Corler (GroenLinks) begrijpt dat op een paar punten het voorstel nog wordt aangepast.

1170 Hij wil in de raad nog verder doorgaan op hoe om te gaan met de financiering en de bijdragen van derden, ingebracht ook door de VVD. Ook hij is geïnteresseerd in het uitspreken van verwachtingen die het stadsbestuur heeft richting de ontwikkelaars. Het gaat hem niet om zaken dwingend op te leggen.

Hij heeft de indruk dat de raad en college elkaar niet goed verstaan als het gaat om de financiering van gemeenschappelijke ruimten. In de raadsbehandeling zal hij op dat punt streven naar een aanscherping.

Ten derde noemt hij de actieve inzet die hij zoekt vanuit het college om te komen tot slimme combinaties. Hij begrijpt de verschillende rollen die daarin zitten. Zonder die actieve inzet verwacht hij niet dat het stadsbestuur de slimme combinaties voor elkaar krijgt. Hij wordt graag gerustgesteld door het college.

Mevrouw Streefland (ChristenUnie) ziet graag het aangepast voorstel tegemoet. Dat aangepast voorstel zal zij in de fractie bespreken.

Haar fractie vindt de validatie van de normentabel lastig en de inzet die daarop volgt. Ze noemt in dit verband ook de inbreng van de vakwethouders. Haar fractie is daar nog niet uit.

Ook wil haar fractie nog doorgaan op de kansrijke combinaties. Zij begrijpt dat het hier niet gaat om een uitputtende lijst. Haar fractie denkt nog wel graag even mee aan zaken waaraan het college nog niet gedacht mocht hebben. Bovendien noemt zij in dit verband de regierol.

De heer De Boer (Stadsbelang Utrecht) heeft horen zeggen dat de essentie van dit document de vraag is wat het stadsbestuur nodig heeft. Hij blijft erbij dat dit een wenselijkheidsdocument is. Hij neemt dat mee naar zijn fractie. Hij geeft dit document de B-status mee naar de raad. Hij schat de tijd voor behandeling op 2:00 uur.

1190

Mevrouw Oosters (Student & Starter) ziet ook nog mogelijkheden aan kansrijke combinaties. Op verzoek van de wethouder zal haar fractie de rafelranden vanmiddag bespreken in de commissie S&R. Dit hoort in haar overtuiging ook hier thuis en is wat haar betreft beter te formuleren. Ook daarover zal haar fractie voorstellen doen. Haar fractie kan zich aansluiten bij het voorstel van de VVD.

De heer Van Waveren (CDA) concludeert na dit debat dat de wijze van formulering te maken heeft met een samenvatting van bestaand beleid. Het gewicht dat daaraan gehangen wordt is uiteindelijk een politieke keuze waaraan meer of minder aandacht te besteden. Hij denkt dat het goed is om dat op een aantal punten nog aan te scherpen in de raad, wanneer deze raad het anders ziet dan de voorstellen van het college. Hij kan dan zeker terugkomen op de punten die hij ook in zijn bijdrage heeft genoemd.

1200 Twee uur inruimen voor het debat in de raad lijkt hem zeker verstandig. Hij verwacht een diversiteit aan amendementen.

Hij stelt zijn collega's voor zoveel mogelijk te werken met amendementen. Wanneer aan dit document nog moties worden gehangen, wordt dit document wel heel ingewikkeld.

De heer Van Corler (GroenLinks) merkt op dat iedereen daar zelf over gaat. Hij stelt voor buiten de vergadering na te gaan of partijen elkaar kunnen vinden op de inhoud.

De heer Van Waveren (CDA) betoogt dat dit stuk zich goed leent voor amenderen. Het stuk zal daarvan beter worden in de besluitvorming. Hij verwacht dan ook echt een debat.

1210 **Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) noemt de passage over financiën en over de rol van de gemeente bij het multifunctioneel gebruik; die zullen voor wat betreft haar fractie ook terugkomen. Haar fractie beraadt zich nog op de herformulering van de groei van de stad versus leefbaarheid.

Mevrouw Sasbrink (Partij voor de Dieren) wacht de toegezegde informatie over de dierenvoorzieningen nog even af; afhankelijk daarvan maakt haar fractie daarvan een amendement. Zij vindt het desbetreffende voorstel van de heer Van Waveren een goed voorstel.

De heer Bakker (D66) vindt het voorstel van de heer Van Waveren goed met betrekking tot het amenderen.

1220 **Wethouder Verschuure** gaat in op de vraag van de heer Gilissen over de financiële inzet. Hij heeft het gevoel dat de VVD en het college langs elkaar heen praten. Op het moment waarop er behoefte is aan een bepaalde voorziening wordt daarvoor een kreditaanvraag ingediend. Bij een school heeft het college te maken met wettelijke verplichtingen als het gaat om de normen. Bij een grotere ontwikkeling is te proberen dit soort zaken te laten meefinancierken in een gebiedsontwikkeling. Wanneer het niet gaat om een grote ontwikkeling, zal het college de kreditaanvraag moeten doen. Dat doet UVO bij de Voorjaarsnota.

De heer Gilissen (VVD) vraagt of het juist is dat deze uitgangspunten ervoor gaan zorgen dat het stadsbestuur in de toekomst te maken gaan krijgen met hoge kreditaanvragen. Hij vraagt of het college dan vindt dat deels ook moet worden aangegeven hoe na te denken over de financiering.

1230 **Wethouder Verschuure** vindt dit een *als dan* vraag. Hij vindt die vraag niet ontrecht. Wanneer de normen in kaart gebracht zijn en het blijkt dat er veel extra voorzieningen nodig zijn, kan daar ook een financiële wens uit naar voren komen.

De heer Gilissen (VVD) zocht dat inzicht. Hij vraagt of het college bereid is om richting de RSU de impact ervan aan te geven. Het gaat hem dan om de financiële consequenties zodra bekend is wat het bestuur wil.

Wethouder Verschuure merkt op dat deze vraag niet eenvoudig te beantwoorden is. Hij denkt niet dat die informatie eenvoudig te leveren is. Er is een wensenlijst als het gaat om de voorzieningen die het college graag zou willen organiseren. Dat vindt plaats in gebiedsontwikkelingen. Daarbij komen ook de financiën aan bod. Eerst

moet het college nagaan wat het nodig heeft, prioriteren, en dan kan het college ernaar streven. De vraag is dan waar het stopt.

1240

De heer Gilissen (VVD) vraagt een antwoord op zijn vraag naar het proces met ontwikkelaars.

Wethouder Verschuure vindt deze vraag heel ingewikkeld. Hij gaat uit van de behoefte aan een aantal voorzieningen. Vervolgens is te zien dat in een bepaald gebied het gesprek gevoerd wordt met ontwikkelaars. Dan komen de normen aan de orde: de mate aan onderwijsvesting, et cetera. In de gebiedsontwikkeling wordt dan een plussen- en minnenlijst gemaakt. Het college heeft een eigen onderwijsbegroting met de reservering naar de toekomst; dat zijn wettelijke bijdragen. Dat komt in een totaalpakket. Met de ontwikkelaar worden afspraken gemaakt over een groot gebied – die moet een bepaald aantal vierkante meters commercieel gaan afboeken. Partijen gaan daarover met elkaar het gesprek aan. Daar wordt ook de raad vaak op enig moment bij betrokken, bij het opstellen van de SPVE, et cetera. Dan wordt ook over dit soort zaken gesproken. Het gaat om een totaalpakket waarover aan het einde van de rit afspraken gemaakt worden.

1250

De voorzitter concludeert dat dit agendapunt met de B-status doorgaat naar de raad. De behandeltijd is twee uur.

De heer Bakker (D66) vraagt naar de verwachte termijn waarop het college hierover terug kan komen bij de commissie. Hij begrijpt dat het DB/presidium dat bepaalt.

De heer Kiewik (commissiegriffier) verwacht niet dat dit in de volgende raadsvergadering aan de orde komt gezien de aangevoerde punten.

Wethouder Van Ooijen verwacht een paar weken nodig te hebben.

De voorzitter recapituleert de gedane toezeggingen en rondt daarmee de bespreking van dit agendapunt af.

1260

Afgesproken wordt dat over de geformuleerde toezeggingen contact zal bestaan tussen de commissiegriffier en de bestuursadviseur. De voorzitter schorst de vergadering om 12.24 uur tot 14.00 uur.

Middagvergadering

---

7. Raadsvoorstel Agenda en Uitvoeringsprogramma ‘Utrecht voor iedereen toegankelijk’

Dit agendapunt is van de agenda afgehaald en doorgeschoven met het oog op een nog te houden Raadsinformatiebijeenkomst over dit onderwerp op 10 maart. Daarna zal de behandeling plaatsvinden.

---

8. Raadsbrief Uitvoering Wet verplichte GGZ

Geagendeerd door R. Streelland (ChristenUnie), A.M. Podt (D66), M. Vonk (GroenLinks), D. Gillisen (VVD), de fractie van Stadsbelang Utrecht en H. Assen (PvdA) De Wvggz geeft onder andere nieuwe mogelijkheden voor de bescherming van de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ. De wet is, net als de Wet Zorg en Dwang (Wzd) op 1 januari 2020 in werking getreden. De Wzd regelt de rechten bij onvrijwillige zorg of onvrijwillige opname van mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een psychogeriatrische aandoening (zoals dementie). Gemeenten moeten een meldfunctie inrichten en voorzien in verkennend onderzoek naar meldingen. De fracties hechten aan het beter borgen van de zorgvuldigheid van het proces van meldingen door niet-professionals. Zij denken hierbij aan het voorkomen van misbruik van melden door de omgeving en aan het zorgdragen voor de rechten van mensen over wie een melding wordt gedaan. Zij willen hierover in gesprek met elkaar en het college, net als over: • het principe ‘ambulant, tenzij’ en de belastbaarheid van de omgeving (buren, familie, politie/handhaving). • de samenwerking tussen GGDrU, specialistische hulpverlening (en de beschikbaarheid daarvan) en de gemeente. Hoe verloopt deze momenteel, ook gezien de druk op het huidige hulpverleningsaanbod (te denken valt aan wachttijden, wachtlijsten en (on)voldoende personeel in de zorg)? • de (landelijke) middelen die voor de uitvoering van beide wetten beschikbaar zijn. De Gemeente Utrecht ontvangt hiervoor jaarlijks € 500.000 aan rijksmiddelen. Het college geeft de inschatting dat dit voldoende zou moeten zijn. De fracties willen met het college in gesprek hoe realistisch dit bedrag is en hoe dit in de praktijk uitpakt.

1270

De voorzitter leidt de bespreking in met in te gaan op de aanleiding: de agendering door de hierboven genoemde fracties.

De commissie

Mevrouw Streefland (ChristenUnie) merkt op dat zij beseft dat hier de gemeente op een andere manier verantwoordelijk gaat zijn dan voorheen. Zij vroeg zich af hoe dat gaat werken. Naar aanleiding van het overleg daarover wil zij dit graag bespreken.

1290 Deze wet geldt voor mensen bij wie een psychische stoornis leidt tot gedrag dat ernstig nadeel veroorzaakt voor henzelf en voor anderen. Als er geen vrijwillige zorg mogelijk is, kan de rechter aan de hand van deze wet verplichte zorg opleggen. Tot voor kort was er een verplichte opname in de instelling de enige manier om deze mensen te helpen en het gevaar weg te nemen. Deze nieuwe wet maakt het mogelijk, verplichte zorg ook poliklinisch te geven of bij mensen thuis. Zij begrijpt dat ideologisch gezien. In dat opzicht kan zij ook achter deze wet staan. Bij een verplichte opname in de instelling, ligt terugval of moeilijk meedoen in de samenleving op de loer. Tegelijkertijd is ambulantisering van de zorg ook niet de heilige graal. Haar fractie maakt zich zorgen bij de uitvoering van deze wet.

In het licht van de belastbaarheid van mantelzorgers, familie en buren vraagt zij zich af of deze wet niet leidt tot het meer beladen van deze groep. Zij vraagt hierop de reactie van de wethouder. Mogelijk is dat op dit moment nog helemaal niet helder.

1300 Iedereen kan een melding maken van het doen en laten van een persoon die zorg weigert; dat kan bij de officier van justitie, bij de zorgverlening waarvan de desbetreffende persoon al hulp ontvangt of bij de gemeente. Haar fractie maakt zich zorgen over de mogelijkheid tot melden. Misschien is het heel fijn dat er gemeld kan worden bij aanhoudend nadeel. Aan de andere kant ziet zij dat misbruik van de mogelijkheid op de loer ligt. Zij plaatst deze notitie in de context van de groeiende stad. Zij vraagt de reactie van de wethouder. Ook fijn wanneer de wethouder kan uitleggen hoe een melding verloopt en kan ingaan op het juiste en onjuist gebruik van die mogelijkheid.

Met betrekking tot het verkennend onderzoek dat gemeente moet doen naar aanleiding van de melding van het (artikel 5.2 lid 2). Zij vraagt hoe de gemeente dat gaat doen. Hoe zorgt de gemeente ervoor dat dat onderzoek binnen 14 dagen afgerond is? Doet de GGD dat? Of spelen Lister en de Tussenvoorziening daarin ook een rol?

1310 Kan het college zeggen welke bronnen dan gebruikt gaan worden?

Zij vestigt de aandacht op artikel 5 lid 13, lid 3 sub c: voor het vaststellen van het zorgplan pleegt de zorgverantwoordelijke overleg met het college van B&W indien bij de voorbereiding van het zorgplan blijkt dat essentiële voorwaarden voor deelnemen aan het maatschappelijk leven van de betrokkenen ontbreken. Het Kabinet spreekt in dat verband over het wederkerigheidsprincipe: het recht van de overheid om iemand tijdelijk tot zorg te verplichten en zo nodig die persoon op te nemen in een accommodatie of thuis in een ambulante setting, brengt ook de verplichting met zich mee voor deze persoon de randvoorwaarden te creëren om weer succesvol aan het maatschappelijk leven deel te nemen. Bij haar fractie rijst dan de vraag hoe de gemeente dit wederkerigheidsprincipe (het weer kunnen meedraaien in de samenleving) kan realiseren en bij wie dat dan belegd is. Zij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.

1320 Zij vraagt of het duidelijk is welke meldingen naar 112 gaan, of naar Veilig Thuis. Weten mensen dat ze kunnen melden bij de GGD? Of het nieuwe meldpunt? Zij vraagt hoe overdracht plaatsvindt tussen dat ene meldpunt en het andere. Dan gaat het over samenwerking. Het gaat haar fractie ook om de (on)mogelijkheid informatie te delen tussen de verschillende instanties die te maken hebben met gedragsescalaties.

Ze gaat vervolgens in op nog enkele kleine punten.

De gemeente ontvangt voor het uitvoeren van deze wet jaarlijks 500.000 euro aan rijksmiddelen voor de uitvoering. Mevrouw Streefland kan zich voorstellen dat dat mogelijk voldoende is. Haar fractie weet dat niet. Zij vraagt of de wethouder kan zeggen wat hij gaat doen bij krapte of voorziene krapte. Zij wil graag ook weten of de wethouder van mening is dat wat hij gaat doen voldoende is.

1330 Deze wet vraagt een regelmatige uitwisseling. Zij vraagt of de wethouder iets kan zeggen over hoe dat gaat verlopen.

Mevrouw Podt (D66) kan zich bij veel zaken die de ChristenUnie inbracht aansluiten. Ze noemt in dat verband de rol van familie en ambulante zorg dan vooral in relatie tot de capaciteit. Bij gebrek aan capaciteit zal het zwaarder worden voor de mantelzorg. Zij verzoekt de wethouder de raad daarop aangehaakt te houden. In combinatie met het gegeven dat veel van diezelfde organisaties die die ambulante zorg gaan verlenen de hoorplicht gaan vervullen, zo blijkt uit de brief van het college. Die krijgen in haar beleving een dubbele lading op hun bord. Zij vraagt daar bestuurlijke aandacht voor en verneemt daarover graag meer.

Ook D66 maakt zich zorgen over het borgen van de zorgvuldigheid van het proces. D66 ziet niet alleen misbruik maar ook het stigma op mensen met GGZ-problematiek. Dit kan daartoe bijdragen zodra mensen meer mogelijkheden hebben om een buurman die zich bijzonder gedraagt te melden. Mensen die zelf te maken hebben met GGZ-problematiek, maken zich daarover zelf ook zorgen. D66 vindt het belangrijk in de geest van de wet te handelen. Die geest van de wet is volgens haar minder drang en dwang en meer inspraak van patiënten. Daar was het om begonnen met die wet. Haar fractie dringt aan op een duidelijk protocol bij dergelijke meldingen. Is dat duidelijke protocol er al. Zij vraagt ook goede informatie te geven aan mensen over wie een melding wordt gedaan: wie wordt betrokken bij het nagaan van de melding, hoe verloopt het proces voor mensen over wie een melding wordt gedaan en wat zijn hun rechten? Zij noemt in dat licht bezwaar en beroep. Zij vraagt of de wethouder kan toegezeggen dat dat protocol er komt en/of dat het protocol er al is en dat hij dat kan delen met de commissie en dat er duidelijke informatieverstrekking komt aan mensen die hiermee te maken krijgen.

1340   **De heer Vonk** (GroenLinks) sluit zich grotendeels aan bij de vorige sprekers op het gebied van de hoorplicht en opletten in het sociale netwerk. Hij is benieuwd met betrekking tot de hoorplicht wat extra te regelen is in verband met eventuele machtigingen; hij krijgt daarop graag een reactie.

In de nieuwe situatie krijgt de ambulante zorg zwaardere taken. Hij vraagt of daarvoor voldoende gekwalificeerd personeel vorhanden is dat tijdig beschikbaar kan zijn. In dit verband zijn de buren en het sociale netwerk door de vorige sprekers genoemd.

Sinds mei 2017 is een pilot gestart rondom het vervoer van personen met verward gedrag met meer dan 90 ritten een hoge tevredenheid van de gebruikers met lagere kosten dan bij de inzet van politie of de huidige ambulance-dienst. Dat lijkt zijn fractie zeer positief. Vanaf volgend jaar wil de Kamer dit landelijk gaan aanbesteden.

Daarvoor ligt een overgangssubsidie van 300.000 euro bij Altrecht. Altrecht geeft op dit moment aan dat die 300.000 euro tot juni voldoende is. Hij vraagt hoe de wethouder hier naar kijkt en wat hij daaraan wil doen om ervoor te zorgen dat er vervoer is voor die doelgroep in het tweede halfjaar.

In de afgelopen week was er veel aandacht in de media voor de lange wachtrijen voor personen met meervoudige psychische problematiek. In Utrecht is de wachtrij ook best lang. Hij vraagt of de wethouder samen met de zorgverzekeraars en het Rijk op zoek kunnen gaan naar een oplossing voor personen die echt geholpen willen worden.

1350   **De heer Gilissen** (VVD) kan zich aansluiten bij de gestelde vragen. Kan en wil de wethouder iets delen over de eerste weken waarin de gemeente met deze wet werkt en in hoeverre dat verbeterpunten en inzichten heeft opgeleverd.

1360   **De heer De Boer** (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat het aantal politiemeldingen over mensen met verward gedrag is gestegen. De vraag is wat de gevolgen zijn van deze wet voor de samenwerking van de politie in de diverse samenwerkingspartners. De wet vraagt om regelmatige uitwisseling tussen deze partijen en gemeenten. Sprake is van een stevig netwerk waarbij Buurtteams, de GGZ, gebiedsteams en aanbieders van aanvullende zorg een belangrijke rol spelen. Hij vraagt of er onderzoek is gedaan naar de toename van mensen met verward gedrag, rekening houdend met de groei van de stad en wat dat betekent voor de samenwerkende instanties. Wat zijn de uitkomsten van dit onderzoek? Is het college bereid dit te onderzoeken als dit nog niet is onderzocht? Hij krijgt hierop graag een toezegging.

- 1380 De hulp van zieken en mensen met verward gedrag is naar het oordeel van zijn fractie geen primaire taak van de politie maar van zorgverleners. Hij vraagt of het landelijk beeld dat de politie veel tijd nodig heeft om met mensen met verward gedrag om te gaan, ook van toepassing is op Utrecht.
- Mevrouw Podt** (D66) ziet verwarde blikken om zich heen. In haar beleving gaat deze agendering daarover niet. Deze agendering gaat over de wet verplichte GGZ. Dat is iets anders dan personen met verward gedrag op straat. Natuurlijk zit daar een overlap in. Zij heeft de idee dat de discussie nu ontspoort.
- De voorzitter** onderschrijft dat min of meer en merkt op vooral technische vragen te hebben gehoord. Zij vraagt de heer De Boer zich te focussen op politiek inhoudelijke zaken.
- De heer De Boer** (Stadsbelang Utrecht) licht toe en benadrukt dat het hem vooral gaat om de samenwerking. Die samenwerking heeft verbetering nodig. Juist deze wet vraagt om intensivering van die samenwerking. Naar aanleiding van diverse evaluaties en pilots gaat hij ervan uit dat er ooit verbetering is toegepast. Hij vraagt of de wethouder de commissie kan informeren over de voortgang naar aanleiding van de verschillende rapportages en conclusies aangaande wat concreet gedaan is met de acties die voortgekomen zijn uit eventuele aanbevelingen en hoe het college dit gaat toepassen met betrekking tot deze nieuwe wet.
- Hij vraagt of het college de commissie kan informeren over de samenwerking tussen de politie en zorgverleners. Heeft het college andere alternatieven onderzocht in plaats van de inzet van politie en wat daarvan de uitkomsten zijn. Indien het college dat niet heeft onderzocht, vraagt hij of de wethouder bereid is alternatieven te onderzoeken.
- Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) merkt op dat zij de indruk heeft dat deze agendering niet aansluit op deze inbreng. Deze wet heeft betrekking op mensen die worden aangemeld of over wie melding gedaan wordt als gevolg van psychiatrische problematiek of verward gedrag. Het gaat niet per se om mensen die met verward gedrag op straat lopen. Zij begrijpt niet goed waar zij deze inbreng moet plaatsen. Tegelijkertijd maakt de heer De Boer ook melding van een aantal uitkomsten van onderzoeken of pilots die zij in deze agendering niet zag. Zij weet niet goed waarover dat gaat.
- De heer De Boer** (Stadsbelang Utrecht) gaat ervan uit dat het college bekend is met de onderzoeken "de evaluatie regio Midden West", de "Voortgangsrapportage 2019" en "de monitor benadrukt" en de "Evaluatie van pilots met vervoer van personen met verward gedrag". Hij bevestigt dat deze wet daarover niet gaat en hij benadrukt andermaal dat het hem gaat om de samenwerking die deze wet vergt. Op verschillende manieren wordt met diverse instanties samengewerkt. In het document wordt ook bevestigd dat die samenwerking essentieel is. Het gaat hem ook om bij te leren van het verleden en na te gaan wat is voortgekomen uit de evaluaties en wat uit die stukken wordt meegenomen in het leerproces dat gaande is.
- 1410
- Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) merkt op dat jaren gewerkt is aan de vervanging van de wet BOPZ. Het uitgangspunt vindt de PvdA goed: meer maatwerk dat nodig is en dat verplichte zorg ook poliklinisch te geven is of thuis waardoor de persoon in kwestie meer in de samenleving kan staan. Desondanks zitten hierin volgens haar fractie een aantal kwetsbare punten in deze vervangende wetten: de wet Zorg en Dwang en de wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg. Ze zal de algemene punten eerst aan de orde stellen. Daarna zal zij enkele vragen stellen over formuleringen in de brief over de belangrijkste veranderingen.
- Zij leest in de brief dat veel ketenpartners ergens in het proces van de gedwongen zorg een rol spelen. Dat is mede bedoeld om de vooringenomenheid te voorkomen en om de eigen regie van cliënten te versterken. Zij vindt dat een mooi streven, maar dat is ook kwetsbaar. Zij legt de vraag voor of dat ook niet betekent dat de cliënt met veel verschillende mensen in aanraking komt in een situatie die op zichzelf al stressvol is. Zij vraagt in dat opzicht naar de visie van de wethouder. Zij verwijst in dit verband naar een van de leidende principes van het Utrechtse zorgmodel "Eén cliënt, één plan, één hulpverlener". Zij legt de vraag voor of dat principe ook hier van toepassing is.
- Zij verwacht dat de wethouder ook in de krant heeft gelezen over knelpunten die zich nu al aandienen bij de uitvoering van deze wetten, zoals dementerende ouderen die gedwongen zorg opgelegd krijgen en niet meer

terecht kunnen bij crisisopvang. Zij noemt een casus waarbij de dementerende vrouw in de crisisopvang terecht kwam nadat haar man kwam te overlijden. De vraag is wat daar nu mee zou gebeuren. Is daarvoor ook ruimte in Utrecht.

1430 Een ander knelpunt is dat er een scheiding wordt aangebracht tussen mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een psychiatrische problematiek. Nu gaat het ook om een combinatie van die problematiek, soms hebben ze dan te maken met de ene wet en soms met de andere. Welke rol ziet de wethouder voor de gemeente weggelegd?

Zij vraagt naar de visie van de wethouder en de rol van de gemeente bij de groep Jeugdigen die gedwongen zorg krijgen van ook onder deze wet Verplichte GGZ.

Zij sluit zich aan bij de inbreng van de ChristenUnie over het meldpunt. Aanvullend vraagt zij of de GGD het alleen gaat onderzoeken en adviseren of verwijst de GGD ook door. Hoe gaat dan de overgang naar ketenpartners? Is het goede verloop daarin geborgd?

1440 Met betrekking tot de hoorplicht gaan Lister en de Tussenvoorziening daaraan invulling geven. Zij vraagt of dit de organisaties zijn die gaan kijken naar wat iemand nodig heeft om deel te blijven nemen aan het maatschappelijke leven als het ambulante zorg wordt. Zo niet welke organisaties nemen die rol op zich? Hoe ziet dat eruit?

Over dat er meer uitwisseling nodig is en overleg tussen partijen maakt haar fractie zich zorgen over hoe zich dit verhoudt tot het streven van ontregeling van de zorg. Haar fractie begrijpt dat dit om een pilot gaat, maar de PvdA maakt zich zorgen over hoe een en ander gaat uitpakken. Zij verneemt graag de visie van de wethouder hierop.

De heer Heuschen (Student & Starter) merkt op dat veel nog onduidelijk is over deze regeling. Zijn fractie vindt dat spannend. Zij deelt de vrees van de agenderende fracties ten aanzien van het meldpunt, de wachttijden en het budget.

1450 Uit de brief van de wethouder blijkt dat er een pilotfase van twee jaar wordt gehanteerd. Student & Starter is benieuwd of de raad wel eerder dan die twee jaar kan worden geïnformeerd over de gang van zaken wanneer het pilot loopt.

Zijn fractie vindt vervolgens de maatregel erg ingrijpend voor het leven van de patiënt. De maatregel brengt extra verantwoordelijkheid met zich mee voor de gemeente en de burgemeester. Hij merkt op dat in dit kader het van belang is - ook al voor toekomstige jurisprudentie - voor Utrecht een handelingsrichtlijn uit te zetten.

Met betrekking tot de wachttijden merkt hij het volgende op. De samenwerking met ketenpartners in de specialistische hulpverlening wordt er niet gemakkelijker op. De wachttijden lopen op en zorgen voor schrijnende situaties op veel gebieden bij de geestelijke gezondheidszorg. Student & Starter weet dat gemeente veel en goed in gesprek is met partners maar is ook benieuwd naar de lobby richting het Rijk over de wachttijden en of de wethouder daarover iets kan toezeigen.

1460 Korte schorsing en hervatting van de vergadering om 14.35 uur.

Wethouder Van Ooijen vindt dit een belangrijk en complex onderwerp: twee wetten waarvoor de gemeente een deel verantwoordelijkheid heeft maar zeker niet voor het totaal. Wat hem betreft zit in die wetten een goede geest. Dat neemt niet weg dat er een aantal prangende zaken zijn die te maken hebben met de uitvoering van de letter van de wet. Hij stelt het stadsbestuur voor uitdagingen. De wethouder vindt het goed om in dit verband puntjes op de i te zetten. Het gaat nu vooral om de WVGGZ. Enkele vragen betreffen de wet Zorg en Dwang.

1470 De ChristenUnie stelde de belasting van de familie en de buren aan de orde, ook in het kader van een bredere ambulantisering. In de GGZ is al jaren de ambulantisering te zien. Het is juist dat dat ook effect heeft op wat het stadsbestuur in de omgeving ziet gebeuren. Soms vinden familie en buren het prettig om een grotere rol te kunnen krijgen. Dat is ook een van de redenen waarom deze wet er ligt; soms merkte de familie op een te kleine rol te hebben gehad. Soms leidt het ook tot vraagstukken of de buurt en de familie het wel aan kunnen. In

algemene zin is het terecht dat de commissie daarvoor aandacht vraagt. Als het gaat om de crisismaatregelen speelt dit niet per definitie direct een rol. In crisissituaties wordt er direct gehandeld.

Meerdere fracties gingen in op het melden. De wethouder haalt in dat licht melden en horen uit elkaar. De wethouder houdt een vorm van stigmatisering voor mogelijk maar heeft daartoe nu geen aanleiding. Het college beschikt niet over een melding die heeft geleid tot een dergelijk verkennend onderzoek. Het college is hiermee vanaf 1/1/2020 begonnen.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt of mensen weten waar ze moeten melden.

1480 **Wethouder Van Ooijen** bevestigt dat zich wel degelijk mensen melden bij de GGD Regio Utrecht. De vragen die daar terechtkomen, moeten zijns inziens op een andere manier worden aangepakt. Er melden zich al mensen maar dan niet in het licht van de precieze vraag die hier aan de orde gesteld wordt; dat zijn dan geen meldingen die leiden tot een verkennend onderzoek. Hij neemt tot zover geen nieuwe hausse van stigmatisering waar. Gevraagd is naar de rechten van gemelde inwoners; hoe dat werkt. Wanneer meldingen zouden worden ontvangen die leiden tot een verkennend onderzoek, zijn er nauwkeurige afspraken gemaakt over hoe een dergelijk onderzoek er uitziet? De gemeente gaat dan in gesprek met de gemelde persoon, met de directe omgeving en met de melder. Het college zet daar een nauwkeurige opdracht voor uit.

Gevraagd is naar in welke mate de rechten gelden van de persoon over wie gemeld is. Het college denkt door de manier waarop dit is neergezet daarvoor voldoende waarborgen te hebben ingebouwd.

1490 **Mevrouw Podt** (D66) vindt dit geruststellend. Zij zou dit ook zo verwachten. Dat neemt niet weg dat er veel mensen in de stad zijn die zich daarover zorgen maken. Zij vraagt of het stadsbestuur een mogelijkheid heeft dit explicieter te communiceren en dat mensen hierover informatie kunnen vinden op de website van de gemeente: hoe gaat zoets in zijn werk en wat zijn dan de rechten van degenen over wie gemeld wordt. Zij reageert met deze vraag op de zorgen die ze heeft gehoord van mensen in de stad.

Wethouder Van Ooijen antwoordt dat het college de opdracht bij de GGD heeft belegd. De GGD voert die taak voor de gemeente uit. In die opdracht is niet alles strikt vastgelegd. Het gaat dan om wat er gedaan moet worden in het bredere sociale domein: werkende wijs ontwikkelen. Van belang is dit onderwerp te blijven opwerpen in gesprekken met de GGD en vooral ook in situaties die zich voordoen waarin sprake is.

1500 **Mevrouw Podt** (D66) is het daar niet helemaal mee eens. Zij gelooft de wethouder wanneer hij zegt dat het slim is dit werkendewijs te ontwikkelen. Dat neemt niet weg dat Utrechtse burgers zich hierover zorgen maken: wat het voor hen betekent. De gemeente Utrecht heeft dan de plicht wat haar betreft en moet in haar opzicht ook de mogelijkheid aangrijpen mensen daarover op een goede manier voor te lichten: wat betekent die wet voor mensen die zelf worstelen met GGZ-problematiek die zich hierover zorgen maken. Daarover zijn zaken te zeggen die haars inziens via de reguliere communicatiemiddelen naar buiten te brengen zijn.

Wethouder Van Ooijen merkt op dat het dan goed zou zijn concrete suggesties te vernemen van D66.

Misschien is dit ook op een andere manier te regelen. De wethouder is bereid daar naar kijken: hoe is dit met de GGD verder bespreekbaar te maken? Hij stelt voor af te pellen hoe dat te kunnen doen. Hij houdt zich aanbevolen voor suggesties.

1510 Mevrouw Streefland ging in op de hoorplicht. Dan gaat het om de crisissituatie. Voorheen was er geen momentum ingebouwd om ook met de patiënt in gesprek te gaan. De vraag is dan of dat als een vast onderdeel is opgenomen in het horen van de patiënt. Het college heeft meerdere keren te maken gehad met die hoorplicht. De actualiteit daarvan is dat het soms leidt tot verrassende inzichten. Dat neemt niet weg dat het heel vaak ertoe leidt dat mensen zich niet willen uitspreken of dat de mogelijkheid niet ontstaat waarin mensen zich kunnen uitspreken omdat er sprake is van een noodssituatie.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) is benieuwd naar de verrassende inzichten; wat heeft dit tot nu toe de gemeente gebracht.

Wethouder Van Ooijen antwoordt dat patiënten soms zeggen bereid te zijn vrijwillig de zorg te accepteren. Dat wordt dan expliciet gemaakt in een hoorverslag.

- 1520 **Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) merkt op dat de hoorplicht bij Lister ligt of bij de Tussenvoorziening. Wan-
neer zij dit zo beluistert, kan dat nog wel eens goed werken. Zij vraagt hoe de petten zich tot elkaar verhouden.
Zij verneemt daarover graag meer informatie.
- Wethouder Van Ooijen** wilde daarop nader ingaan. De vraag is ook gesteld of Lister de verplichte zorg uitvoert.
Daarvan is geen sprake. In een dergelijke crisissituatie is het Altrecht die de crismaatregel uitvoert. Dat is ook
een veiligheidsklep voor de zorgpartij. Het is ook mogelijk dat iemand al eerder contact heeft gehad met Lister in
een eerder traject. Het horen en de maatregel zijn van elkaar gescheiden.
- Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) denkt dat de wethouder nu antwoord gaf op een vraag die hij stelde. Zij vraagt of
Lister en de Tussenvoorziening betrokken zijn bij de ambulante zorg: het deelnemen aan maatschappelijk leven,
werk, een woning. Ze kan zich voorstellen dat die organisaties hierbij betrokken zijn en dat dat niet alleen bij
Altrecht ligt.
- 1530 **Wethouder Van Ooijen** zet uiteen dat het horen in het kader valt van de crismaatregel. Het gaat niet om het
horen in de zin van een zorgplan, waartoe de patiënt bereid is. De psychiater zegt dan in die situatie dat er iets
gebeuren moet. Daarbij moet gedwongen zorg plaatsvinden. In dat geval gaan Lister en de Tussenvoorziening
met de persoon in gesprek over wat die persoon ervan vindt. Na die drie dagen vindt een veel breder gesprek
plaats. Dan kan het zijn dat Lister of de Tussenvoorziening of een andere zorgpartij weer in beeld komen.
- Er is een tolkentelefoon beschikbaar voor cliënten die de Nederlandse taal niet machtig zijn.
Als het gaat om de vraag o er voldoende beschikbaar personeel is, is de krapte er n zijn de grote wachtlijsten
algemeen bekend. Het staat wat hem betreft buiten kijf dat dit ook iets doet in de uitvoering van deze wet.
Tegelijkertijd is een crisis een crisis en is er zorg ongeacht welke wachtlijsten dan ook. Daarover is geen discus-
sie.
- 1540 Als het gaat om de beschikbaarheid van personeel, is de wethouder trots op wat Utrecht aan innovatie laat zien,
juist om vooruit te bewegen in die hele krappe arbeidsmarkt en in de sector die onder druk staat. Hij noemt in dat
verband de GGZ-Gebiedsteams. Utrecht combineert begeleiding en behandeling met als gevolg een enorme
winst. Alle betrokkenen zijn daarover heel enthousiast. Ten tweede is daar het Recoverycollege van ENIK. Hij
adviseert de commissie daar eens een kijkje te nemen. Daar is te zien hoe de GGZ zichzelf vernieuwt.
- Met betrekking tot het wederkerigheidsprincipe bij het zorgplan, ook in het kader van de WVGGZ, gaat het uitein-
delijk er om dat er sprake moet zijn wanneer de overheid een persoon verplicht tot het accepteren van zorg, dat
er aan de andere kant een verplichting is de benodigde ondersteuning te leveren en niet alleen in de crisissituatie. Dat betekent dat de gemeente ook die kant van haar verplichting nakomt wanneer er bijvoorbeeld iets gere-
geld moet worden op het gebied van schulden, van huisvesting, en van allerlei andere aanverwante zaken.
- 1550 **Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) weet dat de gemeente Utrecht op al die fronten veel doet. Het Buurtteam
heeft een hele brede scope: van hele lichte hulp tot dit soort hulp. Zij vraagt of de wethouder iets kan zeggen over
de wijze waarop het Buurtteam dit op een goede manier kan doen voor dit specialisme uitgaande van complexere
hulpvragen.
- Wethouder Van Ooijen** zet uiteen dat het college elk kwartaal met betrokken partijen een overleg voert over het
verloop van een en ander. Hij kan die vraag van mevrouw Streefland daarin meenemen. Dat neemt niet weg dat
hij regelmatig overleg heeft met de Buurtteams in hoeverre ze berekend zijn op het uitvoeren van hun taak.
- 1560 Ingaand op de vraag of de gemeente in financieel opzicht uitkomt en hoe het met de krapte zit merkt de wethou-
der op dat de commissie kennis heeft kunnen nemen van het budget. Gekeken is hoe het daarvoor uit te voeren
binnen de bestaande mogelijkheden. Dat lijkt ook te kunnen. Wanneer dat anders wordt, zal de wethouder dat
melden. Daarvoor zijn geëigende momenten. Wanneer het erg uit de klauwen loopt, zal de wethouder de raad
sneller opzoeken. Vooralsnog ontvangt het college geen signalen dat het stadsbestuur hiermee zozeer uit de pas
loopt dat het college de raad moet informeren.

De wethouder loopt de fracties langs die nog een aantal specifiekere opmerkingen hadden gemaakt. GroenLinks ging in op het vervoer van personen met verward gedrag. Die relatie met personen met verward gedrag is er wel degelijk. De wethouder bevestigt dat het ook een ander vraagstuk is. Hij adviseert de commissie dit alles niet teveel op één hoop te gooien, ook om te voorkomen dat over wat nu binnen het kader van deze wetten geregeld moet worden, niet direct het beeld moet worden neergezet dat het daarbij gaat om personen met verward gedrag.

1570

Een aantal vragen van Stadsbelang staat ook in schriftelijke vragen die zijn ingediend. Stadsbelang zal het antwoord ook ontvangen van het college. Dit duurt nog een aantal weken. Hij verwacht begin maart bij die fractie te zullen terugkomen met de beantwoording van die vragen. Hij adviseert de raad dan ook het gesprek aan te gaan over de breedte van dit beleidsveld, ook over het vervoer, ook over het financiële aspect. Hij zou die onderwerpen het liefst hier even uit willen laten.

De heer Vonk (GroenLinks) verwacht in maart een nieuwe rapportage over het personenvervoer. Hij vraagt of de wethouder vóór die tijd hierover kan terugkomen.

Wethouder Van Ooijen houdt het voor mogelijk dat het goed is om op dat moment aan te haken om daarover het gesprek aan te gaan. Hij zal dat moment daarvoor gebruiken.

1580

De heer De Boer (Stadsbelang Utrecht) vraagt of hij de wethouder goed begrijpt dat hij terugkomt op de schriftelijke vragen over de samenwerking.

Wethouder Van Ooijen antwoordt bevestigend. Hij neemt zich voor de antwoorden te geven op de vragen die Stadsbelang heeft gesteld en te zullen reflecteren op hoe het nu gaat als het gaat om personen met verward gedrag.

De PvdA stelde enkele zinnige vragen. Mevrouw Raaijmakers noemde "Eén plan, één gezin, één hulpverlener" en hoe dat principe in dit kader wordt toegepast. De wethouder zet uiteen dat het gaat om twee uitgangspunten die het college probeert met elkaar te combineren: zowel integraal werken enerzijds als anderzijds de verschillende schakels die er zijn. Hij licht toe dat het de kunst is in het regionaal overleg de verschillende partijen aan tafel te hebben om daar ook na te gaan of integraal gewerkt wordt en of partijen gelijktijdig aan dezelfde casus werken en met dezelfde methodieken. Met het nieuw ingevoerde regionaal overleg denkt de wethouder dit zo goed mogelijk te kunnen ondervangen.

1590

Mevrouw Raaijmakers noemde een casus in het kader van de wet Zorg en Dwang. De wethouder bevestigt dat het daar gaat om een knelpunt. Voorheen was Altrecht altijd in beeld, nu zijn dat de verpleeghuizen. Tot nu toe zijn alle plaatsingen geslaagd. Hij durft geen garantie te geven dat het zo blijft doorgaan. De krapte in de verpleeghuissector is enorm. Vooralsnog lijkt de gemeente erin te slagen om de plaatsingen te realiseren. Het college doet zijn uiterste best om dat vol te houden.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) begrijpt uit het antwoord van de wethouder dat het gaat om een wankel evenwicht en dat de gemeente mogelijk geluk heeft dat het tot nu toe goed is gegaan. Zij vraagt de wethouder de raad tijdig te informeren als er sprake is van een omslag daarin.

1600

Wethouder Van Ooijen vindt dat een uitstekende toezegging. Hij zegt dat bij dezen toe.

De PvdA stelde verschillende vragen over de relatie tussen de wetten, de relatie tussen de wet WVGGZ en de Wet Zorg en Dwang en de Jeugdwet. Vaak wordt er in het jargon gesproken over "voorliggende voorzieningen". De Jeugdwet is doorgaans voorliggend. Precieze procedures zijn afgesproken in het geval geconstateerd wordt dat er een overgang is vanuit de WVGGZ naar de Wet Zorg en Dwang of als het gaat om situaties waarin vanuit de juiste wetgeving gehandeld moet worden. Daarover zijn afspraken gemaakt.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt of zij nu goed hoort dat er tot nu toe nooit mensen tussen wal en schip gevallen zijn.

Wethouder Van Ooijen antwoordt bevestigend. Het gaat eerder om de vraag welk wettelijk regime van toepassing is in welke situatie. Dat betekent andere afspraken en andere rechten en plichten. Hij vervolgt zijn beantwoording.

1610

Student & Starter vroeg of eerder informatie te verkrijgen is dan na twee jaar. Het college is elk kwartaal doende met het opzoeken van de optimalisatie. Dat doet het college ook na Q1. Hij denkt aan begin september om de commissie te informeren over eventuele nieuwe ontwikkelingen en of er verbeteringen worden doorgevoerd.

Daarbij zijn de zorgen aan te stippen die mevrouw Raaijmakers noemde.

Student & Starter vroeg naar de handelingsrichtlijn naar aanleiding van de wetten. De wethouder denkt dat voor een deel goede afspraken gemaakt zijn. Voor een deel is het ook belegd bij de GGD in Utrecht. Het college is altijd benieuwd naar ideeën en suggesties voor wat het college daar mist. Hij waakt ervoor om al te veel in de sfeer van de bureaucratie afspraken te maken. In dit werkveld is dat niet bevorderend.

Hij heeft de aanmoediging gehoord als het gaat om de lobby voor het wegwerken van wachtlijsten. Het college gaat er zeker in Utrecht mee door.

Vragen die gesteld zijn en nog niet beantwoord

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) had gevraagd of de nieuwe werkwijze zich verhoudt tot het ontregelen van de zorg.

Wethouder Van Ooijen refereert daarbij aan de door hem beantwoorde vraag van Student & Starter: niet alles te willen vastleggen, en zo min mogelijk afspraken te willen maken in het bureaucratische. In Utrecht wordt leren-derwijs ontwikkeld. Niet alles wordt vanaf de start precies vastgelegd. Het streven is gezamenlijk tot ontwikkeling te komen en in dat proces zaken vast te leggen. Het college is hier zeker niet extra regels aan het maken waarvan verwacht zou mogen worden dat die belemmerend gaan werken. Hij vraagt de raad dat met het college mee te dragen. Soms ontstaat de politieke drang om zaken vast te leggen. Dat moet daaraan gezamenlijk vastgehouden worden. In dat opzicht verhoudt de nieuwe werkwijze zich goed tot het ontregelen van de zorg. Mogelijk is Utrecht op zich al een voorbeeld van de ontregeling van de zorg.

De voorzitter concludeert dat hiermee alle vragen die gesteld zijn, beantwoord zijn. Het ging om een raadsbrief. Dat betekent dat niets wordt doorgeschoven richting de raadsvergadering.

Zij recapituleert de gedane toezaggingen en rondt daarmee de besprekking van dit agendapunt af.

---

9. Raadsvoorstel Vaststelling Nota waarderen, activeren en afschrijven van vaste Activa (WAAVA)

De Financiële verordening van de gemeente Utrecht bepaalt dat het college kaders stelt ten behoeve van het financiële beleid in afzonderlijke nota's en deze ter vaststelling voorlegt aan de raad. De kaders worden herzien wanneer de actualiteit hiertoe aanleiding geeft. De tweede bijlage bij dit raadsvoorstel bevat het overzicht van financiële beleidsnota's. Op grond van artikel 10, lid 4 van de Financiële verordening Utrecht 2017 biedt het college de Nota waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA) aan.

De voorzitter verwelkomt wethouder Klein en licht toe dat de aanleiding voor de besprekking is om van de commissie te vernemen of dit raadsvoorstel voor besluitvorming kan worden doorgeleid naar de raad. De besprekking zal plaatsvinden in twee termijnen.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) licht toe op welke wijze hij onderzoek heeft gedaan voor de besprekking van dit agendapunt. Momenteel vindt binnen het gemeentelijke een onderzoek plaats naar de waardering en afschrijving van vaste activa; het gaat daarbij om het gemeentelijk vastgoed bezit. In de gesprekken die hij heeft gevoerd werd hem duidelijk dat het bestaande onderzoek eigenlijk uitgebreid moet worden, verbreed. Het werd hem duidelijk dat de activering van vaste activa en de afschrijving alsmede de kostentoerekening SMARTER kan, meer in lijn met het doel dat Stadsbelang Utrecht zichzelf heeft gesteld om de waarde van vaste activa alsmede de toerekening van de hiermee gepaard gaande kosten beter te laten aansluiten bij de realiteit en bij de praktijk van vandaag de dag.

Hij wil onderzoeken of en in hoeverre het college de gemeentelijke componentenmethode toepast op vaste activa en daarnaast wil hij uitzoeken of dit is toe te passen op verschillende soorten activa, zowel aan de kant van de

activering als aan de kant van de kostentoerekening. Hij wil ook nagaan of dit mogelijk is met geactiveerde investeringen uit het verleden. Hij realiseert zich daarbij dat een stelselwijziging daarvoor moet plaatsvinden. Dat zou de uitkomst kunnen van het onderzoek.

1660 **De heer Gilissen** (VVD) vraagt de heer Bos of hij een onderzoek vraagt door het college, of dat hij beschrijft wat hij met zijn partijgenoten van plan is te doen in de komende tijd.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) besluit zijn inbreng af te maken en kondigt aan dan open te staan voor die vraag daarna. **De heer Gilissen** (VVD) herhaalt zijn vraag. **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) antwoordt dat de heer Gilissen het goed gehoord heeft. Hij vervolgt zijn inbreng.

Ook zegt hij te willen onderzoeken of en in hoeverre strategische verwervingen onder te brengen zijn in afzonderlijke entiteiten.

De heer Gilissen (VVD) merkt op dat de heer Bos spreekt over "tevens willen we onderzoeken". Hij vraagt wie "we" zijn. Bedoelt hij hier het college of bedoelt hij Stadsbelang.

1670 **De voorzitter** heeft de indruk dat heer Bos eerst zijn bijdrage volledig wil afronden en dat de heer Gilissen daarna vragen kan stellen.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) herhaalt te hebben gezegd dat mocht uit onderzoek blijken dat er op een of andere manier is om te gaan met de waardering en de afschrijving van vaste activa zo dat beter aan te sluiten is op de realiteit van vandaag de dag, zijns inziens een stelselwijziging zou kunnen behoren tot de uitkomsten van het onderzoek. Hij merkt op dat het te vroeg is om uitkomsten te melden. Het onderzoek staat in de kinderschoenen. Hij vraagt de andere fracties of zij dat samen met hem willen doen, met ambtelijke bijstand, met de accountant om na te gaan of het stadsbestuur in gezamenlijkheid tot het onderzoek kan komen en of het systeem te verbeteren is.

1680 **De heer Van Deún** (PVV) merkt op dat heer Bos dezelfde vraag heeft gesteld als die de PVV eerder stelde. Zijn verzoek is dan gericht aan het college om dat onderzoek te doen of de componentenbenadering is toe te passen en zeker met betrekking tot de restwaarde; nu wordt afgeschreven naar 0 over een periode van 40 jaar. Dat is op een andere manier te doen. Die andere manier heeft gevolgen voor de vermogenspositie van de gemeente. Hij zou zich bij de heer Bos willen aansluiten, maar hij zou het onderzoek bij het college willen laten.

De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat voor zijn fractie hetzelfde geldt: of de afschrijving naar 0 nodig is en om dat bij verschillende soorten vastgoed verschillend te doen. Hij legt die vraag neer bij het college en met het verzoek met een goede uitgebreide brief bij de raad terug te komen.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) licht toe waarom hij dit samen met andere fracties wil doen. Het gaat om politiek gedragen keuzes die op tafel zouden moeten komen. Wanneer zijn fractie het college vraagt een voorstel te doen, legt zijn fractie die politieke gedragenheid bij het college neer. Om die reden doet hij dit onderzoek het liefst in gezamenlijkheid met andere fracties.

1690 **De heer Van Waveren** (CDA) begrijpt dat de heer Bos dan een voorstel heeft wanneer hij al weet dat het om iets anders gaat dan wat het college vindt. Hij pleit er dan voor dat de heer Bos dat voorstel op tafel legt. Hij wil daar dan naar kijken. Hij voelt er ook wat tijdsbesteding betreft niets voor om mee te doen met een onderzoek om vervolgens bij de conclusie uit te komen die de heer Bos al al had getrokken.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat de gedragenheid volgt uit het meedoen aan het onderzoek. Dan is in gezamenlijkheid te komen tot een voorstel. Dit is wat hij voorstaat. Hiermee rondt hij zijn bijdrage af.

1700 **De heer Gilissen** (VVD) noemt de gebouwgebonden installaties in het Stadhuis en de periode van 40 jaar afschrijving. Die methode was de VVD altijd een doorn in het oog. Het gaat hem dan om de introductie van de zogenaamde componentenmethode. In de meest recente adviescommissie is stilgestaan bij het onderscheid en de voor- en de nadelen van deze methode. Hij vraagt of het college bereid is te reageren hoe het college aankijkt tegen de toepassing van die methode. Een aantal gemeenten heeft er bewust voor gekozen, ook vanwege de voordelen die de componentenmethode heeft, namelijk dat scherper van te voren bekend is wanneer vervan-

gingsinvesteringen nodig zijn en dat de vervanging meer kan aansluiten bij de daadwerkelijke levensduur van onderdelen van de gemeentelijke portefeuille. De VVD fractie vindt dat de moeite waard.

In reactie op de heer Bos zet de heer Gilissen uiteen dat ook hij gekomen is om deze vraag te stellen aan het college en om een reactie daarop te krijgen en op basis daarvan een afweging te maken hoe daarmee verder te gaan. Hij ziet in deze nota WAAVA feitelijk geen nieuw beleid. Hij wil vanmiddag nagaan of er voldoende draagvlak is voor de componentenmethode, ook hij verkent vanmiddag de ruimte voor het maken van een politieke keuze.

- 1710 **De heer Bos** (Stadsbelang) licht toe dat dat de reden is om het onderzoek bij de raad neer te leggen. Hij houdt het voor mogelijk om een door de raad gedragen initiatiefvoorstel aan het college voor te leggen.
De heer Bakker (D66) merkt op dat het de raad altijd vrij staat deze nota weer te agenderen. Hij heeft begrepen dat er ook een doorvertaling inzit van nieuwe regels. Dan is daarop op een later moment altijd terug te komen. Hij heeft ook meer behoefte aan onderbouwing om een keuze te kunnen maken in deze vergadering.
De heer Gilissen (VVD) merkt op dat zijn collega de heer Bakker hierin gelijk heeft. Ook hij heeft er wel behoefte aan om in de breedte van het spectrum alle mogelijkheden op tafel te krijgen. Hij vindt het prima als het gaat om zaken die nu snel hierin terecht moeten komen.

- 1720 **De heer Van der Zweth** (PvdA) kan instemmen met het voorstel. Hij vindt dat het om prima wijzigingen gaat. Hij sluit zich ook aan bij de inbreng zojuist van de heer Bakker.
Zijn fractie heeft wel nadere vragen. Stadsbelang sprak daarover al. De PvdA vraagt zich af waarom vastgoed altijd afgeschreven moet worden tot de waarde van 0, ook als bekend is dat het onaannameelijk is dat de waarde daadwerkelijk 0 zal worden. Hij denkt dan bijvoorbeeld aan gebouwen in de binnenstad; die gebouwen houden een behoorlijke waarde.

- 1730 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat het een wettelijk voorschrift is en refereert aan de notitie van de PVV.
De heer Van der Zweth (PvdA) denkt dat dat niet het geval is en geleidt deze vraag door naar de wethouder. De gemeente heeft wel degelijk de ruimte om niet volledig af te schrijven. Daarin is onderscheid te maken per soort gebouw.

- 1730 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) antwoordt dat dat juist is. Een verschil wordt gemaakt tussen een gebouw van maatschappelijk nut en van economisch nut. Een gebouw van maatschappelijk nut moet geactiveerd worden tegen stichtingskosten, of tegen aanschafwaarde en die moet afgeschreven worden naar 0. Grond hoeft niet te worden afgeschreven.

De heer Van der Zweth (PvdA) bevestigt de juistheid van de inbreng van de heer Bos. Ook is onderscheid te maken in de soort panden die de gemeente bezit: scholen, kantoren, zwembaden, woningen. Dat onderscheid is allemaal te maken en dan te bepalen of al of niet tot nul wordt afgeschreven. Het Rijk is daarin vaak terughoudend maar laat die ruimte wel degelijk. Hij vervolgt zijn inbreng.

- 1740 Wanneer dat onderscheid gemaakt wordt zal het enorm schelen in de maandelijkse lasten. Dat geld is dan weer in te zetten voor andere grote opgaven in de stad. Hij is benieuwd hoe de wethouder dat ziet. Hij vraagt of de wethouder ook wil reageren op de discussie met de heer Bos.
Hij vraagt de wethouder of zij bereid is in een brief te formuleren hoe zij aankijkt tegen gedifferentieerd afschrijven met daarbij de kansen en risico's. De raad kan dan de staat opmaken.

De heer Van Deún (PVV) heeft drie punten voor zijn inbreng: (1) de restwaarde, (2) componentenmodel en (3) de wijze van afschrijven.

Ad 1 Het is niet de bedoeling dat de gemeente geflatteerde waarde op de balans zet. Opnieuw taxeren is zeker meer werk. Wat hem betreft wordt het wel eens tijd om daar onderzoek naar te doen. Hij vraagt dat onderzoek expliciet aan het college.

- 1750 Sprekende over afschrijvingstermijnen van 40 jaar naar nul, kan momenteel gedifferentieerd. Dat geeft een beter inzicht in het werkelijk vermogen van de stad. Hij vraagt of het college bereid is om daar een nader onderzoek naar te doen.
Ad 2 zojuist is hierover ook gesproken.
- De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) heeft uit andere bronnen vernomen dat men zich concentreert op vastgoed. Er zijn zoveel andere vaste activa soorten waarin de gemeente investeert. Hij noemt wegen als voorbeeld. Hij vraagt hoe de PVV aankijkt tegen de andere activasoorten.
- De heer Van Deún** (PVV) vraagt het college daar uitgebreid onderzoek naar te doen. Op de grondexploitatie mag zijns inziens niet anders afgeschreven worden. Wanneer de raad nu zou instemmen met de WAAVA zoals die nu voorligt, stemt de raad niet in met het componentenmodel. Dat hoeft, zoals de heer Gilissen zei, geen probleem te zijn. Het is altijd weer mogelijk om dit onderwerp opnieuw op de agenda te zetten. Hij wil graag geïnformeerd worden door het college over de gevolgen.
- 1760 Ad 3 het is mogelijk lineair af te schrijven of annuïtair. Aan beide gevallen zitten risico's. Momenteel kiest het bestuur nu voor lineair aflossen. Hij ziet graag een notitie over de gevolgen ervan wanneer gekozen wordt voor een andere methode.
- De heer Van Waveren** (CDA) steunt de voorstellen die het college oproepen uit te zoeken of het nu aangehouden model het beste is en/of zaken anders kunnen en daarin verder te gaan. Hij verwacht niet dat een of ander model plotseling een schatkist oplevert aan middelen en dat die extra uit te geven zijn.
Hij vindt het prima wanneer het college dit wil uitzoeken. Dan kan wat hem betreft dit voorstel door naar de raad, tenzij het college het logisch vindt dit gelijktijdig op te pakken en eerst het onderzoek te doen.
- 1770 **De heer Steenbergen** (ChristenUnie) steunt het voorstel en het nader onderzoek naar het componentenmodel. Bij zijn fractie leeft nog een vraag over het afwaarderen. Daarin wordt gesteld dat een duurzame waardevermindering wordt toegepast als er sprake is van een verkoop of van een bestemmingswijziging. Bij hem leeft nog de vraag in het geval er geen sprake is van verkoop of bestemmingswijziging en het pand blijkt veel minder waard te zijn, of dat ergens genoteerd gaat worden. Zijn er voorbeelden van bekend dat dit in de praktijk gebeurt?
- De heer Van Corler** (GroenLinks) neemt het over van de financieel woordvoerder van zijn fractie mevrouw De Koning. Zij zit in de parallel-vergadering van Stad & Ruimte.
Hij sluit zich aan bij de vraag van de VVD als het gaat om de componentenbenadering, aangevuld met de vraag of het eventueel mogelijk is voor een beperkt deel van vastgoed. De vraag is dan ook hoe zich dat verhoudt tot de mogelijk extra administratieve lasten.
Hij beantwoordt de vraag van de heer Bos. Ook GroenLinks heeft geen behoefte als raad onderzoek te gaan doen.
Hij gaat in op de vraag wanneer maatschappelijke investeringen te activeren. Op pagina 15 van de nota staat een beslisboom voor het wel of niet activeren van investeringen waarbij beslissingen van meer dan 5 miljoen als het gaat om maatschappelijke investeringen, en als het gaat om economische al vanaf 100.000 euro. Die grens is vrij hoog in vergelijking tot wat landelijk gehanteerd wordt. De accountant controleert of de totale hoeveelheid niet geactiveerde posten niet te hoog is. Meer dan 15-20.000.000 niet geactiveerd zou al te hoog zijn. Hij kan zich voorstellen dat er zich situaties voordoen waarbij het wenselijk is om investeringen eerder te activeren. Hij vraagt de wethouder hoe zij waarborgt dat het totaal van de niet-geactiveerde investeringen niet te hoog wordt. Hij vraagt ook of het inbouwen van meer maatwerk in de nota wellicht nodig is zo dat het activeren onder de 5 miljoen euro mogelijk is wanneer dat nodig of wenselijk is.
- 1780 **De heer Steenbergen** (ChristenUnie) vraagt aanvullend over de verwijzing in de beslisboom naar een activamodule en dat die onmisbaar zou zijn bij bepaalde investeringen. Hij vraagt wanneer die onmisbaar is, wanneer wordt die activamodule gebruikt?

De heer Bakker (D66) kan met deze nota instemmen.

Hij had ook de vraag over de 5 miljoen, de grens bij het maatschappelijk nut openbare ruimte met daarbij zijn aanscherping. Het stadsbestuur wil het financiële beleid continueren. De vraag is of dat inhoudelijk een logische keuze is, wetende dat dit op een andere manier gebeurt in de rest van het land. Hij vraagt hierop de reactie van de wethouder als het gaat om de gevolgen daarvan.

1800 Hij sluit zich aan bij de punten die ingebracht zijn over de componentenbenadering. Hij vindt het goed wanneer het bestuur zich daarin verdiept.

De PVV sprak over een lineaire afschrijving. Hij had begrepen dat dit college juist annuïtair afschrijft terwijl veel gemeenten dat juist lineair doen. Hij kent het voordeel niet van de Utrechtse werkwijze. Die vraag stelt hij het college.

Mevrouw Oosters (Student & Starter) merkt op dat dit een mooie oefening was voor de adviescommissie Financiën waarin zij plaats zal nemen. Zij is vooral heel benieuwd naar de idee van de wethouder over het onderzoek naar de componentenbenadering.

1810 Aanvullend vraagt zij over het nieuwe hoofdstuk dat aan het slot is toegevoegd: nummer 10 over de grondexploitatie. Mogelijk schuurt deze vraag aan het technische. Het gaat haar erom dat als enige in het voorstel gesproken wordt over een beargumenteerd besluit van de raad. Nu kan zij zich voorstellen dat dit iets is dat voortkomt vanuit de WBV. Zij vraagt of de raad dan daarover iets meer moet weten en of de wethouder de raad kan informeren op welke manier een dergelijk beargumenteerd besluit te nemen.

Korte schorsing tot 15.55 uur.

Wethouder Klein gaat kort in op de voorgestelde wijzigingen en op de aspecten die niet zijn aangeraakt. Zij bevestigt dat het niet gaat om nieuw besluit Begroten en Verantwoorden, maar wel dat de commissie BBV opmerkingen heeft gemaakt over dwingende richtlijnen waaraan de gemeente zich moet houden. Om die reden stuurde het college dit raadsvoorstel naar de raad. Het onderscheid wordt niet meer gemaakt tussen maatschappelijk nut en economisch nut en het moment waarop de activering start – dat is dan meteen en niet pas in het volgende kalenderjaar. Dat was het geval bij maatschappelijk nut.

Ten tweede heeft het college de criteria opgenomen wanneer de investering tot grondexploitatie behoort. De derde wijziging die voortvloeit uit de commissie BBV betreft de vraag of de kosten van het oversluiten of afkopen van leningen of financiële derivaten wel wordt geactiveerd. Het college stelt de afschrijvingstabell vast. Het college heeft nu toegevoegd dat wanneer het stadsbestuur daarvan afwijkt, dat voorgelegd wordt aan de raad als een explicet beslis punt. De wethouder begrijpt dat op andere punten behoeft bestaat daar nader naar te kijken.

1830 Wat haar betreft doet het college dat. Dat laat onverlet dat de met dit voorgelegde raadsvoorstel de wijzigingen door kunnen. Zij zou daaraan een grote voorkeur hechten. Dan is een en ander in lijn gebracht met wat van het college verwacht wordt. Dat betekent dat zij ook kijkt naar de voor- en nadelen van de toepassing van de componentenmethode of de totaalmethode. En zij neemt zich voor te kijken naar in hoeverre het noodzakelijk is om af te waarderen naar nul. Daarover is al gezegd dat het college en raad daarover voor de zomer gaan spreken. Het is niet aan haar om te zeggen hoe dat te doen. Vanuit het college is in ieder geval toegezegd daar goed naar te kijken. Zij kan in de richting van de PvdA ook toezeggen die brief voor de zomer naar de raad te sturen. In die brief zal veel meer informatie staan. De wethouder zal meer ingaan op de specifieke vragen. Zij is bereid het gesprek te voeren met de commissie over de onderwerpen die hierin niet zijn aangepast.

De heer Van der Zweth (PvdA) vindt het fijn dat de wethouder de brief toezegt. Zij stelt veel meer informatie in het vooruitzicht. Hij vraagt of die informatie dan ook gaat over de verschillende soorten gebouwen en wat het stadsbestuur daarmee wil doen, de risico's die het bestuur niet wil lopen en de financiële impact. Gaat het college dan straks een slag dieper en krijgt het stadsbestuur zicht op de kansen die er zijn?

Wethouder Klein merkt op dat deze nota in 2017 is vastgesteld. Om die reden is de inhoudelijke discussie niet gevoerd voordat dit onderwerp in de commissie besproken wordt. Om die reden lijkt het haar goed om één en ander op een rij te zetten. De PVV vraagt niet te veel te differentiëren; het moet niet ontaarden in willekeur. Dat aspect is in de brief mee te nemen en de vragen die de commissie stelt, zullen daarin zeker beantwoord worden.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) vreest dat niet goed helder is bij het college welke onderzoeks vragen er precies zijn die mee te geven zijn vanuit de raad. Hij heeft ook andere zaken genoemd dan alleen de gebouwen en de componentenmethode. Wanneer het college dan toch bezig is met de nota WAAVA, nodigt hij het college uit het hele spectrum te bekijken en de mogelijkheden die daarbij horen. Hij heeft gesproken over strategische verwervingen of die onder te brengen zijn in een afzonderlijke entiteit, de voor- en nadelen daarvan met betrekking tot winstneming dan wel afwaardering, et cetera, en andere vragen. Hij doet de suggestie dat het mogelijk verstandig is een praatsessie te houden met daarbij ook ambtenaren en de accountant aanwezig om onderwerpen langs te lopen zodat er een complete onderzoeks vrag ligt in plaats van alleen de componentenmethode waarop nu wordt ingezoomd door sommige partijen.

De heer Bakker (D66) doet dan het voorstel de adviescommissie financiën daarvoor te gebruiken. De vragen gezamenlijk op te halen en die dan tegen de ambtelijke ondersteuning aan te houden met de vraag of dat te doen is, of dat het bestuur een onderzoek gaan optuigen dat drie jaar gaan duren. Dat zou voor hem de gangbare weg zijn.

Wethouder Klein zet uiteen dat het aan de raad is zelf te beslissen hoe dit te doen. Zij kan zich zomaar voorstellen dat een Raadsinformatiebijeenkomst hiervoor geschikt is, maar zeker ook de adviescommissie Financiën en Control die daar wellicht ook een goed middel voor is. Alleen is niet iedereen die daar vertegenwoordigd is, hier vertegenwoordigd. Het is dan goed om na te gaan of het raadzaam is mensen extra uit te nodigen.

Volgens de wethouder is het college in gesprek over het eerste punt, de restwaarde, dat breder bekeken en wat daarin allemaal te doen is en zal ook duidelijk worden hoe breed of hoe smal eventuele voorstellen zullen zijn. Zij denkt dat het in ieder geval goed is de discussie te voeren over zaken die nu niet zijn meegenomen.

De heer Gilissen (VVD) licht toe dat het voor zijn fractie wel van belang is te weten met welke grondhouding het college hierin zit; gaat het om een brede verkenning naar de voor- en nadelen van de componentenmethode en dat de raad ook inzicht kan krijgen in wat het betekent voor de dagelijkse Utrechtse praktijk, of gaat de wethouder opnieuw opschrijven waarom nu gekozen is voor de totaalmethode en blijft alles bij het oude? Of zegt de wethouder dat met die exercitie samen met de raad is na te gaan of een heroverweging op zijn plaats is.

Wethouder Klein antwoordt te hopen dat de raad haar zo kent dat zij niet iets gaat onderzoeken waarvan zij van te voren weet dat er geen ruimte is. Zij zou dat dan ook eerlijk zeggen. Zij denkt dat het altijd belangrijk is gezamenlijk vast te stellen dat de gekozen richting de juiste is. Ze kan zich ook voorstellen dat er omstandigheden zijn in de echte wereld die maken dat partijen weer opnieuw gaan kijken hoe zaken te doen. Zij spreekt dan ook over bijvoorbeeld een afschrijvingstermijn bij circulair bouwen op grotere schaal. Dat zijn allemaal zaken die belangrijk zijn om in de gaten te houden.

Bij de componentenmethode specifiek vindt de wethouder het belangrijk dat het bestuur nu flexibiliteit heeft om ook uit geleidelijke reserves een vervanging te doen wanneer die nodig is waaruit die dan ook te bekostigen zijn.

Daarover is ook gesproken met de accountant. Wanneer die reserves gevormd worden, is het geld er ook om zo nodig de vervanging eerder te doen. Wanneer het bestuur zich de flexibiliteit niet zou gunnen, kan het bestuur pas zaken repareren wanneer de afschrijvingsperiode afloopt.

De wethouder benadrukt het onderzoek open in te gaan. Zij vindt het ook van belang zaken op een goede manier te kunnen wegen. Dat betekent dat zij niet op uit is om de uitkomst te laten uitkomen op wat het nu is. Dit zijn haar antwoorden op ook de vragen die de VVD heeft gesteld.

De heer Gilissen (VVD) merkt op dat dat precies de afweging is en de ruimte die hij zoekt bij het college om gebruik te maken van de componentenmethode, ook als de opgave verduurzaming is. Dat biedt mogelijkheden om daadwerkelijk over te gaan tot vervanging en verduurzaming bij een daadwerkelijk technisch einde van de levensduur van bijvoorbeeld klimaatsystemen. Hij ziet voor- en nadelen.

- 1890 **Wethouder Klein** vervolgt haar beantwoording. Zij reageert op de lineaire of annuïtaire afschrijving. Het college doet beide; in de meeste gevallen is het annuïtair. Zij zal hierop dieper ingaan wanneer zij toe is aan de beantwoording van de vragen van D66. Wanneer wat gekozen is, staat duidelijk in de afschrijvingstabel. Zij dankt de fractie van het CDA zaken voor te leggen. Zij heeft geleerd dat gaandeweg het pad het mogelijk is de kiezel te ontdekken. Het college zal daar zeker op letten. De fractie van de ChristenUnie ging in op de bestemmingswijziging - de wethouder zet uiteen dat het dan gaat om klanten met bedrijfseconomisch nut en de vraag of de gemeente dan kan afwaarderen. Zij licht toe dat dat in de huidige markt bijna niet aan de orde is. In de meeste gevallen is de marktwaarde "buiten" hoger dan de boekwaarde die de gemeente heeft. Als het zich wel zou voordoen, wordt daar ook naar gekeken. Zij heeft daarvan geen recente voorbeelden. De marktomstandigheden zijn zoals ze zijn.
- 1900 Op de vraag over de module waarin genoemd wordt wanneer die onmisbaar is zet de wethouder uiteen dat het onderdeel is van de financiële administratie. In diezin denkt zij dat dat altijd opgaat. Wanneer daarover specifieker vragen zijn, stelt zij voor die buiten de vergadering te behandelen. De fractie van GroenLinks ging ook in op de componentenbenadering gecombineerd met maatwerk. De wethouder is er al op ingegaan dat het stadsbestuur iets meer vrijheid heeft wanneer het werkt met een meerjarig onderhoudsplan en dat het bestuur niet afhankelijk is van de afschrijving. Uiteindelijk zoekt het naar een manier die het beste de realiteit weerspiegelt naar wat nodig is in de praktijk. Ze kan zich voorstellen dat het bestuur ervoor gaat wanneer dat mogelijk is met meer maatwerk binnen het reguliere kader. De BBV zegt in veel gevallen dat dan een keuze gemaakt moet worden al aan het begin van trajecten. Wanneer dan gekozen wordt om het anders te doen, geldt het soms alleen voor de nieuwe situatie en soms voor alles wat er eerder al was. Dan moet het bestuur ervoor waken dat het niet teveel zaken keer op keer aanpast. Dat moet dan wel weloverwogen gebeuren.
- 1910 **De heer Van Corler** (GroenLinks) vraagt of de wethouder in haar brief ook wil ingaan op de verhouding tussen de reeks van BBV en het terug- en vooruit kijken zoals de wethouder zojuist schetste. **Wethouder Klein** antwoordt bevestigend. **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) verwacht dat er een stelselwijziging nodig zal zijn wanneer het gemeentebestuur overstapt naar een andere afschrijvingsmethode. Hij bevestigt dat het dan de regel is te gaan kijken naar investeringen in de toekomst. Dit zou ook van toepassing verklaard kunnen worden op de investeringen in de afgelopen 10 jaar wanneer het gemeentebestuur zicht heeft op de individuele investeringen en of ze in componentenvorm mogelijk zijn. Hij vraagt of de wethouder dat erkent en hij vraagt of de wethouder dit ook wil meenemen in haar onderzoek.
- 1920 **Wethouder Klein** antwoordt dat graag te willen meenemen. Zij bevestigt dat het belangrijk is gezamenlijk goed vast te stellen waar te spreken over alleen zaken die in de toekomst veranderen en waar het ook effect heeft op wat in het verleden is gestart. Dan gaat het bijvoorbeeld ook over de keuze. Zeker wanneer het bestuur niet meer naar nul afwaardeert, moet het dat overal doen. Dan moet het bestuur ook de vervangingswaarde terugrekenen vanaf het begin; dat zijn ingewikkelde zaken. Dit moet breed afgewogen worden. Daarover kan de raad uiteindelijk ook een oordeel vellen. Zij was aanbeland bij de beantwoording van de fractie van GroenLinks. Gevraagd is naar de administratieve lasten. De wethouder bevestigt dat die een rol spelen. Dat is voor het college niet de bovenliggende factor. De reden waarom het college in 2017 gekozen heeft voor de meer flexibele manier heeft vooral te maken met wat zei zojuist uitlegde, in het geval vooral gekeken wordt naar wat er in de praktijk is.
- 1930 De fractie van GroenLinks vroeg ook naar de 5 miljoen euro of het ook mogelijk is daar onder te gaan zitten en niet dat bedrag als grens aan te houden. De wethouder licht toe dat dit te maken heeft met de geschiedenis waarin deze niet geactiveerd werden. Ze kan zich voorstellen dat het goed is om na te gaan of die 5 miljoen nog altijd terecht is; daarover zijn ook vragen gesteld. De vorige accountant stelde daarover ook vragen, maar vond vervolgens niet dat het aangepast moest worden. Daarover is het college met de accountant in gesprek. De wethouder kan zich voorstellen dat hierover meer duidelijk wordt vóór de zomer of dat de account zegt dat het prima is. Hier is in het verleden onderzoek naar gedaan of die materiële afwijkingen er ook echt zijn. Destijds was

de conclusie dat alles in orde was. De wethouder benadrukt dat het niet zo is dat er enorme problemen zijn. Zij kan zich wel voorstellen dat het goed is na te gaan of het mogelijk is dit bedrag van 5 miljoen iets naar beneden te halen.

1940 **De heer Van Corler** (GroenLinks) zet uiteen dat het wat hem betreft niet alleen gaat over wat de accountant er over zegt; het gaat hem er vooral over hoe het voor het gemeentebestuur in de praktijk uitpakt. Dit lijkt heel erg strikt in het verhaal te zijn opgenomen: het is een ondergrens voor het activeren van investeringen. Hij kan zich voorstellen dat er ruimte komt om daarvan af te wijken. Hij kan zich voorstellen dat het college hierover terugkomt bij de raad. Hij vermoedt dat daarop een werkwijze te bedenken is.

Wethouder Klein zet uiteen dat in specifieke gevallen waarin bijvoorbeeld het gezonde verstand zegt dat het niet helemaal klopt, het college ook uitgaat van zijn gezonde verstand. Wanneer dan beredeneerd afgewezen wordt, is die ruimte er ook voor. Dit speelt vooral wanneer het college voelt aankomen dat spoedig weer een nieuwe grote investering nodig is. In die zin is die ruimte er ook nu. De vraag speelt hier ook hoe de indruk weg te nemen als zou dit niet mogelijk zijn.

1950 De wethouder gaat in op de inbreng van D66. De reden waarom het college momenteel er soms voor kiest om niet de kapitaallasten ieder jaar te spreiden, maar die lasten in één keer te nemen, heeft te maken met het beslag op de begrotingsruimte dat anders gelegd zou worden. Die blijft dan al die jaren staan. Soms is dat dan de beste oplossing. Maar soms is het ook mogelijk om incidenteel één keer de kapitaallasten te nemen waardoor het college meer ruimte overhoudt in zijn begroting. Om die reden kiest het college hiervoor soms.

De vraag naar het voordeel om niet lineair maar annuïtair af te schrijven licht de wethouder als volgt toe. Op het moment waarop huur ontvangen wordt, bijvoorbeeld voor een gebouw, blijft de huur meestal gelijk over de jaren heen. Wanneer de afschrijving annuïtair geregeld is, zijn ook die bedragen gelijk. Dat zijn ook de baten en de lasten in evenwicht. Wanneer de afschrijving lineair is geregeld en de huur is steeds dezelfde, is dat onhandig zeker wanneer het gaat over langere termijnen.

1960 De fractie van Student & Starter vroeg naar een van de wijzigingen die wel voortvloeien uit de commissie WBV; het college heeft explicet in de nota WAAVA opgenomen de investeringen die al of niet ten laste komen van de grondexploitatie. Daarvoor zijn criteria opgenomen in de nota. Maar op het moment waarop een raadsvoorstel wordt voorgelegd om de raad daarover te laten beslissen, zal het college er ook voor zorgen dat een en ander goed daarin terugkomt, zo dat de raad geïnformeerd daarover kan besluiten. Zij hoopt dat deze informatie de fractie van Student & Starter gerust stelt. Hiermee kwam de wethouder aan het einde van haar beantwoording.

De voorzitter verneemt desgevraagd dat alle vragen beantwoord zijn. Zij legt de vraag voor hoe dit raadsvoorstel door te sturen naar de raad.

1970 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) denkt nog even na over herfinancieringskosten die geactiveerd zouden moeten worden. Daarover is niet gesproken. Om die reden houdt hij de B-status aan richting de raad.

De heer Gilissen (VVD) is blij met de toezegging om de componentenmethode serieus te onderzoeken. Dit raadsvoorstel kwam wat hem betreft met de A-status door naar de raad. Hij ziet geen beperking meer om deze nota vast te stellen gezien de bereidheid van het college. De behandeling kan wat hem betreft heel kort.

De heer Bakker (D66) sluit zich daarbij aan.

De heer Van Waveren (CDA) sluit zich daarbij aan.

De heer Van Corler (GroenLinks) sluit zich daarbij aan.

De heer Steenbergen (ChristenUnie) sluit zich daarbij aan.

1980 **Mevrouw Van Oosten** (Student & Starter) sluit zich daarbij aan.

De heer Van der Zweth (PvdA) sluit zich daarbij ook aan, ook omdat in de brief van de wethouder ingegaan zal worden op de vragen uit de commissie over componentenmethode en over het afschrijven naar nul, de

differentiatie tussen de verschillende gebouwen en de risico-afweging daarin. Omdat de raad die brief nog voor de zomer ontvangt, kan dit raadsvoorstel met de A-status door naar de raad wat zijn fractie betreft.

De voorzitter concludeert dat dit raadsvoorstel met de B-status doorgestuurd wordt naar de raad met de geraamde behandeltijd van 5 minuten. Zij recapituleert de gedane toezagging.

De heer Gilissen (VVD) merkt op dat de voorzitter spreekt over een brief. Hij gaat ervan uit dat de raad de gelegenheid krijgt een gesprek te voeren met het college over het onderzoek dat het college zelf gaat uitvoeren.

Wethouder Klein antwoordt bevestigend. Zij gaat ervan uit dat vanuit de raad een Raadsinformatiebijeenkomst georganiseerd wordt; dat er niet in een keer een brief ligt maar dat college en raad in gesprek komen over dit onderwerp.

De voorzitter schorst onder dankzagging voor inbreng en aandacht de vergadering om 16.18 uur tot 20.00 uur.

Avondvergadering

---

10. Handhaving Werk en Inkomen

10.1 Raadsbrief Interventieproject Wijkgerichte Aanpak Overvecht

---

10.2 Beantwoording schriftelijke vragen 2019, nr. 203 over Meldpunt Bijstandsfraude

---

Beleidsveld: Werk en Inkomen - wethouder Voortman Geagendeerd door A.M. Podt (D66) De fractie van D66 wil graag een commissiebehandeling over handhaving bij Werk en Inkomen, naar aanleiding van de brief over de wijkgerichte aanpak in Overvecht en de beantwoording van de schriftelijke vragen (203) over het Meldpunt Bijstandsfraude. D66 wil het specifiek hebben over de volgende punten: • Hoewel D66 zich kan vinden in de Wijkgerichte Aanpak zoals in de brief geschetst, vindt de fractie het belangrijk dat deze, toch zeer vergaande inzet, samenwerking en intreden in het leven van mensen alleen gebeurt met de grootst mogelijke zorgvuldigheid. Graag gaan wij met de wethouder en andere partijen in debat over maatregelen om deze zorgvuldigheid te borgen in de aanpak. • Het college geeft in de beantwoording van de schriftelijke vragen (203) aan het Meldpunt Bijstandsfraude een adequate en ethische manier te vinden om fraude tegen te gaan. D66 is het daar niet mee eens en gaat hierover graag met andere partijen en het college in debat.

De voorzitter deelt mee dat de fracties van D66 en aanvullend DENK dit agendapunt hebben geagendeerd.

Mevrouw Podt (D66) merkt op de wijkgerichte aanpak Overvecht en de beantwoording van de schriftelijke vragen over het meldpunt bijstandsfraude te hebben gecombineerd. Zij zal uitleggen waarom die in elkaars verlengde liggen. Zij stelt voorop dat D66 een voorstander is van handhaven bij misbruik van bijstandsgelden. Dat neemt niet weg dat handhaven wel zeer zorgvuldig moet en dat wat D66 betreft het bestuur kritisch moet blijven op proportionaliteit en de onbedoelde gevolgen van strikt handhaven. De brief over de wijkgerichte aanpak in Overvecht riep bij haar fractie in dat opzicht gemixte emoties op. Haar fractie begrijpt dat in de wijken waar iets aan de hand is soms iets extra's nodig is: een combinatie van verschillende instanties die samen nagaan hoe de veiligheid te verbeteren is, kan veel positiefs brengen voor de buurt. Daarin zitten ook ongemakken: extra controles op misbruik van onder meer uitkeringen doet het college wel in Overvecht maar niet in andere delen van de stad. Wanneer het college meer graaft, komt het meer tegen.

Haar fractie maakt zich zeker zorgen over profiling. Maatschappelijke kosten die voortvloeien uit deze aanpak, zoals mensen die onterecht ergens van beschuldigd worden, of een stijgend wantrouwen tegen de overheid, staan niet in de brief. D66 is voorstander van het inbouwen van meer waarborgen dan die in de brief zijn opgenomen. De in de brief opgenomen zaken hebben vooral betrekking op de verwerking van persoonsgegevens. Het gaat niet alleen om het delen van gegevens. Het gaat ook om het zorgvuldig omgaan met macht. Het gaat haar fractie daarbij om twee concrete zaken: (1) D66 wil op verschillende manieren de rechten van betrokkenen duidelijk maken en waar mensen terecht kunnen met klachten en bezwaren en (2) D66 wil na een jaar een onafhankelijk check laten doen naar deze aanpak waarbij gekeken wordt naar wat de aanpak oplevert en ook tegen welke

maatschappelijke kosten. Daarbij zou wat haar betreft ingegaan worden op hoe is omgegaan met eventuele klachten en bezwaren. Zij krijgt op beide punten graag de reactie van de wethouder.

Met betrekking tot het meldpunt bijstandsfraude zet zij uiteen dat buren hun indruk kunnen melden dat misbruik van bijstand wordt gemaakt. Wat haar fractie betreft stopt de gemeente zo snel mogelijk met dit meldpunt. Volgens de wethouder in de beantwoording van de vragen levert het aantal meldingen door burgers een kleine maar niet onbelangrijke bijdrage aan wat te onderzoeken is. D66 is van mening dat deze bijdrage niet voldoende wordt afgezet tegen de maatschappelijke kosten van dat meldpunt. De gemeente investeert enerzijds jaarlijks heel veel geld en tijd in het vergroten van de sociale cohesie in de stad. Zij legt de vraag voor of het dan niet heel vreemd is mensen aan te zetten om over elkaar te klikken. Zij verneemt graag van andere partijen hoe die daarin staan en zij hoopt op de bereidheid van de wethouder alsnog een einde te maken aan het meldpunt.

Mede namens haar voormalige fractiegenoot de heer Roodenburg, refereert zij aan diens vraag naar een protocol bij de inzet van de landelijke aanpak adreskwaliteit. Dat betreft ook een aanpak waarbij zorgvuldigheid is geboden. Dat protocol is toegezegd, maar heeft haar fractie nog niet gezien. Zij vraagt hiervoor de aandacht van de wethouder.

De heer Van Waveren (CDA) gaat in op de maatschappelijke waarde en brengt in dat er ook sprake is van een afbreuk van de cohesie in de samenleving en van het vertrouwen in de samenleving en in de overheid wanneer mensen zien dat hun buren weg komen met fraude op allerlei manieren. Op die manier kan een meldpunt juist een positief effect hebben. Met een meldpunt laat de overheid zien dat die zuinig omgaat met het belastinggeld en met het gezamenlijk vangnet. Hij vraagt of mevrouw Podt die kant aan het meldpunt ook ziet.

Mevrouw Podt (D66) zet uiteen dat die kant nooit helemaal weg is. Haar fractie denkt dat het niet goed is om het wantrouwen te institutionaliseren. Dat lijkt haar fractie een ongezonde beweging. Uiteraard is het goed om te handhaven. Zij vindt het over buren klikken zeer onwenselijk.

De heer Gilissen (VVD) vraagt of mevrouw Podt van mening is dat er een plek moet zijn waar bewoners hun vermoedens kwijt zouden kunnen van mogelijke bijstandsfraude.

Mevrouw Podt (D66) antwoordt ontkennend omdat het meldpunt daarvoor staat.

Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) vindt het werken vanuit vertrouwen ook belangrijk. Ook GroenLinks realiseert zich dat het impact kan hebben mensen zomaar te onderzoeken. Tegelijkertijd moeten mensen wanneer ze zorgen hebben altijd bij de gemeente terecht kunnen. Die mogelijkheid bestaat op elk onderwerp. Zij vraagt of mevrouw Podt met haar deelt dat mensen met dergelijke meldingen ook terecht zouden kunnen bij het algemene nummer waar alle bewoners naar toe kunnen bellen wanneer zij zich ergens zorgen over maken en dat dat even goed een goede manier is voor het doen van dergelijke meldingen en zij stelt deze vraag tegelijkertijd aan de wethouder. Achter de schermen is daarop dan altijd nog de specialistische kennis op te zetten om de zorgvuldigheid te borgen. Ook zij vindt dat er niet een apart meldpunt hoeft te zijn specifiek voor dit onderwerp.

Mevrouw Podt (D66) bevestigt dat zij de telefoon niet op de haak zal gooien wanneer mensen bellen over dergelijke onderwerpen over hun buren. Zij houdt vast aan haar standpunt dit gedrag niet te willen stimuleren en zij is van mening dat het bestuur hiervan enige afstand moet houden.

De heer Gilissen (VVD) veronderstelt dat D66 ook tegen uitkeringsfraude is. Waarom is D66 wel voorstander van meldingen bij de politie of bij Toezicht en Handhaving over vervuiling, over overlast, en over dergelijke zaken? **Mevrouw Podt** (D66) houdt vast aan haar standpunt dat dit een onwenselijke onderlinge controle is.

De heer Sungur (DENK) valt mevrouw Podt bij. Wat hem betreft moet de gemeente Utrecht niet streven naar samenleving waarbij de overheid het klikken over buren stimuleert. Een deel van de meldingen vindt plaats naar aanleiding van conflicten tussen mensen, burenruzies, ruzies binnen families. Wanneer de overheid daaraan deelneemt als actor, wordt het heel erg moeilijk om de ruzies weer te herstellen.

Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) deelt het standpunt van de heer Sungur en dat van mevrouw Podt. Zij vindt zorgvuldig handelen door de gemeente in dezen van belang. Van belang is dat iemand in staat is om informatie te filteren. Hoe ziet de heer Sungur dat?

De heer Sungur (DENK) zet uiteen dat de gemeente altijd aanspreekbaar moet zijn. Mevrouw Podt zei dat ook. De gemeente hoort alle informatie aan, ook als het gaat om vermoedens over buren. Dan zal een professionele medewerker de melder de juiste afdeling wijzen. Hij is geen voorstander van een afzonderlijk meldpunt voor het melden van dit soort onderwerpen. Hij herhaalt zijn standpunt.

Desgevraagd door **de voorzitter** zet **de heer Sungur** (DENK) uiteen dat dit een deel van zijn bijdrage is.

Mevrouw Podt (D66) gaat in op de uitvergrooting van conflicten zoals verwoord door de heer SUNGUR. Zij vindt dat een mooier antwoord op de vraag die de heer Gilissen eerder stelde. Ook als het gaat om veiligheidsvraagstukken is vaker te zien dat de overheid inzet op mediation en niet op het klikken over buren. Wat haar betreft is mediation de weg die de overheid zou moeten opgaan.

De heer Van der Zweth (PvdA) attendeert op het stappenplan in de brief van het college hoe de gemeente omgaat met meldingen die worden gedaan. De situatie waar zij collega's nu vanuit gaan is als wordt er geacteerd op elke melding, zelfs wanneer die ten grondslag ligt aan een ruzie. Zij vraagt of mevrouw Podt signalen heeft dat de overheid dat niet goed toetst en dan toch acteert waardoor schade wordt berokkend.

De heer Gilissen (VVD) stoort zich aan de reactie en de bijdrage van de heer Sungur. De heer Sungur schetst in zijn beleving alsof de gemeente een meldpunt promoot voor het melden van bijstandsfraude. Dit meldpunt wordt niet actief op de aandacht gebracht. Het gaat om 120 meldingen in een jaar. Daarbij zijn de medewerkers duidelijk geïnstrueerd om door te vragen op basis van de meldingen en daarmee heel zorgvuldig om te gaan. Hij bestrijdt dat beeld.

De voorzitter geeft mevrouw Podt het woord om antwoord te geven op nog openstaande vragen. Dan kan de heer Sungur ingaan op de dan nog niet beantwoorde vragen.

Mevrouw Podt (D66) denkt dat twee antwoorden mogelijk zijn op de vraag van de heer Van der Zweth. Het gaat om een principiële keuze. D66 wil dit niet. D66 vindt dit een ongezond signaal vanuit de overheid. Zij herhaalt eerder gegeven informatie.

Zij heeft geen specifieke signalen over als zou het misgaan in Utrecht. Uit onderzoeksjournalistiek blijkt dat er soms hele vervelende dingen gebeuren. Dat wordt niet bewust gedaan. Dat heeft nare gevolgen voor mensen op individueel niveau en op niveau van buurten en buren onderling.

De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt mevrouw Podt of er onvoldoende vertrouwen is in de gemeente om die check te doen. Hij neemt aan dat de principiële keuze die D66 maakt niet opgaat op het moment waarop de melding wel degelijk valide is en direct iets oplevert omdat iemand oneigenlijk gebruik maakt van voorzieningen.

Mevrouw Podt (D66) voelt niet aan de basis een wantrouwen tegenover de gemeente en zelfs niet tegenover mensen onderling. Zij ziet wel dat dit aan de basis heel erg mis kan gaan. Zij wordt daarin ook gestaafd door zaken die regelmatig in de media verschijnen en regelmatig in onderzoeksrapporten.

De heer Sungur (DENK) refereert aan de antwoorden van de wethouder op de schriftelijke vragen. Hij leest explicet dat wanneer een melding concreet genoeg is, het niet uitmaakt of de melding vanuit een conflict afkomstig is of niet. Het college gaat na of het op een andere manier te kanaliseren is wanneer een melding niet concreet genoeg is en uit een conflict voortkomt. Zo leest hij de antwoorden op de schriftelijke vragen. Hij adviseert zijn collega's de antwoorden aandachtig door te nemen. Wat hem betreft moet de overheid op geen enkele manier een dergelijke samenleving stimuleren. Hij is benieuwd naar de reactie van de wethouder.

De heer Gilissen (VVD) merkt op dat heer Sungur opnieuw spreekt over stimuleren. De overheid stimuleert niets. De overheid zorgt alleen voor de weging en beoordeling van signalen die bij de gemeente binnenkomen en voor navolging wanneer daarvoor aanleiding is. Hij bestrijdt dat het hier gaat om stimuleren. Hij refereert aan de antwoorden van het college op de gestelde vragen.

De heer Sungur (DENK) adviseert de heer Gilissen de antwoorden goed te lezen. Een meldpunt is ingericht speciaal om de gelegenheid te geven aan mensen hun medemensen uit de directe omgeving te kunnen melden. Daarmee institutionaliseert de overheid zijsns inziens wel degelijk iets dat hij onwenselijk vindt. Hij adviseert zijn collega raadsleden op dit onderwerp te Googlen. Het is wel degelijk een onderdeel van het beleid.

- 2120 **De heer Gilissen** (VVD) herhaalt dat het hem gaat om het begrip "stimuleren". Hij benadrukt dat de overheid eventuele bijstandsfraude serieus neemt met de instelling van een dergelijk meldpunt met daarbij waarborgen ingebouwd voor de bijstandsonvangers zelf. De heer Sungur gaat niet in op dat hij hem aanspreekt op het begrip "stimuleren". De gemeente draagt niet actief uit dat dit meldpunt bestaat, maar zorgt er voor in het geval van vragen en/of opmerkingen of verdenkingen dat die terechtkomen bij het meldpunt om goed gewogen te worden.
- De heer Van Waveren** (CDA) nodigt de heer Sungur uit te reflecteren op de mogelijkheid het meldpunt weg te halen. De 120 mensen zullen dan nog steeds de gemeente bellen. Dan komt hun informatie binnen op een willekeurige plek en is niet bekend hoe die wordt. In dit geval is bekend dat de informatie bij de juiste mensen terecht komt. Zij vragen door en zij wegen die informatie. En hij legt hem de vraag voor of deze manier van werken wellicht veel zorgvuldiger is dan zonder die handige administratieve manier om dit in de organisatie in te bedden.
- 2130 **Mevrouw Kleinrensink** (GroenLinks) valt de heer Sungur een beetje bij: met een meldpunt bijstandsfraude heeft de gemeente iets specifieks voor dat fenomeen. Zij merkt op dat er ook geen meldpunt belastingfraude is ingesteld. Achter de schermen is het even goed te regelen om met eventuele informatie over bijstandsfraude goed om te gaan. Het is haars inziens niet nodig dit meldpunt deze naam te geven.
- Mevrouw Podt** (D66) blijft weg van het woord "stimuleren", en geeft er dan de voorkeur aan om het begrip "normaliseren" te gebruiken. In feite normaliseert de gemeente gedrag van haar inwoners op een specifiek onderwerp. Zij wil af van die normalisering.
- 2140 **De heer Sungur** (DENK) wil niet verwikkeld raken in een semantische discussie over al of niet stimuleren. De gemeente richt een meldpunt in. Zijn fractie vindt dat het meldpunt niet nodig is en dat daarmee de gemeente niet bijdraagt aan een samenleving die zijn fractie voor ogen heeft. Zijn fractie wil graag dat het meldpunt wordt opgeheven. Ook wanneer naar een algemeen nummer van de gemeente gebeld wordt, wordt de beller ook keurig te woord gestaan en wordt gevraagd in welke richting de beller verder wil worden geholpen. Op die manier kan een beller bij de afdeling Werk & Inkomen terechtkomen waarbij een eventuele melding is in te dienen. Zijn fractie verwacht niet dat daarmee de zorgvuldigheid zou zijn verminderd. Hij vervolgt met zijn bijdrage.
In de antwoorden op de schriftelijke vragen geeft de wethouder ook aan dat in sommige gevallen ten onrechte onderzoek wordt gedaan en dat dan is gebleken dat er geen sprake is van bijstandsfraude en dat in dergelijke gevallen gekeken wordt naar een passende vorm van compensatie. Zijn voorstel aan de wethouder zou zijn in die gevallen ook te spreken over een financiële compensatie, gelet op de stress, de inzet in tijd, en de administratieve lasten die dit soort onderzoeken met zich meebrengen voor de bijstandsgerechtigden.
- 2150 **De heer Steenbergen** (ChristenUnie) vraagt hoe de compensatie ervaren wordt door mensen die ontrecht onderzoeken hebben gekregen. Is daarover ervaringskennis verzameld? Hij wil daarover eerst geïnformeerd worden voordat bestuurlijk gesproken wordt over eventuele financiële compensatie.
- De heer Sungur** (DENK) gaat in op het project interventie Wijkgerichte Aanpak Overvecht. De speciale VN rapporteur Philip Alston was kritisch over dit soort handhavingsaanpakken vooral omdat die zich richten op arme buurten en het systeem in zijn ogen fundamentele burgerrechten schendt waarbij vooral de nadruk ligt op privacy. Hij vraagt hoe de wethouder aankijkt tegen de kritiek van de VN rapporteur in relatie tot de interventieaanpak in de wijk Overvecht. Het is algemeen bekend dat daar veel mensen wonen die in een kwetsbare positie verkeren, veel mensen leven in armoede. Deze mensen hebben veel gezondheidsproblemen en zij zijn niet of in mindere mate weerbaar tegen het handelen van de overheid. Daarop krijgt hij graag een reactie.
- 2160 Onlangs heeft de rechter verklaard dat het onderzoek door middel van het systeem Siri onrechtmatig is. De gemeente Rotterdam werkte daarmee en ook een aantal andere gemeenten in Nederland. Dat digitale systeem grijpt diep in op het privéleven van Nederlanders, zo concludeert de rechter. Volgens de staat is SIRI niet meer dan een geautomatiseerde manier om bestanden die de overheid toch al heeft naast elkaar te leggen om zo mogelijk frauderende burgers op te sporen. De stelling lijkt heel veel op de werkwijze van het interventieteam van de gemeente waarbij de wethouder in haar brief stelt dat de gemeente ook gegevens vergelijkt met andere overheidsinstanties en op basis daarvan een onderzoek instelt. Op welke manier verschilt de aanpak van Utrecht dan van die van SIRI en hoe worden de gegevens vergeleken in de aanpak van Utrecht? Waarom denkt de wethou-

der dat het interventieproject zoals dat is samengesteld, niet te diep ingrijpt op het privéleven van burgers in Overvecht?

2170 Zijn fractie maakt zich ook zorgen over het project als het gaat om etnisch profileren. Etnisch profileren ervaart zijn fractie als een hardnekkig probleem. Dat doet zich voor op meerdere terreinen binnen de overheid. Als voorbeeld noemt hij de politie. De politie erkent dat probleem zelf ook. Mensen met een migratieachtergrond worden eerder en vaker verdacht en aangehouden door de politie. In de afgelopen maanden is de belastingdienst ook hevig bekritiseerd vanwege vermeend etnisch profileren bij de aanpak van fraude inzake toeslagen. In dit project gaat de gemeente met deze partners samenwerken om de gegevens over en weer te delen om onderzoeken in te stellen. Hij vraagt hoe de wethouder de Overvechters uitlegt dat het college de handhavingsinzet baseert op gegevens van andere overheidsorganisaties waarbij de gegevens mogelijk zijn verwerkt op basis van etnisch profileren. Ziet de wethouder geen risico op etnisch profileren in het kader van dit project? De heer Sungur vraagt daarop ook de reactie van de wethouder.

2180 Wat zijn fractie betreft zitten aan dit project veel haken en ogen. De kans op etnisch profileren is zijns inziens groot. De impact op de privésfeer lijkt ook groot te zijn. Hij vraagt of de wethouder bereid is om dit project on hold te zetten en te onderzoeken welke raakvlakken dit project heeft met SIRI en wat de uitspraak van de rechter kan betekenen voor dit project.

Zijn fractie is er verder benieuwd naar of de wethouder er over nadenkt dit project eventueel over andere delen van de stad uit te rollen. Zijn fractie staat sceptisch tegenover het opnieuw beginnen in Overvecht met allerlei experimenten. Ook daarop krijgt hij graag de reactie van de wethouder.

De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt of DENK dit project in Overvecht on hold wil zetten en in alle andere wijken ermee wil starten. **De heer Sungur** (DENK) antwoordt dat de heer Van der Zweth dat niet goed begrijpt. Hij vroeg naar de plannen van de wethouder nadat dit in Overvecht is gestart.

2190 **De voorzitter** nodigt de niet agenderende fracties uit hun korte inbreng in te brengen die zij eventueel nog hebben.

De heer Van Waveren (CDA) had dit onderwerp niet geagendeerd omdat hij blij is met de wethouder op dit punt. Hij vindt dat realiteitszin in de uitvoering van het beleid terechtkomt om na te gaan waar het misgaat. Richting de heer Sungur zegt hij dat hij veel mensen hoort in Overvecht die zich ergeren aan fraude, misbruik van de overheidsmiddelen, en woonfraude is daarbij een hele belangrijke. Hij vraagt de wethouder of woonfraude ook wordt meegenomen in deze aanpak. Er is een schaarste aan sociale huurwoningen. Die moeten terechtkomen bij de mensen die die woningen het hardest nodig hebben. Hij moedigt de wethouder aan zo verder door te gaan en hiermee snel aan de slag te gaan. Hij wenst haar veel succes.

2200 **De heer Sungur** (DENK) vraagt de heer Van Waveren of hij de idee heeft of alleen de mensen in Overvecht zich ergeren aan uitkeringsfraude. Of zouden mensen uit Oost, Tuindorp en uit andere delen van de stad zich ook daaraan kunnen ergeren.

De heer Van Waveren (CDA) antwoordt dat dat ongetwijfeld het geval zal zijn. Om die reden is hij heel blij in Overvecht te kunnen starten. Dan is daar te tonen dat de gemeente Utrecht iets doet voor deze mensen, en zij een positieve inzet op handhaving nu ook in Overvecht start. Wanneer het daar werkt, is het snel uit te rollen over de hele stad.

2210 **De heer Gilissen** (VVD) vindt het belangrijk dat de gemeente een plek heeft waar bewoners signalen van fraude kunnen melden. Dit is een van de belangrijkste problemen in Overvecht. Wat hem betreft moeten de wetten worden nageleefd en er moet op toegezien worden dat die naleving plaatsvindt.

Zijn fractie is nieuwsgierig naar de evaluatie die volgend jaar naar de raad komt. Hij vraagt de wethouder een toezegging of zij in die evaluatie ook de schaalbaarheid van het interventieproject wil meenemen zoals uitgerold over Overvecht ook om dit project in te zetten in eventuele andere wijken.

De heer **Van der Zweth** (PvdA) licht toe dat werken vanuit vertrouwen voor zijn fractie voorop staat bij het bestrijden van bijstandsfraude. In dat grote zorgvuldigheid wordt betracht bij de opsporing van bijstandsfraude. De wijkgerichte aanpak, het interventie team, is wat hem betreft een goed middel. Van belang is dan dat de gegevens van de verschillende organisaties pas worden gedeeld en vergeleken bij concrete signalen die ook gevalideerd zijn. Hij leest de brief van het college nu als gebeurt dit nu ook al bij vrij reguliere signalen zonder dat ze worden getoetst. Hij vraagt of de wethouder kan toezeggen dat deze signalen eerst binnen de organisatie getoetst worden voordat daadwerkelijk wordt overgegaan tot een daadwerkelijke inzet van het interventieteam.

Zijn fractie is het niet eens met D66 dat een Meldpunt Bijstandsfraude per definitie een onethische manier zou zijn.

Mevrouw Podt (D66) merkt op dat de heer Van der Zweth bij de aanpak in Overvecht de nadruk vestigt op de persoonsgegevens. Zij is benieuwd wat de heer Van der Zweth vindt van het punt dat zij eerder schetste, namelijk dat het over meer gaat dan alleen gegevens met elkaar delen. Het gaat ook over intreden in huishoudens, et cetera. Deze aanpak is vergaand. Zij vraagt of de heer Van der Zweth het met haar eens is dat behalve persoonsgegevens ook nog andere zaken geborgd moeten worden.

2230 **De heer Sungur** (DENK) vraagt de heer Van der Zweth hoe hij aankijkt tegen het gegeven dat de gemeente gegevens deelt met bijvoorbeeld de belastingdienst, de politie, en die organisaties met de gemeente waarop vervolgens de gemeente haar onderzoek baseert, wetende dat binnen die organisaties sprake kan zijn van etnisch profileren en dat die gegevens die zijn verzameld niet altijd even betrouwbaar kunnen zijn.

De heer Van der Zweth (PvdA) beantwoordt mevrouw Podt met te bevestigen dat hij het daarmee eens is. Dat betekent niet per se dat het interventieteam niet doorgaat. Die zorgvuldigheid moet wat hem betreft betracht worden alvorens er toe over te gaan met de gegevens iets te doen.

In reactie op de vragen van DENK antwoordt hij dat daaronder wel heel veel aannames zitten als zou de informatie naar boven gehaald worden door etnisch te profileren. Zijn fractie is een tegenstander van etnisch profileren. De PvdA heeft daarvoor verschillende middelen voorgesteld. De achternaam of de achtergrond moet er niet toe doen. De hele methodiek gaat niet van tafel door uit te gaan van vooronderstellingen.

2240 **De heer Sungur** (DENK) merkt op dat de heer Van der Zweth stelde dat hij een aantal zaken aanneemt. Hij attendeert op de onderzoeken die uitwijzen dat er sprake is van etnisch profileren bij een aantal overheidsinstellingen, waaronder de politie. Hij ziet dat juist door het delen van gegevens mensen met een migratieachtergrond niet alleen eerder verdacht worden, maar dat die gegevens ook worden verzameld en gedeeld met andere overheden waardoor ze minder kans maken op een vergunning, straks eerder in aanmerking komen voor een onderzoek richting bijstandsfraude. Dat is het bezwaar van zijn fractie. Zijn fractie denkt dat het allemaal een wisselwerking heeft. Om die reden is zijn fractie hier tegen.

2250 **De heer Van der Zweth** (PvdA) merkt op dat de heer Sungur hem aan zijn zijde vindt op de laatste woorden die hij uitsprak. Hij vindt dat dat aangepakt moet worden. Als er sprake is van etnisch profileren moet dat hard aangepakt worden en moeten maatregelen bedacht worden om het etnisch profileren de kop in te drukken. Het niet delen van informatie is geen oplossing om dat probleem aan te pakken.

De heer Sungur (DENK) merkt op dat de redenering van de heer Van der Zweth juist andersom zou moeten; wanneer de overheid deze aanpak wil, moet de overheid waarborgen inbouwen. Etnisch profileren druist in tegen artikel 1 van de Grondwet. Allereerst moet voor een aantal randvoorwaarden gezorgd worden, moet worden nagegaan op de basis van welke werkwijze informatie verkregen is. Wanneer de overheid er zeker van kan zijn dat er op geen enkele manier sprake is geweest van etnisch profileren, vindt hij het niet zo erg dat de gemeente de informatie van die instellingen wil.

De heer Van der Zweth (PvdA) herhaalt zijn steunbetuiging op de strijd van DENK tegen etnisch profileren. Hij herhaalt zijn stelling dat het niet delen van informatie dat niet oplöst.

2260 Zijn fractie vindt het meldpunt meldpunt Bijstandsfraude niet per definitie een niet-ethische manier om fraude op te sporen. Wel vindt hij het van groot belang zorgvuldig om te gaan met signalen. Dat betekent dat goed getoest moet worden met minder ingrijpende middelen en dat langzaam opbouwen. Hij leest dat ook in de beantwoording van de wethouder.

Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) houdt haar bijdrage kort omdat zij het meeste al heeft ingebracht in haar interrupties. Haar fractie vindt het van belang dat mensen iemand van de gemeentelijke overheid kunnen spreken met verstand van zaken wanneer zij iets signaleren waarvan ze denken dat het niet klopt. Van belang is dat die vertegenwoordiger van de overheid goed kan doorvragen, juist om de onterechte meldingen te filteren. De manier waarop het college omgaat met het meldpunt lijkt in haar ogen heel zuiver. Zij vraagt of het college haar kan informeren over het effect ervan wanneer de gemeente geen meldpunt zou hebben. Is dan achter die schermen dezelfde zorgvuldigheid te organiseren zoals die er nu is?

Beantwoording door de wethouder

Wethouder Voortman vindt het een goed idee om deze twee onderwerpen te combineren - de vraag is hoe ver de overheid kan gaan als er sprake is van vermoedens van misbruik van voorzieningen. Voor een draagvlak van voorzieningen is het ook belangrijk dat mensen wanneer ze het gevoel hebben dat ergens iets niet goed zit, ze dat kunnen melden. Een van de instrumenten die er zijn om misbruik van voorzieningen tegen te gaan, is het meldpunt. Dit meldpunt heeft het stadsbestuur al een aantal jaren. De wethouder bestrijdt de fracties die zeggen dat er sprake zou zijn van het stimuleren. Het college promoot dit instrument op geen enkele wijze. De wethouder refereert daarbij ook aan de antwoorden op de schriftelijke vragen.

2280 Inwoners signaleren soms zaken die onder de radar blijven van instanties. Dan kan het meldpunt een aanvullende bron van onderzoek zijn. Zojuist werd ook gesproken over maatschappelijke kosten en wat het doet wanneer mensen ten onrechte te maken krijgen met een melding. De wethouder zal daar straks op terug komen.

Tegelijkertijd is het serieus nemen van meldingen door inwoners ook van belang. Ook dat draagt bij aan leefbaarheid en aan het vertrouwen van deze inwoners in de gemeente.

De heer Sungur (DENK) betoogt dat door de gekozen vorm van een knelpunt in combinatie met een website, zijns inziens het college wel degelijk bepaald gedrag stimuleert. Hij vraagt de wethouder waarom dit niet mogelijk is via een algemeen nummer.

Wethouder Voortman licht toe dat wanneer in dit geval wordt uitgegaan van het algemene nummer, zij in eerste instantie te maken krijgen met mensen die alleen kunnen doorverwijzen naar de deskundigen. Het meldpunt is bemonst door gespecialiseerde handhavers. Die weten de juiste vraag te stellen en kunnen doorvragen zodat ze een burenruzie kunnen onderscheiden van een orecht vermoeden. Wanneer sprake zou zijn van een burenruzie verwijzen ze door naar andere instanties. Deze specialisten kunnen de persoonlijke conflicten er uitfilteren. Door het op deze manier te doen, draagt dat ook bij aan first time fixed. Juist omdat het hier gaat om zeer gespecialiseerd werk, hanteert het college nu het afzonderlijke telefoonnummer.

De heer Sungur (DENK) denkt dat er nog wel een paar 100 telefoonnummers in te richten zijn, uitgaande van first time fixed. Hij verwacht dat de wethouder publieksdienstverlening ook weet dat het klantencontactcentrum kan doorverwijzen naar de juiste afdeling. Hij herhaalt zijn vraag wat het tot een probleem maakt dat de gemeente daarvoor speciaal een meldpunt moet inrichten. Waarom kan iemand niet eerst met iemand anders in contact komen om vervolgens te worden doorverwezen? Hij heeft dat heel veel meegemaakt en nooit als een probleem ervaren. De mensen bij de afdeling KCC zijn zeer vriendelijk. Ze weten vaak ook heel goed naar welke afdeling ze mensen moeten doorverwijzen. Hij ziet het probleem niet.

Wethouder Voortman zet uiteen dat het college er naar streeft zo min mogelijk te moeten doorverwijzen. Momenteel hoeven de medewerkers van het KCC nauwelijks nog door te verwijzen. In dit geval gaat het vooral om specialistische kennis en kunde. Zij hoorde mevrouw Kleinrensink vragen of de wethouder de raad wil informeren over wat er zou zijn wanneer dit niet meer op deze manier gedaan zou worden. De wethouder wil naar het meld-

punt kijken of het op een andere manier kan met behoud van het besef bij de inwoners dat ze met deze vraag terecht kunnen bij de gemeente. Ze wil wel eerst kijken naar wat zij weggooit en wat terugkrijgt.

Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) vraagt of de wethouder daarin kan meenemen of anoniem melden al of niet nodig is; dat kan momenteel wel, maar zij vindt dat vreemd in dit verband.

2310 **Wethouder Voortman** zet uiteen dat anoniem melden mogelijk is op veel verschillende onderwerpen. Ook in de slim melden app kunnen mensen anoniem melden. Vaak willen mensen niet dat hun gegevens bij de gemeente bekend zijn.

De heer Gilissen (VVD) heeft begrepen uit de reacties dat een aantal van zijn collega's aanstoot neemt aan het begrip "meldpunt". Hij vraagt of het college in overweging wil nemen dit meldpunt een andere naam te geven. Hij noemt zelf het begrip expertisecentrum in dit verband.

Wethouder Voortman wil naar alles kijken wanneer dat zorgen weghaalt. Ook dat mensen vertrouwen krijgen in dat de overheid iets doet wanneer er een vermoeden is, vindt zij een belangrijk punt.

2320 Mevrouw Podt vroeg naar een protocol dat toegezegd was. De wethouder zal dat nagaan. Zij komt daarover bij de commissie terug in de brief die zij zojuist toezegde. Zij denkt aan oktober om de commissie die brief te doen toekomen.

Mevrouw Podt (D66) vindt dat wel heel ver weg. Zeker als het gaat om het zoeken van alternatieven voor het meldpunt, ontvangt zij die brief toch graag vóór het zomerreces. **Wethouder Voortman** zegt dat toe. Zij vervolgt haar beantwoording.

De heer Sungur (DENK) vraagt de wethouder alsnog in te gaan op de compensatie waarover ook de heer Steenbergen nog een vraag stelde.

2330 **Wethouder Voortman** antwoordt dat voor compensatie specifiek gekeken moet worden naar wat nodig is. Zij licht toe dat naar aanleiding van een melding ontrecht onderzoek sporadisch voorkomt. Dit doet het college ook niet bij andere onderzoeken. In het geval het college grote onderzoeksfouten maakt, vindt het college passende aandacht belangrijk. Het zal altijd een kwestie van maatwerk zijn.

De heer Steenbergen stelde vragen over hoe mensen dit ervaren. Zij heeft die informatie nog niet paraat.

De heer Hofman (afdeling Werk & Inkomen) licht toe dat kijkend naar de aanleiding de afdeling pas dán melding kan maken van een onderzoek; dan ontvangt de afdeling de melding. Op enig moment worden mensen gehoord en vindt een onderzoek plaats met betrokkenen die in onderzoek zijn. Dan moet de afdeling melden dat er sprake is van een anonieme melding. De afdeling kan dan geen melding maken van wie de melding heeft gedaan.

Wethouder Voortman houdt het voor mogelijk dat meer informatie is op te halen over hoe mensen het ervaren. Zij kan zich voorstellen dat de gegevens daarover zeer beperkt zijn.

2340 **De heer Sungur** (DENK) vraagt de wethouder in haar brief een aantal vormen van compensatie mee te nemen in haar brief op zo'n manier dat de raad weet hoe vaak gecompenseerd is. In sommige gevallen kan hij zich een excususbrief voorstellen, in andere gevallen stelt hij zich een financiële compensatie voor.

Wethouder Voortman weet niet of het college beschikt over dergelijke informatie. Zij zal met wat het college heeft, terugkomen bij de commissie. Ze kan zich goed voorstellen dat dit niet systematisch worden bijgehouden. Hiermee rondt zij haar beantwoording af op het onderwerp bijstandsfraude.

Zij vervolgt met in te gaan op vragen over het interventie project. Mevrouw Podt vroeg waar mensen terecht kondens met klachten. Alle betrokkenen krijgen na het bezoek van het interventieteam een flyer waarin ook de klachtmogelijkheden zijn opgenomen zodat ook bekend is waar ze naar toe moeten. Uiteraard hebben mensen ook de mogelijkheid bezwaar te maken wanneer een en ander leidt tot het nemen van maatregelen. Ook daarop worden mensen gewezen.

2350 Mevrouw Podt vroeg ook nog naar een onafhankelijke check na afloop van het project. De wethouder zet uiteen dat er in ieder geval een evaluatie zal plaatsvinden. Zij had de indruk dat de check die mevrouw Podt noemde, uitzet op iets anders.

Mevrouw Podt (D66) zet uiteen dat daarin twee zaken zitten die doorgaans niet in een reguliere evaluatie plaatsvinden. Zij ziet graag een onafhankelijke persoon die daar naar kijkt, die ook met iets meer distantie dit kan

beschouwen. Zij wilde daarin de maatschappelijke kosten daarvan explicet meenemen. Dat is minder aanraakbaar dan het aantal mensen dat gecontroleerd is en hoeveel geld teruggevorderd is. Zij zou daar graag iets van willen zien.

Wethouder Voortman gaat dan uit van maatschappelijke kosten en baten.

Mevrouw Podt (D66) neemt aan dat wanneer de wethouder de evaluatie gaat houden, zij die baten er in ieder geval in opneemt. Zij ziet de kant van de maatschappelijke kosten ook heel graag belicht worden.

2360 **Wethouder Voortman** antwoordt dat haar die manier haar een goed idee lijkt. Zij stelt in ieder geval voor na afloop van het project een bijeenkomst met de raad te organiseren waarin partners kunnen zeggen hoe zij hierop terugkijken. Zij spreekt dan over een flink eind in 2021. Zij vervolgt haar beantwoording.

De VVD vroeg of in de evaluatie de schaalbaarheid mee te nemen is. Zij antwoordt bevestigend.

Het CDA vroeg naar de inzet in andere wijken. Na de evaluatie is pas na te gaan of dit is uit te rollen over de overige wijken.

De heer Sungur vroeg naar de reactie van de wethouder op de kritiek van de VN rapporteur. Die kritiek had betrekking op SIRI. De gemeente maakt geen gebruik van SIRI. Het verschil tussen SIRI en de wijkgerichte aanpak Overvecht is dat SIRI gebruik maakt van een groot aantal gegevens uit een groot aantal bronnen die zonder filtering vooraf aan elkaar gekoppeld worden en getoetst aan een risicomodel. Bij deze wijkgerichte aanpak maakt iedere ketenpartner eerst zelf een selectie van adressen. Dat doen ze op basis van een beperkte set aan objectieve gegevens; daar horen de achternamen niet bij. Wanneer minimaal twee ketenpartners een signaal hebben aangeleverd over adressen, vindt een casusoverleg plaats. Wanneer daarover het gesprek is

2370 gevoerd waarop verder doorgegaan wordt en het interventieteam wordt er op gezet, gaat het interventieteam het gesprek aan met de mensen op het adres om wie het gaat. Hierin zitten tal van waarborgen. Niet voor niets is een DPA gehouden in een ethisch assessment. Ook als het gaat om etnisch profilering, toetste de gemeente onder begeleiding van de universiteit Utrecht dat ethisch door professionals. De conclusie was dat er geen sprake was van etnisch profileren.

De heer Sungur (DENK) hoort de wethouder graag nog een keer over etnisch profileren. De VN-rapporteur heeft zich niet per se uitgesproken over SIRI. Hij sprak zich uit over het gebruik en het uitwisselen van data door

2380 overheden. Hij zei dat veelal van deze handhavingsaanpakken zich vooral richten op armere buurten. Daar wordt heel vaak begonnen. Dat is ook te zien in Utrecht. Hij vraagt hoe de wethouder dat ziet.

Wethouder Voortman zet uiteen dat als het gaat om Overvecht in die wijk meer mensen gebruik maken van regelingen dan mensen van regelingen gebruik maken in andere wijken. Om die reden koos het college ervoor om die aanpak in de wijk Overvecht te doen, juist ook in combinatie met Samen voor Overvecht. Overechters vragen het college ook hiermee bezig te gaan, naast wat het college nog meer doet in Samen voor Overvecht.

De heer Sungur (DENK) merkt op dat veel bijstandsgerechtigden woonachtig zijn in Overvecht. Daar wordt veelvuldig gebruik gemaakt van bijstand. Dat maakt Overvecht tegelijkertijd kwetsbaar. Bekend is dit dat dit ook een wijk is waar mensen minder weerbaar zijn en waar mensen zich ook minder kunnen weren tegen dit soort handhavingsaanpak vanuit de overheid. Hij vraagt het college waarom het college ervoor gekozen heeft juist die wijk te kiezen. Waarom heeft het college zijn scope niet klein gehouden, wetende dat het om een pilot gaat waarbij het stadsbestuur ook zal evalueren. Had het college niet beter kunnen kiezen voor een wijk waar juist een beperkt aantal mensen woont waarop het gemeentebestuur zich had kunnen richten.

Wethouder Voortman antwoordt dat het college zich juist richt op een wijk waar het college zich ook breder op inzet. Waaraan het college op allerlei terreinen extra aandacht geeft. Dit project draagt haars inziens ook bij aan het vertrouwen in de overheid van Overechters.

Het onderzoek maakt alleen gebruik van gegevens die bewoners of bedrijven zelf aan betrokken partners hebben verstrekt om gebruik te kunnen maken van een regeling bij een van deze partners. In elke fase van het project van vooronderzoek tot onderzoek tot afwikkeling, toetst het college gezamenlijk met de partners constant of er nog wettelijke grond is. Zij antwoordt bevestigend op de vraag van het CDA of woonfraude ook wordt meegenomen.

Vragen die gesteld zijn maar niet beantwoord

De heer Van der Zweth (PvdA) heeft het antwoord gemist op de vraag of bij het Interventieteam op dezelfde manier signalen worden gevalideerd voordat er wordt geacteerd als bij het meldpunt.

Wethouder Voortman antwoordt bevestigend.

De voorzitter merkt op in reactie op inbreng van **de heer Sungur** (DENK) en **de heer Van Waveren** (CDA) dat de wethouder heeft geantwoord waarom gekozen is voor Overvecht.

2410 **Wethouder Voortman** gaat in op het etnisch profileren op de inbreng van de heer Sungur. Dit etnisch profileren vindt plaats wanneer de overheid mensen onderzoekt op grond van hun afkomst, op grond van iemands huidskleur. Hier gaat het om objectieve gegevens als inkomen, woonsituatie of gunningen. De gemeente doet dit op basis van gegevens die mensen zelf aanleveren om aanspraak te kunnen maken op een voorziening. Er is dus geen sprake van dat juist gekeken wordt naar adressen waar mensen wonen met een buitenlandse achternaam. Dit zegt niet alleen het college, dit zegt ook de universiteit en zeggen ook andere deskundigen die betrokken zijn geweest bij het ethisch assessment.

De heer Sungur (DENK) herhaalt zijn informatie over de rol van de politie in het licht van etnisch profileren en vraagt welke regeling de gemeente met de politie wil hebben.

Wethouder Voortman antwoordt dat ook de politie een partner kan zijn wanneer het gaat om het opsporen van mogelijke misstanden. Zij herhaalt haar informatie over objectieve criteria.

2420 **De voorzitter** stelt voor het debat nu af te ronden. Zijn afrondende vraag is of de commissie de beantwoording heeft ontvangen die zij wilde hebben, en wat zij vervolgens gaat doen.

De heer Sungur (DENK) merkt op dat de wethouder zojuist zei dat alleen signalen worden geregistreerd waarbij sprake is van een regeling. Hij herhaalt zijn vraag welke regeling mensen dan hebben met de politie waardoor de signalen van de politie worden meegewogen in het kader van dit soort handhavingaanpakken. Waarom is de politie een partner?

De voorzitter merkt op dat dit niet veel zegt over hoe hij verder wil met dit onderwerp. Hij stelt die vraag aan mevrouw Podt.

2430 **Mevrouw Podt** (D66) is blij met de toezegging van de wethouder op het onafhankelijk onderzoek waarin ook de maatschappelijke kosten worden meegenomen. Haar fractie is er nog steeds niet van overtuigd dat het meldpunt een goed idee is. Haar fractie wil de wethouder wel graag de kans geven om hierover bij de commissie op terug te komen in een brief. Haar fractie kijkt daar reikhalszend naar uit. Daarmee is dit voor haar fractie voorlopig afgerond.

Wethouder Voortman ziet uit naar het gesprek met de raad over de evaluatie. Dit is niet iets wat doorgaans plaatsvindt.

2440 **De voorzitter** rondt dit debat af met de recapitulatie van de gedane toezeggingen.

---

11. Raadsvoorstel Zienswijze concept-kaderbrief GGDrU 2021

Beleidsveld: Volksgezondheid - wethouder Eerenberg Het Dagelijks Bestuur van de GGD regio Utrecht heeft per brief op 9 december 2019 de raad om een zienswijze gevraagd op de kaderbrief 2021. In het raadsvoorstel zienswijze wordt aanscherping van de kaderbrief 2021 op de punten Rijksvaccinatieprogramma en Seksuele Gezondheid gevraagd.

Mevrouw Oosters (Student & Starter) zet uiteen dat in de zienswijze een alinea gewijd is aan de SOA-zorg bij de GGD Utrecht. In de brief wordt de problematiek aangekaart. In het voorstel wordt zelfs gesproken over knelpunten. Student & Starter ervaart dit als een overwinning. Zij vindt het fijn dat het college met de raad inzet dat er daadwerkelijk een probleem is met betrekking tot capaciteit.

- 2450 Bij de nota Volksgezondheid werd de motie aangenomen van haar fractie Seksuele Gezondheid Utrecht. Het dictum draagt het college op een onderzoek op te zetten met de GGDRU waarvan al voor de Voorjaarsnota 2020 resultaten moeten zijn om vervolgens ook gevolgen aan die resultaten te verbinden als gemeente. Uit de woorden in de brief blijkt te blijken dat er inderdaad een capaciteits tekort is ontdekt. In de zienswijze wordt echter gesproken over wachten tot 2021 voor de herverdeling van de ASG. Dat lijkt haar fractie erg lang wachten op iets dat niet helemaal zeker is. Zij vraagt hoe het er met het onderzoek voorstaat waarom gevraagd werd in de motie en hoe de wethouder dat onderzoek en de resultaten verwerken wil in de kaderbrief op dit onderwerp?

De heer Bakker (D66) sluit zich aan bij de woorden van mevrouw Oosters.

- Zijn fractie kan zich goed vinden in de conceptzienswijze. Wat hem van het hart moet is dat wanneer hij deze kaderbrief doorleest (hoofdstuk 3) met al die ontwikkelingen, hij een elftal mooie en relevante trends ziet. Zijn vraag is alleen wat het bestuur ermee gaat doen. Hij vraagt naar de strategische doorvertalingen en of nummer 1 belangrijker is dan nummer 11. Op basis waarvan wordt die afweging gemaakt? Hij hoeft niet helemaal in de GGD te treden. De GGD moet het vooral ook zelf doen. Hij mist vooral ook een prioritering. Het geeft weinig richting en houvast. Hij verneemt daarover graag de wethouder. Hij gaat in op nummer 3.2 de zogenaamde preventieve huisbezoeken (voordat de geboorte heeft plaatsgevonden). Hij merkt op dat dat best ver gaat. Misschien is dat goed. Hij vraagt of de wethouder kan zeggen wat de inzet is van de gemeente in de totstandkoming van die wet. Het lijkt hem gezien de verstrekende aard van de ontwikkelingen in het wettelijk vastleggen goed om hierover verder te spreken of de raad in een brief hierover nader te informeren.

- 2470 **De heer Steenbergen** (ChristenUnie) ziet graag aanvullend op de zienswijze dat de GGD een rol pakt in het preventie akkoord. In dat akkoord kan de GGD een verbindende rol spelen. Zijn fractie heeft gezien dat voormalig wethouder Everhardt in zijn rol als GGD bestuurder opriep tot het Nationaal Preventie Akkoord. Dat akkoord is er nu. Hij ziet graag dat de huidige Utrechtse wethouder Volksgezondheid een rol neemt richting de GGD en de GGD gaat vragen de organisatie regionaal uit te rollen.

- 2480 **Wethouder Eerenberg** beantwoordt in omgekeerde volgorde. Hij neemt zich de aanmoediging van de ChristenUnie ter harte om ook vanuit de rol die het college heeft richting de GGD de betekenis voor de regio en voor de gemeente van de boodschap van het landelijk Preventieakkoord onder de aandacht te brengen. Hij dankt de ChristenUnie voor die aanmoediging. Vaak gaan gesprekken nog over de zorg in de zorg in plaats van over de collectieve opgave om problemen in de zorg te voorkomen.

De heer Gilissen (VVD) merkt op dat de fractiemedewerker van de ChristenUnie een D66-wethouder een vraag stelt over het Preventieakkoord, en hij vraagt zich af hoe dat te rijmen valt met het omgaan met middelengebruik en het beleid richting softdrugs. Waar zitten dan de tegengestelde inzichten?

De voorzitter verneemt desgevraagd dat **de heer Gilissen** (VVD) deze vraag stelt aan wethouder Eerenberg.

Wethouder Eerenberg merkt op dat hij de opvatting van de heer Steenbergen daarover niet kent. In zijn algemeenheid is hij van mening dat bij preventie en bij collectief omgaan met gezondheidsvraagstukken ook het verantwoord omgaan met middelengebruik hoort.

- 2490 **De heer Gilissen** (VVD) verwacht dat de fractie van de heer Steenbergen problemen heeft met het verder normaliseren van middelengebruik. Hij vraagt hoe de wethouder daartegen aankijkt.

Wethouder Eerenberg vindt dat daarmee de discussie afdrijft van het voorliggende stuk. Hij denkt dat wat hij zojuist heeft gezegd afdoende is. Ook bij middelen gebruik is het van belang zaken bespreekbaar te maken. Hij vervolgt zijn beantwoording.

Voor nu is het van belang te weten dat er een wet in aantocht is, dat het erop lijkt dat die wet ruimte laat om te kijken naar risico's. Het gaat er om huisbezoeken te doen waar de risico's het grootst zijn. Dat is ook de insteek van het pilot in de regio en in de gemeente. Hij wil graag toezegging op een later moment daarover verder door te praten. Hierover is veel te zeggen. Hier is ook veel te halen door vroeg bij kwetsbare gezinnen aanwezig te zijn. Hij denkt in dit verband aan een Raadsinformatiebijeenkomst.

Met betrekking tot de inhoudelijke elementen uit de kadernota begrijpt de wethouder wat D66 daar opmerkt. Hij

2500 leest enkele goede relevante ontwikkelingen. De duiding daarvan blijft soms een beetje hangen. Hij zegt graag toe de zienswijze van de GGD op te roepen om de volgende keer de vertaling te verbeteren. De ontwikkelingen in de trends zijn relevant. Hij begrijpt dat heer Bakker zich afvraagt wat dit concreet betekent.

Richting Student & Starter neemt hij de complimenten graag in ontvangst. Die zijn nog niet gebaseerd op de uitkomsten van het onderzoek. Dat onderzoek is nog gaande. De wethouder beschikt nog niet over voorlopige uitkomsten. 7 mei is daarvoor de deadline. Dat neemt niet weg dat het college constateert dat schaarste verdeeld moet worden gezien het budgetplafond. De inzet van de landelijke lobby is dat dit niet het geval zou moeten zijn bij een dergelijk type regeling.

Mevrouw Oosters (Student & Starter) vindt het fijn te horen dat aan de resultaten een deadline verbonden is. Zij ziet ernaar uit. Zij leest in de brief wel dat gewacht wordt tot 2021. Zij ziet dat liever geschrapt. Zij zou met de resultaten van het onderzoek in de hand willen nagaan of tot actie over te gaan is in plaats van te wachten tot de herverdeling van de ASG. Zij ziet daarop graag de inzet van het college.

Wethouder Eerenberg wil daarvoor zijn best doen. Het voorliggende stuk gaat in de cyclus van de kaderbrief 2021 naar de begroting 2021. De oproep om daar waar eerder ruimte is, vindt hij evident. Hij moet ook een beetje doen aan verwachtingen management. Dit zijn trage processen op Haagse tafels met veel belangrijke punten. Wanneer het eerder kan, zal het college dat eerder doen.

De voorzitter verneemt dat de commissie geen behoefte heeft aan een tweede termijn.

Hij recapituleert de gedane toezeggingen en rondt daarmee de besprekking van dit agendapunt af.

2520 **De heer Bakker** (D66) vindt dat dit raadsvoorstel met de A-status door kan naar de raad, afhankelijk van hoe de zienswijze er straks uitziet.

De voorzitter concludeert dat dit raadsvoorstel doorgaat naar de raad met de A-status.

---

12. Fractieagendering: Utrechtse Voedselagenda

Beleidsveld: Volksgezondheid - wethouder Eerenberg Geagendeerd door H. Bakker (D66), M. Vork (GroenLinks) en M. van Heuven (Partij voor de Dieren) De agenderende fracties van D66, GroenLinks en de Partij voor de Dieren willen in de commissie Mens en Samenleving in debat met de andere fracties en met het college over nut, noodzaak en invulling van een Utrechtse Voedselagenda. Met als pijlers gezondheid en duurzaamheid en met belangrijke aandacht voor lokaal initiatief, bedrijvigheid en de regio rondom Utrecht.

2530 **De voorzitter** licht toe dat de aanleiding voor deze besprekking de fractieagendering is van de fracties zoals die hierboven zijn genoemd. Het gaat om een besprekking in één termijn. Voor de besprekking is 60 minuten gereserveerd. Hij nodigt de heer Bakker uit het onderwerp te introduceren.

De heer Bakker (D66) merkt op dat dit een belangrijk onderwerp is. Hij introduceert dit onderwerp namens de Partij voor de Dieren, GroenLinks en hij legt enkele accenten van zijn fractie.

Eten en drinken is belangrijk voor de gezondheid. Ongezond eten en drinken is de tweede oorzaak van ziekte, last en sterfte in Nederland. Daarnaast kent de voedselproductie en consumptie een groot effect op het klimaat,

milieu en dierenwelzijn. De drie partijen die hij zojuist noemde namen het initiatief voor dit debat over een Utrechtse Voedselagenda. Dat zou ook een voedsel strategie, of een visie kunnen heten. Deze partijen noemden het Agenda. Dit onderwerp is het gevolg van de expertsessie over lokaal voedsel beleid in april vorig jaar.

2540 Voor Utrecht de stad van gezond stedelijk leven voor iedereen die ook klimaat neutraal wil zijn en initiatiefnemers ruim baan wil geven, is het tijd voor meer ambitie en een volgende stap op het gebied van voedsel. Zijn fractie stelt voor om met de stad een Utrechtse Voedselagenda te gaan opstellen. De voorzitter noemde zojuist de pijlers.

De drie doelen die de organiserende fracties zien zijn: (1) de Voedselagenda maakt de huidige beweging die al gaande is zichtbaar. De Voedselagenda erkent wat in de stad en in de regio gebeurt. (2) De agenda koppelt voedsel aan de gemeentelijke programma's. Hij attendeert op de agendering bij de notitie waarbij gekeken is hoe in al die gemeentelijke programma's voedsel op een goede manier kan landen waarbij de organiserende fracties niet zeggen dat het een afzonderlijk programma moet worden, maar zij adviseren het bestuur na te gaan of dit te zien is als een doorsnijdende as. (3) De agenda zorgt voor structurele en meerjarige samenwerking met de stad op dit thema.

2550 De vraag is nu wat de organiserende fracties concreet willen en wat zij aan reactie vragen van de wethouder. Dat is (1) Te bepalen wat de gemeente Utrecht zelf wil en kan bereiken op het gebied van voedsel in relatie tot gezondheid en duurzaamheid en wat de specifieke rol van de gemeente daarin kan en moet zijn. (2) Formuleer vervolgens met de stad een gezamenlijke visie, ambitie, doelen en activiteiten met betrekking tot voedsel met aandacht voor regionaal initiatief, bedrijvigheid en onderzoek van kennisorganisaties in de stad. (3) Dit te bundelen in een meerjarige Voedselagenda en die aan de raad voor te leggen met een programma hoe een en ander te doen.

Met betrekking tot de rol van de gemeenten willen de organiserende fracties in deze Voedselagenda niet dicteren wat mensen wel en niet niet zouden moeten/mogen eten en drinken. Zij willen er voor pleiten op een positieve manier samen te werken en daarmee impact te maken.

2560 Hij dankt mede namens mevrouw Van der Heijden, de heren Van Heuven en Vonk en mevrouw Gout die in een expertsessie de organiserende fracties heel goed en langdurig hebben geholpen in de aanloop naar dit debat.

Namens de D66 fractie plaatst de heer Bakker drie accenten:

(1) Allereerst op kinderen en jongeren focussen, de opgroeiende jeugd. Hij vindt het van belang dat zij gezonde keuzes kunnen maken. Het komt voor dat ook in Utrecht kinderen met een rammelende maag in de schoolbanken zitten. Hij denkt daarbij aan een schoolontbijt of aan het mogelijk maken van schoolfruit. De gemeente kan zelf ook meer doen. Hij noemt in dat verband gemeentelijke zwembaden. Daarover is al vaker gesproken. De vraag is of daar ook gezonde keuzes te maken zijn, naast het frietje. Ook kwamen de watertappunten al vaker aan de orde. In de gemeente is nog geen dekkend netwerk. Het derde voorbeeld is het planten van fruitbomen en nagaan of dat te stimuleren is. Die kunnen wat D66 betreft op korte termijn.

(2) Het samenwerken met initiatiefnemers, ondernemers en kennispartners. Zijn fractie is ervan overtuigd dat dat de meest duurzame manier is om de Voedselagenda ook in de praktijk te laten slagen: het aanjagen van en het verder helpen van initiatieven in de stad. Mooie voorbeelden zijn Instock en de Buurtbuik die hard werken om voedselverspilling tegen te gaan: per jaar meer dan 30 kg per persoon aan voedselverspilling.

(3) Zich ook op de regio te richten. Met het gezonder en duurzamer maken van voedsel, liggen er ook kansen om de stad heen. Daar gebeurt al veel. Maar er is nog veel meer van buiten naar binnen te halen. Ook als het gaat om wat er in de provincie gebeurt. Hij zag een mooi voorstel van de PvdA fractie vanuit de Provinciale Staten. De heer Bakker is benieuwd naar de reactie van zijn collega's en naar die van het college.

2580

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) licht toe waarom zijn fractie heeft meegeschreven aan deze agendering. Voor zijn fractie is voedsel een belangrijk onderwerp. Met eigen mes en vork is veel dierenleed te voorkomen, zijn stappen te zetten richting een beter klimaat en is een betere gezondheid te bevorderen. De ultieme

combinatie van gezond en duurzaam voedsel is wat zijn fractie betreft plantaardig voedsel. Dan biedt de Voedselagenda ook kansen voor het verder stimuleren van plantaardig voedsel in de stad, breeduit in allerlei programma's. Wat zijn fractie betreft krijgt plantaardig voedsel een goede plek in de Voedselagenda. Zijn fractie ziet ook graag concrete afrekenbare korte termijndoelen met daarbij ook prioriteiten gesteld. Hij is benieuwd hoe de wethouder daarover denkt. Ook is hij benieuwd naar met welk beleidsprogramma de wethouder als eerste aan de slag zou willen gaan.

2590 **De heer Gilissen** (VVD) vraagt aan welke doelen de heer Van Heuven zelf denkt.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) denkt aan sneller dan zo snel mogelijk klimaat neutraal worden. Met goede keuzes voor voedsel is te werken aan duurzaamheid. Hij kan zich voorstellen dat het een concreet doel is een bepaald percentage plantaardig voedsel in ziekenhuizen te krijgen. Het is hem bekend dat dat doorgaans slecht beschikbaar is. Daaraan is te werken. Zo zijn er meer doelen.

De heer Gilissen (VVD) kritiseert dit voorstel met een metafoor en merkt op dat het voorstel wel iets kost. Wanneer initiatiefnemers het voorstel willen optuigen met allerlei doelen vraagt hij waar de initiatiefnemers het geld vandaan willen halen. Anders beschouwt hij het als "gratis bier".

2600 **De heer Van Heuven** (Partij voor de Dieren) bevestigt dat hier middelen tegenover gezet moeten worden. Het gaat om een reële ontwikkeling waarover nu gesproken wordt. Heel veel steden in Nederland zijn momenteel bezig met voedselagenda's en met de ontwikkeling van beleidbrede programma's als het gaat om voedsel. Voedsel is veel meer dan een strikte benadering vanuit volksgezondheid.

De heer Gilissen (VVD) herhaalt zijn vraag naar de herkomst van het geld.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) kan plekken bedenken waar het geld vandaan moet komen. Hij wil nu eerst van de wethouder horen in hoeverre hij dit een belangrijke strategie vindt. Hij kan zich voorstellen dat de wethouder zelf ideeën heeft over hoe breed of smal hij het willen optuigen. Op basis daarvan is na te gaan hoeveel financiering hiervoor nodig is.

2610 **De heer Vonk** (GroenLinks) spreekt een woord van dank aan zijn mede indieners van dit initiatief. Hij refereert aan de gezamenlijke inbreng. Voor GroenLinks is het belangrijk dat alle Utrechters goede, gezonde en duurzame keuzes kunnen maken en dat zij verspilling zoveel mogelijk tegengaan.

GroenLinks vindt beide pijlers van belang. GroenLinks ziet graag een duurzame Voedselagenda waarbij het stadsbestuur inzet op het zo min mogelijk uitputten van de aarde. Een van de manieren om dat te doen is zo min mogelijk verspillen. Hij vraagt of de wethouder in kaart kan brengen waar de grootste winstpunten moeten zitten om voedselverspilling tegen te gaan.

Zijn fractie ziet graag gezonde keuzes gestimuleerd worden voor iedere Utrechter. Hij vraagt of de wethouder met zijn collega wethouders kan zoeken naar oplossingen en manieren om de gezonde keuzes zo goed mogelijk te stimuleren, door bijvoorbeeld met ondernemers in gesprek te gaan en korting te bieden via de U-Pas.

De heer Gilissen (VVD) vraagt in hoeverre die inzichten nieuw zijn voor de fractie van GroenLinks.

De heer Vonk (GroenLinks) antwoordt dat voor zijn fractie deze inzichten niet nieuw zijn.

2620 **De heer Gilissen** (VVD) sloeg het coalitieakkoord er op na, dat uit 2018 stamt, geschreven door twee van de partijen die hier het initiatief hebben genomen. Hij heeft gezocht op de woorden voeding en voedsel. De enige plek waar hij die begrippen tegenkomt is bij de voedselbank. Blijkbaar zijn deze inzichten zo nieuw dat D66 en GroenLinks het destijds niet nodig gevonden om daaraan extra aandacht te besteden, laat staan om daar geld tegenover te zetten. Hij vraagt de heer Vonk waar het geld vandaan komt voor deze plannen.

De heer Vonk (GroenLinks) licht toe dat binnen bestaande programma's gekeken kan worden naar wat er momenteel gebeurt en wat er kan gebeuren, ook als het gaat om ook het inzichtelijk maken van wat er al gebeurt. Daarnaast zo stelt hij, hoeft niet alles geld te kosten.

2630 **De heer Bakker** (D66) merkt op dat de heer Gilissen het hem niet vroeg maar hij wil toch een reactie geven. Een dergelijke discussie is ook gevoerd bij de nota Volksgezondheid. Het gaat vooral deels om prioritering. Hij bevestigt dat dit in de programma's is uit te voeren, waar mogelijk het verschil te maken is op het gebied van voedsel.

Nadrukkelijk hebben de initiatiefnemers ervoor gekozen om in de commissie het debat te voeren, het college te horen, en met de stad na te gaan wat dan ongeveer zo'n Voedselagenda kan zijn. Wat er uitkomt, kan leiden tot verschillende prijskaartjes.

De heer Vonk (GroenLinks) vervolgt zijn inbreng in zijn termijn. Hij sluit zich aan bij de inbreng van D66 over de appelboom bij Kampong. Hij ziet dit ook graag in het gemeentelijk groen ten behoeve van bewoners in Overvecht, Kanaleneiland, die dan het fruit in het groen kunnen plukken.

Veel Utrechters krijgen ondersteuning in de maatschappelijke opvang of ambulant in hun thuissituatie. Gezond eten en samen leren koken zou heel goed kunnen bijdragen aan een gezond herstel. Hij krijgt graag van de wethouder de toezagging dat de gemeente Utrecht het initiatief neemt om iets van een Stadsakkoord te sluiten met maatschappelijke organisaties die ondersteuning bieden zowel in instellingen als bij mensen thuis om hieraan aandacht te besteden.

Niet alleen voor mensen met een kleine beurs betreft het hier lastige keuzes. Iedereen kent de verleiding van de patatstraat. Het eerste Veganfastfoodrestaurant op het station is een feit. De patatstraat is niet meer. Gezond en duurzaam is het bedrijfsbeleid van de toekomst. GroenLinks vraagt de wethouder om met ondernemers in gesprek te gaan en deze trend verder te helpen zo dat er meer gezonde keuzes zijn in winkels en horecavestigingen.

De heer Gilissen (VVD) vraagt of de fractie van GroenLinks de oorlog verklaart aan het patatje oorlog.

De heer Vonk (GroenLinks) antwoordt ontkennend. Zijn fractie ziet graag naast het patatje oorlog ook een lekkere salade.

2650

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) ziet meerwaarde in een Utrechtse Voedselagenda. Zij attendeert op de inzet van Provinciale Staten op een eigen voedselplan en ook landelijk is de overheid hiermee bezig. Zij vindt het goed dat de stad Utrecht ook hierop ambitie laat zien.

Voor haar fractie is naast gezondheid en duurzaamheid, betaalbaarheid heel belangrijk. Zij leest daarover te weinig in deze Voedselagenda. Zij benadrukt dat dit voor de PvdA een centrale pijler is. Zij vindt het van belang dat gezonde en duurzame voeding voor iedereen beschikbaar is. Daar valt heel veel winst te behalen. De salade die zojuist genoemd werd is vaak veel duurder dan de ongezonde keuze. Zij stelt dat een kilo appels duurder is dan een kilo frikandellen of drop. Soms is er helemaal geen geld voor voedsel. Kinderen die zonder ontbijt naar school gaan of huishoudens die een beroep moeten doen op de voedselbank. Juist in de Utrechtse wijken waar bewoners gemiddeld minder te besteden hebben, voelen bewoners zich gemiddeld ook ongezonder. Wanneer de overheid gezondheidsverschillen wil verkleinen en ervoor wil zorgen dat iedereen kan meedoen, moet het bestuur vol inzetten op betaalbaarheid en beschikbaarheid van gezonde voeding voor iedereen.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vindt dat mevrouw Raaijmakers hier een goede opmerking maakt. Gezond en duurzaam eten is ook vaak duur. Door juist voeding uit het perspectief van alleen volksgezondheid te halen, is het ook mogelijk beleid te ontwikkelen om gezond en duurzaam voedsel goedkoper te maken, bijvoorbeeld door het onder te brengen bij Werk & Inkomen, of door het voedsel aan zorg te relateren. Zo zijn initiatieven te nemen door voedsel uit Volksgezondheid te halen en het breder te interpreteren. Hij hoopt mevrouw Raaijmakers daarmee enthousiaster te maken voor de Voedselagenda.

2660

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) zou van de suggestie terug willen geven dit toe te voegen als als derde pijler - het een sluit het ander niet uit. De drie pijlers zijn naast elkaar te noemen. Dat zijn ook de drie pijlers van het voedselplan van Provinciale Staten.

Zij was bezig met het spanningsveld tussen aan de ene kant de vrije keuze en aan de andere kant stimuleren of afdwingen. Zij leest in deze agendering wel enige spanning bij de extra eisen die worden gevraagd in de verschillende sectoren: sport, onderwijs, cultuur. De lokale overheid vraagt vaak al veel van die sectoren. Zij legt de vraag voor hoe die partijen er tegenaan kijken wanneer de overheid ze niet overvraagt.

Zij vindt het tot slot van belang de veiligheid van voedsel niet te vergeten. Zij noemt in dit verband de loden waterleidingen in Utrecht. Dit onderwerp is zeker nog actueel. Zij vraagt ook daarvoor aandacht in de Voedselagenda.

2680 De heer Van Waveren (CDA) complimenteert de drie fracties die deze Voedselagenda hebben opgesteld. Hij vindt het stuk redelijk genuanceerd. Hij stipt de liberale achtergrond van D66 aan en diens media-activiteiten over het onderhavige stuk.

Hij voelt ook mee met de gedachte van de agenderende fracties dat het goed is dat de gemeente hierover iets op schrift stelt. Dit raakt aan heel veel beleidsterreinen. Hij noemt in dit licht met name het overzicht met de verschillende portefeuilles de verschillende programma's en waar dat aan zou kunnen raken. Hij ziet ook dat er geen geld voor is. Hij merkt op dat dat een dilemma is. Hij concludeert dat dat in beeld gebracht moet worden en een oplossing daarvoor. Hij denkt wel dat het stadsbestuur een eerste stap kan zetten om in beeld te krijgen van wat in ieder geval mogelijk is en waar extra middelen nodig zijn om het uit te gaan zoeken. De heer Van Waveren maakt hierbij wel een paar kanttekeningen als schot voor de boeg.

2690 Hij sluit zich allereerst aan bij de inbreng van mevrouw Raaijmakers, waar zij ervoor waarschuwde niet alle organisaties te belasten van welke de gemeente al veel vraagt.

Ten tweede werden ook de voedselbankjes genoemd en niet alleen als voldoende en betaalbaar waarvoor ze zijn opgericht maar ook met meer verse basisproducten in het assortiment. In een eerdere beantwoording heeft het college daarover ook gezegd dat die voedselbanken niet van de overheid zijn – dat is ook de kern van de Voedselbanken, het wezen waarom ze anders zijn dan de instrumenten van Werk & Inkomen. Hij waakt voor het nemen van stappen waardoor voedselbanken geïnstitutionaliseerd worden door die binnen de overheid te trekken. Hij voorziet dat dat averechts gaat werken.

Tot slot leest hij bij duurzaamheid een heel verhaal over duurzaam voedsel, vegetarisch, veganistisch eten stimuleren. Hij vraagt die tekst te wijzigen in *gezond eten stimuleren*. Hij refereert dan aan het voedingscentrum die mensen aansporen voldoende zuivel te nuttigen en vis te eten, minder vlees, maar wél vlees te blijven eten. Hij

2700 zou niet een ongezond voedingspatroon willen stimuleren in deze stad. Hij vraagt de handleiding van het voedingcentrum te blijven aanhouden. Dat lijkt hem een verstandige keuze.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) noemt inzichten in dat rood vlees ongezond is. Een goed vegetarisch of veganistisch eetpatroon kan super gezond zijn, zo lang mensen daarmee goed omgaan. In dat licht begrijpt hij het pleidooi van de heer Van Waveren.

De heer Van Waveren (CDA) voorziet een risico. Hij merkt op dat het voedingscentrum het expertisecentrum is op dit gebied in Nederland: de hoeders van de schijf van vijf. Hij denkt dat het verstandig is om dat als uitgangspunt te nemen, ook omdat hij wel verhalen hoort van mensen die denken dat ze veganistisch eten en vervolgens niet goed opletten welke voedingsstoffen ze binnenkrijgen waarvan ze ook gezondheidsklachten kunnen krijgen. Hij maant in dat opzicht voorzichtigheid van de lokale overheid als het gaat om wat de overheid aanmoedigt.

2710 De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) brengt wederom een nuance aan. Hij hield geen pleidooi voor een veganistische Voedselagenda, maar wel voor een duurzame en een gezonde. Wat hem betreft moeten die aspecten met elkaar verbonden worden. Hij bevestigt dat dat niet betekent dat alles veganistisch gemaakt hoeft te worden. Zelfs hij zou daar niet voor pleiten. Hiermee rondt hij zijn bijdrage af.

De heer Gilissen (VVD) staat voor de keuzevrijheid van elke Utrechter om zelf te bepalen wat hij of zij eet. De rol van de overheid is daarbij wat hem betreft uitermate beperkt en terughoudend. In verder dan verleiden en zelf het goede voorbeeld geven door een gevarieerd gezond aanbod met keuze voor iedereen, vlees, vis en vega ziet zijn fractie niets. Zijn fractie ziet ook niets in quota's of andere beleidsmatige doelstellingen. Hij voegt eraan toe dat betaalbaarheid van voedsel voor zijn fractie ook een belangrijke maatstaf is. Hij onderschrijft de bijdrage van mevrouw Raaijmakers van de PvdA in dezen.

Sturen via ruimtelijk beleid zoals voorgesteld door een aantal partijen, is wat zijn fractie uit den boze. Ook de campagnes van sommige partijen tegen bedrijven als McDonald's, zullen zijsns inziens niet bijdragen aan betere en gezonde voeding in de stad Utrecht. Zijn fractie ziet die bedrijven eerder als medestanders in het streven van de overheid om tot een gevarieerd gezond aanbod te komen. Voor de raadslieden die daarin de scherpte zoeken,

bevestigt de heer Gilissen dat deze bedrijven onderdeel uitmaken van het probleem, maar zijns inziens ook van de oplossing.

De heer Bakker (D66) merkt op dat een fractiegenoot van de heer Gilissen, de heer Van Dalen, zich zeer enthousiast uitsprak over de global goals, sustainable development goals, en hij uit zich daarover vaak. Hij vindt dat goed. Hij merkt op dat daarin heel veel van dit soort zaken terugkomen. Hij is dan wel benieuwd te vernemen hoe de heer Gilissen in deze Voedselagenda zit. De heer Gilissen pleit voor minimalisme in dit verband. Hij vindt een en ander lastig te rijmen.

De heer Gilissen (VVD) stelt de heer Bakker gerust en licht toe dat hij alleen een andere benadering heeft. Hij benadrukt zijn punt over ruimtelijk beleid en herhaalt dat hij die kant niet op wil. De VVD ziet ook dat een beweging gaande is, dat overall minder vlees wordt geconsumeerd. Er komen ook steeds betere alternatieven. Zijn fractie vindt die ontwikkeling goed. Hij pleit ervoor de markt dit te laten doen. Dan zijn er ook bedrijven en organisaties zoals McDonald en andere voedselproducenten. Hij staat op het standpunt dat de overheid voor zijn beleid die organisaties nodig heeft.

De heer Bakker (D66) licht toe dat het niet ging om de voedselketens die naar Utrecht komen. Het ging hem er om dat de minimale invloed die de VVD wil uitoefenen in dit kader, gepaard gaat met diens sceptische houding.

2730 Hij herhaalt zijn inbreng over de verschillende geluiden die hij in dat opzicht ontvangt uit de VVD.

Hij herhaalt zijn inbreng over een bredere aanpak. Hij verwacht de heer Gilissen aan zijn zijde in dat opzicht.

De heer Gilissen (VVD) licht toe dat dat afhangt van de maatregelen die zijn collega commissieleden kiezen. Hij noemt het spectrum tussen verplichten enerzijds naar verleiden anderzijds licht toe dat zijn fractie dichter bij het verleiden zit dan bij het verplichten. Hij herhaalt het helemaal goed te vinden dat momenteel een beweging in de samenleving gaande is. Hij vindt het ook goed om die beweging zichtbaar te maken. Hij keert zich tegen een actieve sturende rol van de overheid in dit opzicht. Dat staat ook niet op gespannen voet van fractiegenoten van hem als het gaat om sustainable development goals. Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn.

De agenderende fracties zeggen niets over de financiën. Dat geeft hem te denken. Zichtbaar maken, aanjagen, stimuleren kost geld. Ook vanavond zou hij principieel afstand te nemen van het idee dat wanneer de gemeente maar een visie, strategie of agenda heeft, de problemen zijn opgelost. Hij roept de fracties die dit hebben geagendeerd op met "(plantaardige) boter bij de (biologische) vis te komen".

Het schoolontbijt is een voorbeeld van wat voorbijgaat aan de verantwoordelijkheid van ouders. Dat moet zijns inziens de school niet doen. Dan treedt de school in de verantwoordelijkheid van de ouders. Ouders informeren over het belang van goed en gezond ontbijten, is zijns inziens goed. Hij pleit ervoor die rol niet van de ouders over te nemen door als school ontbijt te faciliteren. Hij attendeert op de vele initiatieven die gaande zijn binnen het onderwijs en binnen heel veel sportverenigingen.

De VVD vindt het voorkomen van voedselverspilling verstandig. Hij downloade onlangs nog een app waarmee hij een actieve bijdrage kan leveren aan het voorkomen ervan. Hij vindt dat mooie initiatieven. Ook het zorgdragen voor voldoende watertappunten in de stad, vindt hij een mooi initiatief.

2740 Alle voorstellen zal de VVD op inhoud beoordelen. Hij heeft de lijnen geschetst waarlangs de VVD die beoordeling zal geven.

Mevrouw Oosters (Student & Starter) is heel enthousiast over dit idee van een Voedselagenda. Haar fractie is blij dat de initiatiefnemers dit geagendeerd hebben. Haar fractie ziet dat juist een stad als Utrecht de kans kan hebben om stappen te zetten op het gebied van voedsel met daarbij de kanttekening niet teveel naar de onderwijsinstellingen te schuiven. Zij ondersteunt die oproep nadrukkelijk. Zij denkt dat het inderdaad goed is om een en ander in zijn integraliteit te bekijken en dat een agenda zoals deze daarbij kan helpen. Wat haar betreft moet het bestuur het niet zoeken in het vragen van de Utrechtse kleine ondernemers of ze naast een patatje oorlog ook een salade willen aanbieden. Wat haar betreft moet gekeken worden naar de manier waarop de grootste winst te behalen is op dit gebied. Hiermee spreekt zij zich uit namens haar fractie voor de Voedselagenda.

Het college

Wethouder Eerenberg dankt de initiatiefnemers voor deze agendering en voor het idee dat daarachter zit. Hij vindt dat mooi en goed. Het is voor hem vanzelfsprekend dat daarover het college en de raad elkaar nader moeten spreken.

Een aantal raadsleden vroeg naar de visie van het college. Het is algemeen bekend dat voedsel essentieel is voor gezond stedelijk leven voor iedereen. Dat staat hier en daar wel degelijk genoemd in de nota Volksgezondheid die de commissie eerder besprak. Hij hoort goed dat velen van de commissieleden zeggen dat als het gaat om de integraliteit en de stevigheid er wat hen betreft een tandje bij kan.

2780 Veel is bekend over het essentiële van voedsel voor gezond stedelijk leven. Onder meer is bekend dat het eetpatroon in de zwangerschap een voorspeller is voor het kind in wording. Bekend is dat kinderen in het bijzonder kwetsbaar zijn voor ongezond gedrag. Wanneer dat ongezonde gedrag er insluikt dat grote gevolgen heeft voor de rest van het leven. Bekend is dat gezonde alternatieven voor veel mensen geen alternatief zijn, ofwel omdat het alternatief moeilijker verkrijgbaar is, ofwel omdat sommige keuzes duur zijn, ofwel omdat het nog niet is ingesleten in het gedrag - ook dat kan een reden zijn waarom het alternatief niet als een alternatief voelt. Ook is bekend dat heel vaak verbieden veel minder effectief is dan verleiden in dit soort discussies. De Engelsen gebruiken voor het begrip verleiden in dit verband nudging. De wethouder blijft bij het begrip verleiden voor de vertaling van nudging.

De vraag is wat het stadsbestuur kan doen. De wethouder bevestigt dat veel dingen te doen zijn.

2790 De vraag is dan wat het stadsbestuur kan doen. Het stadsbestuur kan een mooi en handzaam inzicht maken van wat vanuit de gemeentelijke organisatie al gebeurt, vanuit de opdracht die het college uit heeft staan op andere beleidsterreinen en op volksgezondheid in het bijzonder rondom voedsel. Ook kan het college echte andere keuzes maken waar de gemeente zelf het stuur in handen heeft. De wethouder denkt daarbij aan de eigen Inkoop, gebouwen, partijen waarmee de gemeente een subsidierelatie heeft. Het college doet dat al op heel veel plekken. Het college en de raad kunnen het gesprek gaan voeren over waar dat nog meer kan en over wat dat meer dan betekent.

Ook kan het college allianties smeden. Het stadsbestuur heeft op heel veel plekken zelf het stuur in handen, maar op evenzoveel plekken heeft het stadsbestuur dat ook niet. Het college zou bijvoorbeeld kunnen gaan werken aan een alliantie met de lokale horeca over vega of vegan met daarvan een profiling gemaakt voor de public-relations. Allianties zijn te smeden tegen voedselverspilling. Dat vindt momenteel al plaats, ook al door de markt. Daar kan nog een tandje meer bij.

Het college kan een alliantie vormen met partners in de zorg in de brede zin over gezond eten in de zorg. GroenLinks sprak daarover.

Het is mogelijk om aan bewustwording te werken vanuit communicatie vanuit de voorlichtingstaak die de gemeente heeft. Het gaat vaak om keuzes van individuen en om de vraag hoe die keuzes te beïnvloeden. Dat begint ook gewoon door uit te leggen welke keuzes er zijn en welke de effecten zijn van de gemaakte keuzes. De vraag is dan waar te beginnen. Veel van de fracties van de raad stellen die vraag.

Zijn voorstel namens het college is te beginnen met het organiseren van een voedsel conferentie. Dit ook juist omdat partijen het samen moeten doen - hij refereert hierbij aan de desbetreffende inbreng van de heer Bakker namens de initiatiefnemers. In de organisatie van de conferentie kan de gemeente de stad uitnodigen om met het stadsbestuur in gesprek te gaan over de ambitie die in het Utrechtse te ontwikkelen is en wie welke bijdrage daarbij kan leveren. Om een dergelijke goede conferentie te hebben, is inzichtelijk te maken wat het gemeente-bestuur al doet binnen de eigen middelen en wat bestuur nog meer zou kunnen doen. Ook is een overzicht te maken van wie welk stuur in handen heeft en langs welke lijnen. Daarmee hebben partijen de ingrediënten voor een goed gesprek. Hij zou dit zwaluwstaarten met het huiswerk dat het college heeft gekregen van de raad bij de nota Volksgezondheid. De raad heeft daar twee extra speerpunten toegevoegd. Het college heeft gezegd bij de commissie te zullen terugkomen hoe een en ander precies vorm te geven.

De wethouder releveert dat dit de eerste concrete stap is. Hij beseft dat dit een processtap is. Dit onderwerp verdient ook een dergelijke stap omdat partijen het echt samen moeten doen.

2820 **De heer Gilissen** (VVD) vraagt naar het uitgangspunt van het college bij de organisatie van een voedselconferentie. Hij vraagt of hij hieruit kan opmaken dat het college van mening is dat de keuzevrijheid van mensen nooit ter discussie gesteld moet worden; dat dat ook één van de uitgangspunten is van een dergelijk congres en dat er bijvoorbeeld ook aandacht zal zijn voor de effectiviteit van de maatregelen; dat die twee zaken voorop staan.

Wethouder Eerenberg lijkt effectiviteit een goed thema te zijn om op te pakken. Tegelijkertijd is hij van mening dat op een dergelijke conferentie het open gesprek mogelijk moet zijn. Hij heeft zojuist zijn basishouding aangegeven. Die houding zit rond het begrip nudging. Bij nudging in deze context worden mensen binnen het kader van de keuzevrijheid geholpen om de meest verstandige keuzes te maken vanuit bijvoorbeeld het perspectief van volksgezondheid. Hij vindt dat de conferentie het dilemma zal moeten verkennen of dat in alle gevallen het beste uitgangspunt is. Dat zou wat hem betreft het uitgangspunt van het college zijn. Hij vindt dat dit onderwerp de georganiseerde tegenspraak verdient.

2830 **Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) denkt na over het voorstel van de wethouder. Zij ziet een stadsgesprek voor zich. Zij weet niet of zij gelukkig is met dit voorstel. Zij ziet een feestje voor zich met de usual suspects. Heel veel concrete dingen zijn genoemd. Zij dacht eerder van onderop en klein te beginnen. Zij zou willen adviseren met partijen in het veld te gaan praten. Zij beschouwt een voedselconferentie als een feestje voor hoogopgeleiden.

De heer Bakker (D66) houdt het voor mogelijk dat de wethouder straks nog zal ingaan op wat hierna komt. Wanneer het alleen gaat om de voedselconferentie, is hij het eens met mevrouw Raaijmakers. Hij ziet het anders wanneer dit voorstel de opmaat is naar het in beeld brengen van wat er in de stad leeft en dat het college die onderwerpen meeneemt met de onderwerpen die naar boven komen in de conferentie. De opdracht die mevrouw Raaijmakers meegeeft is daarbij helder. Hij kan die delen. In dat licht gezien zou een voedselconferentie een mooie eerste stap zijn. Hij benadrukt dat het niet alleen om een voedselconferentie moet gaan.

2840 **De heer Van Heuven** (Partij voor de Dieren) voegt aan de reacties toe dat in april vorig jaar het bestuur van de stad een expertmeeting hield over dit onderwerp. Hij vond die avond heel interessant. In die meeting zijn de wensen van de stad goed geïnventariseerd. Niet iedereen van de commissie was tot zijn spijt aanwezig. Daarom is het fijn om in deze context vanavond daarover door te spreken. Hij vraagt of het de intentie is van de wethouder eerst een conferentie te organiseren om daarna met een agenda en met beleid aan de slag te gaan. Of zal het stadsbestuur beide gelijktijdig doen?

2850 **De heer Gilissen** (VVD) was aanwezig in die bijeenkomst in april. Hij heeft die bijeenkomst ervaren als een optocht van mensen die in allerlei zaken geloven. Hij vond dat niet een goede basis voor het goede gesprek. Wat hem betreft zou het congres een plek moeten worden waar vanuit tegenkracht zaken als betaalbaarheid, effectiviteit, toegankelijkheid, aan de orde kunnen komen. Hij is niet uit op een bijeenkomst met mensen die alleen geloven in de klimaatreligie.

Wethouder Eerenberg begrijpt de overwegingen uit de commissie. Hij is absoluut niet van plan partijen in staat te stellen elkaar onderling te herbevestigen in een soort van innercirkel. Hij hoort heel duidelijk dat de initiatiefnemers zeggen dat deze Agenda alleen effectief kan zijn wanneer dit gezamenlijk gedaan wordt. Partijen zullen allianties moeten smeden omdat er zoveel andere partners zijn die vaker dan het gemeentebestuur het stuur in handen hebben. Hij noemde zojuist voorbeelden van allianties die hij aantrekkelijk vindt. Hij kan die niet eenzijdig opleggen. Die allianties moeten ontstaan. De conferentie moet behulpzaam zijn om het gesprek van onderaf te laten ontstaan, gelardeerd door inzichten vanuit experts. Hij streeft naar een opbrengst als begin van allianties met de stad.

2860 Daarnaast vindt hij het huiswerk van het college om inzichtelijk te maken wat het stadsbestuur al doet, waar de gemeente het stuur in handen heeft. Hij vindt het ook input voor de conferentie om daarmee inzichtelijk te maken waar meer te doen is.

Hij komt dan bij het laatste deel van zijn beantwoording. Over het "meer" vindt hij dat hij eerlijk moet zijn als het gaat om de verwachting. Uiteraard is alles wat tot nu toe gezegd is, te organiseren. Dat is een begin van het tra-

ject en zeker niet het einde, zegt hij in de richting van de heer Bakker. Wanneer gezegd wordt dat er een agenda moet komen die goed gecoördineerd wordt, en wanneer het gemeentebestuur zegt dat het extra ambitie heeft, kost dat extra middelen of het kost focus. Hij vindt dan ook dat het eerlijke gesprek moet plaatsvinden in de raadzaal van het gemeentebestuur: namelijk dat focus iets kost, namelijk dat het bestuur iets anders niet of minder gaat doen. Deze agenda verdient het wat de wethouder betreft dat partijen ook dat eerlijke gesprek met elkaar aangaan. Hij zou het vervelend vinden wanneer het bestuur veel belooft en weinig doet. Dat zou de uitkomst moeten zijn van een conferentie: uiteraard zijn er zaken te doen binnen de middelen die er zijn. Gevraagd is onder meer naar ruimte in het minimabeleid. Hij komt dan uit op het maken van andere keuzes. Dat gesprek moeten partijen met elkaar hebben.

2870 De wethouder denkt hiermee de meeste opmerkingen te hebben gepareerd in een iets algemener beantwoording. De betekent dat hij niet is ingegaan op de iets concretere voorstellen zoals aanplanten van fruitbomen in plantsoenen. Hij schaart dat onder mensen ertoe verleiden laagdrempelig gebruik te maken van gezond voedsel; tegelijkertijd kost die keuze de gemeente geld. Die valt wat hem betreft echt onder het kopje "onderwerp voor een gesprek". Daarna volgt dan de discussie over de gezamenlijke bereidheid te investeren, ofwel in middelen, ofwel in focus.

2880 **De heer Bakker** (D66) realiseert zich dat er geen tweede termijn is en reageert in de vorm van een interruptie. Hij kan zich dat gesprek voorstellen, de allianties nagaan, het overzicht brengen, wie waar aan het stuur zit, de kosten van maatregelen en denkrichtingen. Hij verneemt dan wel graag van de wethouder of hij bereid is om na die voedselconferentie ook schriftelijk aan de raad te laten weten wat in de conferentie is opgehaald, wat in ieder geval te doen is en aan welke knoppen nog te draaien is, wat aan de raad gevraagd wordt of wat opgenomen wordt in de volgende ronde, of het iets is dat pas voor een volgende coalitie is. Dergelijke informatie krijgt hij wel graag schriftelijk na afloop van de conferentie.

2890 **Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) vraagt de wethouder de voedselconferentie te heroverwegen en na te gaan of wellicht andere klenere stappen eerst te zetten zijn of inzichtelijk te maken aan de raad welke stappen van onderop al worden gezet in de aanloop naar de conferentie. Anders vreest zij de conferentie zoals zij die schetste.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vindt de opmerking van de PvdA interessant: een conferentie organiseren kost tijd en energie. Hij was in ieder geval benieuwd wanneer de conferentie kan plaatsvinden. Wanneer tot die tijd gewacht wordt met het inventariseren van wat het bestuur in beleidsprogramma's kan doen, zal een en ander mogelijk erg lang gaan duren. Hij vraagt de wethouder wanneer de conferentie zijns inziens kan plaatsvinden.

2900 **Wethouder Eerenberg** denkt dat de conferentie voor de zomer dit jaar kan plaatsvinden. Hij doet daarbij een poging de conferentie te zwaluwstaarten met het huiswerk dat de raad het college meegaf op de nota Volksgezondheid.

Hij heeft gezegd dat de conferentie een startpunt is van de alliantie, een eventuele bredere agenda, en het gesprek met de raad over de middelen. In de aanloop naar de conferentie zal het stadsbestuur al een aantal zaken gaan doen. Het college zal inzichtelijk maken wat het al doet, het gaat kijken naar waar met bestaande middelen andere keuzes te maken zijn - dat wordt al veel gedaan. In dat licht noemt hij de voedselautomaat op het stadhuis met gezonde keuzes. En hij kan inzichtelijk maken welke partij welk stuur in handen heeft.

Wanneer het bestuur van de stad vraagt hierin significante stappen te zetten, vraagt dat echt een gesprek. Misschien is de term conferentie daarin verwarring. Of misschien heeft de commissie daarbij een heel ander beeld dan hij. Het doel daarvan is daar het begin te maken van de allianties die nodig zijn voor het ophalen van bijdragen aan de Voedselagenda die er toe doen.

Hij zegt uiteraard richting de heer Bakker toe dat te zullen doen in een zorgvuldig proces. Wat hem betreft komt er ook iets voor de conferentie, bijvoorbeeld de ingrediënten die te gebruiken zijn in de conferentie. Ook na de conferentie moet er iets zijn en hij refereert aan de inbreng vanuit de commissie dienaangaande: een brief over het resultaat ervan. Ook die brief moet behulpzaam zijn om gezamenlijk het gesprek te voeren over middelen en over focus. Als het dan gaat om stappen zetten die er toe doen, zal het stadsbestuur moeten durven kiezen.

De voorzitter concludeert dat hiermee dit onderwerp is besproken. Hij recapituleert de gedane toezeggingen en rondt daarmee de bespreking van dit agendapunt af.

Na die recapitulatie verneemt hij van **de heer Bakker** (D66), **de heer Van Heuven** (Partij voor de Dieren) en **de heer Vonk** (GroenLinks) dat zij geen nadere opmerkingen hebben en dat zij de commissie en de wethouder danken voor het gevoerde debat.

De voorzitter sluit hiermee de vergadering om 22.03 uur.

Lijst van toezeggingen d.d. 13 februari 2020

Burgemeester Van Zanen

2930 De burgemeester zal in het kader van de

Raadsvoorstel Beheer- en privacyverordening Basisregistratie Personen (BRP) en gemeentelijke bevolkingsadministratie

- In Q1 2020, na overleg met de NVVB of BZK, de raad een memo sturen waarin wordt ingegaan op de vraag vanuit de VVD over het waarom bepaalde organisaties de BRP bevragen.

Wethouder Van Ooijen/wethouder Verschuur

De wethouders zullen in het kader van

Raadsvoorstel Vaststelling Koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen

- voor raadsbehandeling in het Koersdocument de volgende aanpassingen doorvoeren:
  - een toevoeging doen over participatie en differentiatie (richtlijn Open voorzieningen) ;
  - het uitgangspunt 'Woningmarkt in balans' uitbreiden met stukje over wonen en zorg voor (migranten)ouderen
  - aan het uitgangspunt Participatie aan de zinssnede 'voorzieningen voor toekomstige bewoners' de bepaling ' en toekomstige gebruikers' toevoegen;
  - de beschrijving m.b.t. de normering t.a.v. huisartsen wordt gecheckt en zonodig aangepast en er wordt gekeken naar de informatie m.b.t. bouwen van voorzieningen ook irt dierenwelzijn
  - in 'richtlijn 7', de redactie m.b.t. mobiliteit irt OV knooppunten aanscherpen.
  - Bijlage; de redactie m.b.t. 'zinvolle' voorzieningen voor jongeren aanpassen
- over 3 jaar de werking van het Koersdocument evalueren (naar verwachting medio 2023)

2950

Wethouder Van Ooijen

De wethouder zal in het kader van

Raadsbrief Uitvoering Wet verplichte GGZ en de wet Zorg en Dwang

- De reguliere terugkoppeling na Q2 ook met evt. mededelingen over nieuwe ontwikkelingen/actualiteiten komen.

Wethouder Klein

De wethouder zal in het kader van

Raadsvoorstel Vaststelling Nota waarderen, activeren en afschrijven van vaste Activa (WAAVA)

2960

- In relatie tot de nota WAAVA voor de zomer 2020 een brief naar de raad sturen met meer informatie over de volgende onderwerpen naar aanleiding van een onderzoek: wel/niet afschrijven tot de restwaarde, componentenmethode versus huidige afschrijvingssystematiek, afschrijving verschillende soorten gebouwen, ondergrens activeren van euro 5 mln., de daarbij behorende financiële consequenties (o.a. wel/niet terugwerkende kracht) en de relevante wet- en regelgeving (zoals de BBV).

Wethouder Voortman

De wethouder zal in het kader van

Handhaving Werk en Inkomen

2970

- Uitzoeken of er alternatieve manieren van melden van bijstandsfraude zijn, bijvoorbeeld via het algemeen nummer, en neemt in deze brief die zij voor de zomer aan de raad stuurt ook anoniem melden, vormen van compensatie en het openstaande protocol mee.

- Na afloop van het project een onafhankelijk onderzoek uit laten voeren waarin ook een maatschappelijke kosten (en baten) analyse uitgevoerd wordt en naar de schaalbaarheid en toepasbaarheid in andere wijken gekeken wordt en stuurt deze voor de zomer 2021 aan de raad toe.

Wethouder Eerenberg

De wethouder zal in het kader van

Raadsvoorstel Zienswijze concept-kaderbrief GGDrU 2021

- Een Raadsinformatiebijeenkomst organiseren over de wet in wording v.w.b. prenatale huisbezoeken.

2980

Wethouder Eerenberg

De wethouder zal in het kader van

Fractieagendering: Utrechtse Voedselagenda

- Voor de zomer van 2020 een voedselconferentie organiseren waarin hij met de stad en partners in gesprek gaat over de bijdrage die iedereen kan leveren. Daarbij wordt ook het gesprek aangegaan over betaalbaarheid, effectiviteit, en gezondheid en worden uiteraard ook kritische geluiden en partners meegenomen. Met als doel om allianties voor de toekomst tot stand te brengen. Na de conferentie volgt een brief aan de raad over de middelen die voor een vervolg nodig zijn.
- Vóór de voedselconferentie die voor de zomer van 2020 plaatsvindt een overzicht naar de raad sturen waarin hij aangeeft wie welke bijdrage kan leveren en wat de gemeente al doet en waar wij aan het stuur zitten.

2990

Verslag van de digitale vergadering van de raadscommissie Mens en Samenleving, gehouden op 2 april 2020, online via Zoom

Aanwezig: De voorzitter, mw. A-M. Podt, de burgemeester, dhr. J. van Zanen, de leden, mw. H. de Boer (GroenLinks), dhr. D. Gilissen (VVD), mw. J. Ferket (D66), dhr. M. Sungur (DENK), mw. L. Snippe (PvdD), mw. E. Oosters (Student&Starter), dhr. S. van Waveren (CDA), mw. R. Streefland (ChristenUnie), dhr. K. de Boer (Stadsbelang Utrecht), dhr. T. Schipper (SP), dhr. R. van der Zweth (PvdA), dhr. H. van Deún (PVV), de commissiegriffier, dhr. F. de Kok. Voorts aanwezig enkele medewerkers.

Afwezig: Er zijn geen afwezigen gemeld.

Verslag: Mw. I.B. Koren.

15 Inhoud

1. Opening en mededelingen	1
2. Vaststellen agenda en inventarisatie te bespreken agendapunten.....	1
3. Digitaal commissiedebat over de coronamaatregelen en de gevolgen die deze maatregelen hebben voor Utrecht en de inwoners van de stad.....	1

20 1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering om 14.00 uur en heet iedereen van harte welkom. Zij spreekt haar medeleven uit naar iedereen die op welke manier dan ook getroffen is door de corona-crisis en naar iedereen die betrokken is bij de aanpak van deze crisis.

25 2. Vaststellen agenda en inventarisatie te bespreken agendapunten

De voorzitter concludeert dat de agenda is vastgesteld.

30 3. Digitaal commissiedebat over de coronamaatregelen en de gevolgen die deze maatregelen hebben voor Utrecht en de inwoners van de stad

De voorzitter constateert dat de aanleiding voor deze besprekking de agendering is van de fracties van DENK, VVD, Stadsbelang Utrecht en de PVV. Het doel van de besprekking is, om de genomen en te nemen bestuurlijke maatregelen voor Utrecht te bespreken. Op 26 maart heeft een raadsinformatiebijeenkomst plaatsgevonden en inmiddels is aan de raad een aantal raadsbrieven gestuurd. Tot slot hebben de fracties gisteren hun bijdrage op schrift aangeleverd.

De heer Sungur (DENK) toont zijn medeleven met de nabestaanden van alle slachtoffers. Hij wenst iedereen veel sterkte toe. Vervolgens merkt hij op dat veel steden overgaan tot vergunningsvrij parkeren voor zorgverleners en vraagt of Utrecht hier ook toe over kan gaan. Verder doet hij de suggestie om sportparken, Cruijffcourts en openbare fitnessparken te sluiten. Op dit moment fungeren veel horecazaken als afhaalzaken en ontvangen veel klanten in een beperkte ruimte. Hierbij wordt niet altijd gelet op de anderhalve meter afstand. Graag een reactie van de burgemeester. Met betrekking tot het begraven in het land van herkomst merkt hij op, dat dit nu niet mogelijk is en dat er hierdoor behoefte is aan begraafplaatsen met eeuwigdurende grafstenen. Is de burgemeester bereid om te verkennen hoe die gerealiseerd kunnen worden? Vervolgens merkt DENK op dat bepaalde delen van de stad nog steeds druk worden bezocht. Veel politieagenten hebben er moeite mee om hun gezag uit te oefenen. DENK stelt voor hotspots aan te wijzen waar mensen niet op straat mogen zijn. Hij vraagt naar de opvatting van de burgemeester. Voorts is van de week een filmpje van de burgemeester viraal gegaan waarin hij in een paar woorden Turks mensen vroeg thuis te blijven. Dit filmpje is gewaardeerd en goed aangekomen bij de doelgroep. Wellicht kan dit soort filmpjes vaker worden gepost.

De heer Van der Zweth (PvdA) sluit zich graag aan bij de vraag over het parkeren voor zorgpersoneel. In de andere G4-steden is gekozen voor een algemene regel maar in Utrecht wordt gekozen voor maatwerk. Waarom kiest Utrecht hiervoor en wil het college overwegen dezelfde regels te hanteren als in andere steden? De PvdA ziet dat mensen sportparken en Cruijffcourts juist gebruiken voor een beetje ontspanning. De partij is er geen voorstander van om deze te sluiten.

De heer Sungur (DENK) vindt een balletje trappen op afstand geen probleem maar wijst erop dat kinderen tijdens het voetballen contact maken. Hij stelt voor duidelijkheid te scheppen.

- Mevrouw De Boer** (GroenLinks) merkt op dat GroenLinks ervaart dat steeds meer mensen zich houden aan de regels. Het sluiten van sportparken en Cruijffcourts zorgt er wellicht voor dat problemen zich verplaatsen naar andere plekken en misschien wel naar de plek achter de voordeur.
- 5   **De heer Sungur** (DENK) zegt er niet voor te pleiten dat mensen niet meer buiten kunnen. Op sociale media komen alleen filmpjes voorbij waarop te zien is dat mensen in bepaalde delen van Utrecht weinig gehoor geven aan de oproepen.
- 10   **Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) deelt de zorg van DENK in relatie tot jongeren. De burgemeester heeft echter aangegeven dat een lockdown van een bepaald gebied een waterbedeffect oplevert voor andere gebieden. Zou het jongerenwerk niet meer ingezet kunnen worden?
- 15   **De heer Sungur** (DENK) merkt op dat maatschappelijke organisaties zich flink inzetten om zich te houden aan de richtlijnen. Mensen geven hier alleen niet altijd gehoor aan.
- 20   **Mevrouw Ferket** (D66) zegt dat de D66-fractie het belangrijk vindt dat proportioneel gekeken wordt naar wat er nodig is. Een paar incidenten dient er niet voor te zorgen dat veel Utrechters nu binnen moeten blijven.
- 25   **De heer Sungur** (DENK) merkt op dat het DENK gaat om bepaalde gebieden.
- 30   **Mevrouw De Boer** (GroenLinks) vraagt of handhaving niet effectiever is.
- 35   **De heer Sungur** (DENK) merkt op dat hij niet zo gelooft in een mogelijk waterbedeffect.
- 40   **De heer De Boer** (Stadsbelang Utrecht) denkt dat ervoor gewaakt moet worden dat naar lokale lockdown situaties wordt gegaan. Kinderen en jongeren dienen hun energie en frustratie kwijt te kunnen.
- 45   **De heer Sungur** (DENK) merkt op dat voorkomen dient te worden dat mensen elkaar besmetten.
- 50   **De heer Gilissen** (VVD) sluit allereerst aan bij de woorden van medeleven en waardering die de voorzitter aan het begin van de vergadering heeft uitgesproken. Naast de maatregelen van de Rijksoverheid heeft het college een pakket met lokale maatregelen gepresenteerd. Bij de eerstvolgende gelegenheid wil de VVD hier graag met het college in bredere samenstelling over spreken. De fractie wil dan graag spreken over aanvullende maatregelen die genomen kunnen worden om ondernemers en verzorgenden inclusief mantelzorgers te helpen. Voor dit moment sluit de VVD-fractie zich aan bij de vragen die zijn gesteld met betrekking tot het parkeerregime voor verzorgenden. Verder hoort de fractie graag van de burgemeester hoe hij het beeld in de stad ervaart. Is Utrecht voldoende toegerust om de bepalingen uit de noodverordening te handhaven en hoe staat het met de hotspots en de naleving van het samenscholingsverbod?
- 55   Naarmate de maatregelen langer duren wordt de druk op de zelfredzaamheid van bewoners groter. Twee groepen springen hier uit: kwetsbare kinderen en ouderen. Heeft de burgemeester het gevoel dat hun specifieke zorgen voldoende in beeld zijn en wat gaat de gemeente doen om ervoor te zorgen dat zij niet vereenzamen, op zichzelf aangewezen raken of slachtoffer worden van een onveilige thuissituatie? Vervolgens merkt de fractie op dat de GGD Regio Utrecht is gestopt met het rapporteren van het aantal vastgestelde coronagevallen en dat alleen nog het aantal opnames wordt gerapporteerd. Op welke wijze kan de burgemeester tegemoetkomen aan de wens van de VVD-fractie om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van het virus in de stad en de regio? Tot slot roept de fractie de burgemeester op om aan te geven dat het weliswaar is toegestaan om met dertig personen bij elkaar te komen voor een religieuze bijeenkomst maar dat dit uitermate onverstandig is.
- 60   **Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) vraagt zich af wat het verkrijgen van inzicht in de ontwikkeling van het virus betekent voor de werklast van medewerkers bij de GGD. Daarnaast merkt zij op dat religieuze bijeenkomsten in kerken op dit moment niet plaatsvinden.
- 65   **De heer Gilissen** (VVD) denkt dat een minimale inzet plaats zou kunnen vinden. Met betrekking tot religieuze bijeenkomsten denkt hij, dat het toch goed is om een signaal af te geven.

- De heer Sungur** (DENK) merkt op dat moskeeën in de stad zich houden aan de voorschriften en ook geen bijeenkomsten organiseren.
- 5   **De heer Van Deún** (PVV) dankt iedereen die zich inzet in deze moeilijke tijd. Vervolgens vraagt hij of erin Utrecht al een coronahotel is voor de opvang van Utrechtse patiënten. Met betrekking tot het leerlingenvervoer en vervoer vanuit de WMO merkt hij op, dat de betreffende bedrijven niet om moeten vallen. Kan de gemeente hier aandacht aan geven? Tot slot vraagt de PVV of het college al een idee heeft over hoe alles betaald gaan worden in het post-coronatijdperk.
- 10   **De heer De Boer** (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat Stadsbelang Utrecht constateert dat de meeste mensen zich houden aan de regels en dat daar waar het niet goed gaat, gehandhaafd kan worden. Verder is de vraag die eerder gesteld is met betrekking tot verantwoordelijkheden en beslissingsbevoegdheden, onvolledig beantwoord. Het dient duidelijk te zijn voor de bewoners, ondernemers en raad wie waarop aangesproken kan worden in relatie tot het coronavirus en uiteindelijk dient ook geëvalueerd te worden hoe een en ander gegaan is. Kan de burgemeester toegezeggen schriftelijk de vraag te beantwoorden met betrekking tot de verantwoordelijkheden en beslissingsbevoegdheden? Stadsbelang Utrecht wil daarnaast ook graag weten hoe tussen de organen onderling gecommuniceerd wordt. Kan dit meegenomen worden in de schriftelijke beantwoording? Vervolgens heeft de fractie het college meerdere malen gewezen op heldere en uniforme communicatie. Zij constateert echter dat deze niet op orde is. De website van de gemeente is niet op alle plekken volledig en informatie die daarop vermeld staat, komt niet overeen met de informatie die de raad vorige week heeft ontvangen. Er wordt bijvoorbeeld nog steeds verwezen richting het noodnummer 112 terwijl dit niet de bedoeling is. Kan het college garanderen dat vanaf heden alle informatie die van belang is voor de bewoners van Utrecht uniform en duidelijk gecommuniceerd gaat worden? Stadsbelang Utrecht wil ook dat binnen vierentwintig uur de informatie die de raad en bewoners ontvangen hebben via de website of sociale media met betrekking tot handhaving en andere corona gerelateerde zaken, uniform en duidelijk is. Is het college hiertoe bereid? Dan de kinderen die thuis zitten in moeilijke situaties. De fractie maakt zich hier zorgen over.
- 20   Kan inzichtelijk gemaakt worden hoe de situatie hieromtrent in Utrecht is en hebben alle scholen voldoende capaciteit en kennis om deze jongeren op te vangen? Naar aanleiding van de schriftelijke vragen gaf het college aan dat volgens protocollen gewerkt wordt. Stadsbelang Utrecht ontvangt echter signalen dat niet volgens protocol gewerkt wordt. Kan de burgemeester bevestigen dat niet overall volgens protocol gewerkt wordt? Verder hoort de partij graag hoe ernstig de tekorten aan materialen zijn in Utrecht. Tot slot heeft Stadsbelang Utrecht eerder gepleit voor een deltaplan ten aanzien van tekorten aan zorgpersoneel. Zou hier mee gestart kunnen worden?
- 25   **Mevrouw Oosters** (Student&Starter) vraagt of de heer De Boer de waarde ziet van de doelgroepgerichte communicatie.
- 30   **De heer De Boer** (Stadsbelang Utrecht) antwoordt dat hij de doelgroepgerichte communicatie goed vindt maar dat deze wel consequent moet zijn en voor iedereen hetzelfde.
- 35   **De heer Van der Zweth** (PvdA) spreekt allereerst waardering uit aan iedereen die Utrecht gezond en veilig houdt. Daarnaast doet het de PvdA goed dat er maatregelen zijn genomen om de bestaanszekerheid van mensen op peil te houden. Verder is communicatie belangrijk en deze kan op bepaalde vlakken beter. Zo zou iedereen met een uitkering een brief kunnen krijgen met daarin wat van diegene verwacht wordt en de regelingen. Ook zou er een telefoonnummer kunnen komen voor alle kwetsbare Utrechters. Dan een viertal zorgpunten. Allereerst een zorgpunt met betrekking tot de voedselbanken. Deze kampen met tekorten. De gemeente heeft aangegeven bij te springen indien nodig maar de fractie vraagt wat de gemeente nu al kan doen. Ten tweede wordt voor de dak- en thuislozen een locatie ingericht voor als zij besmet zijn geraakt. Dat is fijn maar wat wordt gedaan om besmetting te voorkomen? Dak- en thuislozen slapen nog steeds met meerdere mensen op een kamer en dat brengt gezondheidsrisico's mee. In andere gemeenten bieden hotels onderdak. Kan in Utrecht ook naar dergelijke oplossingen gezocht worden? Ten derde nemen achterstanden bij kinderen verder toe doordat zij niet naar school gaan. Niet alle kinderen hebben een laptop of personal computer om thuisonderwijs mee te volgen. Wat doet de gemeente om hen te ondersteunen? Ten vierde zijn er kinderen in onveilige thuissituaties. Wordt deze kinderen de mogelijkheid geboden om wel onderwijs op locatie te volgen?
- 40   **De heer Van der Zweth** (PvdA) spreekt allereerst waardering uit aan iedereen die Utrecht gezond en veilig houdt. Daarnaast doet het de PvdA goed dat er maatregelen zijn genomen om de bestaanszekerheid van mensen op peil te houden. Verder is communicatie belangrijk en deze kan op bepaalde vlakken beter. Zo zou iedereen met een uitkering een brief kunnen krijgen met daarin wat van diegene verwacht wordt en de regelingen. Ook zou er een telefoonnummer kunnen komen voor alle kwetsbare Utrechters. Dan een viertal zorgpunten. Allereerst een zorgpunt met betrekking tot de voedselbanken. Deze kampen met tekorten. De gemeente heeft aangegeven bij te springen indien nodig maar de fractie vraagt wat de gemeente nu al kan doen. Ten tweede wordt voor de dak- en thuislozen een locatie ingericht voor als zij besmet zijn geraakt. Dat is fijn maar wat wordt gedaan om besmetting te voorkomen? Dak- en thuislozen slapen nog steeds met meerdere mensen op een kamer en dat brengt gezondheidsrisico's mee. In andere gemeenten bieden hotels onderdak. Kan in Utrecht ook naar dergelijke oplossingen gezocht worden? Ten derde nemen achterstanden bij kinderen verder toe doordat zij niet naar school gaan. Niet alle kinderen hebben een laptop of personal computer om thuisonderwijs mee te volgen. Wat doet de gemeente om hen te ondersteunen? Ten vierde zijn er kinderen in onveilige thuissituaties. Wordt deze kinderen de mogelijkheid geboden om wel onderwijs op locatie te volgen?
- 45   **De heer Van der Zweth** (PvdA) spreekt allereerst waardering uit aan iedereen die Utrecht gezond en veilig houdt. Daarnaast doet het de PvdA goed dat er maatregelen zijn genomen om de bestaanszekerheid van mensen op peil te houden. Verder is communicatie belangrijk en deze kan op bepaalde vlakken beter. Zo zou iedereen met een uitkering een brief kunnen krijgen met daarin wat van diegene verwacht wordt en de regelingen. Ook zou er een telefoonnummer kunnen komen voor alle kwetsbare Utrechters. Dan een viertal zorgpunten. Allereerst een zorgpunt met betrekking tot de voedselbanken. Deze kampen met tekorten. De gemeente heeft aangegeven bij te springen indien nodig maar de fractie vraagt wat de gemeente nu al kan doen. Ten tweede wordt voor de dak- en thuislozen een locatie ingericht voor als zij besmet zijn geraakt. Dat is fijn maar wat wordt gedaan om besmetting te voorkomen? Dak- en thuislozen slapen nog steeds met meerdere mensen op een kamer en dat brengt gezondheidsrisico's mee. In andere gemeenten bieden hotels onderdak. Kan in Utrecht ook naar dergelijke oplossingen gezocht worden? Ten derde nemen achterstanden bij kinderen verder toe doordat zij niet naar school gaan. Niet alle kinderen hebben een laptop of personal computer om thuisonderwijs mee te volgen. Wat doet de gemeente om hen te ondersteunen? Ten vierde zijn er kinderen in onveilige thuissituaties. Wordt deze kinderen de mogelijkheid geboden om wel onderwijs op locatie te volgen?
- 50   **De heer Van der Zweth** (PvdA) spreekt allereerst waardering uit aan iedereen die Utrecht gezond en veilig houdt. Daarnaast doet het de PvdA goed dat er maatregelen zijn genomen om de bestaanszekerheid van mensen op peil te houden. Verder is communicatie belangrijk en deze kan op bepaalde vlakken beter. Zo zou iedereen met een uitkering een brief kunnen krijgen met daarin wat van diegene verwacht wordt en de regelingen. Ook zou er een telefoonnummer kunnen komen voor alle kwetsbare Utrechters. Dan een viertal zorgpunten. Allereerst een zorgpunt met betrekking tot de voedselbanken. Deze kampen met tekorten. De gemeente heeft aangegeven bij te springen indien nodig maar de fractie vraagt wat de gemeente nu al kan doen. Ten tweede wordt voor de dak- en thuislozen een locatie ingericht voor als zij besmet zijn geraakt. Dat is fijn maar wat wordt gedaan om besmetting te voorkomen? Dak- en thuislozen slapen nog steeds met meerdere mensen op een kamer en dat brengt gezondheidsrisico's mee. In andere gemeenten bieden hotels onderdak. Kan in Utrecht ook naar dergelijke oplossingen gezocht worden? Ten derde nemen achterstanden bij kinderen verder toe doordat zij niet naar school gaan. Niet alle kinderen hebben een laptop of personal computer om thuisonderwijs mee te volgen. Wat doet de gemeente om hen te ondersteunen? Ten vierde zijn er kinderen in onveilige thuissituaties. Wordt deze kinderen de mogelijkheid geboden om wel onderwijs op locatie te volgen?
- 55   **De heer Van der Zweth** (PvdA) spreekt allereerst waardering uit aan iedereen die Utrecht gezond en veilig houdt. Daarnaast doet het de PvdA goed dat er maatregelen zijn genomen om de bestaanszekerheid van mensen op peil te houden. Verder is communicatie belangrijk en deze kan op bepaalde vlakken beter. Zo zou iedereen met een uitkering een brief kunnen krijgen met daarin wat van diegene verwacht wordt en de regelingen. Ook zou er een telefoonnummer kunnen komen voor alle kwetsbare Utrechters. Dan een viertal zorgpunten. Allereerst een zorgpunt met betrekking tot de voedselbanken. Deze kampen met tekorten. De gemeente heeft aangegeven bij te springen indien nodig maar de fractie vraagt wat de gemeente nu al kan doen. Ten tweede wordt voor de dak- en thuislozen een locatie ingericht voor als zij besmet zijn geraakt. Dat is fijn maar wat wordt gedaan om besmetting te voorkomen? Dak- en thuislozen slapen nog steeds met meerdere mensen op een kamer en dat brengt gezondheidsrisico's mee. In andere gemeenten bieden hotels onderdak. Kan in Utrecht ook naar dergelijke oplossingen gezocht worden? Ten derde nemen achterstanden bij kinderen verder toe doordat zij niet naar school gaan. Niet alle kinderen hebben een laptop of personal computer om thuisonderwijs mee te volgen. Wat doet de gemeente om hen te ondersteunen? Ten vierde zijn er kinderen in onveilige thuissituaties. Wordt deze kinderen de mogelijkheid geboden om wel onderwijs op locatie te volgen?
- 60   **De heer Van der Zweth** (PvdA) spreekt allereerst waardering uit aan iedereen die Utrecht gezond en veilig houdt. Daarnaast doet het de PvdA goed dat er maatregelen zijn genomen om de bestaanszekerheid van mensen op peil te houden. Verder is communicatie belangrijk en deze kan op bepaalde vlakken beter. Zo zou iedereen met een uitkering een brief kunnen krijgen met daarin wat van diegene verwacht wordt en de regelingen. Ook zou er een telefoonnummer kunnen komen voor alle kwetsbare Utrechters. Dan een viertal zorgpunten. Allereerst een zorgpunt met betrekking tot de voedselbanken. Deze kampen met tekorten. De gemeente heeft aangegeven bij te springen indien nodig maar de fractie vraagt wat de gemeente nu al kan doen. Ten tweede wordt voor de dak- en thuislozen een locatie ingericht voor als zij besmet zijn geraakt. Dat is fijn maar wat wordt gedaan om besmetting te voorkomen? Dak- en thuislozen slapen nog steeds met meerdere mensen op een kamer en dat brengt gezondheidsrisico's mee. In andere gemeenten bieden hotels onderdak. Kan in Utrecht ook naar dergelijke oplossingen gezocht worden? Ten derde nemen achterstanden bij kinderen verder toe doordat zij niet naar school gaan. Niet alle kinderen hebben een laptop of personal computer om thuisonderwijs mee te volgen. Wat doet de gemeente om hen te ondersteunen? Ten vierde zijn er kinderen in onveilige thuissituaties. Wordt deze kinderen de mogelijkheid geboden om wel onderwijs op locatie te volgen?

De heer Schipper (SP) merkt op dat de SP blij is dat op dit moment er landelijk geen huisuitzettingen plaatsvinden. Tegelijkertijd verbaasde het de partij dat iemand met een jaarcontract bij de gemeente binnen twee weken diende te vertrekken. Kan de gemeente coulant zijn en het juiste voorbeeld geven?

5   **Mevrouw Oosters** (Student&Starter) zegt dat de fractie blij is met alle initiatieven die ontstaan in de stad en is trots op alle Utrechters met vitale beroepen. Student&Starter is ook trots op alle Utrechters die zich houden aan de richtlijnen van het RIVM en de overheid. In deze commissie worden de maatregelen besproken die door de Veiligheidsregio Utrecht genomen zijn. Student&Starter is tegen
10   het nemen van nog strengere maatregelen voor de gemeente Utrecht en wil niet sturen op het beleid van de burgemeester. De partij heeft nog wel een vraag en een aanmoediging. Heeft de burgemeester zicht op de incidenten die er zijn geweest met betrekking tot inwoners die andere inwoners hebben
15   aangesproken op hun gedrag? Daarnaast wil de partij de burgemeester aanmoedigen de doelgroepgerichte communicatie voort te zetten. Daarbij dienen de maatregelen duidelijker te zijn voor grote woongroepen en gezinnen. Tot slot dankt Student&Starter voor alle inzet en flexibiliteit en wenst iedereen gezondheid en succes.

20   **De voorzitter** licht toe dat de schriftelijke bijdragen te vinden zijn op de website van de gemeenteraad bij dit agendapunt.

25   **Mevrouw Ferket** (D66) waardeert de inzet van de mensen die werken in de zorg, bij het RIVM, de GGD en van iedereen die meehelpt de crisis te bezweren. D66 steunt de maatregelen die de overheid neemt en ziet dat het college, de burgemeester en de ambtelijke organisatie indrukwekkend snel handelen. Complimenten daarvoor. Voorts maakt de fractie zich zorgen over de ondernemers, zzp'ers, scholen, maatschappelijke organisaties en culturele instellingen. Niet alle regelingen zijn kristalhelder en veel mensen zijn in onzekerheid over of zij hier aanspraak op kunnen maken. De fractie maakt zich ook zorgen over kwetsbare thuissituaties van mensen en in het bijzonder over thuisonderwijs en kansengelijkheid. Alle kinderen hebben recht op goed onderwijs. Verder zijn er ook zorgen over voldoende plekken in ziekenhuizen en de beschikbaarheid van beschermingsmiddelen. Hoe wordt
30   ingespeeld op extra plekken in de zorg? Wellicht kan er plek georganiseerd worden voor mensen die zorg nodig hebben maar geen ziekenhuiszorg. Tot slot heeft D66 samen met de ChristenUnie het initiatief genomen om als politieke partijen de stad een hart onder de riem te steken. Dit wordt vervolgd en beide partijen hopen dat de andere fracties eraan bij willen dragen.

35   **De heer Gilissen** (VVD) vraagt of D66 een maatregel zou willen nemen ten aanzien van de parkeervergunning ten behoeve van zorgpersoneel.

40   **Mevrouw Ferket** (D66) merkt op dat een aantal maatregelen al bestond voor zorgpersoneel. Medisch personeel kan al aanspraak maken op een parkeervergunning tegen gereduceerd tarief. D66 ontvangt geen signalen dat dit anders zou moeten zijn op dit moment.

45   **De heer Gilissen** (VVD) denkt dat de regeling verbreed zou moeten worden naar mantelzorgers.

50   **Mevrouw Ferket** (D66) merkt op dat er ook voor mantelzorgers al mogelijkheden zijn.

55   **De heer Van der Zweth** (PvdA) valt de heer Gilissen bij met betrekking tot de parkeervergunningen. Juist in deze tijd kan een algemene maatregel drempels weghalen en zaken overzichtelijk maken. Verder dienen scholen zelf een en ander uit te zoeken wat het thuisonderwijs betreft. Is D66 het met de PvdA eens, dat de gemeente hierin een centrale rol dient te pakken om scholen te helpen dit te faciliteren?

60   **Mevrouw Ferket** (D66) antwoordt dat de gemeente een rol kan spelen. Tegelijkertijd zijn er veel initiatieven op dit moment. De PO-Raad onderneemt bijvoorbeeld veel. Het is vooral belangrijk te luisteren naar wat schoolbesturen nodig hebben en met hen te overleggen.

65   **Mevrouw De Boer** (GroenLinks) spreekt allereerst medelevens uit naar alle mensen die op welke wijze dan ook getroffen zijn door de corona-crisis. Met betrekking tot de bestuurlijke maatregelen vindt GroenLinks het niet in eerste instantie aan de raad om hierin op te treden. GroenLinks vindt dat erop dit moment veel goede maatregelen genomen worden en later kan teruggekeken worden hoe een en ander is gegaan. De raad kan wel in de tussentijd de communicatie versterken door uit te leggen wat

eraan de hand is en wat de maatregelen zijn. Verder maakt de fractie zich zorgen over mensen die geen toegang hebben tot internet en kinderen die te maken hebben met huiselijk geweld. Tot slot heeft GroenLinks grote waardering voor de burgemeester, de gemeentelijke organisatie, de mensen in de zorg, de onderwijzers, de ouders, de vakkenvullers en kassières.

- 5   **De heer Sungur** (DENK) vraagt of GroenLinks geen rol voor de raad ziet in het versterken van lokale maatregelen.
- 10   **Mevrouw De Boer** (GroenLinks) antwoordt dat het niet voor niets is dat bevoegdheden neergelegd worden bij de burgemeester. Signalen kunnen doorgegeven worden maar middenin een crisis dient op maatregelen voor de openbare orde niet bijgestuurd te worden.
- 15   **De heer De Boer** (Stadsbelang Utrecht) vraagt of GroenLinks ook vindt dat duidelijk moet zijn wie welke rol en verantwoordelijkheden heeft.
- 20   **Mevrouw De Boer** (GroenLinks) antwoordt dat GroenLinks het niet onduidelijk vindt wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft.
- 25   **De heer Van Deún** (PVV) denkt dat nu al nagedacht moet worden over hoe zaken geregeld gaan worden in het post coronatijdperk.
- 30   **Mevrouw De Boer** (GroenLinks) antwoordt dat vooruitkijken altijd goed is.
- 35   **De heer Gilissen** (VVD) merkt op dat de crisis honderden miljoenen euro's schade berokkent. Op wat voor termijn denkt GroenLinks dat hier een debat over gevoerd moet worden?
- 40   **De heer De Boer** (Stadsbelang Utrecht) zou het liefst zo snel mogelijk duidelijkheid willen hebben. Het gaat alleen waarschijnlijk nog even duren voor er duidelijkheid is over de financiën.
- 45   **De heer Gilissen** (VVD) vraagt op welke termijn GroenLinks inzicht wil krijgen in de financiën.
- 50   **Mevrouw De Boer** (GroenLinks) antwoordt het liefst zo snel mogelijk duidelijkheid te willen hebben. Ze denkt alleen, dat het nog even zal duren voordat die duidelijkheid er ook echt is.
- 55   **De heer Gilissen** (VVD) vraagt of GroenLinks ook vindt dat de huidige situatie zich leent om te kijken naar een raadsbegroting.
- 60   **Mevrouw De Boer** (GroenLinks) antwoordt dat een begroting waar zoveel mogelijk partijen mee in kunnen stemmen altijd goed is. Op dit moment zijn bepaalde zaken alleen niet te overzien.
- 65   **Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) sluit grotendeels aan bij de bijdrage van GroenLinks. Verder waardeert de ChristenUnie de route die nu bewandeld wordt. De raad is hierdoor snel op de hoogte van bepaalde zaken. Daarnaast geeft de brief die op vrijdag komt, veel informatie. Tot slot uit de fractie waardering voor de mensen in de stad die alle aanwijzingen opvolgen en voor het snel handelen in die gevallen waar dit niet gebeurt.
- 70   **De voorzitter** meldt dat de brief waaraan gerefereerd is, te vinden is bij de stukken behorend bij dit agendapunt.
- 75   **De heer Van Waveren** (CDA) merkt op dat de persoonlijke aandacht van de burgemeester voor mensen die zijn genezen van corona, zeer gewaardeerd wordt. Verder merkt hij op veel goed gedrag te zien in de stad en natuurgebieden. Dit wijst erop dat een goede lijn wordt gevuld. Het CDA heeft er vertrouwen in dat het college de juiste maatregelen neemt. Vervolgens stipt de fractie nog drie belangrijke punten aan. Ten eerste de medische crisis. De mensen in de zorg en de crisisorganisatie werken hier hard aan. De raad dient hierbij uit de weg te blijven. Ten tweede de gevolgen van de crisis. Er dient gekeken te worden naar welke maatregelen genomen kunnen worden om effecten te beperken. De brieven van het college geven hier goed inzicht in. De fractie vraagt of welzijnsorganisaties, de zorg en de buurteams voldoende zicht op zaken hebben zodat geen mensen uit het zicht worden verloren. Ten derde dient het gewone werk zoveel mogelijk door te gaan. Kan het college onderbouwen wat nodig is qua besluitvorming de komende tijd?

- Mevrouw Snippe** (PvdD) merkt op dat er hard wordt gewerkt door het college, de gemeentelijke medewerkers en hulpverlening. Waardering daarvoor. De PvdD leeft ook mee met nabestaanden en patiënten. De talloze initiatieven van inwoners zijn tekenen van compassie en creativiteit. Verder zien veel mensen op dit moment de waarde van de natuur. Verontrustend zijn wel de grote groepen mensen die bij elkaar komen in natuurgebieden. Het is goed dat overtreders van het groepsverbod worden bekeurd. De fractie vraagt hierbij terughoudendheid met betrekking tot de inzet van politiedrones. Verder staan dierenartsen en dierenhulpverleners niet op de lijst van vitale beroepen. De PvdD vindt dit wel noodzakelijk. Wil de burgemeester ervoor pleiten om deze beroepen ook als vitaal te benoemen? De PvdD maakt zich ook zorgen over de voorraden van voedselbanken en dierenvoedselbanken en over toenemend risico op huiselijk geweld en dierenmishandeling. Is de burgemeester bereid hier oog en oor voor te blijven houden? Vervolgens wijst de fractie erop dat COVID-19 een zoönose is, een infectieziekte die van dier op mens kan overgaan. Zij vraagt in dit verband aandacht voor hoe met dieren wordt omgegaan. Tot slot bestaan er naast de coronacrisis ook nog steeds andere problemen zoals met betrekking tot dieren, de biodiversiteit en het klimaat. De PvdD hoopt dat het college deze zaken niet uit het oog verliest.
- Mevrouw Streefland** (ChristenUnie) geeft aan dat de voedselbanken voor de komende weken behoorlijk wat voedsel hebben. Verder zijn de dierenvoedselbanken op dit moment gesloten. Dit is niet omdat er geen voedsel is maar omdat voedsel voor een maand is meegegeven.
- Mevrouw Snippe** (PvdD) dankt mevrouw Streefland voor haar aanvulling. Vervolgens wijst zij erop dat het ook van belang is dat dieren medische hulp kunnen ontvangen.
- De heer Schipper** (SP) zegt dat de SP aansluit bij alle woorden van dank, zorg en steun. Vervolgens vraagt de fractie of informatie ook per brief of wijkbericht met inwoners kan worden gedeeld. Niet iedereen is immers digitaal onderlegd. Verder is het fijn dat er nu geen huisuitzettingen plaatsvinden. De fractie ontvangt alleen wel signalen dat huisbazen studenten die niet betalen dreigen uit te zetten. Daarnaast is het ook de vraag of mensen wel gas-, water en elektra hebben. Tot slot sluit de SP aan bij de vraag van het CDA met betrekking tot de besluitvorming.
- De heer Gilissen** (VVD) vindt dat een terecht punt gemaakt is met betrekking tot de besluitvorming. Tegelijkertijd bestaat de kans dat de huidige situatie nog enige tijd zal duren. Moet niet ook verder gegaan worden met het werk dat de raad deed voor de coronacrisis?
- De heer Schipper** (SP) zegt het eens te zijn met hetgeen de heer Gilissen zegt. Tegelijkertijd helpt een goede lijst hierbij.
- De voorzitter** schorst de vergadering voor tien minuten.
- Burgemeester Van Zanen** meldt dat in de stad Utrecht op dit moment twintig mensen zijn overleden aan de gevolgen van corona. Zijn gedachten zijn bij de nabestaanden. Verder sluit hij aan bij alle woorden van dank en bemoediging en dankt hij zijn collega's van de Veiligheidsregio en de politie-eenheid.
- Vervolgens gaat hij in op de vraag met betrekking tot parkeervergunningen voor zorgverleners. De afgelopen weken zijn al diverse parkeervergunningen verleend aan zorgverleners. Artsen en ander medisch personeel woonachtig binnen en buiten Utrecht en werkzaam in ziekenhuizen, verzorgingshuizen en verslavingsklinieken binnen en buiten Utrecht hebben een zorgverlenersvergunning gekregen waarmee zij op bepaalde parkeerplaatsen in Utrecht kunnen parkeren. Deze vergunningssoort wordt inmiddels ook zo ingericht dat er met wisselende kentekens gebruik van gemaakt kan worden. In de schriftelijke vragen heeft DENK gevraagd tijdelijk niet te handhaven op betaald parkeren. Het is echter belangrijk de stad bereikbaar te houden. Het is hierom dat dezelfde regels voor parkeren blijven gelden.
- Met betrekking tot de vraag of Cruijffcourts en openbare fitnessparken niet gesloten moeten worden antwoordt hij, dat parken en speeltuinen redelijk druk bezocht worden maar dat tot nu toe het beeld is dat de meeste mensen zich aan de anderhalve meternorm houden. Het sluiten van openbare sportparken is daarom nog niet aan de orde. Er blijft gemonitord en gehandhaafd worden. Dan de afhaalzaken. Het regelen van voldoende afstand bij afhalen is niet vrijblijvend en hier wordt op basis

van meldingen op gecontroleerd. Uit controles blijkt dat de meeste ondernemers zich houden aan de regels en maatregelen hebben getroffen.

- Vervolgens gaat hij in op vragen over een mogelijke intelligente lockdown. Hij sluit een intelligente lockdown bij hotspots niet uit maar op dit moment is hier geen aanleiding toe. Dan de doelgroep benadering. Hier is hij een voorstander van. Daarnaast zal er ook gecommuniceerd worden via huis-aan-huisbladen, DUIC en het stadsblad. Dan het begraven van nabestaanden die op dit moment niet in het land van herkomst begraven kunnen worden. Twee alternatieven zijn mogelijk: het uitstellen van de repatriëring of toch begraven in Nederland. In dit laatste geval is het op de vier Utrechtse gemeentelijke begraafplaatsen mogelijk om een graf te kopen met eeuwigdurend grafrecht. Als de rechthebbende van het eeuwigdurend grafrecht overlijdt, dan blijft dit recht bestaan als de erfgenamen het recht op hun naam laten overschrijven. Het recht vervalt als de overschrijving niet plaatsvindt. De meeste grote steden in Nederland hebben een islamitische begraafplaats maar daar kent men niet de mogelijkheid van eeuwigdurend grafrecht. Als er behoefte is aan een afzonderlijke begraafplaats waar wordt voldaan aan de islamitische normen, dan dient die gerealiseerd te worden door middel van een particulier initiatief. Verder is ook tijdelijk begraven mogelijk. Op de Utrechtse begraafplaatsen is hiervoor voldoende ruimte, ook op de islamitische begraafplaatsen Daelwijck en Kovelswade. Herbegraven vindt in Utrecht tot nu toe nooit plaats binnen tien jaar na de begrafenis. Dit komt doordat er grafrust geldt in de wet op de lijkbezorging. Op verzoek van rechthebbenden kan de burgemeester in bijzondere gevallen hier een uitzondering op maken. Dit soort verzoeken wil hij gezien de actualiteit in overweging nemen. Voorts is hem ook gevraagd om samen met andere burgemeesters erbij Buitenlandse Zaken erop aan te dringen dat landen onder scherpe regels overledenen accepteren. Deze vraag staat uit.
- 25 **De heer Sungur** (DENK) dankt de burgemeester voor zijn antwoorden. Met betrekking tot particuliere initiatieven tot het realiseren van een afzonderlijk begraafplaats waar wordt voldaan aan de islamitische normen vraagt hij, of de gemeente hiervoor openstaat.

- 30 **Burgemeester Van Zanen** antwoordt bevestigend. Daarnaast wijst hij op de mogelijkheden die erop korte termijn zijn. Deze heeft hij zojuist verwoord.

De heer Gilissen (VVD) vraagt waar bewoners terechtkunnen als zij schendingen van de regels zien.

- 35 **Burgemeester Van Zanen** antwoordt dat hij vorige week naar aanleiding van vragen van de heer De Boer op een rijtje heeft laten zetten wie gebeld of geappt kan worden. Hij vervolgt zijn beantwoording. Hij geeft aan vooruit te kunnen met zijn noodbevoegdheden. Ook worden extra mensen opgeleid die toezicht kunnen houden en handhaven. **Verder is hij bereid om aan de directeur Publieke Gezondheid te vragen of informatie verstrekt zou kunnen worden die inzicht geeft in het verloop van het virus.** Terughoudendheid hierbij is belangrijk omdat dit zorgvuldigheid vraagt en dus capaciteit. Ten aanzien van religieuze samenkomsten merkt hij op, dat hier vorige week al aandacht voor is gevraagd. Inmiddels zijn ook landelijk afspraken gemaakt. Daarbij is er ook op aangedrongen om geen bijeenkomsten met ten hoogste dertig personen te houden maar te zoeken naar andere mogelijkheden. Verder heeft hij ook een brief hierover gestuurd aan alle religieuze instellingen in de stad.
- 45 Vervolgens geeft hij aan dat gewerkt wordt aan voorzieningen voor geconcentreerde verpleging. In de regio zijn inmiddels verschillende voorzieningen ingericht of worden ingericht onder andere in Houten en Bilthoven. In de loop van vandaag komt er ook nog meer duidelijkheid over een zorghotelconstructie voor de hele regio. Ten aanzien van het leerlingenvervoer verwijst hij naar de brief van morgen. Met betrekking tot het anderhalve meter afstand houden in het openbaar vervoer is een aantal maatregelen genomen. De capaciteit is verminderd en de dienstregeling is gewijzigd en buslijnen waar met klein materieel gereden werd zijn geschrapt of het materieel is vervangen voor groter materieel. Verder verzoekt U-OV reizigers achterin in te stappen en in te checken. De reizigers worden er ook op gewezen om zoveel mogelijk te betalen met de OV-chipkaart en bij kleinere bussen die niet vervangen kunnen worden door een grote bus, is er een aangepast in- en uitstapproces. Tot slot wordt bij de reguliere schoonmaak extra aandacht besteed aan het reinigen van contactpunten.

- 55 **De heer Van Deún** (PVV) dankt voor de antwoorden. Hij merkt op dat de anderhalve meter afstand houden niet altijd tot stand komt in de bussen. Daarnaast vraagt hij of er al een idee is over hoe in het post coronatijdperk omgegaan zal worden met geld.

5   **Burgemeester Van Zanen** merkt ten aanzien van de anderhalve meter afstand houden op, dat dit ook een kwestie is van gezond verstand. Daarnaast kan worden opgetreden. Op de tweede vraag van de PVV wil hij nog niet diep ingaan. In de brief van vorige week is aangegeven hoe met de cyclusmomenten wordt omgegaan. Verder wordt op een en ander beraad en is veel nog onduidelijk. Hij vraagt om geduld.

10   **Vervolgens zal hij verantwoordelijkheden en beslissingsbevoegdheden op papier laten zetten.** Dan verontrustende signalen met betrekking tot communicatie en het volgen van protocollen. Deze signalen verneemt hij graag. **Met betrekking tot vragen over het deltaplan Zorg merkt hij op, dat bij collega's een en ander nagevraagd zal worden.**

15   De heer De Boer (Stadsbelang Utrecht) maakt zich zorgen over jongeren en scholen.

20   15   **Burgemeester Van Zanen** antwoordt dat hier op teruggekomen wordt, eventueel schriftelijk. Hij vervolgt zijn beantwoording. De lijnen met de Stichting Voedselbank Utrecht en de dierenvoedselbank zijn kort. De stichting geeft aan dat er nog steeds voldoende vrijwilligers zijn om het werk te doen. Ook is er voldoende voedsel door acties in de stad. De dierenvoedselbank heeft de uitgifte gepauzeerd omdat mensen al veel voeding hebben meegekregen. Met betrekking tot de dak- en thuislozen is het uitgangspunt dat zij veilig onder dak zijn. Ondertussen wordt gewerkt aan het inrichten van een tijdelijke noodlocatie voor daklozen met een coronabesmetting. Ook wordt gewerkt aan de omvorming naar 24-uursopvang voor daklozen. Deze week zijn daartoe twee tijdelijke initiatieven gestart voor de opvang van daklozen. Enkele zelfredzame dakloze zestigplussers met een verhoogd medisch risico op besmetting met corona, worden tijdelijk opgevangen in een hostel in de stad en andere niet rechthebbende daklozen zullen waarschijnlijk opgevangen worden op een tijdelijke locatie. Vervolgens gaat hij in op vragen over kinderen in onveilige thuissituaties. De groep kwetsbare kinderen is op dit moment in beeld bij scholen en hulpverlening. In samenwerking wordt per situatie gekeken naar wat nodig is en er is ook ter ondersteuning een afwegingskader vastgesteld. Verder wordt samen met scholen, stichting Leergeld en andere partners, en ook landelijk, hard gewerkt om in beeld te brengen wat nodig is en kinderen te voorzien van benodigde materialen waaronder laptops en pc's. In de gemeente brede update van morgen worden de fracties hier verder over geïnformeerd.

25   30   **De heer Van der Zweth** (PvdA) vraagt of dak- en thuislozen ook opgevangen worden in hotels. Daarnaast vraagt hij of kinderen in onveilige thuissituaties ook onderwijs op locatie kunnen krijgen. Wellicht kan informatie hierover in de brief terugkomen? De PvdA-fractie had ook nog een vraag gesteld over de communicatie. Of er een bijvoorbeeld een brief gestuurd zou kunnen worden naar mensen met een bijstandsuitkering en of er een nummer zou kunnen komen voor kwetsbare Utrechters.

35   40   **Burgemeester Van Zanen** antwoordt dat hij zich ten aanzien van de communicatie zal laten adviseren. Verder zullen collega's reageren op de vragen over het onderwijs en de jeugd.

45   45   **De heer Gilissen** (VVD) merkt op dat er signalen zijn dat er kinderen uit beeld zijn. Mag hij uit de beantwoording van de burgemeester opmaken dat dit niet het geval is in Utrecht? Verder hoopt de VVD dat de gemeente ook iets kan doen voor eenzame ouderen.

50   55   **Burgemeester Van Zanen** antwoordt dat het college en anderen hard aan het werk zijn rondom het thema ouderen en eenzaamheid. Verder heeft hij op dit moment geen signalen over kinderen die uit beeld zouden zijn. Hij vervolgt zijn beantwoording. Er zijn incidenten geweest. Bewoners en mensen in functie zijn bespuugd. Hier is tegen opgetreden en het snelrecht is toegepast. **Vervolgens geeft hij aan dat een goed onderbouwde onderwerpenlijst gemaakt zal worden samen met de griffie en de ondersteuning van het college.** Richting de PvdD geeft hij aan dat terughoudend omgegaan zal worden met de inzet van drones. **Daarnaast is hij bereid om dierenartsen en de dierenhulpverlening onder de aandacht te brengen om deze te laten bestempelen als vitale beroepen.**

55   **Mevrouw Snippe** (PvdD) dankt de burgemeester hiervoor.

60   60   **Burgemeester Van Zanen** geeft aan dat hij niet zeker weet of energiebedrijven coulant zijn. Hier komt meer informatie over.

De heer Sungur (DENK) vraagt of in de brief teruggekomen kan worden op de begraafplaatsen.

- 5   **De voorzitter constateert dat dit meegenomen wordt en herhaalt de toezeggingen.**
De burgemeester gaat bij de directeur Publieke Gezondheid na of er informatie verzameld kan worden die de gemeenteraad inzicht kan geven in het verloop van het virus.
De burgemeester gaat de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van diverse instanties op papier zetten.
10   **De burgemeester komt terug op vragen over het deltaplan Zorg.**
De burgemeester zal in samenwerking met de griffie een lijst van onderwerpen opstellen die op korte termijn besproken dient te worden.
De burgemeester zal zich sterk maken om dierenartsen en hulpverleners op de lijst van vitale beroepen geplaatst te krijgen.
15   **In de weekbrieven komen onder andere de volgende onderwerpen terug: communicatie naar doelgroepen, communicatie in huis-aan-huisbladen, meldnummers, kwetsbare kinderen en thuisonderwijs, en aandacht voor huiselijk geweld en dierenwelzijn.**
De burgemeester neemt informatie over islamitische begraafplaatsen explicet mee in de brief.
- 20   **De voorzitter** sluit de vergadering om 16.20 uur.

VERSLAG ADVIESCOMMISSIE CONTROLE EN FINANCIËN

23 januari 2020 van 09.30–11.00 uur, Stadhuis, Kamer 2.10

Subcommissie: Dimitri Gilissen (voorzitter), Has Bakker, David Bosch, Henk van Deún, Floor de Koning, Lars Roodenburg, Rick van der Zweth en Daniëlle Rijnders (raadsadviseur Control & Audit)

Overige deelnemers: Annemarie Koolenbrander (adviseur Financiën en Control), Gerth Molenaar (secretaris Rekenkamer), Katie Zwetsloot (CFO a.i.), Rein-Aart van Vugt (Deloitte)

Niet aanwezig: Cees Bos en Ruurt Wiegant

1a. Opening en mededelingen

De voorzitter heet allen welkom en opent de vergadering. De subcommissie Controle en Financiën gaat verder als Adviescommissie Controle en Financiën; de raad heeft heel positief gereageerd op de nieuwe uitvraag voor leden. Nieuwe leden zullen in de raadsvergadering, later vandaag, formeel worden benoemd.

1b. Vaststellen agenda

De regeling Risicovolle Projecten is nog niet beschikbaar. De laatste actualisatie verscheen in december jl.; de Adviescommissie zal eind februari de gelegenheid krijgen de regeling te bespreken. Met inachtneming hiervan wordt de agenda vastgesteld.

2. Vaststellen verslag vorige vergadering (21-11-2019)

Het verslag wordt vastgesteld met inachtneming van de zichtbaar aangegeven opmerkingen. Het zal ter kennisname aan de Commissie Mens & Samenleving worden gestuurd.

3. Ingekomen en verzonden stukken

Zie de Raadsbrief van 17-12-2019, Voortgang onderzoek cederen kasstromen erfpachtcontracten. Desgevraagd geeft mevrouw Zwetsloot aan dat het doel van het onderzoek is, te bezien of er middelen uit te genereren zijn. Het gaat om de kasstromen uit de lopende contracten in het kader van de jaarlijkse canon. Uit de gedachtewisseling die hierop volgt, blijkt dat er de nodige vragen zijn over de vooronderzoeksfase die nu loopt. Er wordt afgesproken dat het onderwerp in een volgende vergadering wat uitvoeriger zal worden behandeld in aanwezigheid van de treasurer.

Er zijn verder geen vragen of opmerkingen over de overige ingekomen stukken.

4. WAAVA – Raadsvoorstel vaststelling Nota waarderen, activeren en afschrijven vaste activa

Mevrouw Koolenbrander licht de aanpassingen toe: Het startmoment van afschrijven wordt aangepast. Voorheen begon de gemeente met afschrijven op *investeringen met maatschappelijk nut* op 1 januari van het jaar, volgend op de datum van ingebruikname. *Investeringen met bedrijfseconomisch nut* werden bij ingebruikname direct geactiveerd. Het BBV staat twee verschillende startmomenten niet meer toe. Er wordt voorgesteld om het regime van

bedrijfseconomisch nut als algemene lijn aan te houden. Dit heeft verschuiving van lasten tot gevolg – er wordt eerder geactiveerd maar ook eerder gestopt. Mevrouw Koolenbrander wijst erop dat dit uitsluitend voor nieuwe investeringen geldt.

Waarom wordt er onderscheid gemaakt tussen economisch nut en maatschappelijk nut? Mevrouw Koolenbrander legt uit dat investeringen met economisch nut inkomsten genereren. Er wordt op afgeschreven gedurende de periode van actief gebruik. Voor investeringen met economisch nut geldt een lagere activeringsgrens. Alle investeringen boven € 100.000 komen op de balans bij de afschrijvingen, van alles onder die grens worden de lasten ineens genomen. Voor investeringen met maatschappelijk nut, wegeen en parken bijvoorbeeld, is de activeringsgrens hoger, namelijk € 5 miljoen. De hogere activeringsgrens voor investeringen met maatschappelijk nut zorgt ervoor dat de begroting flexibeler blijft: de last wordt ineens genomen en niet over meerdere jaren uitgesmeerd.

Volgens de heer Van Vugt is de grens van € 5 miljoen aan de hoge kant, landelijk gezien. Een aandachtspunt, want als de totale omvang van niet-geactiveerde posten te hoog is, bijvoorbeeld omstreeks € 15 à € 20 miljoen, is dat in het kader van het BBV niet toegestaan. De basisregel is: activeren. Echter, om het werkbaar te houden worden er uitzonderingen toegestaan. Voorbeeld: aanleg van een fietspad dat € 100.000 kost. De totale omvang van investeringen met maatschappelijk nut dat ten laste wordt gebracht van de exploitatie mag *niet materieel* zijn in de totale begroting. De accountant controleert dit en ziet hierop toe. De heer Van Vugt vult daarop aan dat de activeringsgrens voor investeringen met economisch nut over het algemeen en ook in Utrecht lager is gesteld omdat het belangrijk is om de activa goed in het oog te houden, want meestal kunnen ze na verloop van tijd worden verkocht of ingeruild. Voor investeringen met maatschappelijk nut, bijvoorbeeld een fietspad, geldt dat niet.

Mevrouw Koolenbrander vraagt aandacht voor te activeren kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen. Volgens het BBV is activeren toegestaan, maar in Utrecht worden ze direct ten laste van het resultaat gebracht. In de nieuwe nota is een uitzondering opgenomen voor kosten voor het oversluiten of afkopen van leningen of financiële derivaten. Een van de leden vraagt zich af of de regel is bedoeld om het risico van een negatieve opbrengst uit derivaten te spreiden. Wat zijn de gevolgen voor de lopende begroting en het weerstandsvermogen als de raad dit voorstel aanneemt? Mevrouw Koolenbrander antwoordt dat de regel inderdaad is bedoeld om het risico beter te beheersen en veronderstelt dat het effect op het weerstandsvermogen minimaal is, omdat er ook nu al een beheersingsmaatregel is getroffen. Op verzoek van de Adviescommissie zullen de effecten inzichtelijk worden gemaakt.

De afgelopen jaren is de gemeente een paar keer afgeweken van de Afschrijvingstabel, namelijk bij de kreditaanvraag Domtoren en die voor de inrichting van het Stadhuis. Als het college van de tabel afwijkt, wordt dat in principe aan de raad voorgelegd. In de voorliggende nota wordt dit principe vastgelegd in een nieuwe regel.

Zie blz. 23 van de nota: daar wordt aangegeven dat het in uitzonderlijke gevallen is toegestaan om de vorming van een kapitaallastenreserve geheel of gedeeltelijk achterwege te laten. Mevrouw Koolenbrander geeft aan dat hiervoor is gekozen bij de investeringen in bereikbaarheid omdat anders het budget voor het Meerjarenplan Bereikbaarheid te zwaar zou worden belast. Die investeringen werden wél geactiveerd, zodat de lasten over vijftien jaar zouden worden uitgesmeerd. Dat was echter een uitzondering, die indertijd dan ook explicet aan de raad werd voorgelegd.

Waarom wordt er altijd afgeschreven tot nul? Mevrouw Koolenbrander legt uit dat dit wordt gedaan om begrotingsruimte te hebben aan het einde van de levensduur van een activum. De vrijvallende kapitaallast kan dan worden geherinvesteerd, zodat het activum zijn maatschappelijk nut behoudt. Hier wordt tegenin gebracht dat van veel investeringen duidelijk is dat die na een afschrijvingstermijn van dertig jaar niet volkomen waardeloos zullen zijn – bijvoorbeeld het Stadskantoor. Is het mogelijk om de afschrijvingstermijn daarop aan te passen? Volgens mevrouw Koolenbrander staat de BBV dat toe, mits er aan het begin van de afschrijvingsperiode de restwaarde aan het eind wordt bepaald. Dit gebeurt in Utrecht nu niet omdat het niet is vastgelegd in beleid. Er wordt wel onderzocht of het toch mogelijk is, en hoe dat dan zou uitpakken. Mevrouw Zwetsloot tekent hierbij aan dat de BBV differentiatie niet toestaat: als je ervoor kiest bij een bepaald activum, moet je het bij alle activa hetzelfde doen. Veel panden zijn al vele jaren bij de gemeente in bezit; het zou erg arbeidsintensief zijn om uit te zoeken wat de restwaarde had kunnen zijn aan het begin van de afschrijvingsperiode, en dat is ook niet altijd meer mogelijk.

Hoe kan de raad dit proces monitoren? De Adviescommissie zou graag meegenomen willen worden en op de hoogte willen blijven van de overwegingen. Er wordt afgesproken dat de resultaten van het lopende onderzoek vóór de zomer met de Adviescommissie worden gedeeld.

Hoofdstuk 10 (blz. 23 e.v.), grondexploitaties, is nieuw. Hierin wordt de wettelijke bepaling vastgelegd dat de raad bij aanvang van een grondexploitatie bepaalt wat er tot die grondexploitatie behoort, en wat andere activa zijn. De heer Roodenburg vraagt of je later alsnog kunt besluiten om een investering – die eerst onderdeel was van een grondexploitatie – alsnog te activeren, een brug bijvoorbeeld. Volgens de heer Van Vugt mag dat wel, onder voorwaarden en met goede argumenten. Het is niet de bedoeling van de wetgever dat een gemeente gaat ‘shoppen.’ Bovendien kan zo’n ingreep nog fiscale gevolgen hebben (vennootschapsbelasting). Het mag dus wel, maar het moet uit te leggen blijven.

Op een vraag naar de Afschrijvingstabel antwoordt mevrouw Koolenbrander dat deze door het college wordt vastgesteld en ter informatie aan de raad wordt gestuurd. Deze dekt in principe alle investeringen. Ten opzichte van de oude tabel is de afschrijvingsduur van kunstgrasvelden verkort, omdat ze wat minder lang meegaan dan werd aangenomen. De afschrijvingstermijn

voor gebouwgebonden installaties is veertig jaar gebleven. Hierop vraagt de Adviescommissie zich af of er een verband is tussen de technische levensduur en de afschrijvingstermijn. Volgens de heer Van Vugt is daar een keuzemogelijkheid; in het Stadskantoor bijvoorbeeld, is er gekozen voor activering van het gehele gebouw, inclusief technische installaties, voor een termijn van veertig jaar. Als er nu na vijftien jaar een lift zou moeten worden vervangen, dan moet dat in één keer ten laste van de exploitatie (of ten laste van een inmiddels gevormde voorziening voor groot onderhoud). De gemeente mag de nieuwe lift niet opnieuw activeren. Zou er gekozen zijn voor een ‘componentenvariant’ mag de vervangingsinvestering worden geactiveerd, bijvoorbeeld voor vijftien jaar. Wat eenmaal is gekozen, mag tussentijds niet worden gewijzigd.

Wat kan de raad nu het beste kiezen, een ‘totaalbenadering’ of ‘componentenbenadering?’ Dat wordt een politieke keuze, zegt de heer Van Vugt, je kunt activeren en sparen voor vervanging; voor de begroting zijn de lasten dan gelijk. Veel gemeenten kiezen voor de componentenbenadering, hoewel dat meer administratieve last veroorzaakt. Daar staat echter meer stabiliteit tegenover. Voor de huidige begroting zou het kunnen betekenen dat de lasten vanaf het startpunt wat hoger zijn.

Indien wordt besloten conform voorliggend voorstel zal het gevolg zijn dat de componentenbenadering in principe niet zal worden toegepast.

Zie hoofdstuk 7 van de nota (blz. 23 e.v.), Afschrijvingen. Mevrouw De Koning merkt op dat er niet wordt afgeschreven op gronden. Klopt het dat er in de totaalbenadering dan niet op gronden hoeft te worden afgeschreven? Dat klopt, zegt mevrouw Koolenbrander, en dat wordt ook niet gedaan.

Ten slotte stemt de Adviescommissie in met agendering van de nota bij de Commissie Mens & Samenleving.

5. Raadstoets

Zie het voorstel voor de aanpak, bij vergaderstukken. De Adviescommissie vindt het belangrijk dat de raad de regie houdt. Volgens mevrouw Rijnders wordt daar rekening mee gehouden.

De heer Van Vugt complimenteert de gemeente met de wijze van behandelen, en adviseert zo scherp mogelijke vraagstelling, om de gewenste informatie zo duidelijk mogelijk te krijgen. Daarnaast adviseert de accountant om op een bepaald taakveld in de begroting te focussen, om scherpte in de vraagstelling te houden. Er wordt afgesproken dat de accountants zullen worden uitgenodigd voor de startbijeenkomst.

Zie de bijlage bij het voorstel, Onderwerpkeuzes. De voorzitter vraagt de aanwezige raadsleden om hun fractiewoordvoerders aan te sporen om deel te nemen. Er zijn zes plaatsen.

6. Evaluatie Programmabegroting 2020

Zie de voorstellen die naar aanleiding van de evaluatie zijn gedaan (blz. 1 van het evaluatiedocument). In het eerste voorstel, duidelijkheid scheppen in het doorlopen van de blokken buiten de dagdelen, kan de Adviescommissie zich vinden, maar er wordt bij aangetekend dat de blokken nogal ongelijk waren verdeeld. Meer evenwicht is wenselijk. Hierop geeft mevrouw Rijnders aan dat het de bedoeling is dat het programma gaat doorlopen: een blok begint direct nadat het vorige blok is afgewerkt. Dat is echter niet mogelijk als er veel verschillende bijeenkomsten in één blok vallen.

De informatiebijeenkomst (technische briefing), voorafgaand aan de behandeling van de programmabegroting, liep niet goed. Mevrouw Rijnders wijst erop dat daarvoor een ander voorstel zal worden gedaan bij de volgende technische briefing (bijv. bij minimaal drie aanmeldingen gaat de informatiebijeenkomst voor een programma-onderdeel door).

Zie voorstel 5, meer inhoudelijk debat. Er wordt opgemerkt dat het de bedoeling is dat alle fracties dit ter harte nemen: we gaan hoffelijk met elkaar om, met wederzijds respect.

Aanvullende suggestie: er wordt voor gepleit om voor de dinsdagavonden (avond financien) geen spreektijden toe te kennen.

De verbeterpunten worden overgenomen.

7. Jaarplan Adviescommissie 2020

De volgende vergadering is op 20 februari a.s. De eerste technische begrotingswijziging wordt dan behandeld, de treasurer wordt uitgenodigd voor een toelichting op de voortgang onderzoek cederen kasstromen erfpachtcontracten, het nieuwe Financieringsstatuut en de Regeling risicovolle projecten zal worden besproken.

Voor de vergadering van 26 maart a.s. zullen er onderwerpen van de groslijst worden gekozen. Daarnaast zal de accountant de aanpak van de digitale controle toelichten en de resultaten van de IT audit bespreken. Rond de zomer wil de accountant met de Adviescommissie van gedachten wisselen over de financiële positie van de gemeente.

Hierna verlaat de ambtelijke organisatie de vergadering.

8. Rondvraag en sluiting

De Adviescommissie vraagt de accountant naar de stand van zaken van de controle. De heer Van Vugt meldt dat de voorbereidingen voor de jaarrekeningcontrole lopen; dat gaat goed. Er kunnen een aantal bevindingen met betrekking tot regelgeving en risico's worden verwacht, onder andere bij grondexploitaties. De discussies hierover verlopen professioneel en zijn van goed niveau, vindt de heer Van Vugt; de ambtelijke organisatie en de accountants moeten in eerste jaar uiteraard ook aan elkaar wennen.

Het is de accountant opgevallen dat het aanleveren van documenten bij bepaalde terreinen redelijk wat moeite kost; dit kwam bij de raadstoets van vorig jaar ook naar voren.

Wat betreft de besprekings van het raadsvoorstel WAAVA vindt de heer Van Vugt dat de Adviescommissie de belangrijke punten eruit heeft weten te halen: de componentenbenadering, de afschrijvingsgrenzen, de restwaarde. Overigens is de gemeentelijke regelgeving terughoudend met restwaarden, want de rijksoverheid is bang dat gemeenten geflakteerde waarden op de balans zetten. Dit is in het verleden wel met schoolgebouwen gebeurd: gemeenten schreven ze in zestig jaar af, terwijl scholen, gebouwd in de jaren 1960, 1970 en 1980 meestal zo lang niet meegaan. Ten slotte adviseert de heer Van Vugt om met de ambtelijke organisatie niet alleen over de termijnen te spreken, maar ook over de wijze van afschrijving – annuïtair of lineair.

Afscheid

De heer Roodenburg treedt uit de Adviescommissie omdat hij uit de gemeenteraad treedt. Namens allen bedankt de voorzitter hem voor zijn actieve deelname en de goede samenwerking.

Daarna wordt de vergadering gesloten.

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

nummer	datum	agendapunt	portefeuille	onderwerp	organisatie	status	antwoord of voortgang
(71/427) 20/M14	Raad 23-01-20	Debat COA-opvanglocatie De Meern	Asiel en Integratie	M14 Duidelijke afspraken over asielopvang in De Meern	Asiel en Integratie	afhandelen per 23-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(72/427) 20/M12	Raad 23-01-20	Debat COA-opvanglocatie De Meern	Asiel en Integratie	M12 Duidelijke communicatie, vast aanspreekpunt, snelle onderlinge uitwisseling en terugkoppeling bij melding	Asiel en Integratie	afhandelen per 23-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(73/427) 20/M10	Raad 23-01-20	Debat COA-opvanglocatie De Meern	Asiel en Integratie	M10 Belang van het kind centraal	Asiel en Integratie	afhandelen per 23-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(74/427) 20/M7	Raad 23-01-20	Debat COA-opvanglocatie De Meern	Asiel en Integratie	M7 Investeer in veiligheid en openbare ruimte rond de Meentweg	Asiel en Integratie	afhandelen per 23-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(83/427) 20/T5	cie. M&S 16-01-20	Raadsbrief Voorgenomen beslissing op aanvraag van COA Meentweg 168 De Meern - evaluatie	Asiel en Integratie	De wethouder komt de 1e keer na een half jaar na ingebruikname met een evaluatie met betrekking tot de opvanglocatie KWV aan de Meentweg.	Asiel en Integratie	afhandelen per 25-12-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(84/427) 20/T3	cie. M&S 16-01-20	Raadsbrief Voorgenomen beslissing op aanvraag van COA Meentweg 168 De Meern - evaluatie kleinschalige voorzieningen	Asiel en Integratie	De wethouder gaat de ervaringen met een aantal Kleinschalige Voorzieningen op het proces evalueren en zal dit met raad delen. (2020 Q4) Tot die tijd worden geen COA-aanvragen op dergelijke voorzieningen gehonoreerd.	Asiel en Integratie	afhandelen per 25-12-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(201/427) 19/T442	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - Landelijke Vreemdelingen Voorziening	Asiel en Integratie	De wethouder zegt toe in Q2 2020 de raad te informeren over de stand van zaken Landelijke Vreemdelingen Voorziening	Asiel en Integratie	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(329/427) 19/T251	cie. M&S 26-06-19	VJN 2019 - Maatschappelijke ondersteuning, incl. asiel + integratie - statushouders	Asiel en Integratie	De wethouder zegt toe om de raad voor het einde van 2019, bij het aanbieden van de notitie voor de aanpak lokale inburgering, de suggestie om het langdurig volgen van statushouders, mee te nemen, dan wel aan te geven waarom dit niet in het voorstel past.	Asiel en Integratie	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(363/427) 19/M57	Raad 23-05-19	Actuele moties	Asiel en Integratie	Actuele Motie M63 Van Nationaliteit Onbekend naar Staatloos	Asiel en Integratie	afhandelen per 31-12-19 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toeleggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(366/427) 19/M47	Raad 09-05-19	Actuele Moties	Asiel en Integratie	M47 Pilot Landelijke vreemdelingen Voorziening Utrecht	Asiel en Integratie	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(420/427) 17/T48	cie. M&S 23-02-17	Raadsbrief Integratie Statushouders	Asiel en Integratie	De wethouder komt uiterlijk in april 2017 terug op de vraag of er doelstellingen kunnen worden gesteld t.a.v. het aantal statushouders dat vrijwilligerswerk doet.	Asiel en Integratie	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(108/427) 19/LIS92	Raad 12-12-19		Bestuurlijke Zaken	VNG ledenbrief - Totaalpakket moties, preadviezen en brieven Buitengewone ALV 29 november (op LIS raadsvergadering d.d. 19 december 2019). Behandeladvies: het college verzoeken middels een raadsbrief verslag te doen van deze Ledenvergadering - in vervolg op de Raadsbrief van 19 november 2019.	Bestuurlijke Zaken	afhandelen per 23-01-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(49/427) 20/T32	cie. M&S 13-02-20	Raadsvoorstel Beheer- en privacyverordening Basisregistratie Personen (BRP) en gemeentelijke bevolkingsadministratie	Burgerzaken	De burgemeester komt in Q1 van dit jaar, na overleg met de NVVB of BZK, met een memo waarin wordt ingegaan op de vraag vanuit de VVD over het waarom bepaalde organisaties de BRP bevragen.	Burgerzaken	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(183/427) 19/LIS80	Raad 25-11-19		Burgerzaken	Reactie Solgu op raadsbrief d.d. 6 november 2019 over toegankelijkheid stemlokalen. Ter afdoening in handen stellen van het college. De raad ontvangt een afschrift van het antwoord.	Burgerzaken	afhandelen per 06-01-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(263/427) 19/LIS56	Raad 25-09-19		Burgerzaken	Op verzoek van de raad is het voorgestelde behandeladvies (voor kennisgeving aannemen) zoals aangegeven op de Lijst Ingekomen Stukken t.b.v. raadsvergadering d.d. 19 september jl. als volgt aangepast: het college verzoeken middels een raadsbrief een reactie te geven op de brief.	Burgerzaken	afhandelen per 06-11-19 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(88/427) 19/T572	Raad 19-12-19	RV De Machinerie	Cultuur	M488 Een jongerencultuurpanel	Saskia Kluitmans (Cultuur)	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(92/427) 19/M492	Raad 19-12-19	24 Raadsvoorstel Investeringsbijdrage De Machinerie (locatie voor film- en beeldcultuur)	Cultuur	M492 kostenoverschrijdingen de Machinerie. Dan versoering	Saskia Kluitmans (Cultuur)	afhandelen per 01-09-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toeleggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(93/427) 19/M490	Raad 19-12-19	24 Raadsvoorstel Investeringsbijdrage De Machinerie (locatie voor film- en beeldcultuur)	Cultuur	M490 Machinerie Duurzaam	Saskia Kluitmans (Cultuur)	afhandelen per 27-02-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(94/427) 19/M486	Raad 19-12-19	24 Raadsvoorstel Investeringsbijdrage De Machinerie (locatie voor film- en beeldcultuur)	Cultuur	M486 onafhankelijke directeur ook na 3 jaar	Saskia Kluitmans (Cultuur)	afhandelen per 26-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(114/427) 19/T555	cie. M&S 28-11-19	Raadsbrief Voorstel nieuwe doelstellingen en indicatoren programma Cultuur	Cultuur	De wethouder stuurt in februari een raadsbrief met de stand van zaken van de indicatoren en doelstellingen voor het programma cultuur, voordat deze terugkomen in de Voorjaarsnota 2020 (raadsvoorstel).	Florens Booij (Cultuur)	afhandelen per 28-02-20 actueel	antwoord: De brief aan de raad is op 3 maart 2020 verstuurd
(115/427) 19/T554	cie. M&S 28-11-19	Raadsvoorstel Investeringsbijdrage De Machinerie (locatie voor film- en beeldcultuur)	Cultuur	De wethouder zegt toe dat zodra de afspraken en prestatieafspraken met de CV gemaakt zijn, zij deze deelt met de raad.	Saskia Kluitmans (Cultuur)	afhandelen per 01-09-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(170/427) 19/T509	Raad 14-11-19	Programmabegroting 2020	Cultuur	M348 Jongeren in Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern zitten te springen om cultuur	Stefanie Weijsters (Cultuur)	afhandelen per 31-12-20 actueel	antwoord: De nadere regel 'Subsidie cultuurprogramma jongeren Leidsche Rijn/Vleuten-De Meern 2020-2021' is 3 maart 2020 gepubliceerd en tussen 1 april en 1 juni kan hiervoor een aanvraag ingediend worden. Op 5 maart 2020 is de raad geïnformeerd via de raadsbrief 'Voortgang cultuurprogramma jongeren Leidsche Rijn/Vleuten-De Meern.
(208/427) 19/T428	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - Cultuur	Cultuur	In het 1e kwartaal van 2020 ontvangt de raad een brief over onderwijs en The city of literature.	Jeske van Vossen (Cultuur)	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(264/427) 19/T360	cie. M&S 12-09-19	Cultuurnota 2021-2024 'Kunst kleurt de stad'	Cultuur	Voor de kerst 2019 komt de wethouder met de evaluatie van Utrechtse Marketing als geheel. Ook culturele zondagen komen hierin terug.	Saskia Kluitmans (Cultuur)	afhandelen per 01-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toeleggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(265/427) 19/T359	cie. M&S 12-09-19	Cultuurnota 2021-2024 'Kunst kleurt de stad'	Cultuur	Voor de Voorjaarsnota komt de wethouder t.a.v. betaalbare werkplekken terug op mogelijkheden die er zijn in regionaal verband.	Saskia Kluitmans (Cultuur)	afhandelen per 23-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(266/427) 19/T358	cie. M&S 12-09-19	Cultuurnota 2021-2024 'Kunst kleurt de stad'	Cultuur	De wethouder onderzoekt het traject voor zakelijk leiders en komt hier in het eerste kwartaal van 2020 op terug.	Bas Jongmans (Cultuur)	afhandelen per 01-04-20 actueel	antwoord: Zie raadsbrief 'Zakelijke leiders culturele sector' van 19 februari 2020 (kenmerk 7322184).
(267/427) 19/T357	cie. M&S 12-09-19	Cultuurnota 2021-2024 'Kunst kleurt de stad'	Cultuur	De raad ontvangt voor de Voorjaarsnota een evaluatie van de subsidie-aanvragen voor de tweejarige regeling.	C Labib (Cultuur)	afhandelen per 22-04-21 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(268/427) 19/T356	cie. M&S 12-09-19	Cultuurnota 2021-2024 'Kunst kleurt de stad'	Cultuur	De raad ontvangt in februari 2020 een update van het plan huisvesting creatieve sector.	Saskia Kluitmans (Cultuur)	afhandelen per 28-02-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(304/427) 19/T312	Raad 11-07-19	VJN 2019	Cultuur	19/M146 Jongerencultuurhuis Leidsche Rijn: niet wachten tot 2022	Stefanie Weijsters (Cultuur)	afhandelen per 31-12-21 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(308/427) 19/T307	Raad 11-07-19	VJN	Cultuur	19/M131 Meer Diversiteit in Cultuursector	C Labib (Cultuur)	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(316/427) 19/M195	Raad 11-07-19	VJN 2019	Cultuur	Kracht voor de Utrechtse nacht	Bas Jongmans (Cultuur)	afhandelen per 29-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(333/427) 19/T235	cie. M&S 26-06-19	VJN 2019 - cultuur - evaluatie van Utrecht Marketing	Cultuur	De raad ontvangt in het 4e kwartaal van 2019 de resultaten en acties ten aanzien van cultuur en cultuurpromotie, uit de evaluatie van Utrecht Marketing.	Saskia Kluitmans (Cultuur)	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(343/427) 19/M98	Raad 06-06-19	Jaarstukken 2018	Cultuur	M98 overnemen aanbevelingen raadstoets cultuur	Jeske van Vossen (Cultuur)	afhandelen per 01-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(117/427) 19/M456	Raad 05-12-19	Nota Dierenwelzijn	Dierenwelzijn	M456: 144 Red een Dier in de Nota Dierenwelzijn	P Maaswinkel (Dierenwelzijn)	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(121/427) 19/T552	Raad 05-12-19	Nota Dierenwelzijn	Dierenwelzijn	M455 Verbeter Vissenwelzijn	P Maaswinkel (Dierenwelzijn)	afhandelen per 30-12-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(182/427) 19/LIS84	Raad 26-11-19		Dierenwelzijn	De heer J. van Eldik over tips voor een bewuster insectenbeheer. Voor advies in handen stellen van het college en de raad hierover informeren.	Dierenwelzijn	afhandelen per 07-01-20 actueel	antwoord: Antwoordbrief is op 4 december 2019 verzonden. Afschrift aan de raad is op 3 januari 2020 verzonden.
(305/427) 19/T311	Raad 11-07-19	VJN 2019	Diversiteit	19/M143 Samen zeggen we NEE tegen discriminatie	Diversiteit	afhandelen per 01-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(318/427) 19/M181	Raad 11-07-19	VJN 2019	Diversiteit	Afvaardiging Keti Koti herdenking Utrecht	Portefeuilles	afhandelen per 31-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(319/427) 19/M180	Raad 11-07-19	VJN 2019	Diversiteit	Onderzoek naar mogelijk excuses Utrechtse aandeel in het slavernijverleden	Diversiteit	afhandelen per 30-07-21 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(335/427) 19/T226	cie. M&S 26-06-19	VJN 2019 - Diversiteit - anti-discriminatieagenda	Diversiteit	De wethouder komt, bij de rapportage over de anti-discriminatieagenda, terug op vragen om tot een zgn. overkoepelende agenda te komen.	Diversiteit	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(379/427) 19/T77	Vragenuur 21-02-19	Vragenuur	Diversiteit	Vragen van mevrouw Ferket (D66), de heer Van der Zweth (PvdA), de heer Van Heuven (PvdD) mevrouw Deldjou Fard (GroenLinks), mevrouw Oosters (Student & Starter) en mevrouw Rajkowski (VVD) inzake Verkenning EuroPride 2022. Wethouder Voortman zal met de organisatie van de Utrecht Canal Pride spreken over de mogelijkheid van samenwerking bij het uitbrengen van een bid voor de Europride in Utrecht en de gemeenteraad daarover informeren.	Diversiteit	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toeleggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(221/427) 19/T401	Vragenuur 26-09-19	Vragenuur van 26 september 2019	Erfgoed	Vragen van de heer Gilissen (VVD) en de heer Van Waveren (CDA) inzake "Geef de Unie een permanente en prominente plek in Utrecht". Wethouder Verschuur zal in het eerste kwartaal van het volgend jaar in gesprek gaan met het Centraal Museum en het Utrechts Archief over de mogelijkheden om de Unie van Utrecht beter onder de aandacht te brengen en de raad informeren over de uitkomsten van dat overleg.	Erfgoed	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(14/427) 20/T57	Vragenuur 12-03-20	Vragen van de heer Bakker (D66), mede namens de fracties van GroenLinks, VVD, PvdA, PVV, SP, Student & Starter, DENK, CU en CDA inzake Doe mee aan landelijk onderzoek over financiële gevolgen riksbeleid.	Financiën	Vragen van de heer Bakker (D66), mede namens de fracties van GroenLinks, VVD, PvdA, PVV, SP, Student & Starter, DENK, CU en CDA inzake Doe mee aan landelijk onderzoek over financiële gevolgen riksbeleid. Wethouder Klein zal het door de gemeente Enschede gebruikte analyse-instrument voor de gemeente Utrecht invullen c.q. gebruiken en bekijken in hoeverre meer voor Utrecht relevante zaken meegenomen kunnen worden in het model, en de raad daarover uiterlijk in het tweede kwartaal informeren.	Financiën	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(47/427) 20/T34	cie. M&S 13-02-20	Raadsvoorstel Vaststelling Nota waarderen, activeren en afschrijven van vaste Activa (WAAVA)	Financiën	De wethouder zegt in relatie tot de nota WAAVA toe voor de zomer 2020 een brief naar de raad te sturen met meer informatie over de volgende onderwerpen naar aanleiding van een onderzoek: wel/niet afschrijven tot de restwaarde, componentenmethode versus huidige afschrijvingssystematiek, afschrijving verschillende soorten gebouwen, ondergrens activeren van euro 5 mln., de daarbij behorende financiële consequenties (o.a. wel/niet terugwerkende kracht) en de relevante wet- en regelgeving (zoals de BBV).	Annemarie Koolenbrander (Financiën)	afhandelen per 27-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(122/427) 19/T551	Raad 05-12-19	Nota Reserves	Financiën	M454 Laat revolverende fondsen echt werken	Agnes Scholte (Financiën)	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(123/427) 19/T550	Raad 05-12-19	Nota Reserves	Financiën	M453 Reserve parkeerexploitatie op orde	Agnes Scholte (Financiën)	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(173/427) 19/T507	Raad 14-11-19	Programmabegroting 2020	Financiën	M333 Geef zaken in verhouding weer	Sebastiaan van den Bogaard (Financiën)	afhandelen per 30-11-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(177/427) 19/M334	Raad 14-11-19	7. RV Programmabegroting 2020	Financiën	M334 Maak initiatieven mogelijk door meer flexibel en zonder schotten	Annemarie Koolenbrander (Financiën)	afhandelen per 30-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(216/427) 19/T409	cie. M&S 29-10-19	PGB 2020 - info-graffic voor bewoners	Financiën	De wethouder zegt om bij de VJN 2020 in een info-graffic voor bewoners (of op een andere wijze) meer inzicht te verschaffen in 'wat kost dat?	Eva Noort (Financiën)	afhandelen per 14-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(217/427) 19/T408	cie. M&S 29-10-19	PGB 2020 - Belastingheffingen per persoon	Financiën	De wethouder zegt toe om in het 1e kwartaal 2020 een brief aan de raad te sturen waarin inzicht wordt gegeven in de betekenis van de gevolgen van het invoeren van belastingheffingen (riool, afval) per persoon, waaronder mede begrepen de administratieve lasten en de efficiencyvoordelen.	Jasper Woeltjes (Financiën)	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(218/427) 19/T407	cie. M&S 29-10-19	PGB 2020 - concrete verwijzingen investeringen	Financiën	De wethouder zegt toe om bij de Programmabegroting 2021 een duidelijkere onderbouwing op te nemen bij de verschillende investeringen (met geheime status), en waar dit aan de orde is ook een concrete verwijzing naar de pagina('s) in de begroting waar de bijbehorende onderbouwing is terug te vinden.	Sebastiaan van den Bogaard (Financiën)	afhandelen per 17-09-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(219/427) 19/T406	cie. M&S 29-10-19	PGB 2020 - leges	Financiën	De wethouder zegt toe om voor de VJN 2020 een raadsbrief op te stellen met nadere informatie omtrent de kostendekkendheid van de leges en de toekomstige visie hierop	Jasper Woeltjes (Financiën)	afhandelen per 14-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(220/427) 19/T404	cie. M&S 29-10-19	PGB 2020 - Groei van de stad	Financiën	De wethouder zegt toe om bij de volgende P&C producten (eerstvolgend is de VJN 2020) het verband tussen de groei van de stad en de financiële gevolgen per programma (nog) inzichtelijker te maken.	Annemarie Koolenbrander (Financiën)	afhandelen per 14-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(232/427) 19/M302	Raad 17-10-19	RV Vaststelling Algemene Subsidieverordening (ASV)	Financiën	M302 Geen subsidie voor een topsalaris	Annemarie Koolenbrander (Financiën)	afhandelen per 25-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toeleggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(269/427) 19/T355	cie. M&S 12-09-19	Vaststelling Algemene Subsidieverordening (ASV)	Financiëns	De wethouder zegt toe dat een jaar na de inwerkingtreding van de nieuwe subsidieverordening deze zal worden geëvalueerd. Bij de evaluatie zullen ook de kleinere subsidieontvangers worden betrokken.	Annemarie Koolenbrander (Financiëns)	afhandelen per 29-01-21 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(270/427) 19/T354	cie. M&S 12-09-19	Vaststelling Algemene Subsidieverordening (ASV)	Financiëns	De wethouder zegt toe om jaarlijks gelijktijdig met de Jaarstukken een subsidiemonitor ten behoeve van de raad op te stellen die inzicht verschafft in de uitvoering door het college van het subsidiebeleid en de subsidieverordening. In de monitor wordt tevens ingegaan op de doorlooptijden van de aanvragen, de subsidieverstrekkingen aan zzp-ers, en de uitwerking van de termijnen uit de ASV in de praktijk. Ook kleinere subsidieontvangers zullen gevraagd worden input te leveren voor deze subsidiemonitor. De eerste kwantitatieve versie zal bij de jaarstukken 2019 worden meegestuurd. De kwalitatieve versie volgt bij de Jaarstukken 2020.	Financiëns	afhandelen per 16-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(271/427) 19/T353	cie. M&S 12-09-19	Zienswijze meerjarenbegroting 2020-2023 BghU	Financiëns	De wethouder zegt toe het proces te monitoren met betrekking tot (het verloop van de) bezwaren op de WOZ-waarden en hierop schriftelijk terug te komen voor de zomer 2020 met raadsbrief.	Jasper Woeltjes (Financiëns)	afhandelen per 31-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(296/427) 19/T321	Raad 11-07-19	vJN 2019	Financiëns	19/M192 laat studenten zich inschrijven	Fatiha el Amraoui (Financiëns)	afhandelen per 01-01-20 actueel	antwoord: Raadsbrief is op 11 december 2019 verstuurd.
(312/427) 19/T303	Raad 11-07-19	VJN 2019	Financiëns	19/M125 Stop de wisselende Rijksbijdrages	Annemarie Koolenbrander (Financiëns)	afhandelen per 01-01-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(336/427) 19/T217	cie. M&S 25-06-19	VJN 2019 - Financien - Nota Inkoopbeleid	Financien	<p>De wethouder zegt toe dat in de Nota Inkoopbeleid die in het 3e kwartaal aan de raad wordt toegestuurd, ook ingegaan zal worden op de mogelijkheden voor kleine ondernemers bij aanbestedingen binnen de verbetermaatregelen op het gebied van doelmatigheid.</p> <p>Cie M&S 10-10-2019: wethouder Klein zegt toe dat voor het einde van het jaar per brief een toelichting wordt gegeven met onderbouwing van uitstel tot 2021 en wat het college tot die tijd oppakt.</p>	Financien	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(340/427) 19/M105	Raad 06-06-19	Jaarstukken 2018	Financien	M105 Verantwoorden mag wel iets kritischer	Agnes Scholte (Financien)	afhandelen per 01-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(341/427) 19/M102	Raad 06-06-19	Jaarstukken 2018	Financien	M102 Jaarstukken leesbaar en op hoofdlijnen	Agnes Scholte (Financien)	afhandelen per 24-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(342/427) 19/M101	Raad 06-06-19	Jaarstukken 2018	Financien	M101 Goed verantwoorden begint met goede indicatoren	Agnes Scholte (Financien)	afhandelen per 30-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(350/427) 19/T177	cie. M&S 28-05-19	Raadsvoorstel Controleverordening	Financien	De wethouder zegt toe dat als er op inhoud reden is om financiële verordeningen en nota's aan te passen als gevolg van wijzigingen in wet- en regelgeving dan zal de wethouder dat doen. En daarover zal kort worden gerapporteerd in de Jaarstukken .	Annemarie Koolenbrander (Financien)	afhandelen per 30-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(13/427) 20/LIS7	Raad 01-04-20		Handhaving	H. Deckers over huisfeesten Uithof & Corona beleid Ter afdoening in handen stellen van het college. Raad ontvangt een afschrift van het antwoord. Per mail ambtelijk al gelijk doorgezet na binnenkomst.	Handhaving en Vergunningen	afhandelen per 13-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(347/427) 19/T187	cie. M&S 28-05-19	Jaarstukken 2018 - paragraaf informatiehuishouding	ICT/IPM/Archiefzaken	De wethouder zegt toe dat vanaf de Programmabegroting 2020 jaarlijks een paragraaf informatiehuishouding zal worden opgenomen in de programmabegroting.	ICT/IPM/Archiefzaken	afhandelen per 30-10-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toeleggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(116/427) 19/T553	cie. M&S 28-11-19	Raadsvoorstel Verordening Jeugdhulp 2020 gemeente Utrecht	Jeugd en Jeugdzorg	De wethouder zegt toe om de raad via een voortgangsrapportage in april 2020 te informeren over de pilot voor dyslexiezorg, lichtere vorm van opvoedondersteuning en trends over ZZP-ers.	Jeugd en Jeugdzorg	afhandelen per 01-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(289/427) 19/T342	cie. M&S 16-07-19	Raadsbrief Plan van Aanpak Samen Veilig Midden Nederland - stukken Wob-verzoek	Jeugd en Jeugdzorg	De wethouder stuurt verstrekte stukken n.a.v. het Wob-verzoek gewit en onder geheimhouding naar de raad. De heer Van Deún geeft nog nader aan welke stukken het wat hem betreft specifiek betreft	Jeugd en Jeugdzorg	afhandelen per 19-11-19 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(323/427) 19/M148	Raad 11-07-19	VJN 2019	Jeugd en Jeugdzorg	Doe een Vierjarigentoets	Jeugd en Jeugdzorg	afhandelen per 30-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(326/427) 19/T258	cie. M&S 26-06-19	VJN 2019 - Volksgezondheid-doorverwijzing	Jeugd en Jeugdzorg	De wethouder zegt toe om de raad voor het einde van 2019 te informeren over de uitkomsten van onderzoek naar de drie varianten van doorverwijzing van huisartsen, buurtteams en de POH GGZ.	Jeugd en Jeugdzorg	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(369/427) 19/T129	cie. M&S 18-04-19	Datalek SAVE - uitkomsten van het externe onderzoek	Jeugd en Jeugdzorg	In de brief met de uitkomsten van het externe onderzoek, neemt de wethouder ten aanzien van privacy bij toekomstige subsidieverstrekkingen mee hoe we in werkprocessen verder gaan borgen om hier beter op toe te zien (naar verwachting rond de zomer).	Jeugd en Jeugdzorg	afhandelen per 31-12-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(383/427) 19/T44	Raad 21-02-19	Vragenuur 7 februari 2019	Jeugd en Jeugdzorg	Vragen van mevrouw Assen (PvdA) inzake Pleegzorg. Wethouder Everhardt zal de raad op de hoogte brengen van de gegevens die het landelijk onderzoek inzake "breakdown" in de pleegzorg oplevert. Naar verwachting zijn de eerste resultaten in juni beschikbaar	Jeugd en Jeugdzorg	afhandelen per 01-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(387/427) 19/T09	cie. M&S 17-01-19	Raadsbrief Jongeren onder dak en opgave jongvolwassenen in Utrecht- Diversiteit	Jeugd en Jeugdzorg	In de voortgangsrapportage geeft de wethouder aan hoe wordt omgegaan met diversiteit.	Jeugd en Jeugdzorg	afhandelen per 30-11-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(388/427) 19/T08	cie. M&S 17-01-19	Raadsbrief Jongeren onder dak en opgave jongvolwassenen in Utrecht - Privacy	Jeugd en Jeugdzorg	De wethouder actualiseert eerder gegeven informatie over privacy en het delen van informatie en stuurt voor de zomer hierover een notitie naar de raad.	Jeugd en Jeugdzorg	afhandelen per 01-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toeleggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(209/427) 19/T424	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - WOB-verzoeken	Juridische Zaken	De wethouder zal in de eerste helft van 2020 een overzicht geven van de WOB-verzoeken met daarbij een aantal feitelijke en juridische inzichten.	Juridische Zaken	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(27/427) 20/T45	Vragenuur 06-02-20	Vragen van de heer Van Waveren (CDA), mevrouw Van Dun (D66) en de heer Van der Zweth (PvdA) inzake Busje komt zo? Waarom wacht Vleuten-De Meern op Buurtmobielt?	Maatschappelijke Ondersteuning	Vragen van de heer Van Waveren (CDA), mevrouw Van Dun (D66) en de heer Van der Zweth (PvdA) inzake Busje komt zo? Waarom wacht Vleuten-De Meern op Buurtmobielt? Wethouder Van Ooijen zal de raad in het eerste kwartaal van dit jaar een voorstel doen over de structurele inbedding van de lokale uitwerking van de uitgangspunten van het vervoerspact.	Sanne Koster (Maatschappelijke Ondersteuning)	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(28/427) 20/T44	cie. M&S 13-02-20	Raadsvoorstel Vaststelling Koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen	Maatschappelijke Ondersteuning	Het college gaat over 3 jaar de werking van het Koersdocument evalueren (naar verwachting medio 2023).	A Tukker (Maatschappelijke Ondersteuning)	afhandelen per 30-06-23 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(29/427) 20/T43	cie. M&S 13-02-20	Raadsvoorstel Vaststelling Koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen	Maatschappelijke Ondersteuning	De wethouder gaat voor raadsbehandeling in het Koersdocument de volgende aanpassingen doorvoeren: > een toevoeging doen over participatie en differentiatie ('richtlijn Open voorzieningen'); > het uitgangspunt 'Woningmarkt in balans' uitbreiden met stukje over wonen en zorg voor (migranten)ouderen > aan het uitgangspunt Participatie aan de zinssnede 'voorzieningen voor toekomstige bewoners' de bepaling 'en toekomstige gebruikers' toevoegen; > de beschrijving m.b.t. de normering t.a.v. huisartsen wordt gecheckt en zonodig aangepast en er wordt gekeken naar de informatie m.b.t. bouwen van voorzieningen ook int dierenwelzijn; > in 'richtlijn 7', de redactie m.b.t. mobiliteit int OV knooppunten aanscherpen; > Bijlage; de redactie m.b.t. 'zinvolle' voorzieningen voor jongeren aanpassen.	A Tukker (Maatschappelijke Ondersteuning)	afhandelen per 19-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(48/427) 20/T33	cie. M&S 13-02-20	Raadsbrief Uitvoering Wet verplichte GGZ	Maatschappelijke Ondersteuning	De wethouder komt bij de reguliere terugkoppeling na Q2 ook met evt. mededelingen over nieuwe ontwikkelingen/actualiteiten.	W Kieft (Maatschappelijke Ondersteuning)	afhandelen per 30-09-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(198/427) 19/T445	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - inburgeringsnota	Maatschappelijke Ondersteuning	De wethouder zegt toe dat in de inburgeringsnota die juli 2020 aan de raad wordt aangeboden, wordt meegenomen: informatievoorziening over wonen, werken en studeren in Utrecht (eerste stappen daartoe) voor mensen met een verblijfsvergunning en de vereniging vrijwilligers.	C Hagemeijer (Maatschappelijke Ondersteuning)	afhandelen per 31-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(200/427) 19/T443	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - verbeterplan hulpmiddelen	Maatschappelijke Ondersteuning	De wethouder zegt toe in Q2 in de voortgangsrapportage stand van zaken te geven wat betreft verbeterplan hulpmiddelen	Sanne Koster (Maatschappelijke Ondersteuning)	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(328/427) 19/T252	cie. M&S 26-06-19	VJN 2019 - Maatschappelijke ondersteuning, incl. asiel + integratie - Doelgroepenvervoer	Maatschappelijke Ondersteuning	De wethouder zegt toe om de raad in het eerste kwartaal van 2020 te informeren over de visie doelgroepenvervoer en de pilots die het college samen met partners wil gaan uitvoeren.	Sanne Koster (Maatschappelijke Ondersteuning)	afhandelen per 01-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(112/427) 19/T557	cie. M&S 28-11-19	Raadsbrief Ambitiëdocument Sterk Utrechts MBO - kamer via SSH	Middelbaar Beroepsonderwijs	De wethouder geeft voor eind januari in een memo aan welke eisen er voor MBO-studenten zijn voor een kamer via de SSH.	Middelbaar Beroepsonderwijs	afhandelen per 31-01-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(113/427) 19/T556	cie. M&S 28-11-19	Raadsbrief Ambitiëdocument Sterk Utrechts MBO - Uitvoeringsprogramma	Middelbaar Beroepsonderwijs	In januari ontvangt de raad het MBO uitvoeringsprogramma. Hierin komt een plan voor de inzet van mystery guests, een plan van aanpak Stagediscriminatie en budgetverdeling terug. Ook social return on investment en in hoeverre hiervan gebruik wordt gemaakt komt hierin terug.	Middelbaar Beroepsonderwijs	afhandelen per 31-01-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(324/427) 19/M130	Raad 11-07-19	VJN 2019	Middelbaar Beroepsonderwijs	Plan van aanpak tegen Stage discriminatie MBO-studenten	Middelbaar Beroepsonderwijs	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(403/427) 18/M93	Raad 05-07-18	VJN 2018 / Jaarrekening 2017	Middelbaar Beroepsonderwijs	M 93 MBO-Campus Lage Weide	Middelbaar Beroepsonderwijs	afhandelen per 04-07-19 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(367/427) 19/LIS26	Raad 01-05-19		Ombudszaak	Nationale ombudsman iz rapport schoolpleinvrees, gegronde klacht bewoner Utrecht (zaaknr. 6165553). De raad per brief te informeren over de wijze waarop de aanbevelingen in het rapport worden opgevolgd en de raad een afschrift te verschaffen van de reactie van het college naar de Ombudsman. Reden voor dit verzoek is dat de SP hierover eerder de schriftelijke vragen 2016/166 heeft ingediend	Ombudszaak	afhandelen per 12-06-19 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(52/427) 20/T29	Vragenuur 23-01-20	Vragen van mevrouw Ferket (D66), mevrouw Meerding (VVD), mevrouw Assen (PvdA), mevrouw Streefland (CU) en de heer Van Corler (GroenLinks) inzake Noodoplossingen lerarentekort naar aanleiding van de G4-brief aan minister Slob.	Onderwijs	Vragen van mevrouw Ferket (D66), mevrouw Meerding (VVD), mevrouw Assen (PvdA), mevrouw Streefland (CU) en de heer Van Corler (GroenLinks) inzake Noodoplossingen lerarentekort naar aanleiding van de G4-brief aan minister Slob. Wethouder Klein verwacht in het tweede kwartaal de raad te informeren over wat op basis van het plan van aanpak voor Utrecht Leert al is gedaan en bereikt, waarbij zal worden aangegeven wat het samen met de schoolbesturen opgestelde plan voor de komende periode zal zijn.	Onderwijs	afhandelen per 22-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(56/427) 20/T25	Raad 06-02-20	Utrechtse Onderwijsagenda	Onderwijs	M33 Extra inzet op lerarentekort	Onderwijs	afhandelen per 07-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(57/427) 20/T24	Raad 06-02-20	Utrechtse Onderwijsagenda	Onderwijs	M32 Het lerarentekort in beeld	Onderwijs	afhandelen per 07-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(58/427) 20/T23	Raad 06-02-20	Utrechtse Onderwijsagenda	Onderwijs	M31 Bied de leiders van morgen een plek om mee te denken	Onderwijs	afhandelen per 07-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(59/427) 20/T22	Raad 06-02-20	Utrechtse Onderwijsagenda	Onderwijs	M29 Stabiele subsidies voor het Utrechtse Onderwijs	Onderwijs	afhandelen per 07-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(66/427) 20/M36	Raad 06-02-20	Utrechtse Onderwijsagenda	Onderwijs	M36 Aanpak onder- en overadviesering in het onderwijs	Onderwijs	afhandelen per 06-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(67/427) 20/M30	Raad 06-02-20	Utrechtse Onderwijsagenda	Onderwijs	M30 Gemeente Utrecht partner Gelijke kansen Alliantie	Onderwijs	afhandelen per 06-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toeleggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(110/427) 19/T560	cie. M&S 28-11-19	Raadsvoorstel Utrechtse Onderwijs Agenda 2019-2022 'Utrecht groeit met je mee' - Binnenklimaat scholen	Onderwijs	De wethouder komt in de eerste helft van 2020 in een brief terug op het binnenklimaat in scholen.	Onderwijs	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(111/427) 19/T559	cie. M&S 28-11-19	Raadsvoorstel Utrechtse Onderwijs Agenda 2019-2022 'Utrecht groeit met je mee' - IKC	Onderwijs	De wethouder stuurt in het eerste kwartaal van 2020 een brede brief over Integrale Kindcentra. Ze komt hierin o.a. terug op de pedagogiek er achter en op de huisvesting van een IKC en op de bredere functies van een IKC.	Onderwijs	afhandelen per 31-03-20 actueel	antwoord: Zie raadsbrief 'Integrale Kindcentra in Utrecht' van 15 april 2020 (kenmerk 6325379).
(202/427) 19/T436	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - Meerjarenperspectief Onderwijs huisvesting	Onderwijs	Voor de commissiebehandeling van de Voorjaarsnota stuurt de wethouder een brief naar de raad over een ander proces ten aanzien van het MPOHV (Meerjarenperspectief Onderwijs huisvesting), waarbij inhoudelijke keuzes en bijstellingen niet een collegebesluit maar een raadsbesluit worden, die vervolgens in de begroting verwerkt kunnen worden.	Onderwijs	afhandelen per 14-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(276/427) 19/LIS47	Raad 28-08-19		Onderwijs	SPO Utrecht afschrift brief richting B&W van Utrecht over bezwaar tegen collegebesluit vaststelling leerlingprognoses 2020-2034 - zaaknr 6707232. Afdoeningssadvies: college verzoeken om de raad een afschrift van de reactie richting SPO Utrecht te doen toekomen.	Onderwijs	afhandelen per 09-10-19 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(290/427) 19/T334	cie. M&S 16-07-19	Raadsvoorstel Plan van nieuwe basisscholen 2020 - 2023 - onderwijs huisvestingsverordening	Onderwijs	Bij de herziening van de onderwijs huisvestingsverordening komt de wethouder terug op wettelijke middelen die de raad en college hebben om te sturen op de keuze van locaties	Onderwijs	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(291/427) 19/T333	cie. M&S 16-07-19	Raadsvoorstel Plan van nieuwe basisscholen 2020 - 2023	Onderwijs	De wethouder geeft aan dat ze in een volgend plan van scholen specifieke verzoeken en locaties uit de context opneemt in de beslispunten van het raadsvoorstel.	Onderwijs	afhandelen per 29-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(292/427) 19/T329	Raad 04-07-19	Vragen van mevrouw De Koning (GroenLinks), mede gesteld door mevrouw Dekker-Abdulaziz (D66) en mevrouw Zwinkels (CDA), inzake tien jaar leegstand is zonde.	Onderwijs	Vragen van mevrouw De Koning (GroenLinks), mede gesteld door mevrouw Dekker-Abdulaziz (D66) en mevrouw Zwinkels (CDA), inzake tien jaar leegstand is zonde. Wethouder Klein • zal de raad in oktober informeren of het aanhouden van het pand noodzakelijk is en zo ja, voor hoe lang.	Onderwijs	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(294/427) 19/T326	Raad 11-07-19	VJN 2019	Onderwijs	19/M217 Werkconferentie Utrechtse leraren	Onderwijs	afhandelen per 01-10-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(295/427) 19/T325	Raad 11-07-19	VJN 2019	Onderwijs	19/M215 VMBO binnen brede scholen op peil houden	Onderwijs	afhandelen per 22-06-20 actueel	antwoord: Zie raadsbrief 'Motie VMBO binnen brede scholen op peil houden' van 7 april 2020 (kenmerk 7455851).
(306/427) 19/T309	Raad 11-07-19	VJN 2019	Onderwijs	19/M138 Aanmeldbeleid Basisischolen in beeld	Onderwijs	afhandelen per 29-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(330/427) 19/T249	cie. M&S 26-06-19	VJN 2019 - Onderwijs - Integrale Kindcentra	Onderwijs	De wethouder informeert de raad in oktober over de ontwikkeling van Integrale Kindcentra.	Onderwijs	afhandelen per 01-11-19 actueel	antwoord: Zie raadsbrief 'Integrale Kindcentra in Utrecht' van 15 april 2020 (kenmerk 6325379).
(352/427) 19/T165	cie. M&S 21-05-19	Raadsvoorstel Vaststelling Nota van uitgangspunten voorschoolse educatie 2020 – 2023	Onderwijs	De wethouder zal uiterlijk 1 juni 2020 een update geven van hoe het gaat met voorschoolse educatie qua bereik, spreiding, kwaliteit, huisvesting, periodieke cijfers.	Onderwijs	afhandelen per 01-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(362/427) 19/M66	Raad 23-05-19	RV Nota van uitgangspunten voorschoolse educatie 2020-2023	Onderwijs	M66 Bestrijd achterstanden al zo vroeg mogelijk	Onderwijs	afhandelen per 24-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(370/427) 19/T120	cie. M&S 18-04-19	Raadsvoorstel Vaststelling Nota van uitgangspunten voorschoolse educatie 2020 -2023 - integrale kindcentra	Onderwijs	De wethouder stuurt het 3e kwartaal van 2019 t.a.v. huisvesting een overzicht van verder beleid t.a.v. integrale kindcentra.	Onderwijs	afhandelen per 31-03-20 actueel	antwoord: Zie raadsbrief 'Integrale Kindcentra in Utrecht' van 15 april 2020 (kenmerk 6325379).

Stand van zaken Moties, toeseggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(382/427) 19/T45	Raad 14-02-19	Vragenuur 14 februari 2019	Onderwijs	Vragen van mevrouw Assen (PvdA) inzake De toekomst van de Lukasschool in Kanaleneiland. Wethouder Klein zal een inventarisatie maken van de initiatieven die ouders ertoe hebben gebracht om hun kind bij een bepaalde school aan te melden en hierover de raad informeren vóór de raadsinformatiebijeenkomst over gelijke kansen in april.	Onderwijs	afhandelen per 12-07-19 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(389/427) 18/T332	cie. M&S 11-12-18	Positie UCK - budget online platform	Onderwijs	In de uitgangsnotitie die de raad eind maart ontvangt, geeft de wethouder de raad aan wat het budget van het online platform is. Cie M&S 10-10-2019: online platform UCK: wethouder Klein zegt dat dat de raad voor het einde van het jaar (2019) een stand van zaken wordt toegestuurd.	Liesbeth van Droffelaar (Onderwijs)	afhandelen per 01-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(404/427) 18/T144	cie. M&S 19-06-18	VJN 2018 - Tienercollege	Onderwijs	De wethouder onderzoekt in hoeverre het Tienercollege segregatie tegengaat en stuurt hierover voor eind 2018 een brief naar de raad.	Onderwijs	afhandelen per 28-12-18 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(1/427) 20/LIS14	Raad 15-04-20		Openbare orde en veiligheid	LIS Raadsvergadering d.d. 23 april 2020. Zienswijze diverse financiële stukken Veiligheidsregio Utrecht (VRU). Afdoeningsadvies: voor advies in handen stellen van het college. De raadsbesluiten dienen uiterlijk 15 juni bij de VRU aangeleverd te worden t.b.v. de AB/VRU-vergadering van 6 juli 2020.	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 27-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(2/427) 20/T62	cie. M&S 02-04-20	Coronamaatregelen en de gevolgen	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester zal zich sterk maken om dierenartsen en dierenhulpverleners op de lijst van vitale beroepen geplaatst te krijgen (PvdD)	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 02-07-20 actueel	antwoord: Bij de NCTV is verzocht om dierenartsen en dierenhulpverleners op de lijst van vitale beroepen te plaatsen. Als reactie hierop is verwezen naar de beantwoording van schriftelijke vragen van de PvdD (Wassenberg) door de minister van LNV d.d. 14 april 2020. De minister geeft in deze beantwoording aan dat de lijst van cruciale beroepsgroepen is opgesteld om noodopvang te kunnen bieden voor kinderen van ouders/verzorgers in cruciale beroepsgroepen. Om de verspreiding van COVID-19 zo veel mogelijk te kunnen beperken, is het van groot belang dat er zo min mogelijk uitzonderingen worden gemaakt op de maatregelen. De lijst is daarom beperkt gehouden.
(3/427) 20/T61	cie. M&S 02-04-20	Coronamaatregelen en de gevolgen	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester komt samen met het college in de weekbrieven terug op diverse onderwerpen, te weten communicatie in huis-aan-huisbladen, meldnummer, kwetsbare kinderen, thuisonderwijs en huiselijk geweld in relatie tot dierenwelzijn (div fracties)	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 02-07-20 actueel	antwoord: De betreffende onderwerpen zijn aan de orde gekomen in de raadsbrieven van 3 april 2020 (kenmerk 7372324/20200403) en 10 april 2020 (kenmerk 7372324/20200410).
(4/427) 20/T60	cie. M&S 02-04-20	Coronamaatregelen en de gevolgen	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester informeert de raad nog over het Deltaplan Zorg n.a.v. de vragen van de fractie van SBU	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 02-07-20 actueel	antwoord: Zie raadsbrief 'Update gevallen en aanpak coronavirus in Utrecht' van 10 april 2020 (kenmerk 7372324/20200410).
(5/427) 20/T59	cie. M&S 02-04-20	Debat Coronamaatregelen en de gevolgen	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester gaat de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de diverse instanties op papier zetten (SBU)	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 02-07-20 actueel	antwoord: Zie bijlage bij raadsbrief 'Update gevallen en aanpak coronavirus in Utrecht' van 10 april 2020 (kenmerk 7372324/20200410).

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(6/427) 20/T58	cie. M&S 02-04-20	Debat Coronamaatregelen en de gevolgen	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester gaat bij de directeur Publieke Gezondheid na of er informatie verzameld kan worden die de gemeenteraad inzicht kan geven in het verloop van de virus (VVD).	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 02-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(21/427) 20/M68	Raad 12-03-20	Actuele moties	Openbare orde en veiligheid	M68 Stop intimidatie abortuskliniek	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(32/427) 20/T42	Raad 20-02-20	Vaststelling Uitvoeringsprogramma IVP	Openbare orde en veiligheid	M63 campagne Je bent een rund als je een druglijn runt (motie is overgenomen en ingetrokken)	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 01-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(35/427) 20/M62	Raad 20-02-20	Vaststelling Uitvoeringsprogramma Integraal Veiligheidsplan (IPV)	Openbare orde en veiligheid	M62 Is gemeentelijk ombudsman terug van weggeweest?	Juridische Zaken	afhandelen per 01-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(36/427) 20/M61	Raad 20-02-20	Vaststelling Verordening tot wijziging van de APV Utrecht 2010	Openbare orde en veiligheid	M61 extra regels vragen zorgvuldige uitvoering	Handhaving	afhandelen per 01-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(37/427) 20/M60	Raad 20-02-20	Vaststelling Verordening tot wijziging van de APV Utrecht 2010	Openbare orde en veiligheid	M60 Passende ondersteuning en begeleiding bij een vergunningsaanvraag	Handhaving	afhandelen per 01-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(77/427) 20/T11	cie. M&S 16-01-20	Raadsvoorstel Vaststelling Verordening tot wijziging van de APV Utrecht 2010: Tegengaan onveilig, niet leefbaar en malafide ondernemersklimaat	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester gaat voor raadsbehandeling <ul style="list-style-type: none"> - indicatoren/stappenplan opnemen in de toelichting van de APV. - het Samenhangscriterium beschrijven. - de passage over de Vreemdelingwet er uit halen. - in de toelichting voorbeelden opnemen m.b.t. de wijgeringsgronden 'leefbaarheid' en 'slecht levensgedrag'. - in de toelichting criteria opnemen m.b.t. aanwijzingsbesluit.	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 13-02-20 actueel	antwoord: Deze aanpassingen zijn doorgevoerd voor de raadsbehandeling op 20-02-20. Toezegging is daarmee nagekomen.
(78/427) 20/T10	cie. M&S 16-01-20	Raadsvoorstel Vaststelling Uitvoeringsprogramma Integraal Veiligheidsplan (IPV) 2019 - 2022	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester gaat na hoe de bewustwording t.a.v. etnisch profileren bij VTH kan worden bevorderd en komt daar via een memo op terug bij de raad.	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 30-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(79/427) 20/T9	cie. M&S 16-01-20	Raadsvoorstel Vaststelling Uitvoeringsprogramma Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2019 - 2022 - aanpassingen	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester gaat voor raadsbehandeling de redactie van een aantal bepalingen in het uitvoeringsplan aanpassen; o.a. t.a.v. passages m.b.t. Save en Veilig Thuis, de begeleiding van ex-gedetineerden (nu benoemd als uitgevoerd door buurtteam), Ultimed remedium, 'we investeren in de stad'.	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 19-02-20 actueel	antwoord: de gevraagde aanpassingen zijn doorgevoerd voor de raadsbehandeling op 20-02-20. Daarmee is deze toezegging nagekomen.
(80/427) 20/T8	cie. M&S 16-01-20	Raadsvoorstel Zienswijze VRU Kadernota 2021	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester gaat apart hij in op de zorgen rondom de bezetting van vrijwillige korpsen in onze gemeente.	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 25-12-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(81/427) 20/T7	cie. M&S 16-01-20	Raadsvoorstel Zienswijze VRU Kadernota 2021	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester gaat bij het VRU wensen rondom de doorontwikkeling van het navigatiesysteem, de mogelijkheid voor een flexibel budget en de diversiteit van het personeelsbestand onder de aandacht brengen. Verder zal hij reageren op het beschreven knelpunt rondom FLO-passage en de daartoe benodigde gelden.	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 25-12-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(96/427) 19/T568	Raad 19-12-19	17. Raadsvoorstel Verordening tot wijziging van de APV Utrecht 2010, Gemeente Utrecht, hinderlijk lachgasgebruik	Openbare orde en veiligheid	M481 Proportionaliteit bij lachgasbeleid	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 25-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(97/427) 19/M479	Raad 19-12-19	16. Raadsvoorstel Het Nieuwe Zandpad: een vernieuwde aanpak	Openbare orde en veiligheid	M479 Volg meldingen van overlast over het Nieuwe Zandpad serieus op	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 19-03-20 actueel	antwoord: Zie raadsbrief 'Uitvoering moties en toezeggingen Nieuwe Zandpad' van 12 februari 2020 (kenmerk 7302369).
(98/427) 19/M478	Raad 19-12-19	16. Raadsvoorstel Het Nieuwe Zandpad: een vernieuwde aanpak	Openbare orde en veiligheid	M478 Motie Duurzaam en natuurinclusief Nieuw Zandpad	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 25-06-20 actueel	antwoord: Zie raadsbrief 'Uitvoering moties en toezeggingen Nieuwe Zandpad' van 12 februari 2020 (kenmerk 7302369).
(99/427) 19/M477	Raad 19-12-19	16. Raadsvoorstel Het Nieuwe Zandpad: een vernieuwde aanpak	Openbare orde en veiligheid	M477 Tijdelijke natuur bij het Nieuwe Zandpad	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 25-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(101/427) 19/T567	Raad 19-12-19	16. Raadsvoorstel Het Nieuwe Zandpad: een vernieuwde aanpak	Openbare orde en veiligheid	M469 20% internetplekken op het totaal in plaats van per exploitant	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 25-06-20 actueel	antwoord: Zie raadsbrief 'Uitvoering moties en toezeggingen Nieuwe Zandpad' van 12 februari 2020 (kenmerk 7302369).
(171/427) 19/T508	Raad 14-11-19	Programmabegroting 2020	Openbare orde en veiligheid	M346 Actualiseer en verbeter het plan van aanpak Re-integratie van ex-gedetineerden	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 30-12-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(214/427) 19/T414	cie. M&S 30-10-19	PGB 2020 - Bibob	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester zal oor het einde van 2019 de raad een feitelijk overzicht van de Bibob aanvragen toesturen	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 31-03-20 actueel	antwoord: Brief hierover met kenmerk 7214173 is op 31-01-20 verzonden. Toezegging is afgedaan.
(215/427) 19/T413	cie. M&S 30-10-19	PGB 2020 - collectieve sluitingstijden Amsterdamse straatweg	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester zal in het voorjaar van 2020 de raad een evaluatie toesturen van de maatregelen in het kader van de collectieve sluitingstijden van de Amsterdamse straatweg.	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 28-05-20 actueel	antwoord: Zie raadsbrief 'Evaluatie collectieve sluitingstijden Amsterdamse straatweg' van 19 maart 2020 (kenmerk 7385588).
(239/427) 19/T387	cie. M&S 10-10-19	Raadsvoorstel 'Het Nieuwe Zandpad: een vernieuwde aanpak'	Openbare orde en veiligheid	Burgemeester zal voorafgaande aan de start van exploitatie prostitutiezone de raad informeren over de invulling van het cameratoezicht (Thema 6, VTH). (Afhandeltermijn wordt aangepast in BMT zodra meer informatie bekend is.)	Prostitutie	afhandelen per 24-12-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(409/427) 18/T37	cie. M&S 22-02-18	Raadsbrief Handhavingsprogramma 2018 - Inzet BOA's	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester komt, zodra daarover meer duidelijkheid is uit 'Den Haag', terug op de mogelijkheden van verdergaande inzet van BOA's ter ondervanging van de krapte bij de politie.	Openbare orde en veiligheid	afhandelen per 31-03-19 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(253/427) 19/LIS64	Raad 09-10-19		Personeel en Organisatie	Brief BZK over openbaarmaking nevenfuncties en neveninkomsten. Voor advies in handen stellen van het college en de raad hierover informeren.	Personeel en Organisatie	afhandelen per 20-11-19 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(275/427) 19/LIS49	Raad 29-08-19		Personeel en Organisatie	FNV-bericht over cao voor werknemers met een arbeidsbeperking. In handen stellen van het college. Middels een raadsbrief de raad informeren of er aanleiding is om actie te ondernemen op de oproep van de FNV (zaaknr. 6810674)	Personeel en Organisatie	afhandelen per 10-10-19 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(317/427) 19/M186	Raad 11-07-19	VJN 2019	Personeel en Organisatie	VOG alleen vragen voor functies waar het noodzakelijk is	Personeel en Organisatie	afhandelen per 31-03-20 actueel	antwoord: De raadsbrief is op 10 maart 2020 naar de raad verzonden.

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(331/427) 19/T245	cie. M&S 26-06-19	VJN 2019 - Personeel en organisatie - VOG	Personeel en Organisatie	De wethouder kijkt naar functies binnen de gemeente waarop mogelijk een VOG niet nodig zou zijn en informeert de raad hierover in het 3e kwartaal van 2019.	Personeel en Organisatie	afhandelen per 31-03-20 actueel	antwoord: De raadsbrief is op 10 maart 2020 naar de raad verzonden.
(154/427) 19/T525	cie. M&S 21-11-19	Tender Zandpad	Prostitutie	Nieuw tekstvoorstel: -De Politie en het OM worden gevraagd naar hun bereidheid te adviseren in de tenderprocedure . Indien deze bereidheid er is wordt advies gevraagd m.b.t. de biedingen die worden voorgelegd aan de beoordelingscommissie.	Prostitutie	afhandelen per 31-12-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(238/427) 19/T388	cie. M&S 10-10-19	Raadsvoorstel 'Het Nieuwe Zandpad: een vernieuwde aanpak'	Prostitutie	Burgemeester zal voorafgaande aan de start van exploitatie prostitutiezone de raad informeren over de hulpverlening (Thema 6, Hulpverlening) (Afhandeltermijn wordt aangepast in BMT zodra meer informatie bekend is.)	Prostitutie	afhandelen per 24-12-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(240/427) 19/T386	cie. M&S 10-10-19	Raadsvoorstel 'Het Nieuwe Zandpad: een vernieuwde aanpak'	Prostitutie	De Burgemeester gaat proberen twee jaar na de start van de exploitatie van de prostitutiezone inzichtelijk te maken wat de consequenties zijn van de prostitutiezone voor de politie-inzet en hij zal de raad daarover informeren. (Thema 6, Inzet politie). (Afhandeltermijn wordt aangepast in BMT zodra meer informatie bekend is.)	Prostitutie	afhandelen per 31-12-21 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(241/427) 19/T385	cie. M&S 10-10-19	Raadsvoorstel 'Het Nieuwe Zandpad: een vernieuwde aanpak'	Prostitutie	Voordat de burgemeester de 'Beleidsregels Toezicht' vaststelt komt hij daarop per raadsbrief terug naar de raad. Daarin wordt o.a. ook teruggekomen op waarborgen rondom de beveiligingsbedrijven (Thema 5, APV). (Afhandeltermijn wordt aangepast in BMT zodra meer informatie bekend is.)	Prostitutie	afhandelen per 31-12-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(242/427) 19/T384	cie. M&S 10-10-19	Raadsvoorstel 'Het Nieuwe Zandpad: een vernieuwde aanpak'	Prostitutie	Als op basis van een evaluatie t.z.t. kan worden overgegaan van 96 naar 128 ramen, hiertoe een raadsvoorstel wordt voorgelegd aan de raad (Thema 3, Bestemmingsplan). (afhandeltermijn wordt aangepast in BMT zodra meer informatie bekend is.)	Prostitutie	afhandelen per 31-12-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(169/427) 19/M335	Raad 14-11-19	13. RV Verordening leges 2020	Publieksdienstverlening	M335 Motie ID-kaart en leges	Burgerzaken	afhandelen per 23-07-20	(antwoord nog niet beschikbaar)
(213/427) 19/T417	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - Citydeal	Publieksdienstverlening	De raad in Q1 2020 informeren of de gemeente aansluit bij de in wording zijnde Citydeal ter voorkoming van negatieve gevolgen van de digitale dienstverlening.	Publieksdienstverlening	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(86/427) 19/T573	Raad 19-12-19	LIS 19 december 2019	Sport	Raadsbrief Evaluatie tarievenbeleid sportaccommodaties. Het college neemt vanaf 2020 een aantal nieuwe maatregelen t.a.v. het tarievenbeleid sportaccommodaties. In het najaar 2021 informeert het college de raad over de resultaten van de nieuwe maatregelen.	Sport	afhandelen per 01-10-21 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(89/427) 19/T571	Vragenuur 19-12-19	Vragen van de heer Sungur (DENK), mevrouw Kleinrensink (GroenLinks), de heer Bosse (PvdA), de heer Bakker (D66) en de heer Wijmenga (Christen Unie) inzake maatregelen van de KNVB met betrekking tot SVA Papendorp en DWSV.	Sport	Vragen van de heer Sungur (DENK), mevrouw Kleinrensink (GroenLinks), de heer Bosse (PvdA), de heer Bakker (D66) en de heer Wijmenga (Christen Unie) inzake maatregelen van de KNVB met betrekking tot SVA Papendorp en DWSV. Wethouder Van Ooijen • zal de raad vóór 1 februari 2020 een brief sturen waarin wordt gemeld welke acties zijn ondernomen en wat de actuele stand van zaken is.	Sport	afhandelen per 31-01-20 actueel	antwoord: Toezegging voldaan: Brief is verstuurd (raadsbrief KNVB-besluit DWSV en SVA Papendorp) van 7 februari 2020 met kenmerk 7065388
(176/427) 19/M354	Raad 14-11-19	7. RV Programmebegroting 2020	Sport	M354 Een nieuw startschot voor het Amaliapark	M Meininger (Sport)	afhandelen per 23-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(193/427) 19/T450	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - nieuwe sportnota	Sport	De wethouder zegt toe bij de startnotitie voor de nieuwe sportnota in Q1 2020, de verbinding tussen sport en sociaal domein mee te nemen.	Anne Damen (Sport)	afhandelen per 31-03-20 actueel	antwoord: de startnotitie met daarin aandacht voor de verbinding tussen sport en sociaal domein is op 27 maart 2020 verzonden naar de raad
(194/427) 19/T449	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - doelen uit de huidige sportnota	Sport	De wethouder zegt toe voor de kerst 2020 in een memo een stand van zaken (korte evaluatie) te geven omtrent de doelen uit de huidige sportnota, die sociaal domein en sport verbinden (waaronder werkervaringsplekken).	Niek Toussaint (Sport)	afhandelen per 18-12-20 actueel	antwoord: met de raadsbrief over de startnotitie voor de sportagenda (verstuurd op 26-03) is tevens de tussenevaluatie van de huidige sportnota naar de raad verzonden. Hierin is uitgebreid aandacht voor stavaza rond de doelen die sociaal domein en sport verbinden
(195/427) 19/T448	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - landelijke afspraak Sportakkoord	Sport	De wethouder zegt toe in memo in Q1 2020 een terugkoppeling te geven over de toepassing van de landelijke afspraak Sportakkoord in Utrecht, specifiek m.b.t. vervoer voor sporters met een beperking.	Lisanne Verberkt (Sport)	afhandelen per 31-03-20 actueel	antwoord: memo op 11 maart 2020 aangeboden aan de raad.

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(196/427) 19/T447	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - invulling Amaliapark	Sport	De wethouder zegt toe voor de VJN 2020 de raad met een brief te informeren over de invulling Amaliapark in het algemeen en in het bijzonder veiligheid en de atletiekbaan. Daarbij ook aan te geven hoe samenspraak met gebruikers en omwonenden is gegaan.	M Meininger (Sport)	afhandelen per 14-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(314/427) 19/M225	Raad 11-07-19	VJN 2019	Sport	Talentontwikkeling in de sport	Lars Veldboom (Sport)	afhandelen per 31-03-20 actueel	antwoord: Brief met beantwoording is op 24 maart verzonden naar de raad, en als bijlage toegevoegd.
(325/427) 19/T261	cie. M&S 26-06-19	VJN 2019 - Sport - Startnotitie Sportnota	Sport	De wethouder zegt toe om de raad begin 2020 een startnotitie te sturen voor de nieuwe Sportnota.	Anne Damen (Sport)	afhandelen per 31-03-20 actueel	antwoord: de startnotitie is op 27 maart 2020 verzonden naar de raad
(349/427) 19/T181	cie. M&S 28-05-19	Raadsvoorstel Jaarstukken 2018 - sporten in de openbare ruimte	Sport	De wethouder zegt toe dat over sporten in de openbare ruimte vanaf de Jaarstukken 2019 jaarlijks apart zal worden gerapporteerd in de jaarstukken.	Anne Damen (Sport)	afhandelen per 30-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(386/427) 19/T17	cie. M&S 17-01-19	Raadsbrief Bezetting sportaccommodaties - studenten- en burgerverenigingen	Sport	De wethouder geeft t.a.v. samenwerking tussen studenten- en burgerverenigingen aan dat structureler gekeken moet worden naar o.m. het gebruik van elkaars accommodaties. Voor de zomer van 2020 geeft hij in een brief aan hoe deze samenwerking functioneert.	S van Meerkerk (Sport)	afhandelen per 29-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(249/427) 19/T372	Vragenuur 19-09-19	Vraag van de heer Van Waveren (CDA) over de afspraken met Klépierre over het Stationsplein en de uitgifte in erfpacht van de evenementenruimte.	Stationsgebied	Vraag van de heer Van Waveren (CDA) over de afspraken met Klépierre over het Stationsplein en de uitgifte in erfpacht van de evenementenruimte. Wethouder Everhardt • zal uiterlijk op 30 maart 2022 een evaluatie en een voorgenomen besluit over het al dan niet opzeggen van de erfpachtovereenkomst aan de raad voorleggen.	Stationsgebied	afhandelen per 31-03-22 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(167/427) 19/T511	Raad 14-11-19	Programmabegroting 2020	Utrecht 900 jaar	M353 Lang zal ze leven! Viering Utrecht 900 jaar	Utrecht 900 jaar	afhandelen per 29-05-20	(antwoord nog niet beschikbaar)
(12/427) 20/LIS8	Raad 02-04-20	Volksgezondheid		Mevrouw M. Mekenkamp over coronavirus en verhuizingen zorginstelling Careyn. Ter afdoening in handen stellen van het college. De raad ontvangt een afschrift van het antwoord (Gezien de inhoud is het mailbericht ambtelijk al doorgezet naar de betrokken bestuursadviseur).	Volksgezondheid	afhandelen per 14-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toeleggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(42/427) 20/T39	cie. M&S 13-02-20	Fractieagendering Utrechtse voedselagenda	Volksgezondhei d	De wethouder zegt toe dat hij voor de voedselconferentie die voor de zomer van 2020 plaatsvindt een overzicht naar de raad stuurt, waarin hij aangeeft wie welke bijdrage kan leveren en wat de gemeente al doet en waar wij aan het stuur zitten.	Volksgezondhei d	afhandelen per 26-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(43/427) 20/T38	cie. M&S 13-02-20	Fractieagendering Utrechtse voedselagenda	Volksgezondhei d	De wethouder zegt toe dat hij een voedselconferentie organiseert voor de zomer van 2020 waarin hij met de stad en partners in gesprek gaat over de bijdrage die iedereen kan leveren. Daarbij wordt ook het gesprek aangegaan over betaalbaarheid, effectiviteit, en gezondheid en worden uiteraard ook kritische geluiden en partners meegenomen. Met als doel om allianties voor de toekomst tot stand te brengen. Na de conferentie volgt een brief aan de raad over de middelen die voor een vervolg nodig zijn.	Volksgezondhei d	afhandelen per 27-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(44/427) 20/T37	cie. M&S 13-02-20	Raadsvoorstel Zienswijze concept-kaderbrief GGDrU 2021	Volksgezondhei d	De wethouder zegt toe dat hij een Raadsinformatiebijeenkomst wil organiseren over de wet in wording v.w.b. prenatale huisbezoeken.	Volksgezondhei d	afhandelen per 27-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(100/427) 19/M471	Raad 19-12-19	16. Raadsvoorstel Het Nieuwe Zandpad: een vernieuwde aanpak	Volksgezondhei d	M471 Het Nieuwe Zandpad Dan ook (ver)nieuw(ende)hulpverlening en ondersteuning	Volksgezondhei d	afhandelen per 25-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(106/427) 19/LIS95	Raad 12-12-19		Volksgezondhei d	Mevrouw N. Rigter, directeur Publieke Gezondheid GGD regio Utrecht over Zienswijze concept kaderbrief 2021. Op LIS raadsvergadering d.d. 19 december 2019 met afdoeningsadvies: Voor concept zienswijze in handen stellen van het college en de raad hierover informeren.	Volksgezondhei d	afhandelen per 23-01-20 actueel	antwoord: Raadsvoorstel is op 28 januari 2020 aangeboden aan de raad. Geagendeerd voor raadscommissie Mens en Samenleving van 13 februari 2020 en de daarop volgende raad.
(224/427) 19/M323	Raad 17-10-19	RV Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-2022	Volksgezondhei d	M323 Verklein gezondheidsverschillen doelgericht en wijkgericht	Volksgezondhei d	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(225/427) 19/M322	Raad 17-10-19	RV Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-2022	Volksgezondhei d	M322 Seksuele gezondheid Utrecht	Volksgezondhei d	afhandelen per 07-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(226/427) 19/T396	Raad 17-10-19	RV Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-2022Raadsvoorstel Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-2022Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-2022	Volksgezondheid	M321 Psychische gezondheid studenten De raad draagt het college op: <ul style="list-style-type: none"> • Bij de uitwerking van de Nota Volksgezondheid al in te zetten op de psychische gezondheid van studenten; • Hier concrete acties op te formuleren (bijvoorbeeld het toevoegen van 'studentpsychologen' aan buurtteams in wijken waar veel studenten wonen en hier actief op te sturen bij de pilot informatiepunt gezondheid op het USP); • Deze concrete acties bij de Voorjaarsnota 2020 terug te koppelen aan de raad.	Volksgezondheid	afhandelen per 07-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(227/427) 19/M320	Raad 17-10-19	RV Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-2022	Volksgezondheid	M320 Meer aandacht voor innovatie	Volksgezondheid	afhandelen per 07-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(228/427) 19/M318	Raad 17-10-19	RV Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-2022	Volksgezondheid	M318 Zet in op goede voorlichting over risico's van lachgas en pijnstillers	Volksgezondheid	afhandelen per 16-03-20 actueel	antwoord: In memo van 9 maart 2020 is voorgesteld om dictum motie te volgen, die aangeeft dit mee te nemen in voortgangsrapportage over de nota (zie ook memo met kenmerk)
(229/427) 19/M315	Raad 17-10-19	RV Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-2022	Volksgezondheid	M315 Vinger aan de pols als het gaat om bestedingen volksgezondheid	Volksgezondheid	afhandelen per 07-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(243/427) 19/T382	cie. M&S 10-10-19	Raadsvoorstel Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-2022	Volksgezondheid	De wethouder zegt toe om na de kerst meer inzicht te geven aan de raad voor wat betreft de afname van de gezondheidsverschillen op middellange termijn	Volksgezondheid	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(244/427) 19/T381	cie. M&S 10-10-19	Raadsvoorstel Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-	Volksgezondhei d	De wethouder zegt toe om in januari 2020 de raad een brief te sturen over AED's en de voortgang daarin.	Volksgezondhei d	afhandelen per 03-02-20 actueel	antwoord: Zie raadsbrief 'Voortgang AED's' van 6 februari 2020 (kenmerk 7240194).
(245/427) 19/T380	cie. M&S 10-10-19	Raadsvoorstel Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-	Volksgezondhei d	De wethouder zegt toe het onderzoek van de Rutgers Stichting over seksuele voorlichting op scholen te bestuderen en zal in het eerste kwartaal van 2020 aan de raad terugkoppelen wat hij hiermee in Utrecht kan doen.	Volksgezondhei d	afhandelen per 01-04-20 actueel	antwoord: Raadsbrief 'Toezegging Onderzoek seksuele voorlichting op scholen' is 7 april 2020 verstuurd (kenmerk 7374524).
(246/427) 19/T379	cie. M&S 10-10-19	Raadsvoorstel Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-	Volksgezondhei d	Daarnaast zegt de wethouder toe om -mits het format van de PenC cyclus dit toe laat- meer inzicht te geven in de financiering van de inzet van de afdeling volksgezondheid. Ook zegt de wethouder toe dat hij ten tijde van de PenC Cylus naast de PenC cyclus een extra notitie aan de Raad stuurt over de inkleuring van de financiën.	Volksgezondhei d	afhandelen per 19-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(247/427) 19/T378	cie. M&S 10-10-19	Raadsvoorstel Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-	Volksgezondhei d	De wethouder zegt toe dat hij voor de zomer 2020 rekenchap aflegt over de gezette stappen voor wat betreft de ambities van de in de nota genoemde vijf speerpunten, in samenspraak met partijen in de stad.	Volksgezondhei d	afhandelen per 24-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(248/427) 19/T377	cie. M&S 10-10-19	Raadsvoorstel Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-	Volksgezondhei d	De wethouder zegt toe om de raad jaarlijks een voortgangsverslag over de nota 'Gezondheid voor Iedereen' te sturen, waarin rekenchap wordt afgelegd over de stand van zaken van het Utrechtse gezondheidsbeleid. Hierin worden ook de 5 speerpunten en de in de nota genoemde verkenningen verder uitgewerkt, inclusief alles wat daarvoor nodig is. Ook wordt hierin aandacht besteed aan het thema discriminatie en de gevolgen daarvan voor de gezondheid. In samenspraak met professionals wordt er gekeken of er een meer concrete ambitie geformuleerd kan worden op de middellange termijn (20 à 30 jaar).	Volksgezondhei d	afhandelen per 15-10-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(22/427) 20/T52	Raad 12-03-20	RV Koersdocument Leefbare Stad	Welzijn	M72 huidige stand van zaken Maatschappelijke voorzieningen?	Welzijn	afhandelen per 01-07-20	(antwoord nog niet beschikbaar)
(160/427) 19/T520	Raad 14-11-19	Programmabegroting 2020	Welzijn	M386 Lief-en-Leed straten in Utrecht	Welzijn	afhandelen per 31-12-20	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toeleggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(197/427) 19/T446	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - toegankelijkheidsagenda	Welzijn	De wethouder zegt toe meetbaarheid van de volgende thema's terug te laten komen in de toegankelijkheidsagenda (Q4): het manifest iedereen doet mee en de online informatievoorziening over de toegankelijkheid van de stad.	Welzijn	afhandelen per 31-12-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(199/427) 19/T444	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - subsidiebeleid basiszorg	Welzijn	De wethouder zegt toe medio 2020 een stand van zaken te geven over helder subsidiebeleid basiszorg	Welzijn	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(327/427) 19/T254	cie. M&S 26-06-19	VJN 2019 - Maatschappelijke ondersteuning, incl. asiel + integratie -welzijn op recept	Welzijn	De wethouder zegt toe om de raad voor de voorjaarsnota 2020 in samenhang met de voortgang van de eenzaamheidsaanpak, te informeren over het vervolg van de pilot welzijn op recept.	Welzijn	afhandelen per 04-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(45/427) 20/T36	cie. M&S 13-02-20	Handhaving Werk en Inkomen	Werk en Inkomen	De wethouder zegt toe dat zij na afloop van het project een onafhankelijk onderzoek uit laat voeren waarin ook een maatschappelijke kosten (en baten) analyse uitgevoerd wordt en naar de schaalbaarheid en toepasbaarheid in andere wijken gekeken wordt en stuurt deze voor de zomer 2021 aan de raad toe.	T Willemsen (Werk en Inkomen)	afhandelen per 26-07-21 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(46/427) 20/T35	cie. M&S 13-02-20	Handhaving Werk en Inkomen	Werk en Inkomen	De wethouder zegt toe dat zij uit gaat zoeken of er alternatieve manieren voor melden van bijstandsfraude zijn, bijvoorbeeld via het algemeen nummer, en neemt in deze brief die zij voor de zomer aan de raad stuurt ook anoniem melden, vormen van compensatie en het openstaande protocol mee.	T Willemsen (Werk en Inkomen)	afhandelen per 27-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(82/427) 20/T6	cie. M&S 16-01-20	Raadsvoorstel Doorontwikkeling Jongerenfonds	Werk en Inkomen	De wethouder zegt toe de raad voordat de periode van extra capaciteit voor het jongerenfonds is afgelopen bij de voorjaarsnota 2021 te informeren over hoe er verder wordt gegaan.	B van der Wilt (Werk en Inkomen)	afhandelen per 13-05-21 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(118/427) 19/M447	Raad 05-12-19	Actieagenda werkbeweging	Werk en Inkomen	M447 Geen verplicht tegenprestatie	J de Graafvandeweerdhof (Werk en Inkomen)	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(119/427) 19/M443	Raad 05-12-19	Actieagenda Werkbeweging	Werk en Inkomen	M443 Een beweging maken doe je samen	Rian de Poorter (Werk en Inkomen)	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(127/427) 19/T546	Raad 05-12-19	Actieagenda Werkbeweging	Werk en Inkomen	M448 Aandacht voor een arbeidsbeperking	Rian de Poorter (Werk en Inkomen)	afhandelen per 01-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(128/427) 19/T545	Raad 05-12-19	Actieagenda Werkbeweging	Werk en Inkomen	M446 Informele organisaties als voorwaardige partners in de Werkbeweging	Rian de Poorter (Werk en Inkomen)	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(129/427) 19/T544	Raad 05-12-19	Actieagenda Werkbeweging	Werk en Inkomen	M445 Ambitie op co-financiering	Rian de Poorter (Werk en Inkomen)	afhandelen per 31-12-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(181/427) 19/T501	Raad 21-11-19	LIS 21/11/19	Werk en Inkomen	Behandeladvies aangenomen in raad 21 november 2019. Voorstel aan de raad om de toezegging "De wethouder zal de raad over de resultaten pilot directe klantbenadering bij het ontstaan van vorderingen in het najaar van 2020 berichten" aan de LTA toe te voegen.	Griffie	afhandelen per 26-11-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(203/427) 19/T433	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - dashboardbrief	Werk en Inkomen	In de dashboardbrief die in het eerste kwartaal van 2020 komt, neemt de wethouder de bejegening mee en wat daarop gedaan wordt. Ook de uitkomst van het gesprek met partners over het aanleveren van documenten voor armoederegelingen neemt ze mee. Net als de communicatie op de website over het aantal stukken dat aangeleverd moet worden voor sommige regelingen.	F van Egmond (Werk en Inkomen)	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(204/427) 19/T432	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - BbZ	Werk en Inkomen	Het onderzoek over de BBZ komt in het 2e kwartaal van 2020 naar de raad.	S Mateman (Werk en Inkomen)	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(205/427) 19/T431	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - Weten wat werkt	Werk en Inkomen	De resultaten van het experiment Weten wat werkt verwacht de wethouder in april/mei 2020. De raad ontvangt deze voor de commissiebehandeling van de Voorjaarsnota. Binnenkort ontvangt de raad hierover een stand van zakenbrief.	Roger van Loon (Werk en Inkomen)	afhandelen per 14-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(206/427) 19/T430	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - armoedebeleid en armoederegelingen	Werk en Inkomen	In het 1e kwartaal van 2020 komt de wethouder in een brief terug op armoedebeleid en armoederegelingen. Hierin komt onderbesteding en de vrijwillige ouderbijdrage terug.	Stevien Gardenier (Werk en Inkomen)	afhandelen per 31-03-20 actueel	antwoord: Zie raadsbrief 'Proces aanscherpen armoedebeleid' van 10 februari 2020 (kenmerk 7240958).

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(207/427) 19/T429	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - kostendelersnorm	Werk en Inkomen	De wethouder stuurt in het 1e kwartaal van 2020 een brief over de kostendelersnorm, incl. een overzicht van de effecten daarvan. Wat er aan informatie is over de grootte van het probleem in Utrecht, neemt ze daarin mee.	T Willemsen (Werk en Inkomen)	afhandelen per 31-03-20 actueel	antwoord: afgedaan met raadsbrief "Kostendelersnorm" van 18 maart 2020 (kenmerk 7369206)
(233/427) 19/T395	cie. M&S 15-10-19	Raadsvoorstel Actie-agenda Werkbeweging	Werk en Inkomen	De wethouder zegt toe om na afronding van het bestuurlijke traject in het eerste kwartaal van 2020 een bijeenkomst te organiseren over de indicatoren op basis waarvan we het goede doen, waaronder de feedback van cliënten. Vervolgens zal er één keer per jaar een gesprek over de duiding van de resultaten plaatsvinden.	Rian de Poorter (Werk en Inkomen)	afhandelen per 01-04-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(234/427) 19/T394	cie. M&S 15-10-19	Raadsvoorstel Actie-agenda Werkbeweging	Werk en Inkomen	De wethouder informeert de raad bij de dashboardbrief over de lopende aanvraag van de Europese Subsidie voor Overvecht.	Marieke Blommesteijn (Werk en Inkomen)	afhandelen per 24-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(235/427) 19/T393	cie. M&S 15-10-19	Raadsvoorstel Actie-agenda Werkbeweging	Werk en Inkomen	Er wordt in de nieuwe aanpak Werkbeweging voortaan actief gecommuniceerd dat er de optie is tot het aanvragen van een driehoeksgesprek.	Marieke Blommesteijn (Werk en Inkomen)	afhandelen per 24-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(236/427) 19/T391	cie. M&S 15-10-19	Raadsvoorstel Actie-agenda Werkbeweging	Werk en Inkomen	De wethouder zal de uitkomsten van de zogenaamde 'ruwe diamantsamenwerking' tussen werkmatchers, buurtteams en cliënten, waaronder in Kanaleneiland, met de raad delen.	Marieke Blommesteijn (Werk en Inkomen)	afhandelen per 27-02-20 actueel	antwoord: De uitkomsten van de 'ruwe diamantsamenwerking' zijn meegestuurd met de Dashboardbrief Kwartaal 4 2019. (19 maart 2020, kenmerk 7357941)
(237/427) 19/T390	cie. M&S 15-10-19	Raadsvoorstel Actie-agenda Werkbeweging	Werk en Inkomen	De wethouder zegt toe om een bijeenkomst te organiseren waarbij raadsleden kennis kunnen maken met werkmatchers, waar ze mee bezig zijn en wat ze tegen komen. Plus het perspectief van de klant.	Rian de Poorter (Werk en Inkomen)	afhandelen per 14-02-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(272/427) 19/T351	cie. M&S 10-09-19	U-polis	Werk en Inkommen	De wethouder zegt toe om de raad in het eerste kwartaal van 2020 te informeren over de mogelijkheden om een vergelijkingsknop toe te voegen aan gezondverzekerd.nl voor vergelijking van de U-polis met andere polissen, de mogelijkheden voor overkopen van de schuld bij de zorgverzekeraar bij overstappen naar de U-polis, mogelijkheden om eigen risico gespreid te betalen/restitutie eigen risico te krijgen, de praktijk en benutting van bijzondere bijstand en de verhouding tot aanvullend verzekeren en de uitkomsten van lopende gesprekken met Zorg en zekerheid.	M Otger (Werk en Inkomen)	afhandelen per 31-03-20 actueel	antwoord: Is beantwoord in Dashboardbrief Q4.(19 maart 2020, kenmerk 7357941)
(273/427) 19/T349	cie. M&S 10-09-19	Ontwikkeling van de U-pas - ontschotting	Werk en Inkommen	De wethouder zegt toe om in het 1e kwartaal van 2020 de raad te informeren over een verkennung naar ontschotting in de U-pas waarbij o.a. het toepassen van een gezinstegoed, overhevelen van het budget naar het volgende jaar, de frequenties, de mogelijkheden en kosten om het aantal OV-tickets op te hogen, de stand van zaken van overleg met de regio gemeenten en de sportverenigingen die de U-pas uitsluiten en het huishoudboekje, worden meegenomen.	Roger van Loon (Werk en Inkommen)	afhandelen per 31-03-20 actueel	antwoord: Is beantwoord middels raadsbrief U-pas doorontwikkeling. Kenmerk 7378192. Verzonden op 24-03-2020.
(293/427) 19/T327	Raad 11-07-19	VJN 2019	Werk en Inkommen	19/M221 Onderbesteding U-pas	Stevien Gardenier (Werk en Inkommen)	afhandelen per 01-10-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(298/427) 19/T318	Raad 11-07-19	VJN 2019	Werk en Inkommen	19/M164 Zet snel in op die sensitieve werkmatcher	Rian de Poorter (Werk en Inkommen)	afhandelen per 15-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(332/427) 19/T243	cie. M&S 26-06-19	vJN 2019 - Werk en inkomen - UW en sociaal ondernemers	Werk en Inkommen	In het 4e kwartaal ontvangt de raad een brief over UW en sociaal ondernemers.	Rian de Poorter (Werk en Inkommen)	afhandelen per 31-03-20 actueel	antwoord: Deze toezegging is meegenomen bij de beantwoording van de schriftelijke vragen SV 2020, nr. 041. Verstuurd op 18 maart
(344/427) 19/T194	Raad 06-06-19	RV Actieagenda Utrecht Schuldenvrij	Werk en Inkommen	M95 Schulden maak je niet alleen	Jan Donker (Werk en Inkommen)	afhandelen per 04-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toeleggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(345/427) 19/T193	Raad 06-06-19	RV Actieagenda Utrechters Schuldenvrij	Werk en Inkomen	M96 Grottere rol voor werkgevers bij schulden	B van der Wilt (Werk en Inkomen)	afhandelen per 26-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(395/427) 18/M216	Raad 08-11-18	PB 2019 Banenafspraak	Werk en Inkomen	18/M216 Maak echt werk van Banenafspraak	S Mateman (Werk en Inkomen)	afhandelen per 31-03-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(134/427) 19/M429	Raad 21-11-19	Raadsvoorstel Actieprogramma Samen Stad Maken op de Utrechtse Manier	Wijkgericht werken en participatie	M429 De buurt die stuurt!	Wijkgericht werken en participatie	afhandelen per 30-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(135/427) 19/M424	Raad 21-11-19	Raadsvoorstel Actieprogramma Samen Stad Maken op de Utrechtse Manier	Wijkgericht werken en participatie	M424 Samen stad maken op de Utrechtse manier door participatie en initiatief	Wijkgericht werken en participatie	afhandelen per 29-10-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(143/427) 19/T536	Raad 21-11-19	Raadsvoorstel Actieprogramma Samen Stad Maken op de Utrechtse Manier	Wijkgericht werken en participatie	M435 Wij hebben een referendum, een burgerinitiatief en burgeragendering, maak dat bekend!	Wijkgericht werken en participatie	afhandelen per 30-06-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(144/427) 19/T535	Raad 21-11-19	Raadsvoorstel Actieprogramma Samen Stad Maken op de Utrechtse Manier	Wijkgericht werken en participatie	M434 Heb eerst zicht op de inwoner, kies dan voor het passende instrument	Wijkgericht werken en participatie	afhandelen per 30-10-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(145/427) 19/T534	Raad 21-11-19	Raadsvoorstel Actieprogramma Samen Stad Maken op de Utrechtse Manier	Wijkgericht werken en participatie	M426 Ambitie om Samen de stad te maken in het DNA van de medewerkers door adoptie	Wijkgericht werken en participatie	afhandelen per 01-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(146/427)	Raad 21-11-	Raadsvoorstel	Wijkgericht	M425 Samen stad maken doe je samen	Wijkgericht	afhandelen per 30-	(antwoord nog niet beschikbaar)
(156/427) 19/T524	Raad 14-11-19	Programmabegroting 2020	Wijkgericht werken en participatie	M398 Buurbudgetten serieus nemen, niet ten koste van het Initiatievenfonds	Wijkgericht werken en participatie	afhandelen per 01-09-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(189/427) 19/T494	cie. M&S 05-11-19	Raadsvoorstel Actieprogramma Samen Stad Maken op de Utrechtse Manier	Wijkgericht werken en participatie	De wethouder zegt toe dat de ontwikkelingen m.b.t. de moties over buurt bij de naam en laagdrempelig contact in de buurt voor de voorjaarsnota worden gerapporteerd.	Wijkgericht werken en participatie	afhandelen per 14-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(190/427) 19/T491	cie. M&S 05-11-19	Raadsvoorstel Actieprogramma Samen Stad Maken op de Utrechtse Manier	Wijkgericht werken en participatie	De wethouder zegt toe de raad ieder half jaar een monitoring van de uitvoering van het actieprogramma sturen.	Wijkgericht werken en participatie	afhandelen per 24-07-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(211/427) 19/T422	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - wijk- en buurtagenda's	Wijkgericht werken en participatie	De wethouder zal voor de voorjaarsnota 2020 via een raadsbrief ingaan op de verhouding tussen de wijk- en de buurtagenda's	Wijkgericht werken en participatie	afhandelen per 14-05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Stand van zaken Moties, toezeggingen en brieven commissie M&S per 16 april 2020

(212/427) 19/T421	cie. M&S 30-10-19	PB 2020 - initiatieven na 2020	Wijkgericht werken en participatie	De wethouder zal voor de Voorjaarsnota 2020 de raad aan te geven in hoe het college voorstelt om te gaan met alle initiatieven van na 2020.	Wijkgericht werken en participatie	afhandelen per 14- 05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(303/427) 19/T313	Raad 11-07- 19	VJN 2019	Wijkgericht werken en participatie	19/M147 Beter in de buurt	Wijkgericht werken en participatie	afhandelen per 29- 05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)
(334/427) 19/T233	cie. M&S 26-06-19	VJN 2019 - Wijkgericht werken en participatie	Wijkgericht werken en participatie	De wethouder komt na het zomerreces terug op vragen rondom het al dan niet terugplaatsen van de Vitrine van de Wijkkrant bij Winkelcentrum De Gaard	Wijkgericht werken en participatie	afhandelen per 29- 05-20 actueel	(antwoord nog niet beschikbaar)

Lange Termijn Agenda M&S d.d. 15 april 2020

nummer	portefeuille	pfohouder	onderwerp	commissie
(17/17) raadsvoorstel 19/RV6	Cultuur	Klein	Investeringsbeslissing APFA (Playground voor film en beeldcultuur) Uit LTA college d.d. 16 04 2019	12-9-2019
(9/17) raadsvoorstel 19/RV140	Maatschappelijke Ondersteuning	Van Ooijen	Plan van Aanpak VN verdrag Handicap Bron: LTA college najaar 2019	12-12-2019
(11/17) raadsvoorstel 19/RV121	Maatschappelijke Ondersteuning	Van Ooijen	Regioplan Maatschappelijke Opvang/Beschermde Wonen Utrecht-stad Bron: LTA college najaar 2019 + LTA college voorjaar 2020 Het uitvoeringsplan maatschappelijke opvang en beschermde wonen 2022 wordt in 2020 aan de raad voorgelegd als raadsvoorstel waarvoor de raad eventuele suggesties en aandachtspunten kan meegeven. Bron: Raadsbrief Stand van zaken verdeelmodel maatschappelijke opvang en beschermde wonen	2-7-2020
(1/17) raadsvoorstel 20/RV25	Werk en Inkomen	Voortman	RV Aanscherping armoedebeleid Bron: LTA college voorjaar 2020	9-7-2020
(5/17) raadsvoorstel 20/RV4	Financiën	Klein	RV Contractmanagement Bron: LTA college voorjaar 2020	9-7-2020
(7/17) raadsvoorstel 20/RV1	Werk en Inkomen	Voortman	RV Aanpassing verordening Individuele Studieopslag ivm ophoging bedrag Bron: LTA college maart 2020	9-7-2020
(8/17) raadsvoorstel 19/RV144	Financiën	Klein	Regeling Risicovolle Projecten Bron: LTA college najaar 2019 en LTA college voorjaar 2020: Uitwerkingsplanning in samenwerking met griffie en betrokken raadsleden	9-7-2020
(13/17) raadsvoorstel 19/RV98	Asiel en Integratie	Van Ooijen	Besluitvorming nieuw inburgeringstelsel in Utrecht Uit LTA college d.d. 16 04 2019 en LTA college najaar 2019 en LTA college maart 2020: Samenhang met landelijk traject Wet Inburgering	9-7-2020
(2/17) raadsvoorstel 20/RV24	Onderwijs	Klein	RV Plan van Scholen 2021 Bron: LTA college voorjaar 2020	10-9-2020

Lange Termijn Agenda M&S d.d. 15 april 2020

(3/17) raadsvoorstel 20/RV18	Maatschappelijke Ondersteuning	Van Ooijen	Raadsvoorstel Visie Vervoer voor Iedereen Bron: LTA college voorjaar 2020	10-9-2020
(15/17) raadsvoorstel 19/RV10	Onderwijs	Klein	Plan van Scholen Uit LTA college najaar 2019 en Uit LTA college 16 04 2019	10-9-2020
(14/17) raadsvoorstel 19/RV96	Maatschappelijke Ondersteuning	Van Ooijen	Uitvoeringsplan Utrecht 2021 Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Uit LTA college d.d. 16 04 2019	24-9-2020
(4/17) raadsvoorstel 20/RV17	Maatschappelijke Ondersteuning	Van Ooijen	RV Wmo-verordening (update) Bron: LTA college voorjaar 2020	26-11-2020
(6/17) raadsvoorstel 20/RV2	Cultuur	Klein	RV Investeringsbeslissing eerste fase Culturele Voorziening Berlijnplein (LR) Bron: LTA college maart 2020	26-11-2020
(16/17) raadsvoorstel 19/RV9	Onderwijs	Klein	Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Utrecht 2020 Bron: LTA college d.d. 16 04 2019 + LTA college najaar 2019 + LTA college voorjaar 2020	10-12-2020
(12/17) raadsvoorstel 19/RV99	Asiel en Integratie	Van Ooijen	Besluitvorming structurele regeling Landelijke Vreemdelingen Voorziening Uit LTA college d.d. april 2019 en LTA college voorjaar 2020: Afhankelijk van landelijke ontwikkelingen en daarmee samenhangende planning	31-3-2021
(10/17) raadsvoorstel 19/RV139	Financiën	Klein	Kader Geldverstrekking Bron LTA college najaar 2019 en LTA college voorjaar 2020: Aanpassing van het bestaande kader is niet urgent daarom wordt daar binnen de beschikbare capaciteit geen prioriteit aan gegeven.	30-7-2021

Commissie Mens en Samenleving

Dossiernummer	828
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 april 2020
Agendapunt	5
Omschrijving	Raadsvoorstel Agenda en Uitvoeringsprogramma 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'
ID	846
Behandelend ambtenaar	Waal-Krijbolder, H.C.J.M. van der (len)
Telefoon	030 – 28 65998
E-mail	i.van.der.waal@utrecht.nl
Datum collegebesluit	17 december 2019
Thema	Sociaal domein
Portefeuillehouder	Wethouder Van Ooijen
Beleidsveld	Welzijn
Referendabel	Ja
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Marcel Kiewik/Veiligheid, Maatschappelijke ondersteuning, Welzijn/06-46221058

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Mens en Samenleving	23 april 2020
Commissie Mens en Samenleving	13 februari 2020
Gemeenteraad	26 maart 2020
Raadsinformatiebijeenkomst	10 maart 2020
Gemeenteraad	28 mei 2020

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

voorstel aan de raad

Opgesteld door	Maatschappelijke Ontwikkeling Waal-Krijbolder, H.C.J.M. van der (Ien)
Kenmerk	7093894
Vergadering	
Vergaderdatum	
Geheim	Nee
Beleidsveld	Welzijn Maatschappelijke Ondersteuning

Agenda en Uitvoeringsprogramma 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor het volgende te besluiten:

- 1 De agenda 'Utrecht voor iedereen toegankelijk' vast te stellen, waarmee wordt ingezet op de volgende drie kansen: 1. sneller concreet resultaat, 2. samenwerken met de stad , 3. niet alleen fysiek, maar ook sociaal toegankelijk.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

De secretaris, De burgemeester,

Drs. G.G.H.M. Haanen Mr. J.H.C. van Zanen

Conclusie commissie

Bijlagen

Voorstel: Voorstel_12057

Bijlage: Agenda 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'

Bijlage: Uitvoeringsprogramma 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'

Bijlage: Nadere regels Subsidie toegankelijkheid ondernemingen en organisaties (per 24 december 2019 in werking)

Bijlage: Besluitenhistorie bij 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'

Eerdere besluitvorming

zie bijlage

Uitvoering

Een cruciaal onderdeel van het VN-verdrag handicap én de Utrechtse werkwijze is samenwerking met bewoners met een beperking. Onder het motto 'niets over ons zonder ons'. Deze agenda is samen met mensen met een beperking opgesteld. Ook in de uitvoering wordt nauw samengewerkt onder andere met het Solgu (Stedelijk Overleg Gehandicapten Utrecht), het Platform Volwaardig Burgerschap GGZ en met De Wilg (als stem voor bewoners met een verstandelijke beperking). Het verbeteren van de toegankelijkheid is een belangrijke opgave voor de gemeente. Binnen alle programma's werkt de gemeente aan het verbeteren van de toegankelijkheid. Elk programma heeft daarin een eigen verantwoordelijkheid. Op het geheel wordt integraal gestuurd, gezamenlijk vanuit het ruimtelijk en het sociaal domein. Daarnaast wordt samengewerkt met de stad, want de gemeente kan het niet alleen. Er is nog meer samenwerking met partners in de stad nodig om de stad toegankelijker te maken. Partners kunnen bedrijven, (zorg)instellingen, scholen en bewoners zijn. Samenwerken is een kans.

Communicatie

De gemeente informeert haar partners en de inwoners van de stad via de pers, social media, nieuwsbrieven, internet en persoonlijke netwerken. Partners en inwoners in de stad zijn betrokken bij het tot stand brengen van deze agenda. Daarom laat de gemeente hen, nog voor de behandeling in de gemeenteraad, weten hoe deze agenda er uit ziet. Daarnaast wordt gecommuniceerd over het extra budget voor toegankelijkheid wat de komende drie jaar beschikbaar is en waar partners in de stad een beroep op kunnen doen.

Context

Eind 2006 hebben de Verenigde Naties het Verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap aangenomen (het VN-verdrag handicap). Hierin staat welke rechten mensen met een beperking hebben. In 2016 heeft het Rijk het VN-verdrag handicap bekraftigd. Utrecht loopt sinds 2007 vooruit op de Nederlandse ratificatie van het VN-verdrag handicap. De gemeente heeft actief gewerkt aan toegankelijkheid volgens Agenda 22.

Schaduwrapportage

Op 3 december 2019 hebben de landelijke belangenorganisaties voor mensen met een beperking een schaduwrapportage over de uitvoering van het VN-verdrag handicap in Nederland uitgebracht. Zij constateren dat in de afgelopen jaren de positie van mensen met een beperking in Nederland niet is verbeterd en op sommige onderdelen, zoals armoede en werk, zelfs is verslechterd. Over Utrecht is geen specifieke informatie opgenomen. Het rapport onderstreept het belang van de agenda en het uitvoeringsprogramma 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'. Tegelijkertijd is Utrecht in vergelijking met andere gemeenten al ver gevorderd in het ontwikkelen van inclusiebeleid, zoals de rekenkamer Utrecht schrijft in haar brief van 4 november 2019 aan de gemeenteraad over de 'Beleidsscan VN-verdrag handicap'.

Doel agenda 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'

Utrecht wil een stad zijn waar iedereen mee kan doen en waar we niemand buiten sluiten. Een inclusieve stad met gezond stedelijk leven voor iedereen. Met deze agenda 'Utrecht voor iedereen toegankelijk' wordt uitvoering gegeven aan de verplichting van het verdrag om een Lokale Inclusie Agenda op te stellen. Hierin staat hoe de gemeente Utrecht het VN-verdrag in praktijk brengt. Ook moet de gemeente in de plannen over de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet zichtbaar maken hoe wordt gewerkt aan een inclusieve samenleving.

Totstandkoming

De agenda en het uitvoeringsprogramma die nu voorliggen zijn een aanscherping én vervolg op het werk zoals dat tot nu toe is gedaan. Agenda en uitvoeringsprogramma komen voort uit:

- Gesprekken met ongeveer 100 bewoners met een beperking in de stad in informele setting;
- Evaluatie Agenda 22. 't Is geen franje. Toegankelijkheid in Utrecht;
- Het Stadsgesprek over Toegankelijkheid, 9 december 2017;
- Utrecht: ruimte voor iedereen, coalitieakkoord GroenLinks, D66, ChristenUnie, 2018-2022.

Monitoring

Om deze agenda goed te kunnen monitoren wordt 'De Utrechtse manier van sturen en verantwoorden' gebruikt. Informatie is nodig om te monitoren of de drie kansen benut worden en daarmee de toegankelijkheid wordt vergroot. Dat gebeurt enerzijds op basis van een aantal indicatoren waarover jaarlijks wordt gerapporteerd in de Programmabegroting.

Deze informatie wordt verrijkt met andere informatie. Jaarlijks wordt samen met de belangenorganisaties een compacte rapportage opgesteld over hoe het gaat met de uitvoering van 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'. De gemeenteraad wordt jaarlijks op hoofdlijnen geïnformeerd over de voortgang met een raadsbrief.

Uitvoeringsprogramma

Het college heeft - op voorwaarde dat de gemeenteraad de agenda 'Utrecht voor iedereen toegankelijk' vaststelt- het uitvoeringsprogramma 'Utrecht voor iedereen toegankelijk' vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma vertaalt de ambitie en kansen uit de agenda naar concrete acties en laat zien wat de gemeente al doet en blijft doen én wat zij besluit om nieuw op te pakken.

Subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties

Het college heeft de nadere regels 'Subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties' vastgesteld. Met de subsidie toegankelijkheid kunnen ondernemingen en organisaties subsidie vragen voor het verbeteren van de toegankelijkheid. Hiermee daagt de gemeente de samenwerking met partijen in de stad uit.

Beslispunt (referendabel)

- 1 De agenda 'Utrecht voor iedereen toegankelijk' vast te stellen, waarmee wordt ingezet op de volgende drie kansen: 1. sneller concreet resultaat, 2. samenwerken met de stad , 3. niet alleen fysiek, maar ook sociaal toegankelijk.

Argumenten

- 1.1 Deze ambitie en de drie kansen geven richting aan het maken van keuzes en het kunnen verbeteren van de toegankelijkheid in Utrecht.

Ten eerste ervaren bewoners ondanks gemeentelijke inspanningen nog regelmatig letterlijke en figuurlijke drempels. Zij uitten hun ongeduld over voortgang en tempo. Ook blijkt het bereiken van resultaten (te) veel tijd te kosten. De gemeente onderkent dit en zet daarom in op het boeken van snelle concrete resultaten. Resultaten die te zien zijn, te tellen en aan te wijzen zijn, zodat bewoners van de stad ook bewust zijn of worden van het belang van toegankelijkheid.

Ten tweede is het verbeteren van de toegankelijkheid een belangrijke opgave voor de gemeente, maar de gemeente kan dat niet alleen. Voorheen lag het accent op de eigen gemeentelijke organisatie en verantwoordelijkheden. In de evaluatie is geconcludeerd dat meer samenwerking met partners in de stad nodig is om de stad toegankelijk te maken. Partners kunnen bedrijven, (zorg)instellingen, scholen en bewoners zijn. Samenwerken is een kans. Om sneller concrete resultaten te behalen én om samenwerking met partijen in de stad uit te dagen stelt de gemeente tevens geld beschikbaar onder de naam: Flexibel budget voor toegankelijkheid. Hier kunnen partners in de stad een beroep op doen als zij de fysieke of sociale toegankelijkheid van hun organisatie of bedrijf willen verbeteren én worden knelpunten in de openbare ruimte verbeterd.

Ten derde zijn voor bewoners met een psychische kwetsbaarheid of verstandelijke beperking niet in de eerste plaats fysieke maatregelen belangrijk. De figuurlijke drempels verlagen naar bijvoorbeeld werk, daginvulling, een woning, sociale contacten en begrijpelijke informatie is dan belangrijk. In de verschillende (evaluatie)gesprekken bleek dat er aan fysieke toegankelijkheid al veel gebeurt, maar dat sociale toegankelijkheid soms minder hoog op de agenda staat. De gemeente ziet het daarom als een kans om meer te doen aan sociale toegankelijkheid.

- 1.2 Deze agenda geeft uitvoering aan het coalitieakkoord.

- In het coalitieakkoord 'Utrecht ruimte voor iedereen' staat de ambitie geformuleerd om Utrecht nog toegankelijker te maken: 'Het is de normaalste zaak van de wereld dat iedereen kan meedoen, zowel in fysiek als sociaal opzicht. En dat de stad en haar voorzieningen voor iedereen toegankelijk zijn en dat alle Utrechters gelijkwaardig worden bejegend'.

- In het coalitie akkoord staat ook 'We komen met alle betrokken partijen in de stad, bewoners met en zonder beperking, maatschappelijke organisaties, bedrijven en de gemeente met een plan van aanpak om het VN-verdrag voor mensen met een handicap na te leven.

Met deze agenda wordt richting en invulling gegeven aan het realiseren van deze ambitie.

- 1.3 Deze agenda kan rekenen op breed draagvlak bij partners en betrokkenen.

Een cruciaal onderdeel van het VN-verdrag handicap én de Utrechtse werkwijze is samenwerking met bewoners met een beperking, onder het motto 'niets over ons zonder ons'. Deze agenda is samen met mensen met een beperking opgesteld, onder andere met het Solgu (Stedelijk Overleg Gehandicapten Utrecht), het Platform Volwaardig Burgerschap GGZ en met De Wilg (als stem voor bewoners met een verstandelijke beperking). Daarnaast hebben bewoners met een beperking en andere partijen in de stad, zoals bedrijven en zorg- en welzijnsinstellingen, input gegeven voor deze agenda.

Kanttekeningen

Gemeente Utrecht

1.1 Knelpunten zijn mogelijk bij toegankelijkheid als integraal onderdeel van beleid, financiën en uitvoering.

Binnen alle gemeentelijke programma's wordt gewerkt aan toegankelijkheid, als een integraal onderdeel van de uitvoering. Met het vaststellen van deze agenda is bepaald dat het verbeteren van de toegankelijkheid in alle programma's is verankerd, zowel beleidsmatig, financieel als in de uitvoering. Mochten er financiële knelpunten zijn, dan worden die meegenomen bij de integrale afwegingen in de voorjaarsnota. Mochten er – bijvoorbeeld bij gebiedsontwikkelingen- inhoudelijke dilemma's zijn dan neemt het college hierover een integraal afgewogen besluit.

Gemeente Utrecht

Raadsbesluit

Opgesteld door	Maatschappelijke Ontwikkeling
Kenmerk	Waal-Krijbolder, H.C.J.M. van der (Ien)
Vergadering	7093894
Vergaderdatum	
Jaargang en nummer	
Beleidsveld	Welzijn
	Maatschappelijke Ondersteuning

Agenda en Uitvoeringsprogramma 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'

besluit

- 1 De agenda 'Utrecht voor iedereen toegankelijk' vast te stellen, waarmee wordt ingezet op de volgende drie kansen: 1. sneller concreet resultaat, 2. samenwerken met de stad , 3. niet alleen fysiek, maar ook sociaal toegankelijk.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op

De griffier	De voorzitter gemeenteraad
mr. M. van Hall	mr. J.H.C. van Zanen

Het VN-verdrag handicap in Utrecht

Agenda 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'

[Utrecht.nl/
vnverdraghandicap](http://Utrecht.nl/vnverdraghandicap)

Inhoud

In het kort 3

Het VN-verdrag handicap: ambities en kansen in Utrecht	5
Wat is het VN-verdag handicap?	6
Van VN-verdrag naar de agenda voor Utrecht	6
Een stevig fundament voor nieuwe acties	7
Het VN-verdrag en een sterke sociale basis	7
Niets over ons zonder ons	8
Onze ambitie: Utrecht voor iedereen toegankelijk	9
1. Sneller en concreet resultaat in de stad	9
2. Samenwerken met de stad	12
3. Niet alleen fysiek, maar ook sociaal toegankelijk	15
De financiën	16
Sturen en verantwoorden	16
Bijlage 1: Indicatoren	19
Bijlage 2: Participatie	21
Colofon	22

2 >

In het kort

Utrecht wil een stad zijn waar iedereen mee kan doen en waar we niemand buitensluiten. Een inclusieve stad. Dat betekent dat we toegankelijk moeten zijn voor iedereen. Alle Utrechters, mét en zonder een beperking, moeten alle gebouwen, dienstverlening en openbare ruimte kunnen gebruiken.

Denk bijvoorbeeld aan toegankelijk vervoer, begrijpelijke informatie, en gebouwen, restaurants en winkels waar je gemakkelijk in en uit kunt. Maar ook mogelijkheden om elkaar te ontmoeten of om een baan te vinden moeten voor iedereen toegankelijk zijn¹. Daar werken we al jaren aan en stond beschreven in Agenda 22. Nu werken we volgens het *VN-verdrag handicap* en gaan we vanzelfsprekend door met het verbeteren van de toegankelijkheid in Utrecht. Sterker nog, onze ambitie is om dit proces te versnellen samen met onze partners in de stad. Hoe we dat gaan doen, leest u in deze agenda².

1 Bron: Stadsgesprek over toegankelijkheid – [terugblik](#)

2 Deze agenda is de ‘Lokale Inclusie Agenda’ voor Utrecht

Drie kansen voor toegankelijkheid

We doen al heel veel aan de toegankelijkheid van Utrecht, maar er is meer mogelijk en nodig. We pakken drie kansen om van Utrecht een stad te maken die werkelijk voor iedereen is.

- *Sneller concreet resultaat in de stad:* Dat gaan we voor elkaar krijgen met de ambitieuze maatregelen uit het coalitie-akkoord, extra geld en een debat of festival.
- *Niet alleen fysiek, maar ook sociaal toegankelijk:* Niet alleen de fysieke toegang tot bijvoorbeeld gebouwen kan beter, maar ook de sociale toegang tot diensten en informatie willen we verbeteren.
- *Samenwerken met de stad:* Voor een toegankelijke stad hebben we bewoners, instellingen en ondernemers nodig. Daarom werken we nog beter samen met de stad.

4 >

Als we deze kansen goed benutten, kunnen nog meer mensen gewoon mee doen in Utrecht.

**‘Als we deze kansen goed benutten,
kunnen nog meer mensen gewoon mee
doen in Utrecht.’**

Het VN-verdrag handicap: ambities en kansen in Utrecht

Wat is dat nou eigenlijk: *het VN-verdrag handicap*? Wat zijn de ambities die we in Utrecht met het *VN-verdrag handicap* hebben? Wat is de relatie met Wmo, Participatiewet, Jeugdwet en andere plannen die er zijn voor de stad? Hoe is dit plan tot stand gekomen en met wie? Dat vertellen we hierna.

Maar eerst dit: een cruciaal onderdeel van het verdrag én onze Utrechtse werkwijze is dat we samenwerken met bewoners met een beperking. Onder het motto ‘niets over ons zonder ons’. Zo hebben we deze agenda samen met mensen met een beperking opgesteld; eerst met het Solgu (Stedelijk overleg lichamelijk gehandicapten Utrecht) en het Platform Volwaardig Burgerschap GGZ en later ook met de Wilg als stem voor bewoners met een verstandelijke beperking. Samen hebben we drie kansen gekozen die we hier toelichten.

Wat is het VN-verdrag handicap?

Eind 2006 hebben de Verenigde Naties het *Verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap* aangenomen. Kortgezegd: het *VN-verdrag handicap*. Hierin staat welke rechten mensen met een beperking hebben. Volgens het *VN-verdrag* moeten ze net zo goed aan de samenleving mee kunnen doen als mensen zonder beperking. En mensen met een beperking hebben het recht om beslissingen te nemen over hun eigen leven. In 2016 heeft het Rijk het *VN-verdrag handicap* bekraftigd. Dat betekent dat Nederland zijn uiterste best moet doen om ervoor te zorgen dat mensen met een beperking dezelfde kansen en mogelijkheden hebben als mensen zonder beperking¹.

Van VN-verdrag naar de agenda voor Utrecht

Eén van de verplichtingen van het VN-verdrag is dat gemeenten een Lokale Inclusie Agenda moeten opstellen. Dat is de agenda die u nu leest, waarin staat hoe Utrecht het *VN-verdrag* in de praktijk brengt. Ook moet de gemeente in de plannen over de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet zichtbaar maken hoe we werken aan een inclusieve samenleving.

Utrecht heeft dat gedaan in deze plannen:

- [Samen verder werken aan een zorgzame en toegankelijke stad. Transformatieagenda Meedoelen naar Vermogen \(Wmo\)](#)
- [Meewerken aan een vitale stad. Kadernota Participatie en Inkomen \(samenvatting\) \(Participatiewet\)](#)
- [Kadernota Zorg voor jeugd en Uitvoeringsagenda 2018-2019, zorg voor jeugd \(Jeugdwet\)](#)

6

Utrecht vult de *Lokale Inclusie Agenda* breder in dan minimaal verplicht is rondom zorg, werk en jeugd. Zo hebben we ook ambities om Utrecht toegankelijker te maken op het gebied van de openbare ruimte, sport, welzijn en publieksdienstverlening. Deze agenda is van kracht totdat blijkt dat we een andere richting willen geven aan de uitvoering van het verdrag in Utrecht.

---

1 Bron: Coalitie voor Inclusie

Een stevig fundament voor nieuwe acties

Utrecht werkt al sinds 2007 actief aan toegankelijkheid, vooruitlopend op het *VN-verdrag handicap*. Sinds 2012 deden we dat met ‘Agenda 22, plan 2012-2018’. Eind 2017 is dit plan geëvalueerd en ook besproken in het Stadsgesprek over Toegankelijkheid. De agenda die u nu leest, is een aanscherping én vervolg op het werk zoals we dat tot nu toe hebben gedaan. We hebben de afgelopen jaren al een stevig fundament gelegd voor een toegankelijke stad. De ambities en kansen in deze agenda komen voort uit²:

- Gesprekken met ongeveer 100 bewoners met een beperking in de stad in informele setting;
- Evaluatie Agenda 22. 't Is geen franje. Toegankelijkheid in Utrecht;
- Het Stadsgesprek over Toegankelijkheid, 9 december 2017;
- Utrecht: ruimte voor iedereen, coalitieakkoord GroenLinks, D66, ChristenUnie, 2018-2022.

2 Zie ook de bijlage met alle participatiemomenten.

‘Alle Utrechters worden gelijkwaardig bejegend.’

Uit in het coalitieakkoord: *‘Het is de normaalste zaak van de wereld dat iedereen kan meedoen, zowel in fysiek als sociaal opzicht. En dat de stad en haar voorzieningen voor iedereen toegankelijk zijn en dat alle Utrechters gelijkwaardig worden bejegend. In de praktijk blijken sommige Utrechters echter letterlijk en figuurlijk tegen drempels aan te lopen als ze willen meedoen. Die drempels willen we wegnemen en we werken aan betere fysieke en sociale toegankelijkheid voor iedereen’*³.

Het VN-verdrag en een sterke sociale basis

Zoals te zien is, heeft het *VN-verdrag handicap* hoge prioriteit voor de gemeente. Het is opgenomen in het coalitieakkoord en het is verwerkt in de plannen van de Wmo, Participatie-wet en Jeugdwet. Maar het *VN-verdrag* sluit ook nauw aan bij de *Visie versterken sociale basis*. Wat houdt dat in?

Sinds 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor het organiseren van zorg en ondersteuning dichtbij de bewoners via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

3 Coalitieakkoord Utrecht: ruimte voor iedereen, Utrecht 2018-2022, pagina 15.

Deze verantwoordelijkheid verschoof van het rijk naar de gemeenten, ook wel transformatie genoemd. Goede zorg én een sterke sociale basis zijn de pijlers van deze transformatie. Om dat te realiseren zijn buurtteams gevormd en stevig in de wijken neergezet. Ook heeft Utrecht met andere regiogemeenten een regionaal plan ontwikkeld voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Daarnaast zetten we in op het versterken van de sociale basis. De sociale basis bestaat uit wat bewoners zelf met en voor elkaar doen en de meer professionele, georganiseerde sociale basisvoorzieningen⁴. We willen bereiken dat de zorgprofessionals beter aansluiten bij de sociale basis en de leefwereld van bewoners. Ook is een goede samenwerking in de buurt tussen formele en informele zorg belangrijk.

Op 23 januari 2018 hebben wij de *Visie versterken van de sociale basis* (Wmo) vastgesteld. In die visie beschrijven we hoe een sterke sociale basis bijdraagt aan ‘de beweging naar voren’: alle Utrechters kunnen mee doen en zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen. Voor het versterken van de sociale basis werken we volgens onze leidende principes:

- leefwereld staat centraal
- doen wat nodig is
- streven naar eenvoud
- samen verantwoordelijk

Deze agenda maakt onderdeel uit van de *Visie versterken sociale basis* én is er aanvullend op. In de Visie versterken sociale basis beperkten we ons immers tot de Wmo, terwijl dit plan ook gaat over voorzieningen buiten de Wmo, zoals de openbare ruimte, publieksdienstverlening, gebouwen en wonen.

4 Bron: Visie versterken sociale basis (Wmo), 2018

'Alle Utrechters kunnen mee doen en zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen.'

Niets over ons zonder ons

‘Niets over ons zonder ons’ is het uitgangspunt van het VN-verdrag *handicap*. Utrecht trekt mensen met een beperking bij het maken en uitvoeren van plannen. We faciliteren organisaties die een stem geven aan bewoners die niet altijd even gemakkelijk zelf meepraten. Deze agenda is dan ook een coproductie van de gemeente en partners die zich hard maken voor toegankelijkheid. Wij werken veel samen met het Solgu, de organisatie voor mensen met een lichamelijke beperking of chronische ziekte. Ook werken we samen met het Cosbo, de belangenbehartiger voor ouderen. Het Solgu doet de belangenbehartiging op het gebied van fysieke toegankelijkheid voor bewoners met een beperking en ook voor ouderen. Daarnaast werken we steeds meer samen met het Platform Volwaardig Burgerschap GGZ, de organisatie voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Voor deze doelgroep werken we ook samen met het panel Meetellen.

Begin 2019 hebben we De Wilg bereid gevonden om de stem van bewoners met een verstandelijke beperking te laten horen. Door de samenwerking met De Wilg en het platform krijgt vooral het begrip ‘sociale toegankelijkheid’ steeds beter invulling.

Hoewel we deze doelgroepen noemen, realiseren we ons dat mensen met een beperking allemaal anders zijn; jong, oud, met een migratieachtergrond, man of vrouw, of met zeer uiteenlopende opleidingsniveaus. Ook ouderen verdienen onze aandacht. Immers: ouderdom komt met gebreken en naarmate we ouder worden nemen onze fysieke en mentale vermogens vaak af. Ook voor dementerenden en hun mantelzorgers willen we een toegankelijke stad zijn. Het verdrag vraagt om specifieke aandacht voor vrouwen omdat hun situatie extra kwetsbaar is. In Utrecht zijn hierover nooit signalen geweest. Mochten die wel komen, dan geven wij invulling aan onze verplichting.

Kortom, wij werken voor en met alle bewoners met een fysieke, verstandelijke of psychische beperking aan een stad voor iedereen.

Om te weten wat bewoners met een beperking tegen komen in hun leven blijven we in gesprek met bewoners met een beperking. Daarvoor werken we dus samen met de belangenorganisaties. Ook kleinschalige en informele bijeenkomsten zijn een goede manier om bij de leefwereld aan te sluiten. We willen aansluiten bij de praktijk van het dagelijks leven van mensen, zodat iedere bewoner kan wonen, werken,

spelen, sporten, recreëren en leren. Immers wat heb je aan een toegankelijke bushalte als je er niet kunt komen? Of wat heb je aan een mooie toegankelijke woning, als je er de ondersteuning niet ontvangt die je nodig hebt?

Een voorbeeld: Waar moet ik parkeren?

Bij de ontwikkeling van nieuw parkeerbeleid hebben we De Wilg gevraagd om mee te denken. Hoe kunnen wij bewoners die misschien alles niet zo makkelijk of snel begrijpen het beste bereiken?

Onze ambitie: Utrecht voor iedereen toegankelijk

Zoals gezegd, we maken serieus werk van een nog betere toegankelijkheid van de stad. Daarom hebben we goed gekeken welke kansen er liggen om dat voor elkaar te krijgen. Uit de evaluatie, het stadsgesprek en de gesprekken met bewoners en organisaties zijn drie kansen naar voren gekomen. Deze kansen lichten we hieronder toe.

1. Sneller en concreet resultaat in de stad

Bewoners ervaren ondanks onze inspanningen nog regelmatig letterlijke en figuurlijke drempels. Zij uitten hun ongeduld over voortgang en tempo. Ook blijkt het bereiken van resultaten (te) veel tijd te kosten. Wij onderkennen dit en zetten daarom in op het boeken van snelle en concrete resultaten. Resultaten die te zien zijn, te tellen en aan te wijzen zijn, zodat we alle bewoners van de stad ook bewust kunnen maken van het belang van toegankelijkheid.

Sneller concreet resultaat

Een voorbeeld: de toegankelijkheid van 25 gebouwen verbeteren

Het verbeteren van de toegankelijkheid van ons bestaand vastgoed is nog een lange weg. Ongeveer 19% van ons eigen bestaande vastgoed is op dit moment ontoegankelijk en 29% is beperkt toegankelijk. Op gebruikelijke vervangingsmomenten, bijvoorbeeld als de entree of sanitaire ruimtes worden opgeknapt, verbeteren we tegelijkertijd als dat mogelijk is ook de toegankelijkheid. Dat doen we binnen de huidige financiële kaders. Op deze manier kunnen we de komende jaren de toegankelijkheid van 25 gemeentelijke gebouwen verbeteren. Hierbij werken we samen met het Solgu.

Om sneller en concrete resultaten te behalen én om partijen in de stad uit te dagen stelt de gemeente gedurende vier jaar extra geld beschikbaar. Jaarlijks is een bedrag van 275.000 euro beschikbaar. Dit budget is opgenomen in het coalitieakkoord. Dit geld is bedoeld om (acute) praktische knelpunten in de fysieke en sociale toegankelijkheid van gelegenheden op te lossen. Tot 70% van het geld besteden we aan de *Subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties* (zie hierna bij samenwerken met de stad). Minstens 30% gebruiken we voor werk dat de gemeente uitvoert in de openbare ruimte. Met dit geld lossen we – in overleg met het Solgu- grotere knelpunten van de Slimmelden app op.

'Doven, slechthorenden en mensen met een spraakbeperking kunnen op eenvoudige manier in contact komen met de gemeente.'

2. Samenwerken met de stad

Verbeteren van de toegankelijkheid is een belangrijke opgave voor de gemeente. Binnen alle programma's werken we aan het verbeteren van de toegankelijkheid, elk programma heeft daarin een eigen verantwoordelijkheid. Op het geheel sturen we integraal, gezamenlijk vanuit het ruimtelijk en het sociaal domein. Daarnaast werken we samen met de stad want maar we kunnen dat niet alleen. Voorheen lag het accent op onze eigen organisatie en verantwoordelijkheden. In de evaluatie hebben we geconcludeerd dat meer samenwerking met partners in de stad nodig is om de stad toegankelijk te maken. Partners kunnen bedrijven, (zorg)instellingen, scholen en bewoners zijn. Samenwerken is onze kans.

We stellen de *Subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties* beschikbaar. Met deze subsidie dagen we partijen in de stad uit om samen te werken. Denk aan een café, restaurant, winkel, sportschool, ontmoetingscentrum, rondvaartboot, huisartsenpraktijk, gezondheidscentrum, bank, camping, school, hotel, een museum, theater of een festival. Ondernemers en organisaties zien zelf vaak heel goed hoe zij bewoners met een beperking nog meer welkom kunnen heten. Ze hebben ideeën over hun dienstverlening, informatievoorziening, bejegening en over hun gebouw. Met de subsidie willen we ondernemers en organisaties in de stad versneld laten werken aan toegankelijkheid. Voorwaarde voor de subsidie is dat de subsidieontvanger op verschillende manieren communiceert over de verbeteringen op het gebied van toegankelijkheid: richting klanten, bewoners, buren en opdrachtgevers. Hiermee geeft het geld tegelijkertijd een krachtige impuls aan positieve beeldvorming en bekendheid over toegankelijkheid

en bewoners met een beperking. Het verhaal over fysieke én sociale toegankelijkheid wordt op deze manier door velen op veel verschillende manieren en via allerlei kanalen verteld. Ondernemingen en organisaties kunnen drie maal per jaar een aanvraag indienen. Het geld dat na de derde ronde van een jaar nog over is, wordt besteed aan de openbare ruimte.

Samenwerken met (horeca) ondernemers en instellingen
Een specifiek voorbeeld van ondernemers waar we graag mee samen willen werken, zijn de horecaondernemers. Met de *Subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties* kunnen wij hen financieel stimuleren om te werken aan toegankelijkheid. De ervaringen met de horeca gebruiken we voor de samenwerking met andere partijen in de stad. Dat doen we samen met Utrecht Marketing en ook met Koninklijke Horeca Nederland/Utrecht. Wij vragen (horeca) bedrijven die werken aan toegankelijkheid om daarover te vertellen richting de stad en andere partijen. Zo wordt het gesprek over toegankelijkheid concreter en breder gedragen.

Een voorbeeld : Bijzonder gastvrij

We werken samen met Koninklijke Horeca Nederland/Utrecht om de horecaondernemers in Utrecht te stimuleren om bijzonder gastvrij te zijn. We verspreiden een boekje met tips [Toegankelijkheid op de Kaart](#). Verder kunnen horecaondernemers zich laten inspireren met verhalen van gasten met een beperking in vele korte [filmpjes](#).

Ook stellen we een plan op voor samenwerking met ondernemers in de detailhandel. Voor bewoners met een beperking kan het juist belangrijk zijn dat er voldoende detailhandel in de stad en wijken is. Tegelijkertijd kan voor de detailhandel toegankelijkheid juist een commercieel voordeel opleveren. Naast de horeca en detailhandel onderzoeken we of een samenwerkingsovereenkomst met bijvoorbeeld instellingen voor het hoger onderwijs nuttig is en onderzoeken de samenwerkingsmogelijkheden met andere grote organisaties zoals NS.

We stimuleren instellingen en ondernemers ook om te werken aan toegankelijkheid met de Utrechtse [Toegankelijk heidsprijs](#). Jaarlijks reikt de wethouder deze prijs uit.

In de [Woonvisie](#) hebben wij toegankelijkheid opgenomen als een kwaliteitskenmerk van woningen. Ons verhaal richting woningbouwcorporaties, bouwers, projectontwikkelaars is duidelijk en enthousiast: onze stad moet ruimte bieden aan iedereen. Wij vertellen dit verhaal in de wetenschap dat wij rolstoelbezoekbare of rolstoelbewoonbare woningen (nog) niet wettelijk kunnen afdwingen. Maar we maken ons er wel hard voor.

Bewoners betrekken

Niet alleen bedrijven maar ook bewoners kunnen én moeten mee werken aan een toegankelijke stad. Daarom hebben we bijvoorbeeld in de Schildersbuurt een pilot uitgevoerd. Het project heet [Houd de stoep vrij](#). We hebben verkend op welke manier we het beste een beroep kunnen doen op bewoners (en ondernemers) om rekening te houden met bewoners die een lichamelijke beperking hebben. Wij vragen daarin ook aan bewoners met een beperking om ambassadeurs voor toegankelijkheid te worden. De ervaringen uit de Schildersbuurt passen we ook elders in de stad toe, zoals in Leidsche Rijn.

Samenwerking buiten de stad

Samenwerken doen we niet alleen in de stad, met bedrijven, organisaties en bewoners. Zo werken we buiten Utrecht ook samen met:

- 25 Nederlandse gemeenten in het VNG koploperprogramma over het *VN-verdrag handicap*, samen met het Solgu
- de grote steden Rotterdam, Amsterdam en Den Haag
- de regio; hier stimuleren we kleinere gemeenten om ook te werken aan een inclusieve samenleving. Dit doen we samen met Art.1 Midden Nederland en met het Solgu.

'Niet alleen bedrijven maar ook bewoners kunnen én moeten mee werken aan een toegankelijke stad.'

14

Samenwerken met de stad

3. Niet alleen fysiek, maar ook sociaal toegankelijk

Bewoners met een beperking moeten zich welkom voelen, net als iedereen worden bejegend, niet worden aangestaard en de gelegenheid krijgen om op hun eigen manier te vertellen wat zij willen zeggen. Voor bewoners met een psychische kwetsbaarheid of verstandelijke beperking zijn niet in de eerste plaats fysieke maatregelen belangrijk. De figuurlijke drempels verlagen naar bijvoorbeeld werk, daginvulling, een woning, sociale contacten en begrijpelijke informatie is dan juist belangrijker. In de verschillende (evaluatie)gesprekken bleek dat er aan fysieke toegankelijkheid al veel gebeurt, maar dat sociale toegankelijkheid soms is ondergesneeuwd. Wij zien het daarom als een kans om meer te doen aan sociale toegankelijkheid en zetten in dat kader onder andere in op publieksdienstverlening (zie kader), netwerken in de wijk, sport en ontmoeting.

Een voorbeeld: Servicepunt in het Stadhuis
Het Servicepunt in het Stadhuis is een plek waar bewoners die niet de juiste ingang vinden bij de overheid of niet via onze reguliere kanalen hun weg vinden, terecht kunnen voor hulp. Dit kan juist ook voor bewoners met een beperking handig zijn. Het Servicepunt heeft als hoofddoel om bewoners met een vraag op een warme manier te begeleiden. SVB, DUO en de Belastingdienst gaan ook deel nemen aan het Servicepunt. Vragen over AOW, kinderbijslag, nabestaandenwet, PGB of studiefinanciering kunnen ook gesteld worden in het Servicepunt.

Een voorbeeld: Welkom in je wijk

Het [Draaiboek: Welkom in je wijk](#) beschrijft hoe de gemeente en organisaties zoals woningbouwcorporaties en buurtteams stigma bij bewoners én professionals kunnen bestrijden. Wij bepleiten bij onze partners dit draaiboek te gebruiken.

Een voorbeeld: Inclusief sporten

Sporten is belangrijk voor mensen zonder én met een beperking; het draagt bij aan gezondheid en sociale contacten. Inclusief sporten en bewegen is daarom een thema in het [Utrechts Sportakkoord](#). We ondersteunen sportaanbieders met aangepast sportaanbod met subsidie. Bij nieuwbouw en grootschalige verbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we dat de accommodatie toegankelijk wordt. Verder zet ook SportUtrecht flink in op aangepast sporten met consulenten aangepast sporten, de sportclubadviseur aangepast sporten en de beweegmakelaar speciaal onderwijs en sport. Op [Sportstad-utrecht](#) staat al het aangepast sport- en beweegaanbod; momenteel bijna 80 aanbieders! Tot slot: het netwerk Sport op Maat ontwikkelt sportaanbod, ontplooit activiteiten, neemt drempels tot sporten en bewegen weg, en promoot sport- en beweegaanbod onder mensen met een beperking.

De financiën

Het werk dat wij doen om de stad toegankelijk te maken voor iedereen wordt in principe uitgevoerd binnen de bestaande budgetten. Soms willen we op onderdelen een hoger tempo dan via het reguliere werk mogelijk is. In die gevallen maken we bij de voorjaarsnota een integrale afweging.

Vanuit het coalitieakkoord ‘Utrecht: ruimte voor iedereen’ is er gedurende vier jaar jaarlijks 275.000 euro beschikbaar om sneller concrete resultaten te behalen én om samenwerking met partijen in de stad uit te dagen, het *flexibel budget voor toegankelijkheid*. Tot 70% van dit geld besteden we aan subsidie, met de beleidsregel *Subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties*. Het college eva- lueert jaarlijks de beleidsregel zodat we zicht hebben op de effecten die we ermee bereiken. De evaluaties kunnen leiden tot aanpassing van de beleidsregel. Minstens 30% van het flexibel budget voor toegankelijkheid gebruiken we voor het werk dat de gemeente uitvoert in de openbare ruimte. Met dit geld lossen we- in overleg met het Solgu- grotere knelpunten uit de Slimmelden app op.

**‘We ondersteunen sportaanbieders
met aangepast sportaanbod met subsidie.’**

Een voorbeeld: het eigen vastgoed sneller toegankelijk?

De toegankelijkheid van ons eigen bestaande vastgoed pakken we op bij gebruikelijke vervangingswerkzaamheden. Over het algemeen vervangen we gebouw onderdelen na 20 jaar. Op deze manier hebben we nog een lange weg te gaan. Het is onze ambitie om ook onze bestaande gebouwen sneller toegankelijk te maken. Denk bij bestaande gebouwen bijvoorbeeld aan onze eigen gebouwen die bij verkiezingen als stemlokaal worden ingezet en onze sportaccommodaties. Iets vervangen wat nog niet is versleten is ‘kapitaalvernietiging’. Daarom is hier extra geld voor nodig. Bij de voorjaarsnota 2020 maken we een afweging voor het versneld toegankelijk maken van stemlokalen in gemeentelijk vastgoed en andere publieksgebouwen van de gemeente. Ook bepalen we dan wat dat mag kosten.

Sturen en verantwoorden

Om de doelen uit deze inclusieagenda te behalen, moeten we in de gaten houden of alles loopt zoals gepland. Dat noemen we ook wel ‘monitoren’. Om te kunnen monitoren gebruiken we ‘De Utrechtse manier van sturen en verantwoorden’.

Deze manier van monitoren betekent:

- een beweging creëren waarbij we stap voor stap met onze partners voortgaan;
- werken vanuit de visie en leidende principes, bijbehorende kaders en doorlopend kwantitatieve en kwalitatieve informatie verzamelen;

-
-
-
- samen met onze partners in de stad en de raad betekenis geven aan de informatie;
  - op basis hiervan leren en bijsturen.

Met deze cyclische werkwijze blijven we onszelf continue checken en verbeteren. Dit is belangrijk om de vele ambities ‘Utrecht voor iedereen toegankelijk’ te realiseren. We kennen onze doelen, we definiëren de acties, maar we zullen voortdurend moeten blijven kijken wat er gebeurt en waartoe de acties leiden.

We hebben informatie nodig om te kunnen monitoren. Dat doen we onder andere op basis van een aantal indicatoren; dat zijn meetbare begrippen die een aanwijzing geven over hoe het gaat met de toegankelijkheid. Deze indicatoren zijn vastgelegd in de [Eerste Bestuursrapportage 2017](#) (p 68-69), naar aanleiding van de unaniem door de raad aangenomen [Motie 94](#) ‘Toegankelijkheid moet ook gemeten worden’.

Voorbeelden van indicatoren zijn het percentage begrijpelijke brieven, het aantal gebouwen op wheelmap.org/toegankelijk_utrecht.nl of het aantal banen voor mensen met een beperking. De gemeente werkt binnen diverse programma’s die aangeven wat de gemeente wil bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat dit gaat kosten. Verschillende programma’s maken met een eigen indicator zichtbaar wat het resultaat is van het werken aan toegankelijkheid. De toelichting per indicator staat in de [bijlage](#). Over de indicatoren rapporteren we jaarlijks in de Programmabegroting ter verantwoording naar de gemeenteraad en de inwoners van Utrecht.

Naast de rapportage over de indicatoren (die de resultaten van onze inspanningen laat zien) doen we nog meer. We organiseren samen met samenwerkingspartners jaarlijks een festival of debat over de uitvoering van het *VN-verdrag handicap* in Utrecht om er zo voor te zorgen dat toegankelijkheid hoog op de agenda blijft staan. Dit evenement is bedoeld voor bewoners, organisaties van bewoners met een beperking, ondernemers, college en raad. Dit festival of debat is een evaluatiemoment waarop wij een betekenisvol gesprek voeren over de voortgang van de uitvoering van het *VN-verdrag handicap* in Utrecht. Wij organiseren het festival of debat op of rond de Internationale Dag van mensen met een beperking (3 december).⁵ Tevens stellen we jaarlijks samen met de belangenorganisaties voor mensen met een beperking een compacte rapportage op over hoe het gaat met de uitvoering van de Utrechtse agenda voor het *VN-verdrag handicap*. Dit proces kan mogelijk leiden tot het aanpassen van onze inzet of tot financiële consequenties. Daar zullen we dan voorstellen voor doen.

We informeren de raad jaarlijks op hoofdlijnen over de voortgang met een raadsbrief.

---

⁵ In oktober 1992 keurde de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties een resolutie goed waarin 3 december tot Internationale Dag van mensen met een beperking werd verklaard. Deze dag is als aanmoediging om de discussie over mensenrechten en gelijke kansen voor mensen met een beperking op de agenda te houden.

Sociale toegankelijkheid

Bijlage 1: Indicatoren

Indicatoren in de programmabegroting

Programma	Indicator	Nul-meting	Realisa-tie	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022
Bewoners en bestuur	Realisatie Webrichtlijnen	-	24/38	47/51	36/38	36/38	36/38
Stedelijke ontwikkeling	Toegankelijke openbare ruimte. Komt een nieuwe indicator voor	-	-	-	-	-	-
Werk en inkomen	Percentage begrijpelijke brieven	Vervallen	-	-	-	-	-
Werk en inkomen	Realisatie aantal Wsw dienstbetrekkingen voor mensen met een arbeidsbeperking en een Wsw indicatie. Sinds 1 januari 2015 is instroom niet langer mogelijk.	-	-	-	-	-	-
Maatschappelijke Ontwikkeling	Percentage Utrechters met een beperking dat aangeeft weinig tot geen problemen te ervaren met meedoen	-	65%	67%	67%	70%	70%
Maatschappelijke Ontwikkeling	Aantal gebouwen op toegankelijkutrecht.nl	-	1250	2100	-	-	-
Maatschappelijke Ontwikkeling	Percentage gemeentelijke voorzieningen dat fysiek niet toegankelijk is	-	19%	18%	18%	-	-

Programma	Indicator	Nul-meting	Realisa-tie	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022
Maatschappelijke Ontwikkeling	Percentage Utrechters dat moeite heeft met digitale aanvragen bij organisaties	-	-	26%	26%	25%	24%
Cultuur	Percentage gesubsidieerde culturele instellingen met informatie over toegankelijkheid op de eigen website	-	44%	60%	75%	100%	100%
Sport	Sportdeelname volwassenen met een beperking (>16 jaar) 40x per jaar	Niet op-genomen	-	-	-	-	-

20

Indicatoren in de dashboardbrief Werk en Inkomen

Elk kwartaal wordt de gemeenteraad geïnformeerd via de dashboardbrief Werk en Inkomen. Daarin staan deze indicatoren:

1. Aantal gerealiseerde banen Banenafspraak (in de gehele arbeidsmarktregio)
2. Aantal mensen werkzaam met loonkostensubsidie
3. Aantal mensen geplaatst op een beschutte werkplek

Bijlage 2: Participatie

Voor de evaluatie: 't Is geen franje. Toegankelijkheid in Utrecht.

- Gesprek met het Solgu en Cosbo
- Gesprek met meer dan 100 bewoners met een beperking op zogenaamd 'natuurlijke vindplaatsen'
- Meer dan 50 ambtenaren

[Stadsgesprek Toegankelijkheid](#) op 9 december 2017.

We hebben het stadsgesprek samen met het Solgu georganiseerd.

Vanaf begin 2018 hebben we gezamenlijk de agenda en het uitvoeringsprogramma ontwikkeld met:

- het Solgu
- het Platform Volwaardig Burgerschap GGz

21

Sinds het voorjaar 2019 is De Wilg de stem in Utrecht voor bewoners met een verstandelijke beperking. Zij hebben sindsdien ook meegedacht over deze agenda.

De resultaten van het Stadsgesprek toegankelijkheid hebben we teruggekoppeld aan bewoners op 29 mei 2018. Deze bijeenkomst hebben we samen met het Solgu georganiseerd.

De coördinerend wethouder Maarten van Ooijen heeft een gesprek gehad over de concept agenda op 25 september 2019 met:

- het Solgu
- het Platform Volwaardig Burgerschap GGz
- De Wilg

Colofon

Gemeente Utrecht
December 2019

Vormgeving
Delta3

Fotografie
Beeldbank Utrecht
Delta3

Team
Samenleving en Sport
Maatschappelijke Ontwikkeling
Gemeente Utrecht
toegankelijk@utrecht.nl

Het VN-verdrag handicap in Utrecht

Uitvoeringsprogramma ‘Utrecht voor iedereen toegankelijk’

Inhoud

Publieksdienstverlening	4	Cultuur	25
Informatievoorziening	6	Hulp bij het huishouden, hulpmiddelen, woonvoorzieningen en Regiotaxi	26
Verkiezingen	7	Wmo-cliëntenraad	28
Beeldvorming	8	Toegankelijke en laagdrempelige ondersteuning	29
Antidiscriminatie	9	Gemeentelijke gebouwen	30
Ervaringsdeskundigheid	10	Gebiedsontwikkeling	32
Daginvulling	11	Wonen	33
Netwerk in de wijk	13	Openbare ruimte	35
Werken bij de gemeente	14	Verlichting en verkeersregelinstallaties	37
Studenten met een beperking	15	Parkeren	38
Inkommen/ armoedebestrijding	16	Groen	39
Sport	17	Openbare toiletten	40
Topsport	19	Openbaar vervoer	41
Spelen	21	Colofon	42
Ontmoeting	22		
Onderwijs	23		
Jeugd	24		

In de Utrechtse agenda voor het VN-verdrag *handicap* hebben we de ambities bepaald en de drie kansen omschreven die we willen pakken. Maar nu is het tijd voor actie. Dus met het uitvoeringsprogramma dat nu volgt, laten we zien wat we al doen en ook blijven doen, én wat we besluiten om nieuw op te pakken. Dit zijn de acties die nodig zijn voor het benutten van (één van) de drie kansen. Jaarlijks maken we samen met de belangenorganisaties een compact actieplan met wijzigingen en accenten.

De acties in dit uitvoeringsprogramma zijn divers van karakter. Er zijn acties waarmee we toegankelijkheid opnemen in kaderstellende documenten. Daarmee kunnen we bij de uitvoering van beleid gemakkelijker toegankelijkheid stimuleren. Bijvoorbeeld omdat in de subsidieverordening staat dat subsidie ontvangers toegankelijke activiteiten moeten organiseren. Daarnaast zijn er praktische acties waarmee we concrete resultaten bereiken. Denk daarbij aan gebouwen die we toegankelijk maken en studenten met een beperking die studietoeslag ontvangen.

Wij pakken de kans om meer te doen aan sociale toegankelijkheid. Hiervoor werken we aan zaken als publieksdienstverlening, antidiscriminatie, daginvulling, sport, ontmoeting, cultuur, wmo voorzieningen. Bewoners met een beperking moeten zich immers welkom voelen in onze stad. Voor bewoners met een psychische kwetsbaarheid of verstandelijke beperking moeten we de figuurlijke drempels verlagen. In dit uitvoeringsprogramma geven we aan hoe we dat oppakken.

Aan de fysieke toegankelijkheid van de openbare ruimte, gebouwen en woningen werken we al lang; en dat blijven we doen. Bewoners met een lichamelijke beperking moeten zich immers welkom voelen in onze stad. Daarvoor moeten we de letterlijke drempels verlagen. Ook hierover geven we in dit uitvoeringsprogramma aan hoe we dat oppakken.

Bij elk thema beschrijven we:

- Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?
- Wat doen we al, én blijven we doen?

**'Wij pakken de kans om meer te doen
aan sociale toegankelijkheid.'**

Publieksdienstverlening

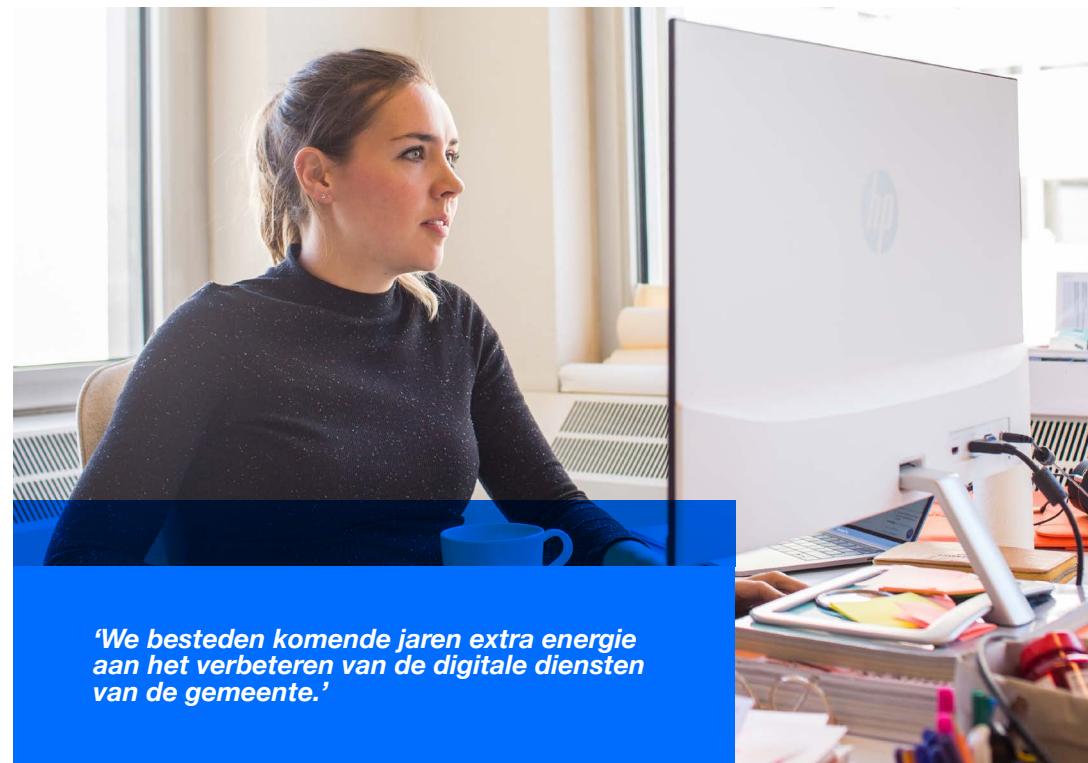
De gemeente Utrecht wil duidelijke informatie geven aan alle bewoners. In gesprekken, brieven en mails gebruiken we heldere taal. Zo zorgen we ervoor dat iedereen onze dienstverlening kan vinden en begrijpen. Daarom communiceren we eenvoudig en klantgericht. Op 24 september 2019 ging fase 1 van de Wet digitale toegankelijkheid in. Deze wet vereist dat vanaf dat moment alle nieuwe informatie op onze websites voldoet aan de toegankelijkheidseisen. Vanaf 24 september 2020 moet ook al onze oude digitale informatie aan die eisen voldoen. Via de voortgangsrapportage (november 2019) is de [raad](#) geïnformeerd over de publieksdienstverlening.

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- We besteden komende jaren extra energie aan het verbeteren van de digitale diensten van de gemeente. De acties hebben we opgenomen in de *Utrecht Agenda; Digitale Stad*, voor iedereentoegankelijk. Afgelopen jaren hebben we hier al actief op ingezet op www.utrecht.nl.
- We breiden dit ook uit naar alle andere deelsites in bezit van de gemeente Utrecht. Wij werken nog harder om aan de wetgeving te voldoen.
- In de *Investeringsagenda 2020* van het Programma Dienstverlening vertalen we de opbrengst van het stads gesprek ‘Dienstverlening voor iedereen’ van najaar 2019. In dit gesprek dachten belangenverenigingen mee over nieuwe mogelijkheden en manieren om de dienstverlening nog toegankelijker te maken voor diegene die net iets anders nodig hebben dan onze standaard dienstverlening.
- De huidige [huisstijl](#) is nu zes jaar oud en deze moet geactualiseerd worden. De belangrijkste reden is dat de huisstijl niet meer aansluit bij de huidige toegankelijkheidseisen. Zo werkt het kleurencontrast in de huisstijl

niet goed voor slechtziende bewoners. Daarnaast gaan we de typografie opnieuw beoordelen en toetsen bij belangenorganisaties om te beoordelen welke typografie het beste aansluit bij de voorkeur van laaggeletterden.

- Wij onderzoeken de mogelijkheid om de dienstverlening virtueel dichter bij de bewoners te brengen door middel van videobellen. Met videobellen willen we een digitale variant op onze baliedienstverlening realiseren. Dit zou ook mogelijke voordelen kunnen bieden voor bewoners met een fysieke beperking die moeite hebben om naar het Stadhuis te komen.

‘We besteden komende jaren extra energie aan het verbeteren van de digitale diensten van de gemeente.’

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Op 12 juni 2019 ondertekenden de G4-gemeenten de landelijke ‘Direct Duidelijk Deal’. De gemeente Utrecht vindt dit onderwerp onverminderd belangrijk ook nu wij al jaren bezig zijn met begrijpelijke taal. Om aan te sluiten bij de landelijke campagne spreken wij niet meer van ‘Gastvrije taal’ maar van ‘Direct Duidelijk, begrijpelijke taal voor iedereen’ (zie ook de [brief](#) van 12 juni 2019 aan uw Raad). Voor medewerkers zijn er verschillende handige hulpmiddelen ontwikkeld om begrijpelijk te schrijven, zoals trainingen om begrijpelijker te schrijven. Ook worden schrijfcoaches opgeleid. Om te blijven voelen waarom begrijpelijke taal belangrijk is, en om te blijven leren hebben wij de campagne www.utrecht.nl/datkanbeter. Inwoners worden uitgenodigd om niet-begrijpelijke brieven naar ons terug te sturen.
- Utrecht maakt gebruik van de Teletolk. Via de Teletolk kunnen doven, slechthorenden en mensen met een spraakbeperking op een eenvoudige manier in contact komen met de het Klantcontactcentrum van de gemeente Utrecht. Met een simpele druk op de knop op de contactpagina van www.utrecht.nl kan iemand kiezen of hij/zij het gesprek wil laten bemiddelen in tekst of beeld. Bij de tekstbemiddelingsdienst worden de gesproken woorden omgezet in tekst. Bij de beeldbemiddelingsdienst zitten tolken gebarentaal klaar om de gesproken taal om te zetten naar gebarentaal, en andersom. De beeldbemiddeling wordt verzorgd door geregistreerde tolken gebarentaal.
- Het Servicepunt in het Stadhuis is een plek waar bewoners die niet de juiste ingang vinden bij de overheid of niet via onze reguliere kanalen hun weg vinden, terecht kunnen voor hulp. Het Servicepunt heeft als hoofddoel om bewoners met een vraag op een warme manier te be-

geleiden. Dit houdt in dat wij ze begeleiden naar de juiste afdeling of persoon en we laten pas los als het voor de bewoner helder is hoe het proces verder verloopt. Indien nodig is daar ook toegang tot een tolk zodat wij bewoners die de Nederlandse taal niet goed machtig zijn goed op weg kunnen helpen met hun vraag. SVB, DUO en de Belastingdienst gaan ook deel nemen aan het Servicepunt. Vragen over AOW, kinderbijslag, nabestaandenwet, PGB of studiefinanciering kunnen ook gesteld worden in het Servicepunt.

- Wij nodigen bewoners en ondernemers uit van wie wij het vermoeden hebben dat onze standaard aanpak niet altijd voor hen lijkt te passen. Denk daarbij aan bewoners met een beperking die we uitnodigen om onze dienstverleningskanalen te testen. Ook vragen we mensen met een beperking om collega’s te informeren en inspireren over hoe ze hun dienstverlening kunnen aanpassen. Doel is om onze dienstverlening te optimaliseren en toegankelijk te maken voor iedereen. De *mystery visits* zijn onder andere door bewoners die laaggeletterd zijn, anderstalig en mensen met een fysieke beperking. Zij kunnen ons achteraf vertellen wat er beter kan.
- Bewoners kunnen op utrecht.nl feedback geven op de toegankelijkheid van onze site met de [toegankelijkheidsverklaring](#). Deze mogelijkheid bieden we eerder dan we verplicht zijn.
- We hebben de informatie over [hondenvoorzieningen en uitlaatplekken](#) op utrecht.nl gemakkelijk digitaal toegankelijk gemaakt voor blinden en slechtzienden. Dat is handig voor bewoners met een blindengeleidehond.
- Het verbeteren van de digitale vaardigheden van Utrechters via trainingen, inlopen en hulpmiddelen als www.Uabc.nl blijft van belang.

Informatievoorziening

Wat doen we al, én blijven we doen?

- We informeren bewoners en bezoekers over de fysieke toegankelijkheid van de stad. Het Solgu verzamelt informatie over de (on)toegankelijkheid van gebouwen op [Wheelmap](#), ook bereikbaar via [toegankelijktrecht.nl](#) (website en app). In vier jaar nemen we alle gebouwen in de binnenstad en belangrijke winkelgebieden in de wijken op in *Wheelmap*.
- De apps van *Wheelmap* en [Hogenood](#) brengen we onder de aandacht van bewoners; we maken gebruik van het korte [filmpje](#) dat we over deze apps hebben laten maken. Hogenood laat zien waar toiletten zijn en welke toegankelijk zijn.
- Wij subsidiëren U Centraal om de [U Gids](#) te maken. De U Gids is een site waar bewoners zelf informatie kunnen vinden over 12 thema's, zoals wonen, financiën en zorg. U Gids zoekt in de eigen website, maar raadpleegt ook externe websites, zoals de Belastingdienst, UWV of gemeente Utrecht. Elk voorjaar verschijnt de papieren Plusgids Utrecht. Deze gids wordt verspreid in onder andere buurhuizen, huisartsenpraktijken en bibliotheek.
- Wij subsidiëren U centraal voor het [Stadsteam informatie en advies](#). Het stadsteam geeft informatie en wijst bewoners de weg. Waar kan men terecht voor hulp? Het Stadsteam weet welke voorzieningen er zijn voor mensen met een beperking.

Verkiezingen

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- Uit [onderzoek van de Rekenkamer Utrecht](#) bleek dat nog niet alle stemlokalen toegankelijk zijn; in de [raadsbrief toegankelijkheid stemlokalen](#) geeft het college zijn reactie. We stellen een verbeterplan op om zoveel mogelijk stemlokalen toegankelijk te maken. Zoals hierna bij ‘gemeentelijke gebouwen’ ook aangegeven: Bij de voorjaarsnota 2020 maken we een integrale afweging voor het versneld toegankelijk maken van gemeentelijk vastgoed zoals stemlokalen met daarbij de benodigde financiële middelen.

Wat doen we al, én blijven we doen?

In 2019 hebben alle bewoners twee maal kunnen stemmen, voor het Europees Parlement en voor de Provinciale Staten/Waterschappen. Wij hebben veel maatregelen genomen om de verkiezingen toegankelijk te maken, zoals:

- een leesloep met licht
- stemmal met Soundbox
- tijdelijke geleidelijnen en hellingbanen
- oprijdorpels
- opritten van weg naar stoep
- tijdelijke gehandicapten parkeerplaatsen
- tijdelijk verwijderen van matten en uitschakelen deurdrangers
- plaatsen van extra stoelen
- wijzigen positie stembureau in het gebouw
- informatie op de website over het meest toegankelijke stemlokaal in iedere wijk
- mogelijkheid om de informatie op de website voor te laten lezen
- link naar een “Steffiefilmpje” van Leerzelfonline met eenvoudige uitleg over hoe stemmen werkt (wij hebben meegeholpen bij de ontwikkeling van het filmpje)
- telefoonnummer voor burgers om te overleggen welk toegankelijk stemlokaal voor hen het beste bereikbaar is
- taxi om kiezers die niet zelfstandig naar het stemlokaal kunnen komen naar het stemlokaal te brengen.

'Bij de voorjaarsnota 2020 maken we een integrale afweging voor het versneld toegankelijk maken van gemeentelijk vastgoed zoals stemlokalen.'

Beeldvorming

Beeldvorming is het proces waarin we bepaalde stereotiepe beelden van mensen en culturen ontwikkelen. Beeldvorming berust op vooroordelen over mensen. In de beeldvorming ontstaat er vaak een verkeerd beeld van mensen met een beperking. Bewoners met beperking ervaren regelmatig onaardige bejegening vanwege hun lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking. Dat maakt dat zij zich buiten gesloten en niet welkom kunnen voelen. Dit kan overal plaats vinden, bijvoorbeeld in winkels, buurthuizen, het openbaar vervoer, de horeca, op straat of bij een informatiebalie. Als gemeente willen wij bijdragen aan positieve beeldvorming, dus we beginnen bij ons zelf. Het is onze ambitie dat medewerkers in onze eigen organisatie een open houding hebben richting bewoners met (en zonder) een beperking en iedereen behulpzaam en vriendelijk tegemoet treden.

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- We dagen partijen uit om vernieuwende aanpakken -ook op het gebied van beeldvorming- te ontwikkelen. Dat doen we met de *Subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties*.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- We zijn in gesprek met horecaondernemers van Utrecht ook over beeldvorming. We vragen hen om met hun medewerkers een open houding te hebben richting bewoners met (en zonder) een beperking en iedereen behulpzaam en vriendelijk tegemoet treden.
- Vorig jaar startte de fototentoonstelling '[Vrij Rollen](#)' in Leidsche Rijn, met foto's over toegankelijke en ontoegankelijke situaties in de stad. Deze rondreizende tentoonstelling was in de week van de toegankelijkheid 2019 in het Stadskantoor.
- In 2018 heeft het Steunpunt GGZ het project *Kwartiermaken* afgerond. In een inspirerend boekje staan handvatten hoe algemene voorzieningen sociaal inclusief kunnen werken. Denk bijvoorbeeld aan de manier waarop sociaal makelaars ondersteunen of hoe mensen welkom worden ontvangen in buurthuizen. Wij bespreken onder andere met de sociaal makelaars hoe zij deze adviezen kunnen overnemen.
- Het project *Stigmabestrijding in de wijk* heeft een prachtig [Draaiboek: Welkom in je wijk](#) opgeleverd. Dit draaiboek helpt de gemeente en organisaties, zoals woningbouwcorporaties en buurtteams, bij de stigmabestrijding bij bewoners én professionals. De gemeente heeft de regie rol in de aanpak voor mensen met verward gedrag.
- Wij bieden trainingen *Mental Health First Aid* (MHFA) en *Samen Sterk Zonder Stigma* aan. De cursus MHFA geeft informatie over psychische aandoeningen en hoe een gesprek aan te gaan met iemand die (beginnende) psychische problemen heeft. Ook komt aan de orde hoe te handelen wanneer iemand in een crisis verkeert. In deze trainingen voeren we op een laagdrempelige en toegankelijke manier het gesprek over (zelf)stigma met als doel meer openheid, bewustwording, begrip, herstel en sociale inclusie.

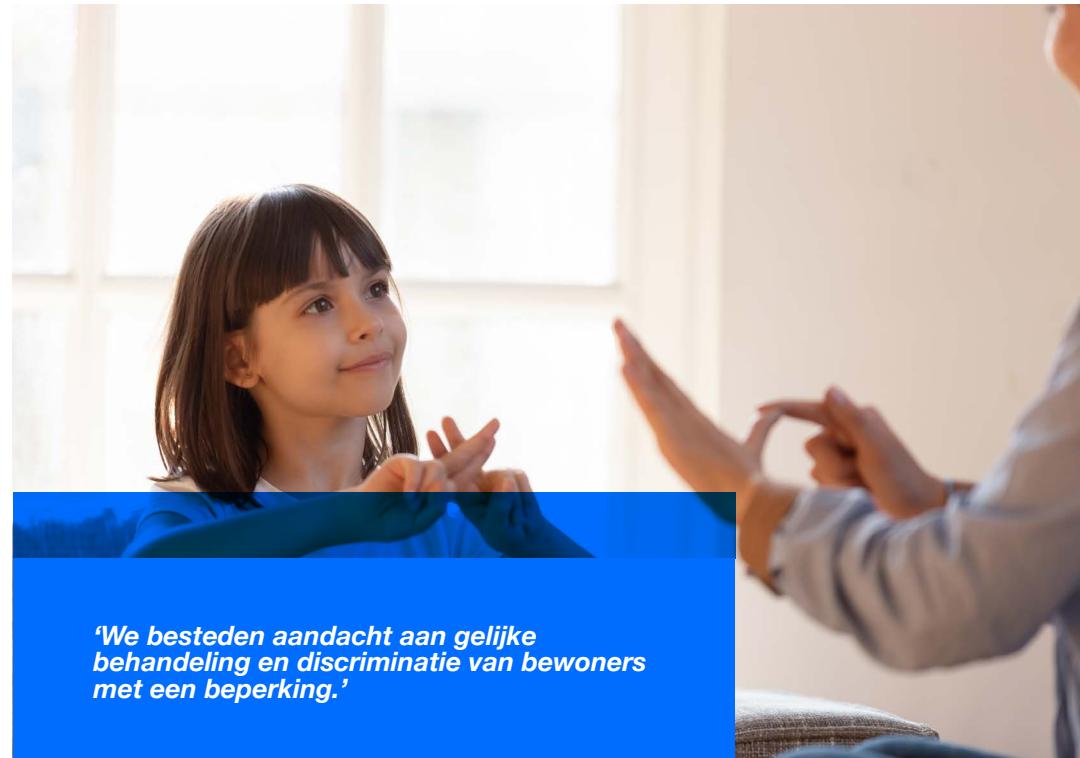
Antidiscriminatie

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- In 2020 ontwikkelen we met de stad een nieuwe Anti-discriminatie agenda en besteden daarbij o.a. aandacht aan gelijke behandeling en discriminatie van bewoners met een beperking.
- Wij vragen Art.1 Midden Nederland specifiek aandacht te besteden aan ongelijke behandeling van bewoners met een beperking. Zo kunnen zij bewoners actief informeren over de mogelijkheid om bij Art.1 te melden als er sprake is van ongelijke behandeling.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Discriminatie is onacceptabel. De gemeente Utrecht spreekt zich nadrukkelijk uit tegen discriminatie en maakt zich sterk voor een inclusieve samenleving en een volwaardige participatie voor iedereen. Met de Utrechtse Antidiscriminatieagenda '[Wel verschillend, niet apart!](#)' zetten we in op het voorkomen van discriminatie en het vergroten van bewustwording.

Ervaringsdeskundigheid

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- Buurtteams hebben nu al de opdracht om in hun teams ook ervaringsdeskundigen op te nemen. Een ervaringsdeskundige is iemand die door ervaring deskundig is geworden op een bepaald terrein; die iets weet doordat hij het heeft meegemaakt. Voor 2020 is gepland om nog meer aandacht te geven aan ervaringsdeskundigheid in buurtteams, zodat we samen van en met elkaar kunnen leren hoe we kwetsbare mensen nog beter kunnen ondersteunen.
- In het verleden heeft Solgu ervaringstours georganiseerd om te ervaren hoe het is om een fysieke beperking te hebben. In aanvulling daarop organiseren we samen met De Wilg en het Platform Volwaardig Burgerschap GGZ ‘ervaringstours’ voor psychische kwetsbaarheid en verstandelijke beperkingen.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Wij financieren het Panel Meetellen in Utrecht. Meetellen is er voor bewoners met een psychische kwetsbaarheid, schulden, (ex)verslaving of dakloosheid, een licht verstandelijke of lichamelijke beperking of een taal- of cultuurbarrière. Leden van het panel vullen 1 à 2 maal per jaar een enquête in. Ook zijn er een paar keer per jaar focusgesprekken met panelleden over specifieke vragen. Panelleden krijgen op die manier een stem, omdat ze de gemeente kunnen vertellen wat zij verstaan onder goede ondersteuning. Ook krijgt de gemeente zo meer zicht op de maatschappelijk situatie van deze groep. Deelnemers geven zelf aan hoe zij mee willen doen aan het panel. Ze kunnen per post, digitaal of in een persoonlijk gesprek hun mening geven. Ook zijn er themagesprekken met de gemeente en/of organisaties zoals de buurtteams.
- Bij de inkoop van de aanvullende zorg vragen wij ervaringsdeskundigen mee te lezen met de aanvragen en om ons advies te geven.

‘Panelleden krijgen een stem omdat ze de gemeente kunnen vertellen wat zij verstaan onder goede ondersteuning.’

Daginvulling

Voor iedereen is een zinvolle daginvulling belangrijk, denk hierbij aan betaald of onbetaald werk of school. Werk speelt ook een rol in het herstel van mensen. Soms is het lastig voor iemand met een beperking om die zinvolle daginvulling te vinden. Veel mensen met een beperking hebben een grote afstand tot de arbeidsmarkt, met als gevolg dat ze ook vaker een laag inkomen hebben. Deze thema's daginvulling en werk behoren tot het terrein van de Participatiewet en de Wmo.

Daginvulling vanuit de Participatiewet

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- We vinden het belangrijk dat mensen met een arbeidsbeperking zelf met ons meedenken en -praten over ons beleid; ook wel cliëntparticipatie genoemd. Daarom geven we nu opnieuw vorm aan de cliëntparticipatie bij 'Werk en Inkomen'. Voor de nieuw op te richten Cliëntenraad Participatiewet streven wij naar een goede afspiegeling van de verschillende doelgroepen. Verder worden vanuit de diverse opgaven van Werk en Inkomen zoals de actieagenda 'Utrechters Schuldenvrij' en de actieagenda 'Werkbeweging' bijeenkomsten georganiseerd waarvoor ook organisaties voor mensen met een arbeidshandicap worden uitgenodigd.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Bewoners van Utrecht (met of zonder uitkering van de gemeente) die hulp willen bij het zoeken en vinden van een betaalde baan kunnen zich melden bij de gemeente. Het gaat om Utrechters met of zonder beperking; ook als

je een beperking hebt maar niet in het doelgroepregister¹ staat. Bewoners die een uitkering van het UWV (of andere uitkeringsinstantie dan de gemeente Utrecht) krijgen, kunnen hulp vragen bij het zoeken naar werk via hun uitkeringsinstantie. Wij hebben geen specifieke maatregelen voor werkzoekenden met een beperking, maar bieden maatwerk voor iedereen.

- Komende jaren voeren we proefprojecten uit om te kijken wat mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt vooruit helpt. Dat doen we samen met de buurtteams en de partijen van *Aan de Slag in Utrecht* (ADSU), om zo een goede aansluiting tussen de Wmo en de Participatiewet te krijgen. We willen bereiken dat bewoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt ervaren dat zij kansen hebben; kansen om zich te ontwikkelen richting betaalde of onbetaalde werkzaamheden.
- Wij begeleiden Utrechters met een arbeidsbeperking die graag willen werken, bij het vinden van een passende werkplek. Om de werknemer en werkgever te ondersteunen zetten wij verschillende instrumenten in zoals job-coaching en loonkostensubsidie.
- Als een werkzoekende een opleiding wil volgen, kijken we altijd wat mogelijk en haalbaar is en wat bijdraagt om betaald werk te vinden.

Om mensen met een beperking gericht aan het werk te helpen, is soms een specifieke benadering nodig. Daarom besteden wij in de aanpak extra aandacht aan mensen met een psychische beperking en jongeren met een beperking.

1 Het doelgroepregister is een landelijk register, waarin alle mensen staan die vallen onder de banenafspraak. Met de gegevens uit het doelgroepregister kan het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid controleren of werkgevers de afgesproken banen creëren voor mensen met een arbeidsbeperking.

Voor mensen met een psychische beperking:

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Wij kopen IPS-trajecten in bij WIJ 3.0 en Lister. IPS of *Individuele Plaatsing en Steun* is dé methode om mensen met psychische kwetsbaarheid te ondersteunen bij het zoeken, vinden en houden van betaald werk. Deze aanpak is onderdeel van het regionale samenwerkingsplan ‘Werk herstelt’. Zo werken de verschillende partijen in de gebiedsteams GGZ steeds meer met elkaar samen. Begin 2019 is de raad geïnformeerd over de [evaluatie](#) van de pilot IPS. Met de betrokken organisaties (Lister, WIJ 3.0, UWV, Altrecht en gemeente (Werk en Inkomen, Maatschappelijke Ontwikkeling)) borgen we de ontwikkelde samenwerking en werkwijze van IPS.
- We verbeteren in een regionaal project de samenwerking tussen GGZ-instellingen en UWV.

Voor jongeren met een beperking:

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Over jongeren met een arbeidsbeperking heeft de Rekenkamer Utrecht in december 2017 het onderzoek [Beperkt in beeld](#) uitgebracht. Met de conclusies uit dit onderzoek werken we verder aan het verbeteren van de positie van jongeren met een arbeidsbeperking, zoals verwoord in de [brief](#) van het college aan de raad. De Rekenkamer heeft hier op 26 maart 2019 een [reactie](#) op gestuurd.
- We werken nauw samen met scholen in het Praktijk en Voortgezet Speciaal Onderwijs om de overgang van school naar werk voor jongeren met een arbeidsbeperking soepel te laten verlopen. We gaan vroegtijdig met de school en jongeren in gesprek om een plan te maken om de jongere duurzaam naar werk te begeleiden. We zetten jobhunters in die voor de jongeren op zoek gaan

naar geschikte banen en stages en hen begeleiden bij het solliciteren. Ook begeleiden zij werkgevers bij het creëren van passende werkplekken. Het Rijk heeft ons tijdelijk geld gegeven, dat we inzetten voor extra jobhunters.

Daginvulling vanuit de WMO; sociale prestatie en dagondersteuning

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Ongeveer 8000 Utrechters nemen regelmatig (ten minste 1x per week) deel aan groepsactiviteiten met lichte professionele ondersteuning en veel inzet van de deelnemers zelf. Met deze activiteiten kunnen kwetsbare bewoners meedoen of meewerken in de samenleving. Wij subsidiëren deze activiteiten die we Sociale Prestatie en Dagondersteuning noemen. Wij stimuleren de samenwerking tussen aanbieders. Een mooi voorbeeld is de samenwerking van De Wilg en DOCK die samen Buurtkoffies organiseren. Het kan zijn dat bij zo'n activiteit een buurtteammedewerker is, omdat het een 'vindplaats' is of omdat hij/zij met een cliënt meegaat.
- Als professionals in de wijk beter samenwerken, kunnen zij meer van elkaar leren over sociale inclusie. Dat betekent dat als er in de praktijk iets niet goed loopt partijen met elkaar een oplossing zoeken. Denk bijvoorbeeld aan een bezoeker van een buurtcentrum waar vaak 'gedoe' mee is. Als daar een goede oplossing voor is gevonden, kunnen partijen die daarna vaker toepassen. De oplossingen moeten 'zo gewoon mogelijk' zijn, met waar nodig professionele of specialistische rugdekking. Het signaleren van lastige situaties in de wijk is een verantwoordelijkheid van alle partijen en de gemeente faciliteert hen daarbij.

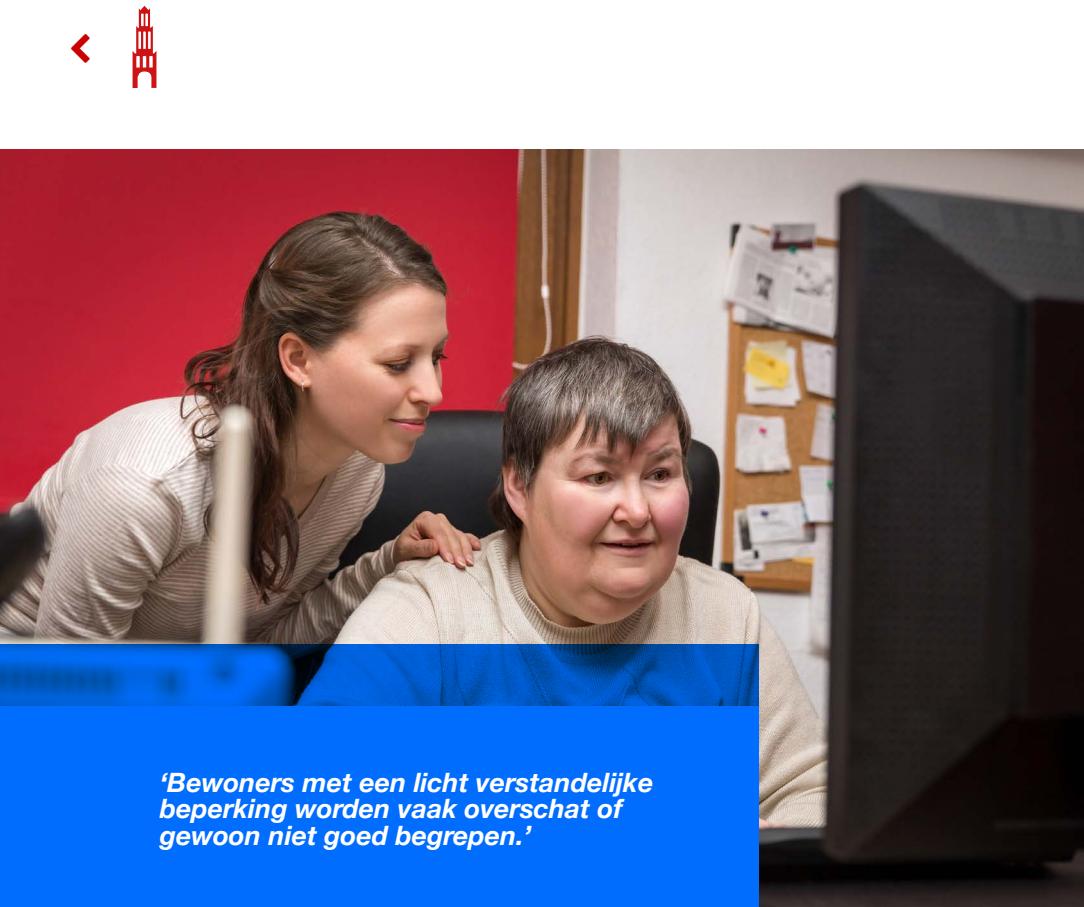
Netwerk in de wijk

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- We gaan na of professionals bij algemene voorzieningen, zoals in de sociale basis, goed herkennen of een bewoner een beperking heeft en weten hoe zij hun handelen op hen moeten afstemmen. Zo kun je niet zomaar zien of iemand een (licht) verstandelijke beperking of een chronische ziekte heeft. Bewoners met een licht verstandelijke beperking worden vaak overschat of gewoon niet goed begrepen.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Partijen in de aanvullende zorg en de buurtteams moeten het aanbod in de sociale basis en voor activering goed kennen. Als zij het aanbod goed kennen, kunnen ze (samen met de buurtteams) mogelijk maken dat hun cliënten daar gebruik van maken. Dat iedereen goed op de hoogte is van elkaar werk, gaan we bevorderen in Overvecht, Kanaleneiland en Noordwest.
- We organiseren voor bewoners met een licht verstandelijke beperking wonen, werken en zorg beter; dit noemen we het maatschappelijk steunsysteem.
- We voeren in de wijk Noordwest het project ‘Meedoen en erbij horen’ uit. Dat doen we samen met het Kennisplatform Utrecht Sociaal (KUS) van de Hogeschool Utrecht. In dit project maken we zichtbaar wat bewoners met een licht verstandelijke beperking nodig hebben om mee te draaien in de maatschappij.

'Bewoners met een licht verstandelijke beperking worden vaak overschat of gewoon niet goed begrepen.'

Werken bij de gemeente

De gemeente Utrecht wil een spiegel zijn van de stad, zodat bewoners zich herkennen in onze organisatie. Daarvoor moeten we een inclusieve organisatie zijn met een divers personeelsbestand, met medewerkers met verschillen in (migratie) achtergrond, seksuele geaardheid, geslacht en beperkingen. Iedereen moet de mogelijkheid hebben om mee te doen; binnen alle functies. Het werkclimaat respecteert en waardeert individuele verschillen. We vatten het samen als: ‘We (h)erkennen, waarderen en benutten verschillen, zodat iedereen optimaal bij kan dragen aan de opgaven in de stad’. Dit is verwoord in het [Actieplan diversiteit en inclusie](#).

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- Een belangrijk aspect van ons inclusief werkgeverschap is het bieden van banen aan (toekomstige) collega’s met een arbeidsbeperking.
- Er zijn ook mensen die niet onder de banenafspraak vallen, maar wel een arbeidsbeperking hebben en daarom vaak lastiger aan een baan komen. Wij willen hen beter kunnen helpen aan een baan binnen de gemeente. Dit doen we onder andere met de volgende acties.
  - Er worden nieuwe medewerkers met een arbeidsbeperking aangenomen in functies in schaal 8/9 en hoger, naast de functies die er al vervuld worden via het participatiebedrijf UW. In de komende jaren worden er in ieder geval 9 medewerkers met een arbeidsbeperking aangenomen, verspreid over de organisatie.
  - Vanaf 2020 worden er stageplaatsen gereserveerd voor stagiairs met een arbeidsbeperking.
  - Er komen verschillende initiatieven om leidinggevenden en medewerkers te ondersteunen bij het aantrekken en begeleiden van (nieuwe) medewerkers met een arbeidsbeperking:

- Er wordt een buddysysteem opgezet voor medewerkers met een arbeidsbeperking die hier behoeft aan te hebben. Deze buddy is een (directe) collega die het eerste aanspreekpunt vormt en extra aandacht en begeleiding geeft. Hiermee krijgt de (nieuwe) medewerker extra hulp en aandacht en wordt de leidinggevende ontlast.
- We breiden het netwerk uit van collega’s van verschillende organisatieonderdelen die kennis en ervaring hebben met het aannemen of begeleiden van collega’s met een arbeidsbeperking.
- We organiseren bijeenkomsten voor leidinggevenden en medewerkers met o.a. aandacht voor ‘jobcarving’ waarmee functies beter geschikt gemaakt kunnen worden voor (toekomstige) collega’s met een arbeidsbeperking.
- Wij grijpen alle mogelijkheden aan om andere werkgevers in de stad uit te nodigen om ook een breder personeelsbeleid te voeren. Niet alleen om mensen uit het zogenaamde doelgroepregister aan te nemen, maar ook mensen met een beperking die daar buiten vallen.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Momenteel zijn er vooral via het participatiebedrijf [UW](#) binnen de gemeentelijke organisatie medewerkers werkzaam binnen onder andere de schoonmaak, de koffiepoule en in de groenvoorziening.
- In 2019 hadden wij al meer dan 280 banen ingevuld voor mensen vallend onder het doelgroepregister. Daarmee voldoet de gemeente al aan de nieuwe doelstelling onder de quotumregeling van 161 banen voor 2024.

Studenten met een beperking

Wij vinden het belangrijk dat in Utrecht iedereen mee kan doen en zijn of haar talenten kan ontwikkelen.

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- **Wij verbeteren de bekendheid van de individuele studietoeslag, omdat wij denken dat meer studenten met een beperking in aanmerking komen en zo kunnen studeren.**

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Studenten die door een chronische ziekte of beperking niet het minimumloon kunnen verdienen, komen sinds 2015 in aanmerking voor een individuele studietoeslag. Hiermee willen we de financiële drempel om te gaan studeren verlagen. Deze studenten maken over het algemeen meer studiekosten, omdat zij vaker dan andere studenten te maken hebben met studievertraging. Daarnaast zijn zij niet of minder in staat om naast hun studie voor inkomsten te zorgen. In het coalitieakkoord is afgesproken om de individuele studietoeslag stapsgewijs te verhogen. Daarvoor hebben wij extra geld vrijgemaakt. De studietoeslag is inmiddels verdubbeld van 100 naar 200 euro per maand.
- Niet alleen een inkomen is belangrijk als je studeert. Ook een woning, ontmoeting, vermaak, kortom alles dat komt kijken bij een zelfstandig leven. Om daar beter zicht op te krijgen voert het Solgu het project *Studeren met een beperking* uit. Het Solgu werkt hierin samen met de Universiteit Utrecht en de Hogeschool Utrecht. Het blijkt dat het voor studenten met een beperking nog lastiger is om een kamer te vinden dan voor studenten zonder beperking. Daardoor wonen zij vaak buiten de stad en kunnen zij minder makkelijk meedoen aan activiteiten. Het belemmert hun sociale leven en hun ontwikkeling van vaardigheden en netwerken. Met dit project van het Solgu krijgen we steeds beter zicht op de knelpunten van studenten en de mogelijkheden om die op te lossen.

Inkomen/ armoedebestrijding

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- Veel bewoners met een beperking hebben een laag inkomen. Daarmee is geld vaak een knelpunt om gebruik te kunnen maken van openbaar vervoer. Bewoners met een U-pas kunnen nu 10 ritten aanschaffen voor 25 euro (van het totale tegoed van 120 euro per U-pasjaar). In september 2019 heeft de raad besloten om het aantal ritten uit te breiden naar 30 (75 euro), zie [motie](#).

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Platform Volwaardig Burgerschap GGz en het Solgu nemen deel aan de Armoedecoalitie. De Wilg (nog) niet.
- Bewoners kunnen [bijzondere bijstand](#) aanvragen voor veel verschillende kosten, ook voor medische kosten of voor bewindvoering, curatele en mentorschap.

'Bewoners met een U-pas kunnen nu 10 ritten aanschaffen voor 25 euro.'

Sport

We vinden het belangrijk dat mensen met een beperking in Utrecht kunnen sporten en bewegen. Sporten en bewegen is goed voor de gezondheid, draagt bij aan sociale contacten en aan het ontwikkelen van vaardigheden² voor mensen met en zonder beperking.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Inclusief sporten en bewegen is een thema in het [Utrechts Sportakkoord](#).
- De gemeente Utrecht ondersteunt sportaanbieders met aangepast sportaanbod met [subsidie](#).
- Bij nieuwbouw en grootschalige verbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we met de Utrecht Standaard Toegankelijk dat de accommodatie toegankelijk wordt.
- Bij normale onderhoudsmomenten is extra aandacht voor de toegankelijkheid van de entree. Waar mogelijk (binnen het beschikbare onderhoudsbudget) wordt de entree aangepast.
- Gebruikers kunnen bij het [Klant Contact Centrum](#) knelpunten en obstakels in een gebouw melden. Kleinschalige aanpassingen pakken we gelijk op.
- Veel sportaanbieders hebben (ook) een eigen pand of ruimte, bijvoorbeeld hun kantine. Om deze toegankelijk te maken zijn er de volgende mogelijkheden:
  - Landelijke Subsidieregeling Bouw en Onderhoud Sportaccommodaties (BOSA). Wij roepen verenigingen op om gebruik te maken van deze subsidieregeling, hier en ook in het Sportakkoord Utrecht.
  - SportUtrecht en Solgu bieden verenigingen een ‘sportclub accommodatiescan’ aan. Bedrijven met een social

2 Zie ook de [Sportnota 2017 - 2020 Utrecht sportief en gezond](#)

return verplichting bij de gemeente kunnen vervolgens de benodigde aanpassingen doen.

- De *Subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties* al dan niet in combinatie met het Fonds Gehandicaptsport.
- SportUtrecht zet flink in op aangepast sporten:
  - Twee consulenten aangepast sporten (jeugd+volwassenen) geven sportadviezen aan bewoners met een beperking en zorgen voor afstemming van de vraag en het aangepast sportaanbod in Utrecht.
  - De sportclubadviseur aangepast sporten geeft verenigingen advies over (het opstarten van) aangepast sportaanbod.

‘Sporten en bewegen is goed voor de gezondheid, draagt bij aan sociale contacten en aan het ontwikkelen van vaardigheden.’

- De buurtsportcoach aangepast sporten zorgt voor clinics aangepast sporten op het speciaal onderwijs en stimuleert sportaanbieders vraaggericht sportaanbod voor jeugd met een beperking te ontwikkelen. Vanaf schooljaar 19/20 worden de buurtsportcoaches beweegmakelaar speciaal onderwijs en sport. Zij kunnen meer scholen bereiken, meer kinderen met een beperking kunnen kennismaken met aangepast sporten en een sportadvies op maat krijgen.
- SportUtrecht onderhoudt www.Sportstad-utrecht.nl met op een aparte pagina al het aangepast sport- en beweeg aanbod; momenteel bijna 80 aanbieders!
- SportUtrecht ondersteunt sportclubs die een extra maatschappelijke bijdrage willen leveren³. Veel sportclubs geven daar invulling aan met sportaanbod voor sporters met een beperking.
- Het netwerk Sport op Maat (Reinaerde, WKZ, Abrona, JGZ, SportUtrecht, de Hoogstraat, de Wilg, Special Heroes en gemeente) ontwikkelt vraaggericht sportaanbod, ontplooit activiteiten, neemt drempels tot sporten en bewegen weg, en promoot sport en beweegaanbod onder mensen met een beperking.

---

³ Vanuit ‘Sport doet Meer’

Topsport

We werken ook voor topsporters en talenten met een beperking of vragen bij sportevenementen aandacht voor toegankelijkheid en sporten met een beperking.

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- In 2020 komt wielerronde de Vuelta in Utrecht. Dit biedt een kans om aandacht te vragen voor toegankelijkheid. Natuurlijk wordt dit evenement, net als destijds de Tour de France, toegankelijk voor iedereen. Wij besteden specifiek aandacht aan de toegankelijkheid van de start en finish. Ook in 's-Hertogenbosch en Breda komt de Vuelta langs. Een mooie kans om met deze ervaren steden samen te werken op het gebied van toegankelijkheid. 's-Hertogenbosch heeft de WK (Para) Handboogschieten 2019 georganiseerd. Breda heeft in 2018 als eerste Nederlandse stad de Access City Award 2019 van de Europese Commissie gewonnen.

- Het evenement van de Vuelta zullen we inzetten om aandacht te vragen voor toegankelijkheid in Utrecht én daar buiten.
- Het is traditie om bij de side events rond grote evenementen als de Tour de France, het EK Beachvolleybal en de Vuelta extra aandacht te besteden aan evenementen gericht op sporters met een beperking. Zo is er bij de Tourstart in 2015 een World Cup paracycling georganiseerd en bij het EK Beachvolleybal is zitvolleybal georganiseerd.
- Het [Fonds Gehandicaptensport](#) is als goede doel gekozen voor de Vuelta 2020, die Utrecht, 's-Hertogenbosch en Breda aandoet. Het fonds wil investeren in lokale initiatieven. Sportorganisaties attenderen we hierop, zodat zij naast onze speciale subsidie voor toegankelijkheid een andere bron van inkomsten hebben. Het Solgu heeft voor ons de toegankelijkheid van de gemeentelijke gebouwen beoordeeld. Hieruit bleek namelijk dat vooral voor sport vrij veel accommodaties niet goed toegankelijk zijn.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- De gemeente voert regelingen uit voor het ondersteunen van talenten, topsporters en topsportorganisaties (verenigingen, regionale talentcentra, nationale trainingscentra). Deze regelingen gelden voor sporters mét en zonder beperking. In de praktijk zijn het vooral (organisaties voor) sporters zonder beperking die de regelingen gebruiken.
- Sport Utrecht ondersteunt topsporters/talenten met en zonder beperking die een NOC*NSF – status hebben. Bij het project 'toppers bij jou op school' zijn sporters rolmodel voor leerlingen van (reguliere) basisscholen. Ook sporters met een beperking zijn rolmodel, zoals zitvolleybalster Djoke van Marum en zit-skiër Kees Jan van der Klooster. Elke topsporter, ongeacht een beperking, kan kinderen inspireren.

'De gemeente voert regelingen uit voor het ondersteunen van talenten, topsporters en topsportorganisaties.'

- De beste Utrechtse sporters met een beperking doen mee aan de paralympische spelen of aan andere internationale evenementen. Als zij een medaille winnen heeft het college altijd aandacht en waardering. In 2016 is het nationale paralympische team gehuldigd in Tivoli-Vredenburg.
- De Utrecht Sportprijsen zijn inclusief: er is bewust geen aparte categorie voor sporters met een beperking. Sporters met een beperking worden beoordeeld en genoemd binnen de reguliere categorieën. In 2018 was bijvoorbeeld parasnowboardster Lisa Bunschoten Utrechts Sportvrouw van het jaar.
- Wij vragen organisatoren van alle evenementen expliciet aan te geven welke inspanningen zij leveren om het evenement toegankelijk te maken voor alle bezoekers, met en zonder beperking.
- Organisatoren van kleine en grote evenementen kunnen subsidie aanvragen. Het maakt niet uit of het evenement voor sporters met of zonder beperking is.

'Als Utrechtse sporters een medaille winnen heeft het college altijd aandacht en waardering.'

Spelen

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- We willen graag dat kinderen met en zonder beperking samen spelen. In natuurspeeltuin ‘De Hoef’ en speeltuin Gagelsteede kan dat bijvoorbeeld. We vragen speeltuinorganisaties en bewoners om ideeën en knelpunten voor ‘samen spelen’ aan ons te vertellen. Dan gaan we samen op zoek naar mogelijkheden om de plannen uit te voeren.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- De beheerde speeltuinen zijn onderdeel van de inclusieve stad, dus vrij toegankelijk voor iedereen, mét of zonder lichamelijke/verstandelijke beperking ([‘Speelruimte maken we samen’](#)).
- Eerder hebben wij alle speeltuingebouwen toegankelijk gemaakt zodat iedereen binnen kan komen. Als iemand nu nog merkt dat er toch iets niet toegankelijk is, nodigen we hem/haar uit om dat te melden. Dan maken we het speeltuingebouw alsnog toegankelijk.

‘We willen graag dat kinderen met en zonder beperking samen spelen.’

Ontmoeting

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Wij hebben de sociaal makelaars van DOCK opdracht gegeven om zich te richten op inclusie. Sociaal makelaars dragen bij aan meer sociale samenhang en inclusiviteit in wijken en buurten zodat alle bewoners prettig kunnen samenleven. Sociaal makelaars bevorderen dat ook kwetsbare bewoners mee kunnen doen aan het ‘gewone leven’. Zij brengen verbindingen tot stand tussen bewoners met verschillende achtergronden. Ze zorgen ervoor dat iedereen welkom is in het buurtcentrum en zich daar prettig voelt. Ze hebben aandacht voor specifieke doelgroepen, zoals migranten, mensen met psychische problemen of een licht verstandelijke beperking (LVB) en kwetsbare zelfstandig wonende ouderen. Sociaal makelaars leggen de verbinding met organisaties die de ‘sociale prestatie en dagondersteuning’ uitvoeren en zetten zich in om bewoners in (tijdelijk) kwetsbare situaties toe te leiden naar deze activiteiten. De sociaal makelaars zorgen ervoor dat de huiskamers in het buurtcentrum geschikt en goed toegankelijk zijn voor deze groepsactiviteiten.
- In de Utrechtse aanpak eenzaamheid Routes naar verbinding is ook aandacht voor (sociale) toegankelijkheid. Is er voor iedereen een plek waar men zich welkom voelt en die aansluit bij de eigen interesses? Het is belangrijk dat iedereen een passend aanbod van werk en daginvulling kan vinden, zodat men zich minder eenzaam voelt.
- In de aanpak eenzaamheid werken we aan meer trainingen ‘sociale vaardigheden’ in Utrecht, zodat de drempel voor mensen lager wordt om aan activiteiten deel te nemen.

‘De sociaal makelaars zorgen ervoor dat de huiskamers in het buurtcentrum geschikt en goed toegankelijk zijn voor groepsactiviteiten.’

Onderwijs

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Scholen hebben met de invoering van de Wet Passend Onderwijs (in 2014) zorgplicht gekregen. Dat betekent dat zij alle leerlingen een passende plek moeten bieden, ook leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. In Utrecht streven we naar ‘inclusief onderwijs’ door leerlingen ondersteuning te bieden in het reguliere onderwijs. Voor sommige kinderen is het reguliere onderwijs echter niet ‘het best passende onderwijsaanbod’. Voor hen kan een plek in het speciaal onderwijs het meest passend zijn.
- We willen zoveel mogelijk jongeren een passende plek binnen het onderwijs bieden. Daarvoor blijven we samen met de kernpartners (buurtteams, leerplicht, jeugdgezondheidszorg en de scholen) zoeken naar maatwerkoplossingen.
- Voor een passend onderwijsaanbod is soms ook de toegankelijkheid van een schoolgebouw een voorwaarde. Zo kan een leerling een fysieke beperking hebben terwijl het schoolgebouw niet toegankelijk is. In dat geval gaan we met het schoolbestuur in gesprek en zoeken we binnen de financiële kaders van het Meerjarenperspectief Onderwijsvesting een oplossing om het gebouw toegankelijk te maken.
- Bij bouw en renovatie van scholen hanteren we de Utrecht Standaard Toegankelijk.

'Scholen moeten alle leerlingen een passende plek bieden, ook leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.'

Jeugd

Essentieel voor jeugdhulp die we in de stad bieden is dat we aansluitend bij de vragen van jeugdigen en ouders en hun leefwereld.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- We betrekken jeugdigen en hun ouders bij uitvragen en aanbestedingstrajecten.
- We hebben de hulp dichtbij ingericht zodat laagdrempelig en toegankelijk hulp en advies geboden kan worden daar waar dat nodig is, zodat je waar dat mogelijk is gewoon mee kan doen: op school, in de klas, in het gezin of op de sportclub. Als dat echt niet kan, zoeken we naar vormen van hulp en ondersteuning die zo ‘thuis’ mogelijk zijn ingericht.

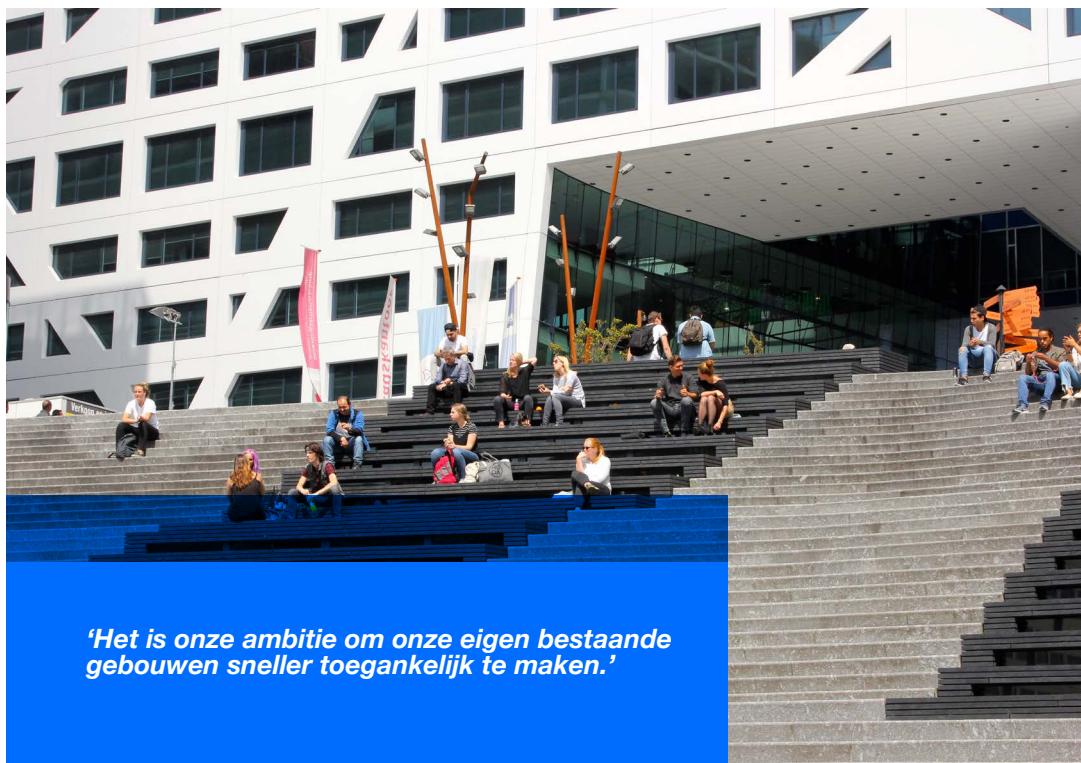
Cultuur

Wat gaan we doen wat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- Inclusiviteit is een van de vier pijlers van de [Cultuurvisie tot 2030](#) en een van de beoordelingscriteria voor de Cultuurnota 2021-2024. Het begrip inclusie is daarbij breder dan etnische of culturele diversiteit. Onze ambitie is dat de diversiteit van de stad wordt weerspiegeld in het culturele aanbod van Utrecht. Daarom vragen we elke organisatie zich actief te verhouden tot de brede betekenis van inclusie, zodat alle Utrechters zich herkennen in en zich uitgenodigd voelen om deel te nemen aan het culturele leven in al haar facetten. Utrechtse cultuurmakers zoeken met elkaar en binnen de eigen organisatie naar manieren om diverser en inclusiever te worden. Dat doen zij in het netwerk [PACT Utrecht](#).
- Jaarlijks vragen wij de meerjarig gesubsidieerde instellingen toegankelijkheidsaspecten te vermelden op hun website. In het kader van de uitvoering van de Cultuurnotaperiode 2021-2024 wordt dit verplicht.
- Veel culturele organisaties zijn gevestigd in panden van de gemeente Utrecht. De afgelopen jaren is er in nieuwe en bestaande gebouwen geïnvesteerd in fysieke toegankelijkheid. In het kader van de Voorjaarsnota 2020 willen wij onderzoeken voor welke panden fysieke aanpassingen nog nodig zijn. Het is onze ambitie om onze eigen bestaande gebouwen sneller toegankelijk te maken. Iets vervangen wat nog niet is versleten is ‘kapitaalvernieiging’. Daarom is hier extra geld voor nodig (zie ook het onderdeel ‘gemeentelijke gebouwen’).

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Onze drie grote culturele instellingen -TivoliVredenburg, Stadsschouwburg, Centraal Museum- hebben in de afgelopen vier jaar de fysieke toegankelijkheid sterk verbeterd. Zij hebben ook op andere manieren aandacht voor dit thema. Zo heeft het [Centraal Museum een bril voor kleurenblind](#).
- Panden die vanaf heden worden ontwikkeld zoals ‘Machinerie’ en ‘Berlijnplein’ worden toegankelijk. Hiermee wordt het bestaande beleid voortgezet.

'Het is onze ambitie om onze eigen bestaande gebouwen sneller toegankelijk te maken.'

Hulp bij het huishouden, hulpmiddelen, woonvoorzieningen en Regiotaxi

We zetten erop in dat onze wijken, woningen, openbare gebouwen en openbare ruimte toegankelijk zijn. Maar er kunnen ook individuele maatregelen nodig zijn. Wat doen we speciaal voor individuele bewoners zodat zij kunnen wonen, zich kunnen verplaatsen, en een huishouden kunnen voeren? Voor hen hebben we de Wmo voorzieningen: hulp bij het huishouden of speciaal vervoer. Ook zijn er hulpmiddelen: dat zijn bijvoorbeeld een rolstoel, scootmobiel of aangepaste fiets.

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- Het Wmo-loket en de leveranciers gaan helder communiceren bij aanvragen en levering van hulpmiddelen.
- De Wmo-verordening en de nieuwe nadere regels voor de Wmo schrijven we in heldere taal.
- De folder over hulp bij het huishouden maken we nog begrijpelijker.
- Het Platform Volwaardig Burgerschap GGz vertelt de Wmo consulenten wat het betekent om een psychische kwetsbaarheid te hebben. Bewoners met een psychische kwetsbaarheid hebben soms andere maar soms juist ook dezelfde voorzieningen nodig als mensen met een zichtbare beperking. Zij kunnen bijvoorbeeld heel goed geholpen worden met een autismehulphond, geluidsisolatie in de woning, hulp bij het huishouden of regiotaxi.
- We onderzoeken of het mogelijk is om rolstoelwoningen alleen toe te wijzen aan mensen met een indicatie.
- Samen met de provincie en met de regiogemeenten voeren we de komende jaren pilots uit op de volgende thema's:

- Stimuleren dat mensen met een beperking gebruik maken van het openbaar vervoer in combinatie met het aanvullend openbaar vervoer. Hiervoor is sociale toegankelijkheid belangrijk: informatievoorziening en ondersteuning bij het gebruik van het OV moet goed geregeld zijn;
- Doelgroepenvervoer efficiënter organiseren;
- Doelgroepenvervoer en (aanvullend) openbaar vervoer beter op elkaar laten aansluiten.
- In de aanbesteding voor de Regiotaxi hebben wij aandacht voor de toegankelijkheid van de voertuigen. We nemen specifieke eisen hierover op in het bestek.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Vanuit de Wmo kennen we hulp bij het huishouden, individuele hulpmiddelen, woonvoorzieningen en vervoer voorziening toe.
- We willen dat onze informatie over Wmo voorzieningen goed is te begrijpen. Daarom hebben we de beschikkingen aan bewoners over een Wmo voorziening herschreven in heldere taal.
- Individuele hulpmiddelen (bijvoorbeeld rolstoel of scootmobiel) maken mensen met een beperking mobieler. We zorgen ervoor dat de bewoner het hulpmiddel ook daadwerkelijk kan gebruiken door bijvoorbeeld aandacht te besteden aan een toegankelijke stalling.
- Wanneer verhuizen naar een geschikte woning niet mogelijk is (als er bijvoorbeeld geen rolstoelwoning beschikbaar is) passen we de woning aan of we regelen een woonvoorziening. Voorbeelden daarvan zijn een traplift, een tillift, drempelhulp en een aanpassing in de douche.
- De Regiotaxi is vervoer voor mensen die geen gebruik (meer) kunnen maken van het reguliere openbaar vervoer. De Regiotaxi voertuigen zijn goed toegankelijk. Als iemand de opstap niet kan maken kan hij/zij gebruik maken van de rolstoel in het voertuig en zo met de rolstoellift het voertuig in gaan. Chauffeurs krijgen een training in het om gaan met reizigers met een beperking. Ook reizigers met een psychische kwetsbaarheid komen daarbij aan de orde.

- Bij lang en prettig thuis blijven wonen hoort een schoon en leefbaar huis. Als een bewoner het eigen huishouden niet meer kan doen en hij of zij hiervoor geen beroep kan doen op het netwerk, kan de gemeente hulp bieden. We bespreken de vraag met de bewoner in een ‘Wmo-gesprek’. We kunnen het basis aantal uren ondersteuning toekennen, maar voor sommige bewoners is dat niet genoeg. Dan kunnen we meer uren toekennen. De bewoner geeft in de praktijk zelf aan wat hij/zij nodig heeft om het huis schoon en leefbaar te hebben en houden.

Wmo-cliëntenraad

Wat doen we al, én blijven we doen?

- De Wmo-cliëntenraad bestaat uit mensen die weten waar zij het over hebben. Sommigen hebben zelf te maken met een beperking, anderen zijn afgevaardigd door bijvoorbeeld een organisatie voor geestelijke gezondheidszorg, het steunpunt mantelzorg of zijn ouders van kinderen met een beperking. Wij vragen de Wmo-cliëntenraad te adviseren over de plannen die wij maken voor de stad. Ook vragen wij hen samen te werken met organisaties in het Maatschappelijk Netwerk Utrecht, zoals het Solgu, Cosbo en Saluti.

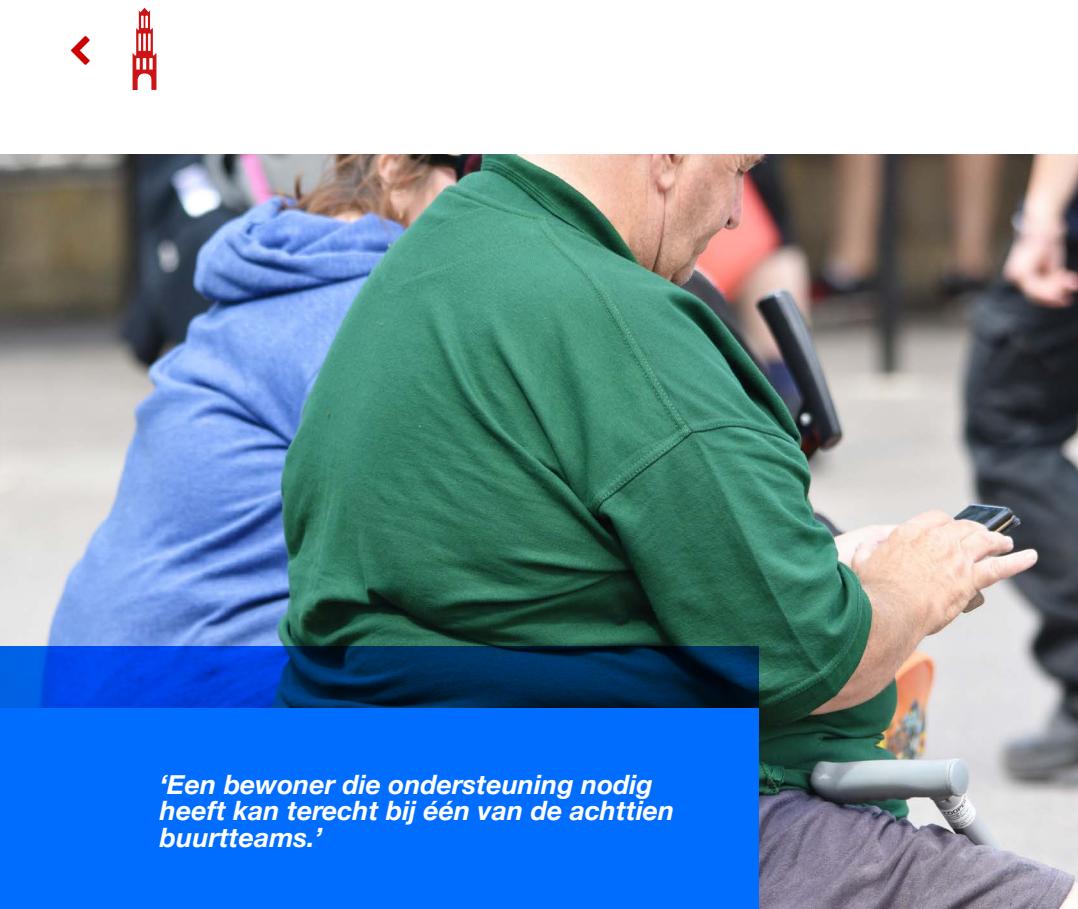
Toegankelijke en laagdrempelige ondersteuning

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- We bespreken jaarlijks met de buurtteamorganisatie de manier waarop het invulling geeft aan de kernbegrippen van het VN-verdrag *handicap*: autonomie, waardigheid en participatie, zoals we hebben opgenomen in de beschikking aan de buurtteamorganisatie.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Wanneer een bewoner ondersteuning nodig heeft dan kan hij of zij terecht bij één van de achttien buurtteams in de eigen buurt. De medewerkers van de buurtteams zijn professionals die volwassen Utrechters samen met hun omgeving ondersteunen. Dat kan zijn bij het versterken van hun veerkracht of bij het vergroten of inzetten van hun sociale netwerk. Zij bieden waar nodig zelf begeleiding en ondersteuning. Wanneer er meer nodig is dan de inzet van het buurtteam, kan het buurtteam verwijzen naar de aanvullende zorg.
- De buurtteamorganisatie sociaal heeft de opdracht makkelijk bereikbaar, nabij, toegankelijk en laagdrempelig zijn voor iedere Utrechter. Buurtteams horen bekend en herkenbaar te zijn voor alle doelgroepen in de stad. Daarom hebben ze één bekend gezicht in de buurt en werken zij outreachend. Dat wil zeggen dat zij zelf actief contact leggen en houden met bewoners en goed doorvragen in de gesprekken.

'Een bewoner die ondersteuning nodig heeft kan terecht bij één van de achttien buurtteams.'

Gemeentelijke gebouwen

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- Het is onze ambitie om ook onze bestaande gebouwen sneller toegankelijk te maken. Denk bij bestaande gebouwen bijvoorbeeld aan onze eigen gebouwen die bij verkiezingen als stemlokaal worden ingezet en onze sportaccommodaties. Iets vervangen wat nog niet is versleten is ‘kapitaalvernietiging’. Daarom is hier extra geld voor nodig. Bij de voorjaarsnota 2020 maken we een afweging voor het versneld toegankelijk maken van stemlokalen in gemeentelijk vastgoed en andere publieksgebouwen van de gemeente. Ook bepalen we dan wat dat mag kosten.
- De gemeente heeft lang niet alle gebouwen in (volledig) eigendom, zoals onderwijsgebouwen en zelfbeheerlocaties die worden gehuurd door maatschappelijke organisaties. Wij stimuleren die organisaties om gebruik te maken van de nieuwe subsidie voor Toegankelijkheid. Door deze subsidie aan te vragen kunnen de huurders hun gebouw toegankelijk maken.
- We communiceren over onze werkwijze én resultaten richting de stad.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- In de gebouwen van de gemeente moet iedereen kunnen doen waarvoor het gebouw is bedoeld. De [Utrecht Standaard Toegankelijk](#) (kort de UST) is een vooruitstrevend instrument waarmee we de toegankelijkheid bij nieuwbouw, renovatie en zo mogelijk ook bij groot onderhoud borgen gedurende het gehele bouwproces. Begin 2017 heeft het college de raad per [brief](#) over UST geïnformeerd. Met de UST sturen we via een zorgvuldig bouwproces op het eindresultaat. Aan het begin van een bouwontwikkeling bepalen we al welke gebruikers welke onderdelen van een gebouw moeten kunnen gebruiken. Dat doen we in samenspraak met de toekomstige gebruikers. In het bouwproces worden de afspraken uitgevoerd en toetsen wij of dat goed gaat. Zo houden we goed in de gaten of er wel echt werk wordt gemaakt van de toegankelijkheid. De UST is een werkwijze waarmee toegankelijkheid een vast onderdeel is van de ontwikkeling van gebouwen. Dit heeft als voordeel dat we er geen extra proceskosten voor zijn. Met de werkwijze van de UST kunnen we alle soorten gebouwen toegankelijk maken, iets dat niet zo maar kan door het benoemen van standaard hoogtes en breedtes. Met de UST verbetert de kwaliteit van gemeentelijk gebouwen die wij (her) ontwikkelen.

- Bij het verbeteren van toegankelijkheid van ons bestaand vastgoed hebben we echter nog een lange weg te gaan. Ongeveer 19% van ons eigen bestaande vastgoed is op dit moment ontoegankelijk en 29% is beperkt toegankelijk. Binnen de huidige financiële kaders brengen we verbeteringen aan. Concreet betekent dit dat we tijdens normale vervangingswerkzaamheden, bijvoorbeeld als de entree of sanitaire ruimtes worden opgeknapt, tegelijkertijd de toegankelijkheid verbeteren. Op deze manier kunnen we de komende jaren de [toegankelijkheid van 25 gemeentelijke gebouwen verbeteren](#). Hierbij werken we samen met het Solgu. Over het algemeen vervangen we gebouw onderdelen pas na 20 jaar. Het verbeteren van de toegankelijk in bestaande gebouwen is daardoor een langzaam proces.
- Bewoners en bezoekers van Utrecht informeren we over de rolstoeltoegankelijkheid van onze gebouwen via het platform [Wheelmap.org](#)⁴.
- Gebruikers en huurders van een gemeentelijk gebouw kunnen bij het [Klant Contact Centrum](#) melden als er een obstakel in een gebouw is dat de toegankelijkheid bemoeilijkt. Wij verhelpen het obstakel effectief en op basis van de wens van de gebruikers met een beperking. Zo hebben we bijvoorbeeld straatwerk en toegang bij P+R Westraven toegankelijk gemaakt en een traplift bij Sportpark Papendorp geplaatst.
- Wij vertellen andere partijen over de Utrecht Standaard Toegankelijk zodat zij er ook mee kunnen werken.

⁴ toegankelijkutrecht.nl gaat direct naar [wheelmap.org](#).

'Ongeveer 19% van ons eigen bestaande vastgoed is op dit moment ontoegankelijk en 29% beperkt toegankelijk.'

Gebiedontwikkeling

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- In de [Ruimtelijke Strategie Utrecht](#) leggen we vast dat de stad en de voorzieningen toegankelijk moeten zijn voor iedereen.
- Naast de Ruimtelijke Strategie Utrecht maken we ook omgevingsvisies voor deelgebieden. Daarin formuleren we hoe we omgaan met de toegankelijkheid voor bewoners en bezoekers met een beperking in dat deelgebied. Er komt in een omgevingsvisie deelgebied veel kijken bij het maken van afwegingen tussen verschillende ambities en belangen. Wat is bijvoorbeeld de invloed van toegankelijkheid op duurzaamheid? Hoe zorgen we ervoor dat maatregelen tegen hitte en grote hoeveelheden regen samengaan met toegankelijkheid. Andersom heeft duurzaamheid ook een positieve invloed: denk maar aan een gebied met veel groen dat juist gunstig is voor mensen die prikkelgevoelig zijn. Denk ook aan autoluwe wijken in relatie tot toegankelijkheid en het inrichten van openbare ruimte om te sporten, spelen en te bewegen. Willen we in een deelgebied juist meer of minder groeps-wonen voor mensen met een beperking? Hoe zorgen we ervoor dat horeca en evenementen ook voor mensen met een beperking toegankelijk zijn en hen tegelijkertijd niet belemmeren in het leven in de stad. Er kunnen situaties zijn waar andere factoren of belangen tegenstrijdig lijken te zijn aan een toegankelijke stad. Juist dan is het de kunst om creatieve oplossingen te verzinnen. Het vormgeven van zo een samenhangend beeld over toegankelijkheid voor ieder gebied zal niet eenvoudig zijn. In de omgevingsvisie deelgebied staat welke afweging de gemeenteraad maakt voor dat gebied. De afwegingen en keuzes die daarbij worden gemaakt kunnen per gebied verschillen.
- We starten met de visie op toegankelijkheid voor deelgebied Binnenstad.

Wat doen we al, én blijven we doen?

Voor afzonderlijke deelgebieden stellen we omgevingsvisies op. Het stedelijk thematisch beleid, zoals voor wonen, openbare ruimte, gebouwen én toegankelijkheid is uitgangspunt. De afwegingen en keuzes die daarbij worden gemaakt kunnen per gebied verschillen. In het Koersdocument Leefbare stad en maatschappelijke voorzieningen is toegankelijkheid en inclusie opgenomen.

Wonen

In de [Woonvisie](#) hebben wij toegankelijkheid opgenomen als een kwaliteitskenmerk van woningen. Concreet vragen we (ver)bouwers ervoor te zorgen dat de woningen woonbaar zijn voor mensen in een rolstoel of met een rollator. Dat kan door hier bij het ontwerp rekening mee te houden. Daarnaast betrekken we eisen en wensen over de fysieke toegankelijkheid (rolstoel- en rollator toegankelijk) in toekomstige tenderprocessen (conform [motie 2018/211](#)).

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- Wij hebben een duidelijk en enthousiast verhaal richting woningbouwcorporaties, bouwers, projectontwikkelaars: onze stad moet woonruimte bieden aan iedereen. Wij vertellen dit verhaal in de wetenschap dat wij rolstoelbezoekbare of rolstoelbewoonbare woningen (nog) niet wettelijk kunnen afdwingen. Maar we willen ons er wel hard voor maken. Dit is ons verhaal:

Bezoekbaar en woonbaar-toegankelijke woningen

Wij willen dat iedereen -ook als hij of zij gebruik maakt van een rolstoel- alle nieuwe of verbouwde woningen kan bezoeken. Iedereen kan vanaf de openbare weg bij de voordeur komen, een brief in de bus doen, aanbellen, binnengaan, in de woonkamer komen en bij het toilet. Dit houdt bijvoorbeeld in dat er geen trappetjes of opstapjes zijn, binnen of buiten de woning. Dit is een woning die **bezoekbaar** is. We willen dat mensen in een rolstoel in alle nieuwe of verbouwde nultredenwoningen⁵ (alle woonruimtes zijn zonder trap bereikbaar) kunnen wonen. Of het is gemakkelijk om daarvoor te zorgen. Dat houdt in dat zij zelfstandig van alle functies gebruik kunnen maken: de toegang tot het woongebouw is toegankelijk en ook de gangen en galerijen in het woongebouw, de lift, de toegang tot de woning, de gang in de woning, de eetplek, de zitplek, de slaapkamer, de keuken, het toilet, de douche, of een gecombineerde douche/toiletruimte en de buitenruimte⁶. Soms zijn de douche en het toilet in een nultredenwoning niet-toegankelijk. Dan moeten deze ruimten altijd naast elkaar liggen met een leidingsloze niet-dragende tussenmuur. Als het nodig is kan deze muur eenvoudig worden verwijderd, zodat er een toegankelijke douche/toiletruimte ontstaat ([zie filmpje](#)). Dit is een woning die **woonbaar** is voor mensen in een rolstoel.

5 En alle woningen waarbij de entree, woonkamer/eetkamer, keuken, badkamer, toilet en ten minste één slaapkamer op hetzelfde niveau liggen

6 Balkon, terras of tuin

- Wij hebben als gemeente verschillende rollen: van grondeigenaar tot maker van regels en beslisser over zaken van algemeen belang (publiekrechtelijk orgaan). Het is afhankelijk van onze rol wat we kunnen doen, bijvoorbeeld of we iets mogen besluiten of alleen een advies mogen geven. Dat zit bij het toegankelijk maken van woningen zo:
- Onze inzet bij de gesprekken met de woningbouwcorporaties over de prestatieafspraken is dat alle woningen die de corporaties bouwen of verbouwen rolstoelbezoekbaar zijn. Alle nultredenwoningen die worden gebouwd of verbouwd moeten rolstoelbewoonbaar zijn, of gemakkelijk te maken.
- Bij tenders, verkoopovereenkomsten/ leveringen van grond stellen we als voorwaarde dat alle woningen rolstoelbezoekbaar zijn, en - indien van toepassing - dat alle nultredenwoningen rolstoelbewoonbaar zijn, of dat gemakkelijk te maken zijn.
- Bij private ontwikkelingen waar een bestemmingsplanwijziging nodig is onderhandelen we. Bij private ontwikkeling waar de planologie de ontwikkeling al mogelijk maakt, geven we advies. We nemen bij planontwikkeling in onze stukken op dat we willen dat alle woningen rolstoelbezoekbaar zijn, en alle nultredenwoningen rolstoelbewoonbaar of dat gemakkelijk te maken zijn.
- Wij vertellen vergunningaanvragers in een zo vroeg mogelijk stadium over onze visie op de stad en de woningen die daarbij horen (alle woningen bezoekbaar, nultredenwoningen bewoonbaar of gemakkelijk bewoonbaar te maken). Als we een vergunning verlenen voor een niet-toegankelijke woning of een niet-bewoonbare nultredenwoning gaan we voorafgaand hierover met de aanvrager in gesprek.
- In gebiedsontwikkelingen laten we dit meelopen in de opmaat naar een zogenaamde anterieure overeenkomst. Toegankelijkheid maakt zo onderdeel uit van de bredere context die we met een initiatiefnemer bespreken. Bij reguliere aanvragen voor een bouwvergunning moeten wij de initiatiefnemer informeren en adviseren, waaronder ook over het thema toegankelijkheid.

Openbare ruimte

De openbare ruimte is ruimte die voor iedereen goed en vrij toegankelijk moet zijn, dus ook voor mensen met een beperking. De gemeente beheert de openbare ruimte en heeft als taak om te zorgen dat iedereen er gebruik van kan maken. Het toegankelijk maken van de stad blijkt een grote opgave te zijn; het verbeteren van alle wegen en stoepen in de stad is een proces van de lange adem.

Bij herinrichtingsprojecten zorgen we ervoor dat de openbare ruimte toegankelijk wordt. Dit noemen we ook het zogenaamde werk-met-werk principe: er wordt gewerkt aan toegankelijkheid op het moment dat er toch al wordt gewerkt. Op deze manier maken we de stad stap voor stap toegankelijk.

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- We herzien het [Handboek Openbare Ruimte](#) en maken het digitaal beschikbaar. Nu is het document [Voetpaden voor iedereen](#) opgenomen in het handboek. In Voetpaden voor iedereen staat aan welke eisen een toegankelijke openbare ruimte moet voldoen. Bij de herziening zorgen we ervoor dat de eisen van toegankelijkheid opgenomen zijn in alle eisen, en niet meer apart zijn geformuleerd.
- De verkeerskundig adviseur en de beheerder wegen in de commissie *Beheer Inrichting Gebruik openbare ruimte* (BInG) toetsen plannen op toegankelijkheid. Hiermee maken we de taakverdeling in de BInG helder.
- Om deze toetsing eenvoudiger te maken tekenen ontwerpers op alle ontwerpen de bruikbare, veilige en logische looproutes voor voetgangers.
- Voor voetgangers verbinden we de binnenstad beter met de omliggende wijken:
  - Ledigerf/Vaartse Rijn maken we toegankelijk

- Voorstraat/Wittevrouwenstraat maken we toegankelijk
- Burgemeester Reigerstraat/Nachtegaalstraat maken we toegankelijk
- Op de Maliesingel hebben we de stoepen al toegankelijk en breder gemaakt.
- Bij de voorjaarsnota maken we een integrale afweging voor de inzet van handhaving, bijvoorbeeld voor de binnenstad.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Toegankelijkheid is één van de uitgangspunten van de [Kadernota kwaliteit openbare ruimte](#).
- Utrecht heeft in het mobiliteitsplan [Slimme Routes Slim Regelen Slim Bestemmen](#) bepaald dat voetgangers en fietsers meer ruimte moeten krijgen. Zo is het de bedoeling om in het centrum, het Utrecht Science Park en Leidsche Rijn centrum de voetganger en fietser meer ruimte en vaker voorrang te geven. In deze gebieden krijgt de openbare ruimte een hoge kwaliteit als het gaat om toegankelijkheid. Dat zal ook gaan gelden voor kernwinkelgebieden, winkelassen en buurtwinkelcentra.

In de bestaande stad zijn ook ontoegankelijke situaties die niet op korte termijn opgelost worden (omdat er geen herontwikkeling is gepland). Hoe we dat oplossen:

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- Meldingen in [Slimmelden](#) die te kostbaar zijn⁷ om te betalen uit reguliere middelen houden we vast, en maken we toegankelijk bij toekomstige werkzaamheden.
- Soms duurt het nog lang voordat we in die straat of dat plein aan het werk zijn. Dan bespreken we deze grotere knelpunten met het Solgu. Gezamenlijk bepalen we of het verstandig is om de aanpassing te betalen met het geld uit het coalitieakkoord voor toegankelijkheid.
- De stoep kan toegankelijk zijn, maar dan kan de aansluiting met een winkel of café nog ontoegankelijk zijn (de toegang), waardoor iemand niet binnen kan komen. Wij nodigen bewoners en ondernemers uit om dit te melden bij de *Slim Melden app*; dan maken wij het toegankelijk in de openbare ruimte. Voor privéterrein kunnen ondernemers een aanvraag doen voor ‘*Subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties*’.
- We maken de 2 ‘Solgu-looproutes’ toegankelijk: van de binnenstad naar Oost en naar Noordoost met de 118.000 euro die de raad eerder met een [amendement](#) beschikbaar stelde.
- We onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om looproutes in de stad dementievriendelijk te maken bijvoorbeeld met symbolen en kleuren.
- Bij de volgende *Nulmeting openbare ruimte* nemen we toegankelijkheid direct mee, zodat we die niet opnieuw achteraf hoeven te meten. In 2018 hebben het Solgu en de gemeente een quick scan gehouden van de toeganke-

7 Meer dan 5 à 10.000 euro per maatregel

lijkhed van de openbare ruimte. Deze quick scan was een aanvulling op de *Nulmeting openbare ruimte* uit 2014.

- Uit de quickscan werd duidelijk dat buurten vaak een meer algemeen knelpunt vertonen op het gebied van toegankelijkheid. Deze algemene knelpunten per buurt pakken we zoveel mogelijk op in het reguliere werk.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Bewoners kunnen op de *Slim Melden app* ontoegankelijke situaties melden. Wij gaan deze dan toegankelijk maken.

Verlichting en verkeersregelinstallaties

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- We stellen samen met het Solgu plekken in de stad vast waar verkeersregelinstallaties nodig én mogelijk zijn voor mensen met een beperking om veilig over te steken.
- Utrecht voert samen met Solgu, Bartimeus en Koninklijke Visio een praktijkstudie uit naar LED verlichting. LED verlichting passen we grootschalig toe. LED verlichting is ontworpen op efficiënt gebruik van energie en weinig onderhoud. Minder aandacht is er voor de impact van LED verlichting voor het zicht, met name dat van slechtzienden. We richten ons in de praktijkstudie op de weggebruiker die slecht ziet. Over deze Utrechtse studie komen publicaties en presentaties op landelijke bijeenkomsten. We willen met de studie bereiken dat producenten betere armaturen gaan maken. Ook zal er een verzoek gaan richting de stichting Openbare Verlichting Nederland (OVNL) om regelgeving aan te passen.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Bij het plaatsen van openbare verlichting zorgen we ervoor dat het geen obstakel vormt. Dat doen we door toegankelijkheid op te nemen in het ontwerp, de aanbestedingen en opdrachten voor uitvoerders die gaan over verlichting. De zogenaamde obstakelvrije doorloop is voorgeschreven in het *Handboek Openbare Ruimte*.

'We richten ons in de praktijkstudie op de weggebruiker die slecht ziet.'

Parkeren

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- Eén van de ‘modules’ waarmee we de nieuwe parkeervisie uitwerken zal gaan over parkeren & toegankelijkheid. Daarin willen we samen met Solgu heldere richtlijnen opstellen voor de aanleg van algemene gehandicaptenparkeerplaatsen. Die richtlijnen gaan over aantallen, spreiding, locatie, inrichting en werkwijze bij tijdelijke situaties.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Wij geven de *Europese gehandicaptenparkeerkaart* uit op basis van landelijke regelgeving. In Utrecht is het parkeren voor alle houders van de *Europese gehandicaptenparkeerkaart* gratis op algemene gehandicaptenparkeerplaatsen en alle betaalde parkeerplaatsen.
- Wij geven ook *parkeerkorting mantelzorg/thuiszorg* aan bewoners die mantelzorg of thuiszorg ontvangen.
- Wij geven individuele gehandicaptenparkeerplaatsen uit op kenteken bij het woon- of werkadres.
- We voeren een proef uit met sensoren op gehandicaptenparkeerplaatsen in de binnenstad. Hiermee kunnen we *realtime* informatie over de bezetting geven aan gebruikers. In 2020 evalueren we deze proef.
- Wij informeren bewoners over alle gehandicaptenparkeerplaatsen in de stad met een plattegrond.
- Wij leggen algemene gehandicaptenparkeerplaatsen aan in de stad. We doen dat nu nog pragmatisch, namelijk als we een verzoek krijgen.

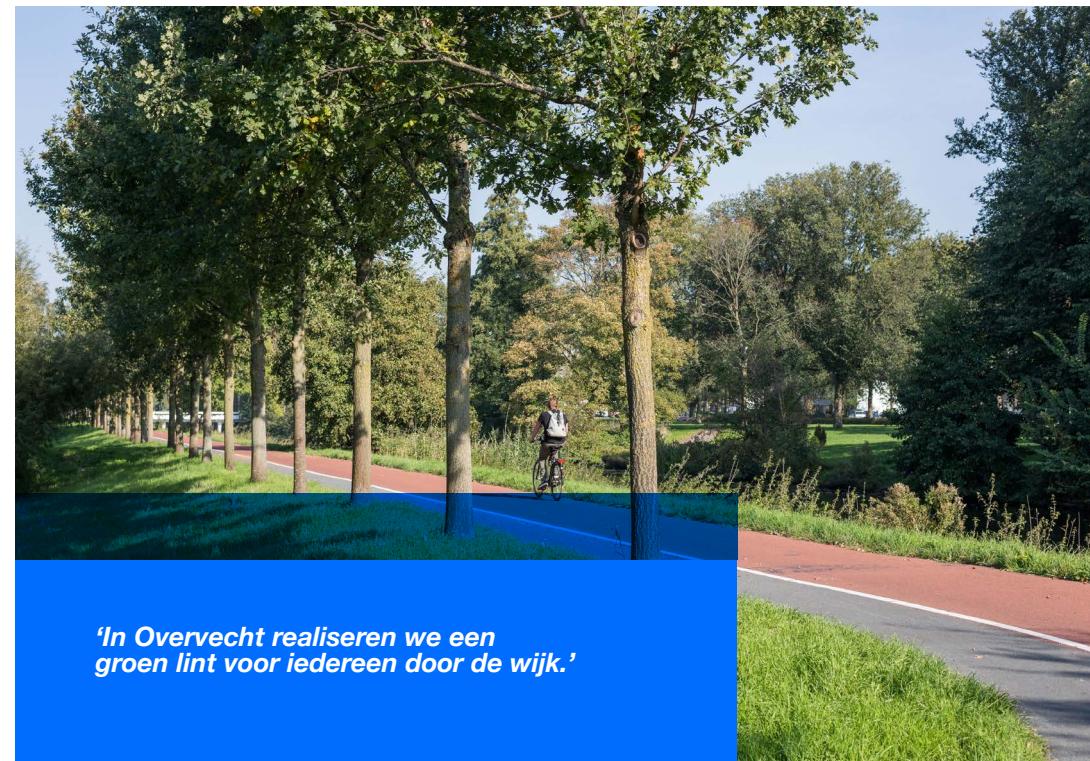
Groen

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- In Overvecht realiseren we een groen lint voor iedereen door de wijk. Dat zijn groene zones langs water en tussen parken en groene gebieden zodat iedere bewoner een wandel- of fietstocht in het groen kan maken.
- In minder groene wijken maken we groene ommetjes die natuurlijk toegankelijk zijn. Vanaf 2020 realiseren we ieder jaar minstens twee groene ommetjes.

Wat doen we al, én blijven we doen?

- Jaarlijks investeren we vanuit het [Meerjaren Groenprogramma](#) in onze parken en groen om de toegankelijkheid te vergroten. In ieder park of plantsoen is ten minste één route toegankelijk voor ouderen, ouders/verzorgers met kinderen in een wandelwagen en mensen met een beperking. De toegankelijke route gebruiken we als aanleiding om kleinere routes ook toegankelijk te maken.

'In Overvecht realiseren we een groen lint voor iedereen door de wijk.'

Openbare toiletten

Wat gaan we doen dat we eerder niet deden, wat is nieuw?

- Het Maximapark, Griftpark en Park Lepelenburg krijgen parktoiletten. Deze toiletvoorzieningen zijn voor iedereen, voor mensen met en zonder beperking. De toiletten in het Julianapark zijn al toegankelijk gemaakt.
- We stellen een plan van aanpak op voor het aanbieden van voldoende (rolstoel) toegankelijke openbare toiletvoorzieningen, zowel overdag als 's avonds. Op drukke plekken in de stad betekent dit dat binnen een straal van 500 meter een toiletvoorziening aanwezig moet zijn. In het plan nemen we op dat we de mogelijkheden van de [euroseutel](#) in Utrecht gaan verkennen.

Openbaar vervoer

Wat doen we al, én blijven we doen?

- We werken momenteel opnieuw aan het toegankelijk maken van de bushaltes; we verhogen haltes en voorzien ze van gidslijnen (lijnen die bruikbaar zijn als oriëntatiepunt of geleiding bij het lopen). Wij streven ernaar dat in 2020 75% van de bushaltes in de gemeente Utrecht toegankelijk is. Nu is ongeveer 72% van de bushaltes in Utrecht toegankelijk (465 stuks). We richten ons op haltes met relatief veel instappers of haltes die juist belangrijk zijn voor bewoners en bezoekers met een beperking. De keuze van de haltes bereiden we samen met onder andere het Solgu voor.
- Bij de voorjaarsnota 2020 maken we een integrale afweging voor het tempo van het verder toegankelijk maken van haltes en hoeveel geld dat mag kosten
- Bij groot onderhoud aan wegen of herinrichtingen maken we de aanwezige ontoegankelijke bushaltes -zoveel mogelijk- toegankelijk.
- In de nieuwe aanbesteding voor de aanbieder van openbaar vervoer in de gemeente (voor 2023) brengen wij toegankelijkheid concreet en krachtig in.

*'We werken momenteel opnieuw aan
het toegankelijk maken van de bushaltes.'*

Colofon

Gemeente Utrecht

December 2019

Vormgeving

Delta3

Fotografie

Beeldbank Utrecht

Delta3

Team

Samenleving en Sport

Maatschappelijke Ontwikkeling

Gemeente Utrecht

toegankelijk@utrecht.nl

Nadere regels Subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties gemeente Utrecht

Het college van burgemeester en wethouders van Utrecht

- gelet op artikel 3 lid 2 van de ASV 2014;
- en gelet op het actieplan 'Mensen met een lichamelijke functiebeperking' (voorloper van Agenda 22/VN-verdrag handicap);
- en gelet op artikel 15 lid 3 van de ASV

stelt vast de nadere regels 'subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties gemeente Utrecht'.

Artikel 1 Begripsbepalingen (reikwijdte en definities)

In deze nadere regels wordt verstaan onder:

- a. Toegankelijkheid- sociaal; omstandigheden die ervoor zorgen dat iedereen zich welkom voelt; dat kan gaan over dienstverlening, bejegening, beeldvorming of informatie.
- b. Toegankelijkheid- fysiek; de eigenschap van buitenruimten, gebouwen en woningen die maakt dat mensen – divers als ze zijn – er kunnen doen wat ze er volgens de bestemming moeten kunnen doen (Handboek voor Toegankelijkheid). Toegankelijkheid is daarmee overal in de gebouwde omgeving aan de orde waar wij – mensen – iets te doen hebben. In de openbare buitenruimte, waar we onderweg zijn, op de bus wachten, op de fiets stappen,

- de auto parkeren, een brief posten, de hond uitlaten, lekker in de zon zitten of gewoon wat rondhangen. In gebouwen, waar we werken of bezoeker zijn.
- c. Beperking- een lichamelijke, motorische, zintuigelijke – visueel of auditief- beperking, een chronische aandoening, een (licht) verstandelijke beperking, of een psychische kwetsbaarheid. Een beperking kan aangeboren zijn of door ziekte of ongeval ontstaan.

Artikel 2 Beleidsdoelstelling

De gemeente wil een impuls geven aan de toegankelijkheid in de stad door (acute) praktische knelpunten in de fysieke en sociale toegankelijkheid van gelegenheden op te lossen. Daarvoor is een subsidiebedrag beschikbaar om ondernemingen en organisaties in de stad te stimuleren om te investeren in gerichte verbeteringen.

Wij hebben ondernemingen en organisaties nodig om de stad toegankelijk te maken. Met deze subsidie stimuleren wij hen om te werken aan toegankelijkheid.

Het doel is dat Utrechters zo min mogelijk drempels –fysiek of sociaal– ervaren om deel te nemen aan het dagelijkse leven. Die drempels willen we samen met organisaties en ondernemingen wegnemen. We werken aan betere fysieke en sociale toegankelijkheid voor iedereen.

Artikel 3 Eisen aan de aanvrager subsidie

De subsidie kan worden aangevraagd door rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid.

Artikel 4 Vaststelling subsidieplafond

Het college stelt jaarlijks het subsidieplafond vast in de subsidiestaat. De subsidiestaat wordt bekend gemaakt op utrecht.nl.

Artikel 5 Subsidiabele activiteiten

Uitsluitend maatregelen, voorzieningen of activiteiten die bijdragen aan meer mogelijkheden voor inwoners met een beperking om mee te doen aan de samenleving komen voor subsidie in aanmerking.

De maatregelen, voorzieningen of activiteiten moeten voor algemeen gebruik zijn. Het moet gaan om een eenmalige investering in toegankelijkheid, zoals:

- a. een verbetering van de beeldvorming over inwoners met een beperking: bijvoorbeeld een communicatie campagne of een beeldvormingsproject over inwoners met een psychische kwetsbaarheid of een training voor personeel zodat zij weten hoe zij gasten met een beperking prettig tegemoet moeten treden.
- b. een verbetering van de informatievoorziening, bijvoorbeeld een advies voor het drempelvrij maken van een website of het opstellen van een mooie begrijpelijke folder.
- c. een verbetering van de toegankelijkheid met een verbouwing in een gebouw dat publiek toegankelijk is, bijvoorbeeld een café, restaurant, winkel, sportschool, sportvoorziening, ontmoetingscentrum, huisartsenpraktijk, tandartspraktijk, zwembad, gezondheidscentrum, bank, camping, school, stemlokaal, hotel, voorziening voor kunst of cultuur, een museum, theater, een festival. Mogelijke verbeteringen zijn een (inpandige of externe) drempelhulp, een toegankelijk toilet, een tillift of luie trap in een zwembad, een verschoonplek voor volwassenen of elektrische deuren.

De volgende activiteiten komen niet voor subsidie in aanmerking:

- a. individuele voorzieningen of aanpassingen van huishoudelijke aard of individueel vervoer;
- b. structurele activiteiten of meerjarige projecten;
- c. aanpassingen die onderdeel zijn van een regulier programma;
- d. aanpassingen die binnen een andere (subsidie)regeling vallen en/of zijn gehonoreerd;

- e. aanpassingen die onderdeel zijn van structurele financiële verplichtingen;
- f. nieuwbouwprojecten;
- g. aanpassingen die reeds zijn gestart voordat subsidie is aangevraagd;

Artikel 6 Eisen aan de subsidieaanvraag

De subsidieaanvraag voldoet aan de eisen zoals gesteld in de Algemene Subsidieverordening Utrecht. Uit de aanvraag moet blijken dat de activiteit de toegankelijkheid voor inwoners met een verstandelijke, psychische, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een chronische aandoening verbetert.

Artikel 7 Indieningstermijn subsidieaanvraag

Aanvragen worden ingediend bij het college van B en W met het digitaal aanvraag formulier dat bestemd is voor de subsidieregeling ‘Subsidie voor toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties’. Dit formulier is te vinden op www.utrecht.nl/subsidie.

Er zijn elk jaar drie subsidierondes voor zover er na de voorgaande ronde(s) van dat jaar nog middelen beschikbaar zijn. De deadlines zijn 1 januari, 1 mei en 1 september. Uiterlijk 13 weken na de datum van de deadline neemt de gemeente een besluit.

Artikel 8 Maximaal subsidiebedrag per aanvraag/aanvrager

De subsidie bedraagt maximaal 20.000 euro per aanvraag. De subsidie bedraagt in 2020 maximaal 70% van de kosten, in 2021 en 2022 maximaal 50% .

Artikel 9 Beoordeling subsidieaanvraag

Wij beoordelen de aanvragen die zijn ingediend per subsidieronde op basis van de volgende criteria:

- a. de mate waarin uw aanvraag bijdraagt aan het doel uit artikel 2 van deze nadere regels.
- b. de mate van creativiteit van het voorstel. Wij verwelkomen aanvragen die een nieuwe onverwachte oplossing biedt aan het gebrek aan toegankelijkheid.
- c. de mate van effectiviteit van de impuls aan toegankelijkheid; de mate waarin het mogelijk is met het voorstel zo veel mogelijk inwoners met een beperking effectief gemakkelijker te laten deelnemen aan de samenleving, met de inzet van zo min mogelijk middelen.
- d. de mate van cofinanciering.
- e. de verdeling over de verschillende doelgroepen.

Artikel 10 Besluitvorming

Bij de besluitvorming worden alle aanvragen die voor de deadline van een subsidieronde binnen zijn met elkaar vergeleken op basis van de criteria.

Het college vraagt bij deze beoordeling advies aan het Solgu, Platform Volwaardig Burgerschap GGZ en De Wilg. Het college neemt een besluit na zijn eigen afweging op basis van het advies.

Artikel 11 Verplichtingen aan subsidieverlening

Verplichtingen aan de subsidieverlening zijn:

- a. Als de openbare ruimte rondom het gebouw niet toegankelijk is, maakt de subsidieontvanger hiervan melding op de slimmelden app.
- b. De subsidieontvanger vertelt aan inwoners van Utrecht en gebruikers van de producten of diensten dat zij hebben geïnvesteerd op toegankelijkheid, op welke manier en dat zij nu toegankelijk(er) zijn.
- c. In het geval met de subsidie de toegankelijkheid van een gebouw is verbeterd plaatst de subsidieontvanger deze informatie op wheelmap.org.

Artikel 12 Evaluatie

Het college evalueert jaarlijks voor 31 december –voor het eerst in 2020– deze nadere regels zodat we zicht hebben op de effecten die we ermee bereiken. De evaluaties kunnen leiden tot aanpassing van deze nadere regels.

De subsidie wordt ingezet vanuit het werk aan het VN-verdrag handicap / Agenda 22. Deze inzet wordt beleidスマtig periodiek geëvalueerd.

Artikel 13 Inwerkingtreding en citeertitel

Deze nadere regels treden in werking op de datum van publicatie en eindigt op 31 december 2022.

Er kan naar deze nadere regels worden verwezen als ‘nadere regels subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties gemeente Utrecht’.

Aldus is vastgesteld door burgemeester en wethouders van Utrecht in hun vergadering van 17 december 2019.

De secretaris,

Drs. G.G.H.M. Haanen

De burgemeester,

Mr. J.H.C. van Zanen

Besluitenhistorie

Datum	12 december 2019
Behandeld door	H.C.J.M. van der Waal-Krijbolder
Doorkiesnummer	030 – 28 65998
E-mailadres	i.van.der.waal-krijbolder@utrecht.nl
Kenmerk	12057
Onderwerp	Besluitenhistorie bij 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'
Beleidsveld	Maatschappelijke ondersteuning

Hierbij vindt u een overzicht van de belangrijkste besluiten met betrekking tot besluitenhistorie bij 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'

13 maart 2019 [Raadsbrief Vervolg VN-verdrag handicap in Utrecht](#)

Over de evaluatie 't Is geen franje' van 'Agenda 22, plan 2012–2018' en het stadsgesprek Toegankelijkheid.

7 juli 2017 [Raadsbrief Proces evaluatie 'Agenda 22 2012–2018'](#)

Over de manier waarop de evaluatie van 'Agenda 22 plan 2012–2018' wordt aangepakt.

24 januari 2017 [Raadsbrief Voortgang Utrecht Standaard Toegankelijk](#)

Over de voortgang en het vervolg van de 'Utrecht Standaard Toegankelijk' voor gebouwen.

18 december 2015 [Raadsbrief VN-verdrag handicap en Agenda 22](#)

Over de stand van zaken van Agenda 22 vanwege de ratificatie van het VN-verdrag handicap.

3 juli 2012 [Collegebesluit Agenda 22 plan 2012–2018](#)

Vaststelling plan Agenda 22.

Commissie Mens en Samenleving

Dossiernummer	859
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 april 2020
Agendapunt	6
Omschrijving	Raadsbrief U10 Governance 2020 – 2025
ID	892
Behandelend ambtenaar	S. Gulzar
Telefoon	14030
E-mail	Sharief.gulzar@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Thema	Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder	Burgemeester Van Zanen
Beleidsveld	Bestuurlijke zaken
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Frank Lith/Bestuurlijke zaken, Dienstverlening, Regionale en internationale samenwerking/06-10010560

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsinformatiebijeenkomst	10 maart 2020
Commissie Mens en Samenleving	23 april 2020

Voorgesteld besluit

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	S. Gulzar	Datum	22 januari 2020
Doorkiesnummer	14030	Ons kenmerk	7240437
E-mail	Sharief.gulzar@utrecht.nl	Onderwerp	U10 Governance 2020-2025
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Bestuurlijke Zaken

Geachte leden van de raad,

Op verzoek van het burgemeestersoverleg is gewerkt aan de vernieuwing van de U10 Governance voor de langere termijn, passend bij een perspectief waarin de U10 steeds meer gezamenlijk opgaven en uitvoeringsprogramma's wil realiseren. Graag bieden wij u de het besluit U10 Governance 2020-2025 aan, dat door ons en inmiddels ook door 8 andere colleges is genomen (in de colleges van de gemeenten Vijfheerenlanden, Stichtse Vecht en IJsselstein ligt deze eind januari ter besluitvorming voor). In de raadsbrief van [20 november 2019](#) is dit besluit reeds aangekondigd.

De kernpunten van de Governance 2020–2025 zijn:

- De bevoegdheden van de deelnemende gemeenten centraal blijven stellen;
- Het open karakter van het netwerk behouden, mét eisen aan toetreding en deelname;
- De slagvaardigheid versterken door binnen het netwerk meer te werken met allianties;
- Het netwerk beter organiseren o.a. door rollen van de verschillende gremia te verhelderen, een regiegroep in te richten en de werkwijze vast te leggen in een covenant;
- De rolinvulling van de raden te verduidelijken.

Welke inrichting of sturing ook gekozen wordt, regionale samenwerking staat of valt met de wil om samen te werken om opgaven te kunnen realiseren. Deze zogenaamde 'zachte' kanten zijn bepalend voor de slaagkans van de samenwerking, of dat nu in een Gemeenschappelijke Regeling is of in een informeel netwerk. Goede samenwerking is het alternatief voor alles dichtregelen met nog meer procesafspraken.

In de Governance 2020–2025 krijgen de U10 raden besluiten voorgelegd door hun eigen college en worden daartoe in staat gesteld door informatievoorziening vanuit elk college. Er zijn in het land voorbeelden van (informele) gezamenlijke standpuntbepaling door raden die als advies dienen aan de deelnemende raden. Het is aan de raden om al dan niet de wenselijkheden en mogelijkheden van dergelijke vormen te onderzoeken; op korte termijn doet deze vraag zich wellicht al voor met de Regionale Energie Strategie (RES). Een dergelijke rol van raden gezamenlijk is onlangs ook beschreven door prof. Marcel Boogers in zijn essay "Energie en Democratie". Dit essay schreef hij in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, op zoek naar de democratische legitimatie bij de totstandkoming van de RES in de regio's

Burgemeester en Wethouders

Datum   22 januari 2020
Ons kenmerk   7240437

Na instemmende besluitvorming door alle colleges wordt een hernieuwd U10-convenant opgesteld. Dit convenant wordt u dit voorjaar ter informatie aangeboden. Als dit convenant gereed is staan we desgewenst met u stil bij de betekenis van dit besluit voor de manier waarop we als U10 samenwerken.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Governance 2020 – 2025

De U10 is bij de oprichting in 2014, als reactie op de toenmalige BRU, ingericht als een open en licht netwerk, zonder al te veel nadere afspraken over sturing en besluitvorming. Het netwerk heeft zich door de jaren heen organisch ontwikkeld. Het aantal leden is toegenomen en het verandert langzamerhand van een verkennende samenwerking waarin vooral afstemming plaatsvindt, naar een meer realiserend netwerk. De totstandkoming en uitvoering van de Regionale Energie Strategie (RES) is daarvan een voorbeeld. In de huidige bestuurlijke organisatievorm lopen we daarom tegen diverse problemen aan. Daarom is in de U10 gestart met het onderzoeken van de vraag welke bestuurlijke organisatie het best past bij een realiserend en uitvoeringsgericht netwerk.

Aanpak

Begin 2019 is in het U10 netwerk de opdracht opgehaald om met de governance aan de slag te gaan. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen een korte termijn advies, gericht op de verduidelijking van processen en besluitvorming binnen de bestaande governance. En een advies voor de langere termijn, gericht op vernieuwing van de governance, passend bij een perspectief waarin de U10 steeds meer gezamenlijk programma's wil realiseren. Het korte termijn advies is voor de zomer opgeleverd, daarna is het adviesteam gestart met het lange termijn advies in overleg met de U10 boegbeelden Van Zanen en Backhuijs. Het adviesteam bestaat uit :

- Gabrielle Haanen (secretaris Utrecht)
- Ellie Liebregts (secretaris Nieuwegein)
- René Grotens (secretaris Zeist)
- Nannette van Ameijde (secretaris Vijfheerenlanden)
- Walter Hooghiemstra (voorzitter Griffiersnetwerk)
- Maurits Hoeve (directeur U10)
- Sharief Gulzar (adviseur Utrecht)

Een van de eerste stappen voor de lange termijn betrof het opstellen van een uitgangspuntennotitie, richtinggevend bij de inventarisatie en analyse, onderschreven in het burgemeestersoverleg. We vinden het wiel niet onnodig opnieuw uit en kunnen gelukkig leren van de ervaringen en inzichten van vergelijkbare regio's met vergelijkbare opgaven. Op basis van de uitgangspunten is een selectie gemaakt van regio's die het meest hieraan voldoen. Er is gesproken met de regio's: Metropoolregio Amsterdam (MRA), Regio Zwolle, Regio Hart van Brabant, Regio Arnhem Nijmegen en Verstedelijgingsalliantie Zuid-Holland.

In de volgende stap zijn een aantal experts op het gebied van intergemeentelijke samenwerking om advies gevraagd, te weten

- Tamara Metze: Hoofddocent Openbaar Bestuur Wageningen Universiteit
- Rob de Greef: Docent/Onderzoeker Staats- en Bestuursrecht Vrije Universiteit
- Jan-Herman de Baas: Docent Bestuurskunde Radboud Universiteit Nijmegen tot 2016
- Geert Teisman: Hoogleraar Bestuurskunde Erasmus Universiteit Rotterdam
- Gido ten Dolle: Directeur Ruimte & Economie gemeente Delft

Samen met de experts ontstond een eerste gemeenschappelijk beeld van de denkrichting voor het lange termijn advies, het adviesteam heeft dit verwerkt tot concrete aanbevelingen. In de verdiepingssessie van de netwerkdirectie en het daaropvolgende netwerkoverleg zijn deze aanbevelingen getoetst en aangescherpt. Voor u ligt het eindadvies.

Dilemma's

In beginsel is de U10 een open netwerk. Inmiddels zijn 12 gemeenten lid van de U10 en hebben nog eens 4 gemeenten aangegeven lid te willen worden. Zij nemen op dit moment als gast deel aan de vergaderingen. Dat betekent dat 16 van de 26 gemeenten in de provincie deelnemen aan de U10. Deze groei heeft gevolgen voor de verhouding naar de provincie, besluitvorming en onderlinge samenwerking in het netwerk. Sommige regio's werken daarom met sub regio's en een getrapte vertegenwoordiging. De vraag is hoe we zowel het open karakter als de slagvaardigheid kunnen behouden. En de vraag is wat eigenlijk de basis is voor deelname aan de U10: als we gemeenten toelaten op basis van welke voorwaarden doen we dat dan? .

In de huidige governance werken alle gemeenten op alle onderwerpen met elkaar samen. Dit geeft aan dat er veel energie zit in de samenwerking en we er voor moeten zorgen om dat vooral vast te houden. Met de grote opgaven moeten we ons wel afvragen of alle raden het altijd eens moeten zijn over alle integrale keuzes die over alle pijlers wonen, bereikbaarheid, energie, economie, groen en gezondheid. Is het wellicht mogelijk om met coalities te werken, en zo ja hoe kunnen deze coalities dan ontstaan.

En stel dat er een raad is die geen akkoord geeft, wat betekent dat dan voor de anderen. In formelere regelingen kan dit worden afgevangen, door het overhevelen van bevoegdheden naar een gemeenschappelijk orgaan die voor de regio besluiten neemt. De uitdaging in een lichte samenwerking is vasthouden aan de positie van colleges en raden en tegelijkertijd te zorgen voor efficiënte en effectieve besluitvorming. Maar hoe zorgen we in de besluitvorming voor een effectievere betrokkenheid van de raden, afzonderlijk dan wel gezamenlijk, zodanig dat hun kaderstellende, controlerende en volks vertegenwoordigende rol vervuld kan worden.

Het uitgangspunt van de U10 blijft dat we een lichte organisatievorm willen blijven, waarin het leeuwendeel van het werk gedaan wordt met bestuurders en medewerkers van de deelnemende gemeenten. Dit staat op gespannen voet met de beweging naar een meer realiserend netwerk met een veelheid aan projecten en programma's. Een belangrijk vraagstuk is hoe we onze realisatiekracht kunnen vergroten, zonder dat we vervallen in zwaardere constructies met bijbehorende ondersteuning. En hoe zorgen we voor een grotere betrokkenheid vanuit de ambtelijke organisaties om onze regionale ambities te realiseren, waarin voldoende capaciteit wordt geleverd.

Verder zoeken we naar duidelijke en transparante processen. Met duidelijk wordt bedoeld dat processen helder en ondubbelzinnig zijn ingericht. En transparant dat de mensen die in of met de U10 werken deze processen kennen en begrijpen. Zo is het voor colleges en raden van belang te weten welke besluiten ze met welk doel voorgelegd krijgen en wat hun rol daarin is. Maar hoe zorgen we in de sturing er voor dat in de praktijk voortvarend en effectief samenwerkingsprocessen worden doorlopen. Voorwaarde is een duidelijke rolinvulling van de diverse gremia en bewustwording van ieders taken en verantwoordelijkheden.

Context

Vooropgesteld: welke inrichting of sturing ook gekozen wordt: regionale samenwerking staat of valt met de wil om samen te werken om opgaven te kunnen realiseren. Deze zogenaamde ‘zachte’ kanten zijn bepalend voor de slaagkans van de samenwerking, of dat nu in een GR is of in een informeel netwerk. We komen hier aan het eind van dit voorstel nog op terug.

In regionale samenwerkingen wordt vaak getracht één organisatiestructuur te bedenken die een oplossing moet bieden voor alle dilemma's. In de regionale samenwerkingen zie je daarbij grofweg twee uiterste denkmodellen:

- Het klassieke bestuurslaag denken waarbij er een regiobestuur is dat de beslissingen neemt. Waar een aantal bevoegdheden is overgedragen, met een uitvoeringsorganisatie. Risico hiervan is dat na verloop van tijd bestuur en organisatie afdrijven van de gemeenten, waarbij raden steeds minder het gevoel hebben dat de besluiten democratisch gelegitimeerd zijn. Dit was een veelgehoorde kritiek op het oude BRU. De lichte samenwerking van de U10 is een reactie hierop.
- Het tegenovergestelde model is geen apart bestuur maar een permanente conferentie van gemeenten. Hier zijn alle besluiten een uitkomst van onderhandeling en gestoeld op consensus. En er is geen of een minimale uitvoeringsorganisatie. Het risico van dit model is een gebrek aan slagkracht.

Afhankelijk van het doel van de samenwerking wordt voor een van bovenstaande of voor een hybride model gekozen. Het eerste model kan een uitstekende oplossing bieden voor uitvoerende taken zoals een omgevingsdienst, archief, groenbeheer, enz. De U10 daarentegen is een netwerk waarin we uiteenlopende grote maatschappelijke opgaven willen oppakken en dat vraagt op uiteenlopende beleidsterreinen een gezamenlijke strategie én uitvoeringskracht. Vooral dat eerste raakt direct aan de bevoegdheden van raden. Dat is de belangrijkste reden waarom we voorstellen niet te kiezen voor een Gemeenschappelijke Regeling voor de hele U10, waarin bevoegdheden worden overgedragen aan een regionaal bestuur.

Lokale belangen blijven in een regionaal samenwerkingsverband nogal eens onbesproken. Dat is niet bevorderlijk voor zorgvuldige besluitvorming. Het naar voren brengen en bespreken van lokale belangen is legitiem. De samenwerking in een regio vraagt om een proces waarin het regionaal belang en de lokale belangen evenwichtig in beeld en op tafel zijn. Uiteindelijk is het -bij besluitvorming- een afweging van gemeenten of het ‘de moeite waard’ is om deel te nemen aan een opgave of in te stemmen met een voorgelegd besluit. Dat vraagt om een andere houding m.b.t. besluitvorming. Dan is er nog het misverstand dat in regionaal verband alle opgaven in elke fase met alle deelnemers moeten worden opgepakt. In een open netwerk als de U10 zijn er echter ook opgaven die vooral van betekenis zijn voor een deel van de gemeenten, soms met andere partners en soms buiten de grenzen van het netwerk. Dit kan ondersteund worden door de samenwerking op 2 niveaus te organiseren:

1. Het Netwerk, een basis die als platform kan dienen voor een brede groep deelnemers in een bepaald gebied vanuit een gezamenlijke lange termijn strategie;
2. Allianties, waar gemeenten elkaar op concrete opgaven vinden.

Inrichten

Het Netwerk

De U10 is en blijft een open netwerk. Formele deelname aan de U10 staat in beginsel open voor gemeenten in de regio Utrecht. Het open netwerk is geborgd op dit niveau. Hoewel we het netwerk graag ‘open’ houden, voelt iedereen wel aan dat de omvang niet oneindig is. Aan deelname zijn daarom een aantal voorwaarden verbonden. Formele deelname aan het netwerk is voorbehouden aan gemeenten die:

- *Onderdeel zijn van het Daily Urban System:*
De U10 is één samenhangend gebied van stedelijke en landelijke gemeenten, waarbinnen zich het leeuwendeel afspeelt van de dagelijkse bewegingen van onze inwoners.
- *Zich committeren aan de Ruimtelijke Economische Koers 2017 (REK) of de dan geldende visie:*
De U10 deelnemers vinden elkaar in de ambitie van Gezond Stedelijk Leven, zoals verwoord in de REK 2017. We doen dat samen omdat per saldo de regio als geheel deze ambities door samenwerking beter kan realiseren dan elke gemeente afzonderlijk. We werken dan ook vooral samen aan die opgaven die bijdragen aan deze ambitie. Ondertussen werken wij de REK 2017 verder uit in een integraal ruimtelijk perspectief. Daarna kan dit de basis zijn die door de (nieuwe) deelnemers aan het netwerk onderschreven wordt.
- *Jaarlijks de vaste inwonerbijdrage voldoen en een actieve bijdrage leveren:*
Een actieve bijdrage leveren aan het realiseren van opgaven door de inzet van bestuurders, medewerkers en middelen. Met een bijdrage per inwoner is gekozen voor een gelijke verdeelsleutel voor alle gemeenten.
- *Meedoен in het belang van de regio:*
Dat vergt een andere blik dan alleen maar te kijken wat goed is voor mijn gemeente of dat er niets schadelijks voor mijn gemeente wordt besloten. Of meelijken met allianties zonder inzet te plegen (free riders) of alleen maar meedoen wat voor mij goed is (cherry picking). Op deze wijze ben je met elkaar aan het concurreren.

De U10 is gebaseerd op het collegemodel. Het zwaartepunt van de bestuurlijke samenwerking ligt in het collegemodel bij de wethouders en de besluitvorming ligt primair bij de afzonderlijke colleges en raden. In het Netwerk werken de wethouders met elkaar samen aan diverse integrale bestuurstafels, waar alle gemeenten zijn vertegenwoordigd die deelnemen. Stakeholders (bv provincie) kunnen ook uitgenodigd worden voor bestuurstafels waar de agenda daartoe aanleiding geeft, het blijft echter een netwerk van gemeenten.

Allianties

Een netwerk waar het realiserend vermogen steeds meer voorop staat vraagt om een organisatie die flexibel, daadkrachtig, effectief en wendbaar is. In de huidige samenwerking is het gebruikelijk dat alle gemeenten op alle onderwerpen of projecten met elkaar samenwerken. Dit is goed te verklaren in een fase waarin de focus lag op gezamenlijke verkenning. In een meer realiserende samenwerking zullen er steeds meer allianties ontstaan rondom opgaven en projecten. Dit vergroot de slagkracht van het netwerk.

In de praktijk zullen er verschillende projecten en programma's ontstaan met gemeenten en stakeholders die dit van belang achten. Neem als voorbeeld de Verstedelijkingsalliantie Zuid-Holland binnen de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Niet alle gemeenten binnen de MRDH hebben dezelfde verstedelijkingsopgave. De acht grootste gemeenten hebben zich gevormd in een stedelijke alliantie. Een soortgelijke alliantievorming zou kunnen ontstaan binnen een U10 programma zoals het Ruimtelijk Economisch Perspectief. Andere stakeholders zoals de provincie, corporaties, waterschappen en bedrijven, bijvoorbeeld energemaatschappijen, kunnen desgewenst aansluiten, waar dat bijdraagt aan de realisatie van de opgave.

Een bijkomend voordeel van allianties is dat je lokaal eerder commitment kunt krijgen, gelet op de urgentie van concrete opgaven en projecten, met als resultaat dat daar de energie op wordt gericht. Voorts zorgen we er hiermee voor dat partijen die wel willen ook door kunnen zonder hinder te ervaren van degenen die niet willen of juist willen inzetten op andere projecten. Denkbare allianties zijn bijvoorbeeld: gemeenten rond de A12, gemeenten die te maken hebben met bodemdaling, gemeenten die samen met rijk en provincie de schaalsprong mobiliteit gaan uitvoeren, gemeenten die een regiodeal uitvoeren.

Besluitvorming

Zowel de raden als de colleges dragen, gezien het fundamentele karakter van de onderwerpen van de U10-samenwerking, geen van hun bevoegdheden over aan een regionaal gremium zoals een Gemeenschappelijke Regeling. Om ervoor te zorgen dat de besluitvorming niet stagneert (bv door een stapeling van amenderingen aan het eind van een proces), is het van belang om de besluitvorming anders in te richten. Allereerst door bij belangrijke strategische opgaven in twee fasen te laten besluiten, zodat gemeenten aan de voorkant van een proces invloed hebben op de kaderstelling. Dit gebeurt nu binnen de U10 ook al. En verder door gemeenten te vragen vanuit een ander perspectief over samenwerking te besluiten. We willen stimuleren dat de besluitvorming over regionale voorstellen primair plaats vindt op basis van consent (toestemmen).

In elke gemeente is het aan het college om te borgen dat de gevraagde besluiten passen binnen de door de raad vastgestelde of opnieuw vast te stellen kaders. Daarover dient in een voorstel duidelijkheid te bestaan. Ook bieden voorstellen inzicht in eventuele spanning tussen lokale en regionale belangen. Dit betekent dus ook dat een regionaal voorstel altijd wordt voorzien van een lokale toelichting. College en/of raad wegen deze eventuele belangenverschillen.

Bij de besluitvorming is zoeken naar consent vervolgens behulpzaam. De vraag is niet of een college of raad het volledig eens is met een voorstel, maar of er nog beargumenteerde bezwaren zijn om het 'goed genoeg' te vinden, om te kunnen toestemmen. Dit perspectief vergroot de slaagkans van regionale besluitvorming, zonder dat bevoegdheden worden overgedragen.

Wanneer een of meerdere deelnemers aan het netwerk geen toestemming geven, betekent dat niet het einde van de besluitvorming. De indiener van het voorstel (zoals een bestuurs- of opgave tafel) dient zich dan te buigen over de bezwaren van de betreffende gemeente(n) en na te gaan of daaraan tegemoet gekomen kan worden. Dit is uiteraard mede afhankelijk van de fase waarin dit gebeurt. Als dit zich voordoet helemaal aan het einde van een proces, waarin al vele gespreksrondes hebben plaatsgevonden, kan het Regieoverleg hierin een rol spelen. Niet door inhoudelijk een knoop door te

hakken, maar door een volgende fase in het proces in gang te zetten. ‘De regio’ kan nooit voor een van de gemeenten beslissen. Wél kan het onthouden van toestemming ultiem betekenen dat een of meer gemeenten aan een bepaalde opgave niet (verder) deelnemen.

Allianties ontstaan waar mensen samen aan het werk zijn, in of aan de grenzen van het netwerk en worden gemeld aan het netwerk. Daarmee hebben anderen altijd de mogelijkheid na te gaan of aansluiting relevant is en de kans om zich te melden. Bij de start van allianties is het van belang om de opgaven helder te hebben en op basis daarvan concrete voorstellen te maken, waarbij gemeenten zich eraan verbinden om gezamenlijk een ambitie na te streven en te realiseren. Daarbij is de afweging of de inzet van een gemeente opweegt tegen hetgeen het oplevert. Als dat zo is dan committeert een gemeente zich aan de opgave, de voorwaarden en aan het komen tot een gezamenlijk resultaat.

Bij de uitvoering van allianties biedt het opgavegericht denken en werken flexibiliteit en slagvaardigheid. De randvoorwaarden en kaders kunnen de besturen aan de voorkant kwijt in bijvoorbeeld een startnotitie. De bestuurlijke opdrachtgever overweegt, in overleg met de direct in de alliantie betrokken bestuurders, wanneer resultaten rijp zijn om ter besluitvorming voor te leggen aan de bevoegde besturen. Daar kan dan vervolgens weer besloten worden op basis van consent.

De Raden

We hechten aan onze filosofie dat de U10 een netwerk is van colleges met de raden als besluitvormend orgaan. De lichtvoetige collegeregeling van de U10 is een reactie op het BRU als formele regeling en de wens van de gemeenten om in positie te blijven als het gaat om besluiten over hun eigen grondgebied. Maar hoe zorgen we voor een effectievere betrokkenheid van de raden, afzonderlijk dan wel gezamenlijk, zodanig dat hun kaderstellende, controlerende en volks vertegenwoordigende rol vervuld kan worden.

De primaire rol van elke raad is de rol in de eigen gemeente. In die rol krijgen de U10 raden besluiten voorgelegd door hun eigen college. Soms aan het begin van een proces (kaderstellend) en soms aan het eind. In deze rol worden raden geïnformeerd door hun eigen college en vindt besluitvorming plaats volgens de eigen procedures. Desgewenst kan een vertegenwoordiging van de U10 worden uitgenodigd ter ondersteuning.

De tweede manier waarop raden in de U10 een rol kunnen nemen, is als U10 raden gezamenlijk. Dat kan bijvoorbeeld als een bestuurstafel van de U10 de raden graag wil informeren over een belangrijke regionale opgave of -proces. Dergelijke bijeenkomsten zijn uitsluitend informatief. Natuurlijk kunnen raadsleden hier al dan niet gezamenlijk van gedachten wisselen of zich zelfs een mening vormen, maar dat kan niet in de plaats komen van de informatievoorziening vanuit elk college aan elke raad noch in de plaats van meningsvorming in de eigen raad.

Voor alle besluiten is het bij raadsvoorstellen verstandig om:

- de momenten en de wijze te benoemen waarop raden besluiten moeten nemen;
- heldere voorstellen te formuleren met oog voor ieders rol en verantwoordelijkheden;
- tijdig de voorstellen in roulatie te brengen, zodat raden hun eigen agenda kunnen plannen;
- te werken met uniformiteit in besluitvorming (een besluit vragen is overal een besluit krijgen) en af te stappen van het concept couleur locale (onverlet de noodzaak van duiding van regionale voorstellen door elk college m.b.t. de gemeentelijke kaders en ambities).

In andere regio's van het land zijn er interessante voorbeelden van raden die in gezamenlijkheid komen tot oordeelsvorming of beïnvloeding van de koers van de colleges. Denk hierbij aan de Verenigde Vergadering van Raden in regio Hart van Brabant. Een openbare bijeenkomst van alle raden, waarvan het initiatief bij de raden (!) ligt en men in gezamenlijkheid zwaarwegende adviezen kan aannemen. Een ander voorbeeld is de onderlinge afstemming tussen gemeenteraadsleden in de 'Twenteraad', waar men op hoofdlijnen het werkprogramma bespreekt en in gezamenlijkheid richtinggevende resoluties kan indienen.

Een dergelijke rol van raden gezamenlijk is onlangs ook beschreven door prof. Marcel Boogers in zijn essay "Energie en Democratie". Dit essay schreef hij in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, op zoek naar de democratische legitimatie bij de totstandkoming van de RES in de regio's. Los van de vraag of dit de oplossing is voor het RES-proces in onze regio: interessant is dat hij hierin zoekt naar het samenspel tussen enkelvoudige democratie en meervoudig besturen. Hij doet onder meer een voorstel voor regiocommisies van regionale volksvertegenwoordigers die, op basis van gezamenlijke beeld- en oordeelsvorming advies uitbrengen aan de afzonderlijke gemeenteraden.

In onze relatief jonge netwerkorganisatie zien wij dergelijke vormen van gezamenlijke oordeelsvorming en beïnvloeding als een mogelijk volgende stap, maar wegen wij vanuit het perspectief van rolzuiverheid af dat initiatief hiertoe expliciet door de raden genomen zouden moeten worden. Vooralsnog stellen we dus 2 rollen van de raden voor: – de raad in zijn eigen gemeente – de raden gezamenlijk, met uitsluitend het doel gezamenlijk geïnformeerd te worden.

Organiseren en Sturen

In onze manier van organiseren borgen we dat we voortvarend en zorgvuldig komen van visieforming en strategieontwikkeling naar het creëren van allianties en het realiseren van opgaven. Dit met werkprocessen die duidelijk, voorspelbaar en transparant de verbinding leggen tussen wat een ieder lokaal doet en wat we regionaal doen. Dit vraagt om het versterken van onze ambtelijk-bestuurlijke slagkracht.

De inrichting van en samenwerking tussen het trekkersoverleg, regieoverleg en netwerkdirectie geven we met meer focus vorm, zodat dit ons in de dagelijkse praktijk beter faciliteert om daadkrachtig te handelen. Op deze manier stimuleren we dat de kerngremia zoals opgaveteams en bestuurstafels zich kunnen richten op de eigen rolvervulling en een gecoördineerde en vruchtbare samenwerking met elkaar en onze partners.

Onderstaand staan de rollen van het trekkersoverleg, regieoverleg en netwerkdirectie centraal. Bovenal geldt dat we iedere bestuurder en ambtenaar hard nodig hebben om van de U10 een verdergaand en betekenisvol succes te maken. We moedigen een ieder van harte aan om de volgende bijdragen te leveren:

- Niet denken en handelen in instituties en structuren, maar in processen en rollen;
- Vervullen van de ambassadeursrol namens de U10;
- Vervullen van loketfunctie van U10 voor externe partners en delen van relevante kansen en signalen met de secretaris van het trekkersoverleg, regieoverleg en netwerkdirectie (de directeur van de U10).

Het Trekkersoverleg

Het trekkersoverleg is als volgt samengesteld:

- Uit hoofde van de bestuurstafels: de trekker van elk van de bestuurstafels;
- Uit hoofde van de opgaveteams: de trekker van elk van de opgaveteams;
- Uit hoofde van het regieoverleg, in de rol van voorzitter van het trekkersoverleg: een van de burgemeesters, niet zijnde de burgemeester van de centrumgemeente;
- In de rol van secretaris de directeur van de U10.

Het trekkersoverleg heeft als taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden:

- Coördineren en stimuleren inhoudelijke voortgang en bestuurstafels en opgaveteams;
- Coördineren en stimuleren van eenduidigheid in procesinrichting en werkwijzen bestuurstafels en opgaveteams;
- Voorbereiden en voorleggen van voorstellen, passend binnen de doelstelling en reikwijdte van de bestuurstafels en opgaveteams, aan colleges van B&W;
- Signaleren van inhoudelijke ontwikkelingen die voor de U10 van strategisch belang zijn;
- Jaarlijks opstellen van werkplannen voor elk van de bestuurstafels;
- Opstellen van werkplannen voor de opgaveteams, in ieder geval bij de start van het opgaveteam en waar opportunum bij de overgang naar een volgende fase in de opgave;
- Monitoren en waar nodig aanvullend bijdragen aan de realisatie van de werkplannen van de bestuurstafels en opgaveteams.

Bij doorontwikkeling van de U10 van primair ‘verkennend’ naar primair ‘realiserend’, en vanuit de behoefte om de bestuurlijke drukte zo laag mogelijk te houden, valt te verwachten dat de frequentie van opgaveteam-bijeenkomsten (zoals REP en RES) zal toenemen en die van bestuurstafel-dagen kan afnemen.

Het Regieoverleg

De samenstelling van het regieoverleg is als volgt:

- Uit hoofde van het trekkersoverleg: de voorzitter van het trekkersoverleg, een trekker van een van de bestuurstafels en een trekker van een van de opgaveteams;
- Uit hoofde van het burgemeestersoverleg, en in de rol van voorzitter van het regieoverleg: de burgemeester van de centrumgemeente Utrecht;
- Uit hoofde van de netwerkdirectie: de voorzitter van de netwerkdirectie;
- In de rol van secretaris: de directeur van de U10.

Het regieoverleg heeft de volgende taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden:

- Toezien op de doeltreffendheid, doelmatigheid en democratische legitimatie van het U10-netwerk;
- Vaststellen van vorming dan wel opheffing van bestuurstafels;
- Toezien op zorgvuldige en transparante manier van alliantievorming;
- Vaststellen jaarrekening en begroting samenwerkingsconvenant en jaarlijks doen van voorstel aan de colleges voor financiële bijdrage van de deelnemers;
- Vaststellen van de bemensing van de rol van trekkers van de bestuurstafels en opgaveteams;
- Doen van voorstel aan colleges over toe- en uittreding deelnemers U10-netwerk;
- Doen van voorstel aan colleges voor wijzigen governance en convenant;
- Organiseren van de collegedag, minimaal eenmaal per jaar.

De Netwerkdirectie

De netwerkdirectie bestaat uit de gemeentesecretarissen van de U10-gemeenten en de directeur van de gezamenlijke U10-organisatie. Uit haar midden kiest de netwerkdirectie wie de rol van ambtelijk opdrachtgever van de opgaveteams verzorgt. In het vervullen van hun rol kunnen de gemeentesecretarissen zich in de eigen organisatie laten ondersteunen door een intern adviseur. Wanneer deze adviseurs (tot dusver contactfunctionarissen geheten en verenigd in het CFO) bij het stroomlijnen van de politiek-bestuurlijke besluitvormingsprocessen behoeft hebben aan onderling overleg, dan zoeken zij elkaar op. Het CFO heeft geen formele status als gremium van de U10.

De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de netwerkdirectie zijn:

- Coördineren van eenduidigheid in bestuurlijke en politieke besluitvorming;
- Identificeren en inzetten van de mensen en middelen die nodig zijn voor een kwalitatief hoogwaardige manier van werken aan de bestuurstafels en in de opgaveteams en aan het eind van ieder jaar salderen van deze inzet.
- Monitoren en aansturen van de ambtelijke inzet aan de bestuurstafels en in de opgaveteams;
- Positioneren en faciliteren van de relevante leden van de directie- en management teams in de eigen organisaties om zichtbaar de verbinding te organiseren tussen enerzijds beleid en

uitvoering en anderzijds wat een iedere gemeente individueel doet en wat we in gezamenlijkheid als regio doen;

- Inrichten, monitoren en aansturen van de manier waarop en de voorwaarden waaronder de gemeente Utrecht in haar rol als gastheerorganisatie bijdraagt aan een aantrekkelijk en eenduidig werkgeverschap, huisvesting en financiële bedrijfsvoering van de gezamenlijke U10-organisatie.

De zachte kant van samenwerken

Bij de governance denken mensen al snel aan de ‘harde’ kant van samenwerken. Het succes van samenwerking wordt echter voor een groot deel bepaald door de ‘zachte’ kant. Als netwerk hebben we beide hard nodig. De ‘zachte’ kant van samenwerking gaat over de relationele aspecten. Bij relaties heb je met waarden en belangen te maken die we met elkaar moeten delen. Zaken die we naar elkaar uitspreken en expliciet maken. Wie zijn we als regio, wat vinden we van elkaar, hoe zien onze onderlinge verhoudingen eruit, maar ook commitment om samen te werken en vertrouwen in elkaar staat hierin centraal.

Dit betekent dat we hard en zacht omdraaien. Vanuit de zachte kant met elkaar werken, ondersteund door wat harde structuren, is heel anders werken dan vanuit de harde kant met ook wat oog voor zachtere kanten. Het lijkt een subtiel verschil, maar het is een fundamenteel verschil.

De zachte kant van samenwerken gaat vast niet van de ene op de andere dag optimaal. Op dit moment doen veel deelnemers in het netwerk hun best om ook aandacht te hebben voor deze kant. Goede samenwerking is het alternatief voor alles dichtregelen met nog meer procesafspraken. Hoe beter we zijn in de zachte kant, des te meer profijt we hebben van de harde kant.

Proces

Na positieve besluitvorming in de colleges zal dit voorstel verder worden uitgewerkt in een convenant. Het bestaande U10 convenant dient daarvoor als basis. In het convenant worden afspraken vastgelegd op het gebied van :

- doel, prioritering en reikwijdte van de samenwerking;
- rollen, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de diverse gremia;
- de betrokkenheid van colleges, raden;
- toetreding, wijziging en uittreding;
- financiering, begroting, jaarverslag en jaarrekening.

Door de werkafspraken in dit convenant wordt samenwerking in de regio Utrecht wendbaar, integraal, transparant en voorspelbaar georganiseerd. De deelnemende partijen gaan geen juridisch afdwingbare verplichtingen aan met de ondertekening van dit convenant, maar vormt het fundament van de samenwerking. Elke gemeente die wil deelnemen aan het U10 netwerk committeert zich door het ondertekenen van dit convenant.

RAADSINFORMATIEBIJENKOMST DI. 10-3-2020

Raadzaal

20.30-21.50 uur – U10 Governance

Voorzitter: Jan Wijmenga

Burgemeester: Jan van Zanen

Raadsleden: David Bosch (PVV), Ömer Sanli (DENK), Sebastiaan Heuschen (Student&Starter), Rick van der Zweth (PvdA), Hind Dekker-Abdulaziz (D66), Jantine Zwinkels (CDA), Fred Dekkers (GroenLinks), Martijn van Dalen (VVD), Lisanne Snippe (PvdD), Hein Bos (SBU)

Expert: kwartiermaker regio Arnhem/Nijmegen

Ambtenaren gemeente Utrecht: gemeentesecretaris, bestuursadviseur, strategisch adviseur Ruimte, adviseur Governance gemeente Utrecht, themadirecteur Gezond Stedelijk Leven

Griffie gemeente Utrecht: 2 personen

Afwezig: Tim Schipper (SP)

De voorzitter opent de raadsinformatiebijeenkomst en houdt een voorstelronde.

1. **Presentatie: Regionale kracht beter benutten om Utrechtse opgaven waar te maken –**
gemeentesecretaris (Deze presentatie is beschikbaar)

2. **Lokale besluitvorming** – strategisch adviseur Ruimte

Uiteindelijk vertaalt een en ander zich in raadsvoorstellen maar wat staat daar straks in? Een raadsvoorstel is namens alle gemeenten geschreven en hierin staan alle beslispunten die alle gemeenteraden voorgelegd krijgen. Het betreft dus een uniform raadsvoorstel. Hierbij zal vervolgens een oplegnotitie gemaakt worden, een soort Utrechtse appendix, en hierin zal met betrekking tot het proces en de inhoud een aantal punten meegegeven worden. Met betrekking tot het proces zal aangegeven worden wat feitelijk vastgesteld wordt en wat de relatie is met andere strategische projecten. Met betrekking tot de inhoud zal aangegeven worden wat al aan Utrechtse ambities is ingebracht en wat daarvan is overgenomen en wat nog niet. Ook zal worden aangegeven wat andere gemeenten hebben ingebracht. Ten aanzien van zaken die niet zijn meegenomen zal aangegeven worden hoe in een vervolgfase hier opnieuw op ingezet kan worden. Op basis hiervan kunnen raadsleden bepalen of de ambities voldoende zijn meegenomen en of ingestemd kan worden.

Vragen van raadsleden

Bij grote strategische onderwerpen zijn er twee beslismomenten: het kaderstellende beslismoment en het beslismoment met betrekking tot het eindproduct. Wie beslist welke onderwerpen, grote strategische onderwerpen zijn en op deze manier behandeld zullen worden? En welke nieuwe onderwerpen zullen nog besproken gaan worden in de U10?

De gemeentesecretaris antwoordt dat de basis voor het maken van een keuze, de vraag is of iets een bevoegdheid van de raad is of van het college. Verder is de agenda van de U10 in voorbereiding. Hierin is te zien welke onderwerpen eraan komen.

Waarom is binnen de besluitvorming in twee fasen niet gekozen voor de mogelijkheid om bij fase 1 amendementen in te dienen en in fase 2 toe te stemmen of voor de mogelijkheid om bij fase 1 moties in te dienen en in fase 2 in te stemmen? En als het gaat om toestemmen, bepaalt de gemeente Utrecht zelf hoe dit eruit komt te zien?

De gemeentesecretaris antwoordt dat de raad nooit verboden kan worden om in de eerste of tweede fase een amendement in te dienen. Een en ander heeft vooral te maken met de houding die aangenomen wordt binnen de samenwerking. De kwartiermaker regio Arnhem/Nijmegen legt uit dat binnen de samenwerking een amendement niet een logisch instrument is om te gebruiken. Het krijgt binnen de context van de samenwerking een andere betekenis.

De taken en verantwoordelijkheden van het college ten opzichte van raad lopen een beetje door elkaar. Klopt het dat de raad een wethouder aan een bepaalde taak of verantwoordelijkheid kan houden als iets een collegebevoegdheid is? Daarnaast worden meer milde instrumenten gebruikt. Kan dit er niet toe leiden dat de inlegnotitie straks geamendeerd wordt?

De gemeentesecretaris merkt met betrekking tot de eerste vraag op, dat de wethouder vaak allerlei samenwerkingsverbanden aangaat maar dat die vaak zijn opgelegd door het Rijk, zoals bijvoorbeeld bij de RES. Bij vrijwillige samenwerkingen kan de raad wel vragen naar het belang en de meerwaarde ervan. De kwartiermaker regio Arnhem/Nijmegen geeft aan dat de raad goed moet kijken naar op welke onderwerpen een samenwerking wordt aangegaan. Op de tweede vraag antwoordt de gemeentesecretaris dat de advisering bedoeld is ter informatie met betrekking tot de betekenis van de besluitvorming, voor college en raad.

Hoe werkt de besluitvorming in het overleg in de regio? Verder zijn er nogal wat noden binnen de gemeente, zoals de woningnood, die in de toekomst wellicht dwingen tot andere samenwerkingsvormen.
De gemeentesecretaris antwoordt dat over de besluitvorming in de regio, zoals die bijvoorbeeld plaatsvindt aan de bestuurstafel over de RES, niets is vastgelegd. Men komt er met elkaar uit of niet. Daarnaast geeft zij aan dat als de strategische documenten zijn vastgesteld, dat hier allerlei uitvoering uit voortkomt. Er zou dan tot andere samenwerkingsvormen gekomen kunnen worden.

Hoe gaat het toestemmen eruit zien?

De gemeentesecretaris legt uit dat er uiteindelijk een definitief voorstel komt. De raad spreekt zich er dan over uit of dat voorstel voldoende is om te kunnen instemmen.

Hoe zit het formeel met de behandeling van deze governancewijziging?

De gemeentesecretaris licht toe dat het convenant dat destijds is afgesloten, een collegeregeling was. Naar aanleiding hiervan is geconcludeerd dat een wijziging van een collegeregeling geen raadsbesluiten behoeft van de deelnemende gemeenten.

Wanneer breekt in een samenwerking de eerste fase aan?

De gemeentesecretaris antwoordt dat het moment waarop de eerste fase aanbreekt, verschillend zal zijn per proces. De themadirecteur Gezond Stedelijk Leven vult aan dat de planning met betrekking tot het proces heel belangrijk is. Aan de hand hiervan kunnen de twee fasen geagendeerd worden.

Einde bijeenkomst.

Energie en democratie

Hoe democratische invloed op
Regionale Energie Strategieën
en andere complexe
besluitvormingsprocessen
kan worden versterkt

Prof. dr. Marcel Boogers | oktober 2019

UNIVERSITY
OF TWENTE.

Inhoudsopgave

Inleiding	4	Energie en democratie	8
RES: meervoudig besturen en meervoudige democratie	4	Meervoudig besturen	8
Het RES-proces	4	Spanningen tussen enkelvoudige democratie en meervoudig besturen	8
Risico's	5	Democratie	8
Democratische verankering van het RES-proces	5	Doeltreffendheid	8
Ontwerprincipes	5	Depolitisering en polarisatie	9
Representatieve democratie: gezamenlijke regiocommissies	5	Drie perspectieven op meervoudige democratie	9
Polderdemocratie: inbreng bedrijven, instellingen en belangenorganisaties	6	Representatieve democratie	9
Participatieve democratie: energie-burgertoppen	6	Pluralistische democratie: polderen	9
Naar een juiste mix	6	Participatieve democratie	10
Samen bouwen aan een RES	6	Naar een meervoudig perspectief op meervoudige democratie	10
1. Formuleren toetsingscriteria	6	Politiek terug op zijn plaats, democratie in actie	10
2. Inventariseren en verkennen	6	Voetnoten	11
3. Opstellen zoekgebieden	6		
4. Vaststellen concept-RES	7		
5. Uitwerken RES	7		
6. Vaststellen RES	7		

WOORD VOORAF

Gemeenten, waterschappen en provincies zijn aan zet om een Regionale Energiestrategie op te stellen. Daartoe zijn 30 regio's gevormd. De bedoeling is dat aan deze regionale energiestrategieën – afgekort in RES'en – binnen regio's samen wordt gewerkt door (rijks)overheid, maatschappelijke partners, netbeheerders, het bedrijfsleven en waar mogelijk inwoners.

Het is belangrijk dat volksvertegenwoordigers vroegtijdig betrokken zijn, omdat de energietransitie een enorme impact op het dagelijks leven van inwoners en ondernemers heeft. Niet alleen financieel, maar ook sociaal en ruimtelijk. Bestuurders hebben een rol om de volksvertegenwoordigingen in stelling te brengen en het is belangrijk dat volksvertegenwoordigers zelf ook betrokken willen zijn. Griffiers kunnen daar een belangrijke rol bij spelen.

Bestuurders maar ook coördinatoren in de RES regio's kunnen bijdragen aan het actief betrekken van gemeenteraden, waterschapsbesturen en provinciale staten in het RES proces. Anders bestaat het risico dat zij pas aan zet zijn op het moment dat alle andere partijen hun input hebben geleverd. Dat is niet wenselijk. In de regionale energiestrategieën worden immers belangrijke politieke keuzes gemaakt. Keuzes die het algemeen belang raken en besproken en bepaald moeten worden binnen de volksvertegenwoordiging.

Een belangrijke vraag is dan natuurlijk hoe die betrokkenheid er uitziet. Hoe verhoudt samenwerken en besturen op regionale schaal zich tot het lokale? Hoe ziet het proces van het vaststellen van de RES'en eruit in een regio? Op welk moment worden besluiten voorgelegd aan de gemeenteraden, AB's van de waterschappen en Provinciale Staten? En welke besluiten worden op welke manier voorgelegd?

Het is in de regio's zelf waar volksvertegenwoordigers hun besluitvorming organiseren. Aan hen worden immers besluiten voorgelegd die parallel aan andere raden, AB's en Provinciale Staten binnen een RES-regio worden voorgelegd. Hebben volksvertegenwoordigers van verschillende raden en staten onderling contact over hun gezamenlijke bod? En als zij dat hebben, hoe lopen deze contacten dan: langs de partijpolitieke lijnen of willen volksvertegenwoordigers in gezamenlijke sessies tot besluitvorming komen? Of vormen ze in aanloop naar het besluitvormingsmoment een gezamenlijke werkgroep die alle raden, AB's en staten adviseert? En hoe willen volksvertegenwoordigers gedurende het hele RES-proces geïnformeerd worden? Willen zij bijvoorbeeld aanwezig zijn bij de ateliersessies die in veel regio's worden georganiseerd, of misschien juist niet? Deze zoektocht vindt in alle regio's plaats.

Om richting te geven aan deze vragen hebben wij Marcel Boogers, hoogleraar Innovation and Regional Governance aan de Universiteit van Twente, gevraagd een essay te schrijven over de democratische dimensie van regionaal besturen. In zijn essay zet hij uiteen op welke wijze invulling gegeven kan worden aan een meerlagige democratie. Wij hopen hiermee regio's te helpen bij de vraag hoe volksvertegenwoordigers hun rol kunnen nemen bij de totstandkoming van de RES'en.

Boudewijn Steur, programmamanager
Versterking Democratie en Bestuur

Kristel Lammers, programmadirecteur
Nationaal Programma RES

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Inleiding

Besturen is een werkwoord en meervoudsvorm tegelijkertijd. De combinatie van beide kenmerkt de huidige bestuurlijke praktijk, die zich voltrekt in een samenspel tussen gemeenten, provincies, waterschappen, departementen en soms Europese instellingen. Besturen besturen tegenwoordig steeds meer samen. Ook belangenorganisaties, bedrijven, instellingen en bewoners doen vaak mee. Dit samenspel biedt flexibiliteit en slagkracht bij de aanpak van belangrijke vraagstukken, maar veroorzaakt ook problemen die deze voordelen gemakkelijk teniet kunnen doen. De kern hiervan is dat besturen samen besturen en dat democratische sturing, controle en verantwoording zich beperken tot één enkel bestuur. Dit raakt het functioneren van gemeenteraden, provinciale staten en andere vertegenwoordigende organen, maar het heeft ook gevolgen voor de slagvaardigheid van het bestuur.

Dit probleem speelt momenteel heel acuut bij de totstandkoming van Regionale Energie Strategieën, in bestuurlijk jargon meestal afgekort tot RES. In 30 regio's worden gezamenlijke afspraken gemaakt over duurzame energie, terwijl de democratische verantwoording hiervan plaatsvindt in afzonderlijke gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur (AB) van het waterschap. In alle regio's wordt daarom geworsteld met de vraag hoe volksvertegenwoordigers meer grip kunnen krijgen op de besluitvorming over de RES. Ook wordt nagedacht over de manier waarop maatschappelijk draagvlak

voor de RES kan worden georganiseerd. De belangen die op het spel staan zijn immers groot: het gaat om de plaatsing van windmolens, de aanleg van zonneparken of de verduurzaming van corporatiewoningen.

In dit essay doe ik een voorstel voor de democratisering van de RES. Eerst leg ik uit waarom het noodzakelijk is dat volksvertegenwoordigers en andere betrokkenen een stevige inbreng hebben bij de totstandkoming van de RES; niet alleen voor het noodzakelijke democratische draagvlak maar ook omwille van de kwaliteit en snelheid van de besluitvorming. Hierna geef ik een aantal concrete handvaten voor de democratische betrokkenheid van volksvertegenwoordigers, maatschappelijke partners en inwoners in de verschillende fases van het RES-proces.

Vervolgens zal ik de vraagstukken rond de RES-besluitvorming in een breder verband plaatsen. De spannende relatie tussen meervoudig besturen en enkelvoudige democratie wordt hier verder uiteenzet. Daarvoor worden verschillende theoretische perspectieven op deze problematiek besproken: representatieve democratie, polderdemocratie en participatieve democratie. Ieder perspectief houdt een andere oplossingsrichting in, al hebben ze wel een gemeenschappelijke noemer: de praktijk van het meervoudig besturen moet in evenwicht worden gehouden door een meervoudige democratie.

RES: meervoudig besturen en meervoudige democratie

Een RES is een regionale uitwerking van het nationale energieakkoord, waarin gemeenten, provincie en waterschap in 30 regio's afspraken maken over duurzame energie- en warmtevoorziening.¹ In een RES wordt het aanbod van, de vraag naar, en de geplande infrastructuur voor warmte in een regio vastgelegd. Verder dient de RES uitspraken te doen over plaatsen waar grootschalig duurzame elektriciteit kan worden opgewekt en hoe de hiervoor benodigde infrastructuur en opslagcapaciteit wordt georganiseerd. Decentrale overheden doen dat samen met regionale sleutelspelers, zoals netbeheerders en energiecoöperaties. Verder dient ook de participatie van belanghebbenden te worden georganiseerd, zoals inwoners, bedrijven, woningcorporaties en milieuorganisaties. De voor-

bereidingen voor de RES zijn in alle regio's inmiddels gestart. De conceptversie van de RES dient in juni 2020 gereed te zijn, waarna de definitieve RES - na toetsing door het PBL en het nationaal programma RES - in maart 2021 kan worden vastgesteld.²

Het RES-proces

Het besluitvormingsproces over de RES is complex en op sommige punten nog niet helemaal duidelijk. Er zijn meerdere overheden bij betrokken; hoe zij samen met bedrijven, instellingen en organisaties gaan overleggen en beslissen over de RES mogen regio's zelf bepalen. Het enige dat vastligt, is dat afzonderlijke gemeenteraden, provinciale staten en het AB van het waterschap de RES uiteindelijk moeten vaststellen. De weg daarnaar kan op verschillende manieren worden uitgewerkt. Regionale overheden dienen hiervoor een werkstructuur te

vormen waarin ze samen met netbeheerders, het bedrijfsleven en een vertegenwoordiging van maatschappelijke organisaties de RES gaan ontwikkelen. Aangeraden wordt om het RES-proces te starten met een bestuurlijke startnotitie waarin de doelstelling, planning en organisatie worden vastgelegd. Ook die-nen hierin afspraken te worden gemaakt over de democratische vormgeving van het proces: de wijze én het moment waarop volksvertegenwoordigers, belangenvertegenwoordigers en inwoners hun inbreng kunnen leveren. Hoewel deze proces-afspraken van groot belang zijn voor de rol van volksvertegenwoordigers in het RES-proces, wordt in het midden gelaten hoe zij betrokken worden bij het opstellen en vaststellen van de startnotitie.

Inmiddels ziet het ernaar uit dat deze procedurele afspraken betrekkelijk snel zijn gemaakt zonder al te veel discussies. In veel RES-regio's zijn al startnotities vastgesteld en ter kennisgeving naar de gemeenteraden, Provinciale Staten en het AB van het Waterschap gestuurd. De projectstructuur is er globaal in omschreven, net als de samenstelling van stuurgroepen, ambtelijke werkgroepen en andere overleggremia. Ook over de betrokkenheid van de gemeenteraden laten de startnotities zich meestal in vrij algemene termen uit. Voor een snelle start van het RES-proces is dat misschien verstandig, maar zeker niet voor het bereiken van politiek en maatschappelijk draagvlak. Het is daarom goed om in een later stadium aanvullende afspraken te maken over vormgeving van het besluitvormingsproces. Vooral omdat deze afspraken grote gevolgen kunnen hebben voor de manier waarop alle belanghebbenden hun belangen en ideeën naar voren kunnen brengen.

Risico's

Het RES-proces is een schoolvoorbeeld van meervoudig besturen: binnen én tussen bestuurslagen, samen met bedrijven, instellingen, organisaties en inwoners. De bestuurlijke en democratische problemen die inherent zijn aan meervoudig besturen, brengen ook voor de totstandkoming van de RES allerlei risico's met zich mee. Deze zijn terug te voeren op spanningen tussen het meervoudig besturen en de enkelvoudige democratie.

- **Draagvlak** - Het eerste probleem is dat gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap volgens bestaande voorstellen³ weinig tot geen rechtstreekse invloed hebben op de uitkomsten van het RES-proces. Het is daardoor twijfelachtig of de keuzes die bij de RES in het geding zijn op een gezaghebbende manier tegen elkaar kunnen worden afgewogen. Het draagvlak voor de uiteindelijke RES is zo bezien op voorhand onzeker.

- **Regionale strategie, lokale belangen** - Dat het zwaartepunt van de democratische sturing en controle bij de verschillende overheden van elke regio ligt, levert nog een tweede probleem op. Individuele gemeenten, de provincie en het waterschap hebben hierdoor een sterker democratisch mandaat dan de gezamenlijke onderhandelaars, waardoor hun individuele belangen het gezamenlijke besluitvormingsproces gemakkelijk kunnen gaan overheersen. Bij de zoektocht naar een geschikte locatie voor windmolens zal dan meer worden gelet op wat gemeenten hierover in hun collegeprogramma hebben afgesproken en zal er minder aandacht zijn voor wat voor de regio als geheel de beste keuze is.⁴

- **Depolitiseren en polariseren** - Het laatste gevaar dat op de loer ligt is dat van depolitisering: om tot snelle en effectieve besluitvorming te komen wordt deze vaak overgelaten aan ambtenaren en andere experts. Het is echter moeilijk om maatschappelijke conflicten over energievraagstukken in goede banen te leiden als er geen openbaar politiek debat over wordt gevoerd. De ruwe weerstanden die de aanleg van een Drents windmolenpark oplep - met zelfs bedreigingen aan het adres van ondernemers en overheden - laten zien dat dit probleem niet ondenkbaar is.⁵

Om al deze redenen is het noodzakelijk dat het meervoudige besturen in een RES wordt aangevuld met een meervoudige democratie.

Democratische verankering van het RES-proces

Ontwerprincipes

In dit voorstel voor de democratische verankering van het RES-proces is meervoudigheid het belangrijkste uitgangspunt en ontwerpprincipe. Omdat de besluitvorming bestuurlijke grenzen overstijgt, moet dat ook voor democratische sturing, controle en verantwoording gaan gelden. Dat betekent dat het democratisch functioneren van gemeenten, provincie en waterschap wordt aangevuld met een overkoepelende regionale democratie voor het RES-proces. Het voorstel hiervoor dient op korte termijn praktisch toepasbaar te zijn, dat is het tweede ontwerpprincipe. Bestaande wettelijke en bestuurlijke kaders worden daarom als uitgangspunt genomen. Plannen om complexe besluitvorming eenvoudiger te maken of die met vergaande vernieuwingen te democratizeren kunnen wellicht meer opleveren, maar zijn op korte termijn zeker niet haalbaar.⁶ Het derde ontwerpprincipe sluit hierbij aan: het voorstel neemt de representatieve democratie als uitgangspunt en vult deze aan met elementen van de polderdemocratie en participatieve democratie. In het verlengde hiervan luidt het laatste ontwerpprincipe dat het voorstel moet voortbouwen op bestaande democratische vernieuwingen. Op die manier ontstaat een vorm van meervoudige democratie die innovatief is en tegelijkertijd vertrouwd aanvoelt.

Representatieve democratie: gezamenlijke regiocommissies
Zoals gezegd dient de RES uiteindelijk te worden vastgesteld door regionale volksvertegenwoordigingen: afzonderlijke gemeenteraden, provinciale staten en AB van het waterschap. Zij hebben het laatste woord, maar om hier inhoud aan te kunnen geven moeten ze niet pas op het laatst hun inbreng leveren. Het is dus zaak ze eerder bij de besluitvorming te betrekken. Een manier om dat te doen is door het instellen van gezamenlijke regiocommissies.⁷ In deze regiocommissies komen regionale volksvertegenwoordiging tot een gezamenlijke beeld- en oordeelsvorming over duurzame energie in hun regio. De regiocommissies worden samengesteld door vertegenwoordigers van elke fractie uit de gemeenteraden, provinciale staten en het waterschap. Om te voorkomen dat lokale belangen het debat gaan overheersen en dat regionale politieke afwegingen meer centraal komen te staan, kan worden bevorderd dat de leden van de regiocommissie politieke fracties vormen. Er wordt gestreefd naar consensus; als dat niet lukt wordt gestemd.⁸ De uitkomst van de oordeelsvormende beraad-

slagingen in de regiocommissie is een gezamenlijk advies aan de gemeenteraden, provinciale staten en AB van het waterschap over uitgangspunten voor de opwekking en opslag van duurzame energie en over concept- en eindversie van de RES. Omdat fractiespecialisten van alle vertegenwoordigende organen zich hier al over hebben kunnen uitspreken, is de kans groot dat elke volksvertegenwoordiging het advies overneemt. Als dat niet gebeurt, moet dat in een volgende bijeenkomst van de regiocommissie worden verantwoord. In het uiterste geval, bijvoorbeeld als er op het laatst geen overeenstemming is over de definitieve RES, kan de provincie een knoop doorhakken.⁹

Polderdemocratie: inbreng bedrijven, instellingen en belangenorganisaties

De representatieve democratie van vertegenwoordigende organen en de gezamenlijke regiocommissie, heeft als nadeel dat deze zich beperkt tot gemeenten, provincie en waterschap. Omdat de uitvoering van de RES onmogelijk is zonder medewerking van bedrijven, instellingen en belangenorganisaties, is het daarom nodig om de democratische vormgeving van het RES-proces te verrijken met elementen van de polderdemocratie. Omdat polderpartners vaak regionaal zijn georganiseerd en een meer inhoudelijke focus hebben, kunnen zij tevens voorkomen dat lokale belangentegenstellingen te zeer gaan domineren. Volgens het klimaatakkoord voorziet het RES-proces in de betrokkenheid van regionale sleutelspelers als netbeheerders en energiecoöperaties. Ook wordt het belang onderkend van bedrijven, woningbouwcorporaties, kennisinstellingen en relevante belangenorganisaties. Hen kan op verschillende manieren een rol gegeven worden bij de ambtelijke en bestuurlijke stappen in het RES-proces: ambtelijk door kennis en expertise te leveren bij het uitwerken van voorstellen, bestuurlijk door een inbreng te leveren aan de voorbereidingen op de besluitvorming en bij de uitvoering van besluiten.

Participatieve democratie: energie-burgertoppen

Omdat niet alle belangen zich even gemakkelijk laten vertegenwoordigen door de representatieve democratie en de polderdemocratie, is het goed om de democratische verankering van het RES-proces te versterken met vormen van participatieve democratie. Dat kan op verschillende manieren: inwoners kunnen in de gelegenheid worden gesteld om zich een oordeel te vormen over de stappen in het RES-proces of de mogelijkheid worden geboden om hieraan zelf rechtstreeks een inbreng te leveren. Voor wat betreft dat laatste kan worden gedacht aan burgertoppen met gelote burgers. Ervaring leert dat deze vorm goede mogelijkheden biedt om debatten over politiek gevoelige of complexe onderwerpen op een evenwichtige manier te voeren én af te ronden.¹⁰ In Nederland zijn enige ervaringen opgedaan met regionale burgertoppen. Sommigen hadden een open agenda, anderen richtten zich op één specifiek onderwerp. Steenwijkerland had de primeur met een burgertop over duurzame energie¹¹: ongeveer 300 inwoners hebben hier plannen opgesteld en uitgewerkt voor een energieneutrale gemeente. Deze plannen zijn later in de vorm van een burgerbesluit overgenomen door de gemeenteraad.¹²

Naar een juiste mix

Wettelijke kaders gebieden dat de representatieve democratie een centrale rol speelt bij de democratische verankering van de RES-besluitvorming. Gemeenteraden, provinciale staten

en het AB van het waterschap dienen de uiteindelijke RES immers vast te stellen. Het is om meerdere redenen nodig om hun rol in het RES-proces te versterken, maar voor een betere democratische verankering dient de representatieve democratie te worden aangevuld met elementen van polderdemocratie en participatieve democratie. Hoe dat het best kan gebeuren, welke mengvorm optimaal is, zal van regio tot regio verschillen. Veel zal afhangen van de betrokken partijen en de belangen die op het spel staan. Maatwerk is geboden.

Samen bouwen aan een RES

Om te laten zien hoe volksvertegenwoordigers, maatschappelijke partners en inwoners een rol kunnen spelen bij de totstandkoming van de RES, worden een aantal stappen in het RES-proces onderscheiden. Daarbij moet worden aangetekend dat nog niet alles helemaal duidelijk is, en dat sommige regio's al enkele van deze stappen hebben gezet.

1. Formuleren toetsingscriteria

In de eerste stap worden enkele uitgangspunten geformuleerd voor de verdere uitwerking van de RES. Omdat bij de te realiseren maatregelen op het gebied van energietransitie rekening moet worden gehouden met ruimtelijke kwaliteit en draagvlak, ligt het voor de hand om deze toetsingscriteria in deze fase nader uit te werken. Voor het formuleren van toetsingscriteria kan een burgerforum worden ingezet. In plaats hiervan, of daarnaast, kan worden gedacht aan een vergadering van de gezamenlijke regiocommissie met vertegenwoordigers uit gemeenteraden, Provinciale Staten en AB van het waterschap. Zij komen dan tot een gezamenlijk advies aan de regionale volksvertegenwoordigingen (gemeenteraden, PS, AB Waterschap) over de toetsingscriteria van de RES. Deze toetsingscriteria kunnen hierna worden uitgewerkt in een startnotitie, die dan vervolgens door de regionale volksvertegenwoordigingen wordt vastgesteld.

2. Inventariseren en verkennen

Met inachtneming van de geformuleerde toetsingscriteria wordt vervolgens een eerste analyse gemaakt van de te verwachten behoefte aan elektriciteit en warmte, het mogelijk te realiseren aanbod en de hiervoor benodigde infrastructuur en opslagcapaciteit. Deze verkenning kan worden uitgevoerd met ambtelijke ondersteuning uit gemeenten, de provincie en het waterschap, maar de inzet van expertise van netbeheerders en energiecoöperaties ligt natuurlijk ook voor de hand. Verder kan het zinvol zijn om gebruik te maken van de kennis van woningcorporaties, bedrijven en belangenorganisaties. De bestuurlijke aansturing van deze verkenning zal standaard worden verzorgd door de portefeuillehouders van alle betrokken besturen, maar om deze fase te verrijken met elementen van de polderdemocratie is het raadzaam om ook besturen van netbeheerders, energiecoöperaties, woningcorporaties, bedrijven en belangenorganisaties hierbij te betrekken.

3. Opstellen zoekgebieden

Aan de hand van de vorige twee stappen worden hierna zoekgebieden opgesteld die geschikt zijn voor het grootschalig opwekken van duurzame energie en worden ruimtelijke inpassingen gevonden voor het transport en de opslag hiervan. Ook hier is het raadzaam om netbeheerders, energiecoöperaties,

woningcorporaties, bedrijven en belangenorganisaties zowel ambtelijk als bestuurlijk een bijdrage te laten leveren.

4. Vaststellen concept-RES

Hoewel dit niet hoeft, is er veel voor te zeggen om de regionale volksvertegenwoordigingen zich te laten uitspreken over de concept-RES. Hierbij bepalen zij of de gevonden zoekgebieden en ruimtelijke inpassingen voldoen aan de eerder geformuleerde toetsingscriteria op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en draagvlak. De regiocommissie kan zich hier eerst over uitspreken, op basis waarvan zij een gezamenlijk advies geeft over de concept-RES aan gemeenteraden, Provinciale Staten en AB van het waterschap.

5. Uitwerken RES

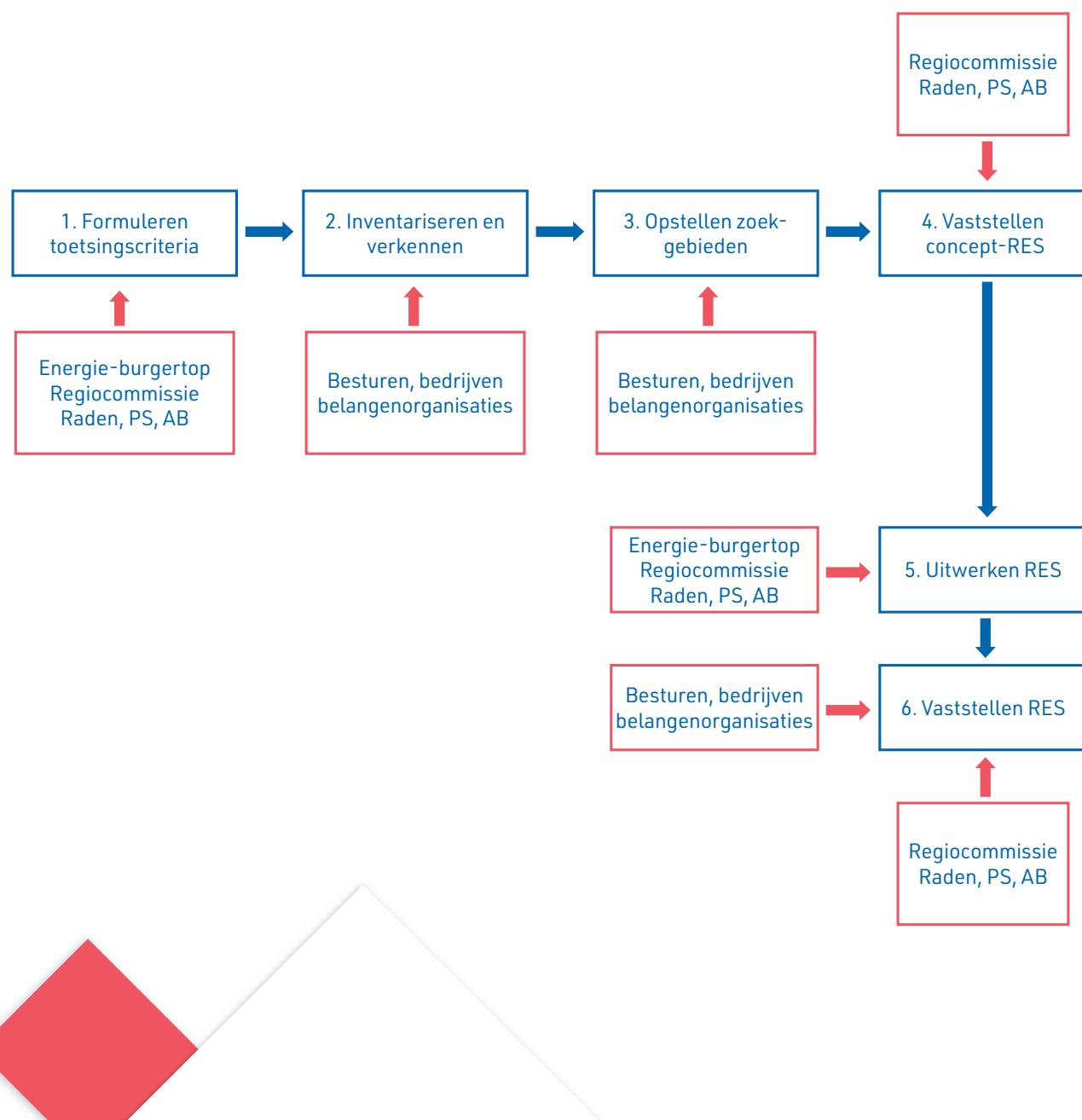
Na toetsing door het PBL en het Nationaal Programma RES dienen afspraken te worden gemaakt over de wijze waarop het opwekken, transport en opslag van duurzame energie gerealiseerd dient te worden. In het verlengde hiervan dient een transitievisie te worden vastgesteld voor het ontwikkelen van alternatieve energievoorzieningen en het geleidelijk afschaffen van aardgas. Hiervoor kan een nieuwe energieburgertop worden belegd, die uitgangspunten vaststelt voor de uitwerking van de RES. In plaats hiervan of in aanvulling

hierop kan ook de regiocommissie een advies hierover geven aan gemeenteraden, provinciale staten en het AB van het waterschap, op basis waarvan zij een startnotitie voor de uitwerking van de RES vaststellen. De RES wordt hierna uitgewerkt met ambtelijke ondersteuning en bestuurlijke begeleiding van betrokken overheden, netbeheerders, energiecoöperaties, woningcorporaties, bedrijven en belangenorganisaties.

6. Vaststellen RES

De gezamenlijke regiocommissie toetst tot slot of voorstellen voor de realisatie van regionale energie-ambities voldoen aan de eerder geformuleerde toetsingscriteria. Dit mondert uit in een gezamenlijk advies aan regionale volksvertegenwoordigingen. De laatste stap is de definitieve vaststelling van de afspraken uit de RES door alle gemeenteraden, provinciale staten en het AB van het waterschap. Door hun eerdere betrokkenheid bij het formuleren van kaders en bij het bijsturen op tussenproducten, is dit voor hen het sluitstuk en niet het begin van de politieke besluitvorming.

Als de democratische betrokkenheid van betrokkenen in elke fases van het RES-proces grafisch wordt weergegeven, ontstaat het volgende beeld:

Energie en democratie

Besturen is een werkwoord en meervoudsvorm tegelijkertijd, maar dat geldt niet voor democratisch sturen, controleren en verantwoorden. Als besturen steeds meer samen besturen is, dient de vormgeving van democratische besluitvormingsprocessen hierop te worden aangepast.

Dat geldt ook voor de democratische verankering van de besluitvorming bij de RES. Voor een democratisch proces mét energie en zonder kortsluitingen, is hier een schets uitgewerkt van de democratische governance van het RES-proces. Het stelt gemeenteraden, provinciale staten en AB van het waterschap centraal, zodat kan worden voorkomen dat het losgezongen raakt van de bestaande representatieve democratieën van gemeenten, provincie en waterschap. Het voorstel stimuleert dat volksvertegenwoordigers gezamenlijk optrekken, zeker omdat zij dat om verschillende reden niet gemakkelijk vanzelf zullen doen. De meervoudige democratie wordt verder aangevuld met elementen van de polderdemocratie waarin bedrijven, instellingen en belangenorganisaties een vooraanstaande rol spelen. Omdat deze belangenorganisaties niet alle belangen even goed vertegenwoordigen, is nog een extra aanvulling door de participatieve democratie nodig. In dit voorstel dragen bewoners en hun organisaties in gezamenlijke sessies op belangrijke momenten bij aan het besluitvormingsproces.

Omdat de totstandkoming van de RES een schoolvoorbeeld is van meervoudig besturen, is de voorgestelde vorm van meervoudige democratie ook goed toepasbaar op Regiodeals, Woondeals, regionale detailhandelsvisies of andere vormen van meervoudig bestuur.

Meervoudig besturen

Het RES-proces staat niet op zichzelf. Het is een voorbeeld van meervoudig besturen dat ook op andere beleidsterreinen snel om zich heen grijpt. In het Interbestuurlijk Programma (IBP) hebben VNG, IPO, UvW en de Rijksoverheid hiervoor een aantal afspraken gemaakt. Er worden niet alleen RES-sen opgesteld, maar ook Regiodeals voor de versterking van regio's en Woondeals voor de aanpak van problemen op de woningmarkt. Bij dit alles zijn niet alleen verschillende overheden van meerdere bestuurslagen betrokken, maar ook bedrijven, instellingen en inwoners.

Ook los van deze op het IBP geïnspireerde programma's, zoeken gemeenten, provincies, departementen en maatschappelijke partners elkaar steeds vaker op. Grote vraagstukken van deze tijd vergen een gezamenlijke aanpak van verschillende overheden op lokaal, regionaal, provinciaal, landelijk en soms ook Europees niveau. Bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van infrastructurele projecten, de versterking van het regionale economische vestigingsklimaat of voor de transformatie van de zorg.¹³ Het enkelvoudige bestuur van de gemeente, provincie en het Rijk maakt zo plaats voor een praktijk van meervoudig besturen: binnen bestuurslagen, tussen bestuurslagen en met maatschappelijke partners.¹⁴ Dit biedt de benodigde effectiviteits- en flexibiliteitsvoordelen, maar het zorgt ook voor spanningen en problemen.

Spanningen tussen enkelvoudige democratie en meervoudig besturen

De praktijk van het meervoudige besturen brengt een aantal democratische en bestuurlijke problemen met zich mee, waaraan over het algemeen weinig aandacht is besteed. Voorstellen voor democratische vernieuwingen of verbeteringen richten zich bijna uitsluitend op de enkelvoudige democratie van gemeenten, rijk of provincie. Het recente rapport van de Commissie Toekomst Parlementair Stelsel is hier een sprekend voorbeeld van.¹⁵ De democratische vraagstukken van het samenspel tussen overheden en met maatschappelijke partners blijft zo veronachtzaamd. Vragen over de democratische legitimiteit van dit samenspel worden niet veel gesteld en nog minder vaak beantwoord.¹⁶ Toch zijn er een aantal serieuze problemen verbonden met de het meervoudig besturen.

Democratie

Allereerst zijn er democratische problemen. Democratische sturing, controle en verantwoording zijn geënt op het enkelvoudige bestuur, terwijl besluitvormingsprocessen zich juist in meervoudige arrangementen voltrekken. Bijna 25 jaar na de verschijning van 'De verplaatsing van de politiek' van Mark Bovens en anderen¹⁷ moet worden geconstateerd dat die verplaatsing zich verder heeft doorgedreven en dat hiervoor nog geen democratische antwoorden zijn gevonden. Dit probleem wringt temeer omdat de nieuwe onderwerpen die door meervoudige besturen worden opgepakt niet onomstreden zijn. Integendeel: vraagstukken op het gebied van energie, economie, huisvesting of zorg zijn vaak onderwerp van grote meningsverschillen en belangentegenstellingen. Dit vraagt om een gezaghebbende afweging van politieke opvattingen en maatschappelijke belangen; interbestuurlijke en maatschappelijke overlegtafels blijken hiervoor niet gezaghebbend genoeg.¹⁸

Doeltreffendheid

Het tweede probleem is hiervan afgeleid. Omdat het lastig is democratische steun te verwerven voor gezamenlijke keuzes, kunnen de opvattingen en belangen van individuele overheden - die een sterker democratisch mandaat hebben - snel de boventoon voeren. In de praktijk worden regionale vraagstukken daarom vooral vanuit een lokaal perspectief bezien, wat het maken van regionale keuzes bemoeilijkt. Regionale discussies over de vestiging van een IKEA, Decathlon of ander gezichtsbepalend bedrijf, gaan daarom vooral over lokale belangen en veel minder over de vraag welke vestigingsplaats de komst van dit bedrijf naar de regio het meest kansrijk maakt. Besluitvorming over regionale ontwikkelingen gaan altijd over het afweging van lokale belangen, waardoor een goede afweging van regionale belangen (bijvoorbeeld tussen windenergie en natuurontwikkeling) in het gedrang komt.¹⁹ De democratie van enkelvoudige besturen tendeert dus naar enkelvoudige oplossingen, terwijl juist een gezamenlijke, meervoudige aanpak nodig is. De spanning tussen enkelvoudige democratie en meervoudig besturen is daarmee niet alleen een democratisch probleem, maar ook een effectiviteitsprobleem.

Depolitisering en polarisatie

Een betrekkelijk eenvoudige manier om alle spanningen tussen enkelvoudige democratie en meervoudig besturen

op te heffen, is door bepaalde keuzevraagstukken te onttrekken aan democratische besluitvorming. Dat kan door deze politieke vraagstukken te presenteren als een zakelijk en technisch onderwerp voor milieukundigen, energietechnici, economen, juristen, medici, enzovoorts. De vraag waar energie moet worden opgewekt of waar nieuwe woonwijken gaan worden gebouwd, zijn dan niet het onderwerp van een politieke afweging, maar de uitkomst van technische overwegingen en rekensommen. In dat verband wordt geregeld het Engels-talige acroniem TINA gebruikt: There Is No Alternative, er valt niets meer te kiezen. De populariteit van de term 'maatschappelijke opgave' is een ander voorbeeld van deze depolitiseringstendens: het neemt een taak of opdracht als gegeven en ontkent dat hieraan politieke keuzes ten grondslag hebben gelegen. Politiek filosofen als Chantal Mouffe en Yascha Mounk en populisme-onderzoekers als Cas Mudde waarschuwen voor de gevaren van depolitisering: als politieke tegenstellingen langdurig onder tafel worden geveegd, kunnen ze leiden tot polarisatie en snel uitgroeien tot moeilijk te temmen maatschappelijke conflicten.²⁰ Dat hindert zowel de democratie als de effectiviteit van het overheidshandelen.

Drie perspectieven op meervoudige democratie

Er zijn kortom goede redenen om na te denken over de democratische verankering van het meervoudige bestuur. De gegroeide praktijk van meervoudig besturen vraagt om de ontwikkeling van een meervoudige democratie. Theoretisch gezien zijn er een aantal perspectieven hierop te onderscheiden. Elk perspectief benadert het democratisch probleem van meervoudig besturen op een andere manier en komt met andere oplossingen.²¹

Representatieve democratie

Het eerste perspectief stelt volksvertegenwoordigers en hun politieke partijen centraal en is daarmee het meest klassiek en vertrouwd. In deze benadering zal meervoudig bestuur ertoe leiden dat politici over de grenzen van hun bestuur partijgenoten opzoeken, waarmee grote machtsblokken ontstaan die elkaar beconcurreren om de gunst van de kiezer én om de invloed op het beleid. De vraagstukken waar het meervoudige bestuur zich op richt worden zo onderwerp van felle partijpolitieke debatten die de publieke opinie beheersen, ook buiten verkiezingstijd. Politieke partijen nemen hier onderscheiden standpunten in op de interbestuurlijke thema's, die burgers duidelijke keuzes bieden.

Hoewel dit perspectief klassiek en vertrouwd is, staat het momenteel het verst af van de praktijk. Naast de algemene problemen waarmee de representatieve democratie kampt,²²

is het belangrijkste probleem dat gekozen politici maar beperkt zicht én invloed hebben op de interbestuurlijke overlegtafels waar de besluitvorming plaatsvindt. De democratische controle en verantwoording blijft in de gemeenteraden, provinciale staten, waterschapsbesturen en Staten-Generaal, terwijl de besluitvorming over strategische onderwerpen is verplaatst naar andere gremia. Wat overblijft voor gekozen politici zijn uitvoeringsdetails. Raadsdebatten gaan dan over verkeersdrempels en rotondes, terwijl de keuze voor de aanleg van een verbindingsweg is gemaakt in het overleg tussen regiogemeenten, de provincie en bedrijven. Dit probleem zou kunnen worden opgelost als gekozen politici elkaar meer opzoeken, over de grenzen van hun bestuur, zodat ze gezamenlijk invloed kunnen uitoefenen op de opinie- en besluitvorming over een gezamenlijk vraagstuk. Anders dan de theorie verwacht, gebeurt dit in beperkte mate. Politieke partijen blijken om allerlei redenen²³ minder goed in staat om hun tegenwoordigers over bestuurlijke grenzen heen met elkaar te verbinden. Verder is het door de eigen belangen die zij geacht worden te vertegenwoordigen niet altijd vanzelfsprekend dat zij met elkaar over gezamenlijke belangen debatteren.²⁴

Pluralistische democratie: polderen

Hoewel de term misschien minder vertrouwd klinkt (want ontleend aan de theorie), is ook dit democratie-perspectief goed ingeburgerd in de Nederlandse bestuurspraktijk, waar we het 'polderen' noemen.²⁵ Polderen is een klassieke manier om het meervoudige bestuur democratisch te verankeren. Alle belanghebbende overheden en organisaties zijn hier vertegenwoordigd aan overlegtafels, waar afgestemd en onderhandeld wordt. Door de veelheid aan betrokkenen ontstaat er een breed maatschappelijk draagvlak en kan geen enkele partij de besluitvorming domineren. In dit proces worden belangen gemakkelijk met elkaar verbonden of, als dat niet lukt, zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.

Ook hier is de praktijk heel anders. Overheden en organisaties die over meer middelen (investeringskapitaal, kennis, politieke steun) beschikken, domineren al snel de besluitvorming. Ze zijn immers onmisbaar voor de uitvoering van het gezamenlijke besluit, waardoor hun belangen zwaarder wegen dan die van minder krachtige partners. Van een gelijkwaardige uitwisseling of afweging van belangen is dan geen sprake. Zo hebben grote steden, grote bedrijven en grote onderwijsinstellingen doorgaans meer te vertellen in discussies over regionale economische ontwikkelingen dan hun kleinere tegenhangers. Een ander probleem is dat niet ieder belang even goed georganiseerd is.²⁶ Woningcorporaties hebben een krachtige belangenorganisatie, wat niet kan worden gezegd van woningzoekenden. Niet elk belang heeft daarmee een even sterke onderhandelingsmacht. Wat de democratische

legitimiteit van polderbesturen verder verzwakt, is dat zich automatisch besluitvormingselites vormen. Om te voorkomen dat het overleg tussen grote aantallen belangenorganisaties te ingewikkeld en tijdrovend is, wordt het polderen uitbesteed aan een selecte groep onderhandelaars. Omdat uitgebreide ruggespraak de snelheid en doelmatigheid van de besluitvorming niet ten goede komt, loopt de legitimiteit ervan zo gevaar. Dat wordt nog eens versterkt door het afgenoemde vermogen van overheden en organisaties om hun inwoners en leden te vertegenwoordigen. De vanzelfsprekendheid om als wethouder namens bewoners te kunnen spreken is verminderd, net zoals het ook geen uitgemaakte zaak is dat vakbondsbestuurders namens werkenden kunnen spreken. Dat alles zorgt uiteindelijk voor akkoorden zonder achterban.²⁷

Participatieve democratie

Het laatste democratie-perspectief is wat nieuwer, al hebben we er op lokaal niveau betrekkelijk veel ervaringen mee opgedaan.²⁸ In deze benadering blijft de democratische besluitvorming niet beperkt tot volksvertegenwoordigers of belangenvertegenwoordigers, maar kunnen alle inwoners in een gebied invloed uitoefenen. Dat kan op verschillende manieren.²⁹ De minst vergaande is door het meervoudige bestuur open en transparant te maken en duidelijker verantwoording te laten afleggen aan inwoners. Inwoners en de media kunnen zich zo een oordeel vormen en de besluitvorming zo indirect beïnvloeden via de publieke opinie, gekozen politici of via belangenvertegenwoordigers. Op die manier kan in ieder geval worden voorkomen dat het meervoudige bestuur zich naar binnen richt, de eigen belangen vooropstelt en maatschappelijke steun ontbeert. Een wat zwaardere vorm is door inwoners een besluit voor te leggen dat in het meervoudige bestuur is genomen. Daarbij kan worden gedacht aan inspraakmogelijkheden, burgerconsultaties, of, nog vergaander, correctieve en raadplegende referenda. Een tweede manier van burgerparticipatie die inwoners meer rechtstreekse invloed geeft, is wat in de literatuur mini-publics wordt genoemd.³⁰ Een beperkte groep inwoners besluit hier namens de hele bevolking. In tegenstelling tot de eerste vorm van participatie geven inwoners hier niet hun oordeel over besluiten, maar beslissen ze zelf. Dat kan door inwoners de mogelijkheid te geven om deel te nemen aan de besluitvorming (zelfselectie) of door inwoners via een lotingsprocedure uit te nodigen (loting). Deze mini-publics kunnen zo een belangrijke rol spelen bij het definitie van maatschappelijke problemen, het afwegen van belangen en het stellen van prioriteiten.

De praktijk op dit gebied is vrij beperkt. Voor zover meervoudige arrangementen van gemeenten, provincies, waterschappen, departementen, bedrijven en maatschappelijke instellingen publiek verantwoording afleggen, gaat dat meestal alleen over de inzet van middelen en gemaakte kosten. Of de gestelde doelen zijn gerealiseerd wordt meestal veel minder duidelijk naar voren gebracht.³¹ Een tweede beperking is dat de publieke verantwoording betrekking heeft op meerdere besturen: iedereen is een beetje verantwoordelijk, het geheel is lastig aan te spreken. In het verlengde daarvan geldt ook dat de verantwoording bijna altijd zonder consequenties blijft: wethouders of ministers kunnen gemakkelijk naar huis worden gestuurd als ze politieke steun hebben verloren, deelnemers aan interbestuurlijke overlegtafels niet. Voor wat betreft de

mini-publics zijn er maar een paar ervaringen, zoals de Friese Dorpentop in 2016, waar ruim 500 inwoners samen voorstellen ontwikkelden voor de versterking van de leefbaarheid van dorpskernen in Friesland. Andere voorbeelden zijn de Voedsel-1000 in Noord-Brabant over voedselvoorziening en intensieve veeteelt in 2019 en de D'ran-festivals in Twente in 2018 en 2019 over economische en andere ontwikkelingen in de regio. De ervaringen met deze burgertoppen zijn divers. Hoewel ze een breder publiek trekken dan een door de overheid georganiseerde inspraakbijeenkomst, zijn de deelnemers zeker geen afspiegeling van de bevolking. Verder is de bestuurlijke impact ervan niet altijd even groot: de uitkomsten van burgertoppen hebben niet automatisch gevolgen voor het beleid.³²

Naar een meervoudig perspectief op meervoudige democratie

Zoals de besprekking van elk perspectief op meervoudige democratie laat zien, blijken er allerlei praktische belemmeringen het functioneren ervan in de weg te staan. Politieke partijen blijken onvoldoende in staat om de krachten van hun vertegenwoordigers te bundelen over bestuurlijke grenzen heen, deelnemers aan polderoverleggen hebben moeite om belangen die in het geding zijn goed te vertegenwoordigen, en individuele burgers blijken weinig directe invloed te kunnen uitoefenen op de besluitvormingsprocessen in het meervoudige bestuur. Toch zijn er wel mogelijkheden om de sterke punten van ieder democratie-perspectief beter tot hun recht te laten komen. Een manier om dat te doen is door op zoek te gaan naar een combinatie van deze drie benaderingen. Op die manier kunnen ze elkaar's zwakheden compenseren.³³ De meervoudige democratie wordt dan een mengvorm van de representatieve democratie die wordt aangevuld met elementen van de polderdemocratie en de participatieve democratie.

Politiek terug op zijn plaats, democratie in actie

Meervoudig besturen overstijgt bestuurlijke grenzen en vraagt om een meervoudige democratie die datzelfde doet. Het sluit daarmee tevens aan bij de belevingswereld van inwoners, bedrijven en instellingen, die zich immers even weinig aantrekken van bestuurlijke grenzen. Met een meervoudige democratie ontstaat een regionale politieke gemeenschap rondom een bepaald vraagstuk (in dit geval: energietransitie) waarin belangen en opvattingen op een evenwichtige en transparante manier tegen elkaar kunnen worden afgewogen. De eens verplaatste politiek wordt hier weer teruggezet op de plek waar die thuis hoort: in het volle zicht van de publieke opinie en midden in het politieke debat. Democratie komt zo in actie op het niveau waar belangrijke besluiten worden genomen. Op deze manier kan een gelijkwaardig tegenwicht worden geboden aan het meervoudige bestuur. Waar meervoudig besturen allerlei hardnekkige democratische problemen met zich meebrengt, laat dit voorstel zien hoe deze op een betrekkelijk eenvoudige manier kunnen worden opgelost.

Voetnoten

1. Indien gewenst kunnen ook afspraken worden gemaakt over duurzaamheidsdoelen op het gebied van mobiliteit, landbouw of energiebesparing.
2. Klimaatakkoord 28 juni 2019, hoofdstuk D7 Regionale Energie Strategie (RES), <https://www.regionale-energiestrategie.nl/documenten/d7-klimaatakkoord+28+juni+2018/handlerdownloadfiles.ashx?idnv=1389531>. Zie ook de infographics die de Argumentenfabriek voor de Vereniging voor Raadsleden heeft opgesteld: <https://www.raadsleden.nl/sites/www.raadsleden.nl/files/documenten/kaarten-over-res-nvr-190715.pdf>
3. Zie voetnoot 2.
4. De provincie heeft weliswaar de mogelijkheid om bij lokale conflicten een knoop door te hakken, maar de kans is klein dat deze noodmaatregel snel wordt ingezet. Verder zal ook dit de effectiviteit van de besluitvorming niet bevorderen.
5. <https://nos.nl/artikel/2277775-drentse-ondernemer-windmolenpark-krijgt-bedreigingen-en-stopt.html>
6. Zo kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de vorming van een tijdelijke regionale energie-autoriteit met een rechtsreeks gekozen bestuur.
7. Dit punt is ook uitgewerkt in een handreiking over de RES voor volksvertegenwoordigers. BZK (2019), Positionering van volksvertegenwoordigers in de Regionale Energie Strategie, Den Haag: BZK/DIA, <https://www.lokale-democratie.nl/sites/default/files/2019-09/Handreiking%20RES.pdf>. De regio's IJmond en de Kempen hebben eerder ervaringen opgedaan met deze regionale commissies. Recente ontwerp-aanpassingen op de WGR formaliseren deze regiocommissies.
8. Het stemgewicht van ieder commissielid kan worden bepaald door het aantal zetels dat zijn of haar fractie heeft gehaald bij de laatste verkiezingen.
9. Zie voetnoot 4.
10. Graebler, David (2013), *The Democracy Project: a History, a Crisis, a Movement*, New York: Random House; zie ook: <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/09/20/voortaan-dan-maar-loten-in-plaats-van-stemmen-a3974066>
11. Hier is gewerkt volgens het G1000-principe, dus met gelote deelnemers. Zie: <https://g1000.nu/over-g1000-2/>
12. Zie: <https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=steenwijkerland&id=100022356>
13. Ook bij de uitvoering van milieuwetgeving zijn meerdere bestuurslagen betrokken: gemeenten werken met elkaar en met hun provincie samen in omgevingsdiensten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.
14. In de internationale bestuurskundige literatuur is deze overgang aangeduid als de government governance - turn. Zie: Peters, B.G., J. Pierre (1998), 'Governance Without Government? - Rethinking Public Administration', in: *Journal of Public Administration Research and Theory*, 8 (2), pg. 223-243.
15. Commissie Toekomst Parlementair Stelsel (2018), *Lage drempels, hoge dijken: democratie en rechtsstaat in balans*, Amsterdam: Boom.
16. Een uitzondering hierop is het essay van bestuurskundige Bas Denters voor de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden: Denters, B. (2015), *Controle en verantwoording in een veranderend lokaal bestuur*, https://vng.nl/files/vng/controle_en_verantwoording_in_een_veranderend_lokaal_bestuur_onderzoek.pdf. Internationaal heeft vooral de Zweedse politicoloog Eva Sørensen aandacht aan dit probleem besteed. Zie: Sørensen, E. en J. Torfing (2005), 'The Democratic Anchorage of Governance Networks', in: *Scandinavian Political Studies*, 28 (3), pg. 195-218.
17. Bovens, Mark, Wim Derksen, Willem Witteveen, Paul Kalma en Frans Becker (1995), *De verplaatsing van de politiek: een agenda voor democratische vernieuwing*, Amsterdam: WBS.
18. Koole, R. (2019), 'Is een 'akkoorden-democratie' wel een democratie?', in: *RegelMaat* (34) 2, pg. 95-111; Raad van State (2018), *Jaarverslag 2018*, Den Haag: RvS.
19. Boogers, M. (2016), 'Meer democratie tegen regionale belangen-blindheid', in: H. Pennepohl en E. de Kluis (red.), *Lokale democratie in de steigers*, Leusden: ISVW, pg. 31-40.
20. Mudde, Cas (2017), *On Extremism and Democracy in Europe*, London: Routledge; Mouffe, Chantal (2005), *Over het politieke*, Kampen: Klement; Mounk, Yascha (2018), *The People vs. Democracy: Why Our Freedom is in Danger and How to Save it*, Harvard: HUP.
21. Deze perspectieven zijn ontleend aan: Olsson, J., (2003), 'Democracy paradoxes in multi-level governance: Theorizing on structural fund system research', in: *Journal of European Public Policy* 10(2), pg. 283-300. Zie verder ook: Sørensen, en J. Torfing (2005), 'The Democratic Anchorage of Governance Networks', in: *Scandinavian Political Studies*, 28 (3), pg. 195-218.
22. Barber, B. (1984), *Strong democracy: Participatory politics for a new age*, Berkeley: University of California Press; Held, D. (2006), *Models of democracy*, Cambridge: Polity Press.
23. Ontwikkelingen als politieke versnippering en de opkomst van lokale politieke groeperingen hebben hier zeker aan bijgedragen.
24. Feiock,R.C., I. W. Lee, H. J. Park, K. H. Lee (2010), 'Collaboration Networks Among Local Elected Officials: Information, Commitment, and Risk Aversion', in: *Urban Affairs Review* 46(2) pg. 241- 262.
25. Hendriks, F., Th. Toonen (eds.) (2001), *Polder Politics in The Netherlands: The Re-invention of Consensus Democracy in The Netherlands*, Aldershot: Ashgate.
26. Zie: Olson, M. (1965), *The Logic of Collective Action: Public Goods and the Theory of Groups*, Harvard: Harvard University Press.
27. Koole, R. (2019), 'Is een 'akkoorden-democratie' wel een democratie?', in: *RegelMaat* (34) 2, pg. 95-111; Braun, C. (2016), 'Het Nederlandse poldermodel langs de democratische meetlat: over representativiteit, verantwoording en belangenvertegenwoordiging', in: M. Keune (red.), *Nog steeds een mirakel? - de legitimiteit van het poldermodel in de eenentwintigste eeuw*, Amsterdam: Amsterdam University Press, 37-60.
28. Schaap, L. et. al. (2019), 'Ambitieuze en ambivalente vernieuwing van de lokale democratie in Nederland', in: *Bestuurswetenschappen* (73) 2, pg. 47-69.
29. Fung, A. (2006), 'Varieties of Participation in Complex Governance' in: *Public Administration Review*; 66 (1) pg. 66-75.
30. Setälä, M. en G. Smith (2018), 'Mini-publics and deliberative democracy', in: A. Bächtiger, J. Dryzek, J. Mansbridge, en M.E. Warren (ed.), *The Oxford Handbook of Deliberative Democracy*, Oxford: Oxford University Press, pg. 300-3014.
31. Boogers, M. P.J. Klokk, S.A.H. Denters, M. Sanders (2016), *Effecten van regionaal bestuur voor gemeenten: bestuursstructuur, samenwerkingsrelaties, democratische kwaliteit en bestuurlijke effectiviteit*, Den Haag: BZK.
32. Over ervaringen met lokale burgertoppen, zie: Boogaard, G. en A. Michels (red.) (2016), *G1000: ervaringen met burgertoppen*, Den Haag: Boom.
33. Hendriks, F. (2012), *Democratie onder druk: over de uitdagingen van de stemmingendemocratie*, Amsterdam: Van Gennep.

Essay in opdracht van
het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Meer informatie:
www.lokale-democratie.nl en
www.regionale-energiestrategie.nl